

Województwo Opolskie

**Zestawienie uwag, wniosków i opinii
z konsultacji i opiniowania projektu
uchwały Sejmiku Województwa
Opolskiego w sprawie Programu ochrony
powietrza dla województwa opolskiego**

Zrealizowane zgodnie z umową nr R.U.DOA-IV.273.35.2019 z dnia 11.12.2019 roku na zlecenie Województwa Opolskiego

Kierownik	mgr inż. Aneta Lochno	
Zespół autorski ATMOTERM S.A.	inż. Edyta Benikas mgr inż. Urszula Chmura mgr inż. Piotr Łuczak mgr inż. Marek Rosicki mgr inż. Tomasz Przybyła mgr inż. Ireneusz Sobecki mgr Anna Wahlig mgr Wojciech Wahlig mgr inż. Magdalena Załupka	

Nadzór merytoryczny nad projektem:

Program został przygotowany przy współpracy z Departamentem Ochrony Środowiska Urzędu Marszałkowskiego Województwa Opolskiego.

Manfred Grabelus – Dyrektor Departamentu Ochrony Środowiska UMWO

Agnieszka Trela – Główny Specjalista Departamentu Ochrony Środowiska UMWO

W niniejszym zestawieniu przedstawiono uwagi, wnioski i opinie, które wpłynęły w trakcie procesu konsultacji społecznych i opiniowania, którego przedmiotem był projekt uchwały w sprawie Programu ochrony powietrza dla województwa opolskiego. Projekt został przyjęty przez Zarząd Województwa Opolskiego uchwałą nr 2400/2020 z dnia 23 marca 2020 r. i skierowany do konsultacji społecznych i opiniowania.

Zestawienie zawiera uwagi, wnioski i opinie, wraz z proponowanym przez Wykonawcę sposobem uwzględnienia i wyjaśnieniem, które wpłynęły:

- w trakcie konsultacji społecznych przeprowadzonych zgodnie z art. 91 ust. 9 ustawy Prawo ochrony środowiska¹ oraz na podstawie art. 30, 39 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie² (Tabela 5);
- w trakcie 20 spotkań konsultacyjnych przeprowadzonych w formie webinarium na platformie internetowej Click Meeting w dniach od 6 do 16 kwietnia 2020 r. (Tabela 6);
- konsultacji z Opolską Radą Działalności Pożytku Publicznego oraz organizacjami pozarządowymi (Tabela 5);
- procesu opiniowania przez właściwych starostów powiatów, wójtów, burmistrzów i prezydentów miast zgodnie z art. 91 ust. 2, 6 oraz art. 92 ust. 1 ustawy Prawo ochrony środowiska (Tabela 4);
- procesu opiniowania przez Ministra Klimatu zgodnie z art. 91 ust. 2c ustawy Prawo ochrony środowiska (Tabele 1-3).

¹ Tekst jednolity: Dz. U. z 2019 r., poz. 1396 z późn. zm.

² Tekst jednolity: Dz. U. z 2020 r., poz. 283 z późn. zm.

Tabela 1. Odniesienie do uwag ogólnych wniesionych na etapie opiniowania przez Ministra Klimatu projektu uchwały Sejmiku Województwa Opolskiego w sprawie Programu ochrony powietrza dla województwa opolskiego

Lp.	Treść uwagi lub wniosku	Informacja o sposobie uwzględnienia uwag
1.	Identyfikacja wykorzystywanych informacji źródłowych winna być precyzyjna i odpowiadać wymogom obowiązujących norm PN-ISO 690 i PN-ISO 690-2. Nie jest to jedynie zarzut natury formalnej – brak konkretnej identyfikacji danych źródłowych zarówno utrudnia merytoryczną ocenę prawidłowości wykonania pracy (wypełnienia wymogów rozporządzenia) i wiarygodności przedstawianych wyników, jak i wszelkie dalsze prace związane z przyszłymi korektami planu lub jego rozwojem. Uwaga dotyczy w szczególności przywołań niezidentyfikowanych dokumentów, np. przypisy nr 33-42.	Uwzględniono. Przypisy poprawiono. Dodano daty dostępu oraz linki do stron (w miejscach, gdzie korzystano ze źródeł internetowych). Usunięto określenie „Opracowanie własne”.
2.	W rozdziale 3.2 projektu Programu pt. „Metody stosowane przy ocenie poziomów substancji w powietrzu” w istocie nie określono, ani metod modelowania matematycznego, ani obiektywnych metod szacowania, poprzestając jedynie na zapewnieniu, że takich metod użyto – co jest dalece niewystarczające (w rozdziale 6.2 można znaleźć nazwę przypuszczalnie użytego w tym celu modelu – CALPUFF). Nie wskazano źródła informacji meteorologicznej użytej do modelowania ani nie scharakteryzowano tej informacji. Należy tu podać pełen, szczegółowy opis danych wejściowych i konfiguracji modelu – tak, aby na podstawie tych informacji możliwe było odtworzenie procesu modelowania. Informacje te są krytycznie ważne, zarówno dla zapewnienia możliwości merytorycznej oceny przedstawianych wyników, jak też i w razie zaistnienia potrzeby aktualizacji planu i przeprowadzenia ponownych obliczeń. W zakresie zapewnienia jakości procesu modelowania, obowiązywać winno wykazanie spełnienia norm określonych w dyrektywie CAFE. Z powodu braku skonfrontowania wyników modelowania dla roku bazowego z pomiarami, nie sposób potwierdzić faktu spełnienia tych norm.	Uwzględniono częściowo. Uzupełniono informacje dotyczące użytego do modelowania rozprzestrzeniania zanieczyszczeń modelu (w załączniku nr 1), w którym podano informacje o uwzględnionych parametrach. W przypadku modelowania dla roku prognozy uwzględniono warunki meteorologiczne jak dla roku bazowego 2018. W pierwszym etapie przeprowadzono modelowanie dla roku bazowego 2018 w celu kalibracji modelu. Skalibrowany model wykorzystano do modelowania w roku prognozy 2026. Taki sposób postępowania wynika z faktu, że brak danych (przyszłych pomiarów) w roku 2026, które pozwoliłyby na sprawdzenie modelu i jego kalibrację. Szczegółowe informacje dotyczące opisu wykorzystanych w analizach modeli rozprzestrzeniania zanieczyszczeń zostały zamieszczone w załączniku nr 1 Programu ochrony powietrza dla województwa opolskiego. Ponadto uzupełniono informację dotyczącą modelowania stosowanego do opracowania rocznej oceny jakości powietrza w rozdziale - 3.2. Metody stosowane przy ocenie poziomów substancji w powietrzu. Uzupełnienie w oparciu o zapisy z Rocznej oceny jakości powietrza dla województwa opolskiego za 2018 rok opracowanej przez GIOŚ RWMŚ w Opolu.
3.	Wątpliwości może budzić również wybór modelu, w kontekście dużej liczby cisz i słabych wiatrów oraz znaczenia tych warunków dla występowania wysokich stężeń zanieczyszczeń, w szczególności pyłu zawieszonego. W tym aspekcie, udokumentowania wymaga skuteczność modelowania – zarówno warunków meteorologicznych, jak i procesów transportu zanieczyszczeń.	Nie uwzględniono. Model CALPUFF wykorzystany do modelowania dla roku prognozy w Programie ochrony powietrza jest modelem rekomendowanym do wykonywania oceny jakości powietrza w skali regionalnej i został wskazany we <i>Wskazówkach metodycznych dotyczących modelowania matematycznego w systemie zarządzania jakością powietrza</i> wydanych przez Ministerstwo Środowiska w 2003 roku. Stosowany był również do ocen jakości powietrza w latach 2015-2017, dlatego też użycie tego modelu było najbardziej efektywnym rozwiązaniem. Zastosowany model daje

Lp.	Treść uwagi lub wniosku	Informacja o sposobie uwzględnienia uwag
		<p>możliwość porównania wyników modelowania pomiędzy Programami ochrony powietrza, do których został wykorzystany, a także daje możliwość określenia szczegółowo wpływu poszczególnych źródeł emisji na wysokość stężeń w strefie. Model pozwala na modelowania rozprzestrzenia zanieczyszczeń w szerokim zakresie skal przestrzennych, z uwzględnieniem rzeźby terenu, stanów stagnacji, inwersji, recyrkulacji, zadymiania, transportu w strefie przybrzeżnej, w warunkach słabych wiatrów i cisz. Uwzględnia zmienność warunków meteorologicznych w czasie ruchu zanieczyszczeń i ich zmienność przestrzenną, efekty wypornościowe i dynamiczne w trakcie wznoszenia smugi, suchą depozycję i pochłanianie w chmurach. Skuteczność modelowania może być przedstawiona w postaci porównania wyników modelowania z wynikami pomiarów.</p>
4.	<p>Nie podano, na podstawie jakich danych i w jaki sposób została wyznaczona wysokość warstwy mieszania (plan działań krótkoterminowych - rozdział 11.2 projektu Programu, rys.26). Wykres zdaje się wskazywać, że przedstawione dane dotyczą jakiejś wartości dobowej(średniej?). Potrzebne są tu odpowiednie wyjaśnienia, ponieważ:</p> <ul style="list-style-type: none"> - brak identyfikacji informacji źródłowej uniemożliwia określenie, na ile może być ona reprezentatywna dla przewidywanego okresu funkcjonowania programu ochrony powietrza, - w konkretnym przypadku, wysokość warstwy mieszania nie jest bezpośrednio określana na podstawie pomiarów, ale szacowana przy użyciu niezidentyfikowanej metody. Należy wskazać, że w praktyce spotyka się uproszczone metody takiego szacowania, mogące w krytycznych warunkach dawać wyniki wielokrotnie różniące się od rzeczywistości, - nałożenie cyklu dobowego warunków meteorologicznych w warstwie granicznej i cyklu emisji wymaga odpowiedniego potraktowania przy obliczaniu wartości dobowych. 	<p>Uwzględniono.</p> <p>W rozdziale 11.2 omówiono, m.in. jaka jest zależność pomiędzy występowaniem epizodów wysokich stężeń, a notowanymi w tych samych dniach warunkami meteorologicznymi.</p> <p>W opisie dodano, że pokazano średnie warunki meteorologiczne w ciągu doby.</p> <p>Do wyznaczenia wysokości warstwy mieszania zastosowano meteorologiczny model diagnostyczny CALMET, a dane wyznaczono na podstawie modelu WRF. Zaprezentowane informacje wskazują na prawidłowość danych, m.in. w zakresie korelacji wysokości warstwy mieszania z wartościami stężeń (korelacja jest prawidłowa – wraz z obniżeniem warstwy mieszania, wartości stężeń zanieczyszczeń zgodnie z oczekiwaniami rosną, co zostało przedstawione na wykresach).</p> <p>W tekście Programu dodano informację: "Przedstawiono wyniki pomiarów stężeń dobowych na stacjach pomiarowych (...) w zestawieniu z takimi parametrami jak: prędkość wiatru, temperatura powietrza oraz wysokość warstwy mieszania, również uśrednionymi do 24 godzin (średnie dobowe)".</p>

Tabela 2. Odniesienie do uwag szczegółowych wniesionych na etapie opiniowania przez Ministra Klimatu projektu uchwały Sejmiku Województwa Opolskiego w sprawie Programu ochrony powietrza dla województwa opolskiego

Lp.	Odniesienie do dokumentu POP	Treść uwagi lub wniosku	Uzasadnienie uwagi lub wniosku	Informacja o sposobie uwzględnienia uwag
1.	Str. 6-8	Program ochrony powietrza, zwany dalej „POP”, nie jest opracowaniem, lecz dokumentem, który jest przyjmowany aktem prawa miejscowego, i z którego mają wynikać określone obowiązki i ograniczenia, a zatem wykaz pojęć i skrótów dotyczy dokumentu, a nie opracowania. Uwaga ta odnosi się także do innych części projektu POP, w których jest mowa o POP jako o opracowaniu a nie o dokumencie.	Wykaz pojęć i skrótów dotyczy dokumentu, a nie opracowania.	Uwzględniono.
2.	Str. 6-8	Niektóre definicje zamieszczone w wykazie pojęć i skrótów powinny być doprecyzowane lub wykreślone.	Definicja biomasy – należy wyjaśnić, dlaczego w projekcie POP operuje się pojęciem biomasy w rozumieniu nadanym mu przez ustawę o odnawialnych źródłach energii, a nie przez akt wykonawczy do ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r – Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2018 r. poz. 1396, z późn. zm.), zwanej dalej „ustawą Poś”, na podstawie i zgodnie, z którą program jest wydawany, tj. przez rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 1 marca 2018 r. w sprawie standardów emisyjnych dla niektórych rodzajów instalacji, źródeł spalania paliw oraz urządzeń spalania lub współspalania odpadów (Dz. U. z 2019 r. poz. 1806). To rozporządzenie reguluje m.in. kwestie wymagań emisyjnych dla źródeł spalania paliw. W przepisach prawa polskiego funkcjonuje kilka legalnych definicji biomasy. Ma to związek z różnym definiowaniem tego pojęcia w przepisach prawa unijnego – na różne potrzeby i dla zrealizowania różnych celów. Z punktu widzenia zapobiegania lub ograniczania w największym stopniu negatywnych dla środowiska oraz zdrowia ludzi skutków prowadzenia procesu spalania lub współspalania odpadów istotne znaczenie ma określenie wymagań emisyjnych dla instalacji, w których spalane są paliwa, w tym odpady, oraz zdefiniowanie pojęcia	Uwzględniono. Przytoczono definicję biomasy z rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 1 marca 2018 r. w sprawie standardów emisyjnych dla niektórych rodzajów instalacji, źródeł spalania paliw oraz urządzeń spalania lub współspalania odpadów (t.j. Dz. U. z 2019 r., poz. 1806).

Lp.	Odniesienie do dokumentu POP	Treść uwagi lub wniosku	Uzasadnienie uwagi lub wniosku	Informacja o sposobie uwzględnienia uwag
			<p>„biomasa” na potrzeby określenia tych wymagań. W obecnym stanie prawnym odpowiednie regulacje zawarte są w ww. rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 1 marca 2018 r. w sprawie standardów emisyjnych. Określa ono szczegółowo wymagania dotyczące dopuszczalnych wielkości emisji dla instalacji, w których prowadzony jest proces spalania paliw (w tym biomasy), a także zawiera definicję biomasy, zgodną z definicją podaną w dyrektywach formułujących wymagania emisyjne dla źródeł spalania paliw - 2010/75/UE i 2015/2193/UE. Według tej definicji biomasą są wyłącznie produkty składające się z substancji roślinnych pochodzących z rolnictwa lub leśnictwa, które mogą być wykorzystywane jako paliwo w celu odzyskania zawartej w nich energii oraz niektóre rodzaje odpadów roślinnych lub odpadów drewna. Tożsama definicja biomasy jest stosowana na potrzeby określenia wymagań pomiarowych dla instalacji spalania paliw w rozporządzeniu wydanym na podstawie art. 148 ustawy Poś oraz w dwóch rozporządzeniach regulujących kwestie zwolnienia z obowiązku posiadania pozwolenia na wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza (wydanym na podstawie art. 220 ust. 2 ustawy Poś) oraz wymagalności zgłoszenia instalacji (wydanym na podstawie art. 153 ustawy Poś). Jakże jest zatem uzasadnienie dla przyjęcia na potrzeby POP znacznie szerszej definicji biomasy – obejmującej m.in. frakcje biodegradowalne odpadów (roślinnych i zwierzęcych) z rolnictwa, leśnictwa i związanych działań przemysłu oraz odpadów przemysłowych lub komunalnych pochodzenia roślinnego lub zwierzęcego (w tym osady ściekowe), skoro w świetle przywołanych wyżej przepisów instalacje, w których są spalane takie odpady,</p>	

Lp.	Odniesienie do dokumentu POP	Treść uwagi lub wniosku	Uzasadnienie uwagi lub wniosku	Informacja o sposobie uwzględnienia uwag
			podlegają regulacjom dla instalacji spalania odpadów, a nie dla instalacji spalania paliw?	
3.	Str. 6-8	Niektóre definicje zamieszczone w wykazie pojęć i skrótów powinny być doprecyzowane lub wykreślone.	Definicja emisji substancji do powietrza – w tej definicji jest błąd gramatyczny, w związku z czym nie można ocenić, czy jest ona zgodna z definicją emisji podaną w art. 3 pkt 4 ustawy Poś. W naszej ocenie pojęcia stosowane w POP powinny odpowiadać pojęciom wynikającym z ustawy, na podstawie której POP jest wydawany. Sugerujemy zatem rozważenie zasadności wyjaśnienia w POP znaczenia pojęć zdefiniowanych w art. 3 ustawy Poś.	Uwzględniono częściowo. Program jest również dokumentem poddawanym konsultacjom społecznym, a jako taki powinien w możliwie przystępny sposób (na ile pozwala na to transpozycja do polskiego prawa Dyrektywy CAFE) definiować stosowane w nim pojęcia. Błąd gramatyczny poprawiono.
4.	Str. 6-8	Niektóre definicje zamieszczone w wykazie pojęć i skrótów powinny być doprecyzowane lub wykreślone.	Definicja emisji dopuszczalnej do powietrza wymaga doprecyzowania. W proponowanym brzmieniu podano, że dopuszczalną emisję ustala się – nie wskazując kto i gdzie ją ustala. W tym przypadku precyzja ma istotne znaczenie, ponieważ w ustawie Poś zdefiniowane jest także pojęcie standardu emisyjnego, który jest rozumiany jako dopuszczalna wielkość emisji i jest określony przez Ministra Środowiska w rozporządzeniu wykonawczym do ustawy Poś.	Uwzględniono. W definicji dopisano, że emisję dopuszczalną ustala się na etapie wydawania pozwoleń zintegrowanych lub pozwoleń na wprowadzanie gazów i pyłów do powietrza oraz w jest ona określona w standardach emisyjnych.
5.	Str. 6-8	Niektóre definicje zamieszczone w wykazie pojęć i skrótów powinny być doprecyzowane lub wykreślone.	Definicja emitora powierzchniowego – podana definicja budzi wątpliwości co do tego, czy chodzi w niej istotnie o emitor zastępczy dla źródeł powierzchniowych. W dalszej części projektu POP jest mowa o emisji ze źródeł powierzchniowych jako o emisji z sektora komunalno-bytowego, a więc z zespołów źródeł punktowych (kominów), tyle że o niskiej wysokości. Definicja wymaga doprecyzowania.	Uwzględniono. Definicję usunięto. W Programie zmieniono używane pojęcia emitatorów lub źródeł powierzchniowych na sektor komunalno-bytowy.
6.	Str. 6-8	Niektóre definicje zamieszczone w wykazie pojęć i skrótów powinny być doprecyzowane lub wykreślone.	Definicje poziomu substancji w powietrzu, poziomu dopuszczalnego, poziomu docelowego, poziomu celu długoterminowego substancji są podane w art. 3 ustawy Poś. W POP nie należy używać tych pojęć w innym znaczeniu. Jeżeli zatem organ opracowujący POP widzi	Uwzględniono. Przytoczono definicje z ustawy POŚ.

Lp.	Odniesienie do dokumentu POP	Treść uwagi lub wniosku	Uzasadnienie uwagi lub wniosku	Informacja o sposobie uwzględnienia uwag
			potrzebę przywołania tych definicji, to nie mogą być one inne niż w ustawie. Ta sama uwaga dotyczy wszystkich innych pojęć zdefiniowanych w ustawie Poś i używanych w POP.	
7.	Str. 6-8	Niektóre definicje zamieszczone w wykazie pojęć i skrótów powinny być doprecyzowane lub wykreślone.	Należy rozważyć zasadność definiowania pojęć pył zawieszony PM10 - pył PM10 i pył zawieszony PM2,5 – pył PM2,5. Na str. 27 POP jest wyjaśnione znaczenie pojęć „pył zawieszony PM10” i „pył zawieszony PM2,5”, niemal dokładnie tak jak w definicjach. W kontekście dalszej części dokumentu niewłaściwe jest także postawienie znaku równości pomiędzy określeniami „pył zawieszony PM10” i „pył PM10”, a także „pył zawieszony PM2,5” i „pył PM2,5”. Podane w projekcie brzmienie definicji pyłu PM10 koliduje ze znaczeniem, w jakim to pojęcie jest używane dla określenia emisji pyłu o określonym wymiarze ziaren (sformułowanie „pył zawieszony” powinno mieć odniesienie do pyłu zawartego w powietrzu, a nie do pyłu zawartego w gazach odlotowych, tj. emitowanego do powietrza).	Uwzględniono. Usunięto definicję pyłu PM10 i PM2,5. Zapisy dokumentu przeredagowano tak, aby rozróżnić emisję pyłu PM10 lub PM2,5 (wówczas pył PM10) oraz ich imisję (pył zawieszony PM10).
8.	Rozdział 1.2, str. 14-17	Należy zweryfikować, uzupełnić i doprecyzować wykaz dokumentów wskazanych jako podstawy prawne opracowania POP, ewentualnie zmienić (rozszerzyć) tytuł tego rozdziału.	1. Na liście aktów unijnych należałoby wymienić dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady UE 2015/2193 z dnia 25 listopada 2015 r. w sprawie ograniczenia emisji niektórych zanieczyszczeń do powietrza ze średnich obiektów energetycznego spalania. W dalszej części projektu POP wskazano, że dokonano analizy wpływu wymagań tej dyrektywy na redukcję emisji pyłów.	Uwzględniono.
9.	Rozdział 1.2, str. 14-17	Należy zweryfikować, uzupełnić i doprecyzować wykaz dokumentów wskazanych jako podstawy prawne opracowania POP, ewentualnie zmienić (rozszerzyć) tytuł tego rozdziału.	2. Zamieszczone na liście rozporządzeń rozporządzenie Ministra Finansów i Rozwoju w sprawie wymagań dla kotłów na paliwo stałe nie jest rozporządzeniem z dnia 5 września 2017 r., lecz z dnia 1 sierpnia 2017 r. Ponadto było ono zmieniane dwukrotnie w 2019 r. Zmiany, których nie uwzględniono w odnośniku nr 31, są	Uwzględniono. Przywołano rozporządzenie ze zmianami: Rozporządzenie Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 1 sierpnia 2017 r. w sprawie wymagań dla kotłów na paliwo stałe, jak również wskazano na akty zmieniające.

Lp.	Odniesienie do dokumentu POP	Treść uwagi lub wniosku	Uzasadnienie uwagi lub wniosku	Informacja o sposobie uwzględnienia uwag
			opublikowane w Dz. U. poz. 363 i 2549. Zmiany te są istotne dla stosowania tego rozporządzenia (szczególnie druga z nich) i powodują, że w obecnym stanie prawnym jego zakres przedmiotowy jest bardzo ograniczony.	
10.	Rozdział 1.2, str. 14-17	Należy zweryfikować, uzupełnić i doprecyzować wykaz dokumentów wskazanych jako podstawy prawne opracowania POP, ewentualnie zmienić (rozszerzyć) tytuł tego rozdziału.	3. Na str. 17 znajduje się informacja na temat nowelizacji rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2019 r. w sprawie programów ochrony powietrza oraz planów działań krótkoterminowych, podczas gdy rozporządzenie to nie było nowelizowane.	Uwzględniono. Zapisy doprecyzowano.
11.	Rozdział 1.2, str. 14-17	Należy zweryfikować, uzupełnić i doprecyzować wykaz dokumentów wskazanych jako podstawy prawne opracowania POP, ewentualnie zmienić (rozszerzyć) tytuł tego rozdziału.	4. Rozważenia wymaga zasadność i celowość zamieszczenia w rozdziale „Podstawy prawne” niektórych dokumentów z listy „Inne dokumenty”, które nie stanowią podstawy prawnej dla opracowania POP. Powstaje także wątpliwość co do tego, jakie znaczenie mają dla POP np. materiały informacyjno-instruktażowe opracowane przez MOŚZNiL w 1996 r. (a więc przed ponad dwudziestoma laty) dla celów opłat za korzystanie ze środowiska. Czy istotnie zostały one wykorzystane na potrzeby POP? W treści projektu POP nie znaleziono informacji na ten temat.	Uwzględniono.
12.	Rozdział 3.1. - Tabela 3, str. 24	Informacje w tabeli 3 wymagają weryfikacji i uspołnienia z informacjami na str. 13.	Informacje podane w tabeli 3, z których wynika, że na terenie obydwu stref lub ich części objętych POP nie obowiązują poziomy dopuszczalne substancji w powietrzu określone ze względu na potrzebę ochrony roślin są sprzeczne z informacją ze str. 13, iż program obejmuje ocenę jakości powietrza w strefie opolskiej „ze względu na ochronę zdrowia ludzi oraz roślin”, a w strefie miasto Opole ze względu na ochronę zdrowia ludzi.	Uwzględniono. Tabela została zweryfikowana.
13.	Rozdział 3.3. i 3.4.1. tabela 6, str. 27 i 35	Informacje podane w tabeli 6 oraz na str. 35, dotyczące wartości pułapu stężenia ekspozycji pyłu zawieszonego PM _{2,5} na 2018 r. wymagają weryfikacji.	Zgodnie z definicją z art. 3 pkt 31a ustawy Poś pułap stężenia ekspozycji jest to poziom, który ma być osiągnięty w określonym terminie. Wartość pułapu jest określona w załączniku nr 6 do rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie	Uwzględniono. Poprawiono (zmieniono wartości w tabeli 6 i na stronie 35 na 20 ug/m ³)

Lp.	Odniesienie do dokumentu POP	Treść uwagi lub wniosku	Uzasadnienie uwagi lub wniosku	Informacja o sposobie uwzględnienia uwag
			poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. poz. 1031) i wynosi 20 µg/m ³ . Taka informacja jest także podana w projekcie POP w definicji na str. 7 i 8. Natomiast w dalszej części projektu POP – w tabeli 6 na str. 27 i na str. 35 podana jest inna wartość - 22 µg/m ³ .	
14.	Rozdział 5, str. 64-66	<p>1. Wyjaśnienia wymagają wątpliwości dotyczące danych o wielkościach emisji pyłu PM10 i PM2,5 podane dla SNAP 01 i SNAP 04 w tabelach 25-27.</p> <p>2. Nieprawidłowe jest stosowanie określenia „pył zawieszony PM10” w analizach w zakresie emisji pyłów o określonym wymiarze ziaren.</p>	<p>1. Zamieszczone w tabelach 25-27 dane dotyczące wielkości emisji pyłu PM10 i PM2,5 z kategorii SNAP 04 (przemysł i energetyka), a w przypadku tabeli 25 – także SNAP 01, wymagają sprawdzenia i ewentualnej weryfikacji. Podane w tych tabelach wielkości emisji pyłu PM2,5 są wyższe od emisji pyłu PM10, podczas gdy pył o wymiarze ziaren do 2,5 µm jest jedną ze składowych pyłu o ziarnach do 10 µm. Emisja pyłu PM 2,5 z tych samych źródeł (lub grup źródeł) nie powinna być zatem większa od emisji pyłu PM10, może być co najwyżej taka sama, gdy udowodni się, że nie ma innych frakcji niż PM2,5 w tym emitowanym pyłe.</p>	<p>Wyjaśnienie.</p> <p>Ponowna szczegółowa analiza udostępnionej dnia 14 stycznia 2020 roku na potrzeby przygotowania Programu bazy krajowej KOBIZE w zakresie emisji substancji w ramach kategorii SNAP 04 wykazały, że zaprezentowana w tabelach w Programie emisja jest podana prawidłowo wg udostępnionej bazy emisji KOBIZE, co oczywiście nie zmienia faktu, że zgadzamy się z tym, iż emisja pyłu PM2,5 nie powinna być wyższa niż emisja pyłu PM10. Natomiast w przypadku kategorii SNAP 01 w Tabeli 25 emisja jest wprowadzona prawidłowo i w tym wypadku emisja PM10 jest wyższa niż emisja PM2,5 (odpowiednio 203,63 Mg oraz 112,39 Mg) Urząd Marszałkowski Województwa Opolskiego przekaze informacje do centralnej bazy KOBIZE ze wskazaniem błędów, które zostały zidentyfikowane w bazie centralnej.</p>
15.	Rozdział 5, str. 64-66	<p>1. Wyjaśnienia wymagają wątpliwości dotyczące danych o wielkościach emisji pyłu PM10 i PM2,5 podane dla SNAP 01 i SNAP 04 w tabelach 25-27.</p> <p>2. Nieprawidłowe jest stosowanie określenia „pył zawieszony PM10” w analizach w zakresie emisji pyłów o określonym wymiarze ziaren.</p>	<p>2. Podana na początku projektu POP definicja pyłu PM10 odnosi się do pyłu zawieszonego w powietrzu, a więc nie do pyłu emitowanego do powietrza. Nie powinno się mówić o pyłach zawieszonych w powietrzu w odniesieniu do emisji i bilansowania emisji pyłu o określonym wymiarze ziaren.</p>	<p>Uwzględniono.</p> <p>Zapisy dokumentu przeredagowano tak, aby rozróżnić emisję pyłu PM10 lub PM2,5 oraz ich imisję.</p>
16.	Tabela 28, str. 66	<p>W treści Programu zawarto informację, iż emisja napływowa PM10, PM2,5 i B(a)P dla strefy miasto Opole jest wynikiem modelowania matematycznego,</p>	<p>Brak szczegółowych informacji nt. zastosowanego modelu oraz jego parametrów nie pozwalają na rzetelną weryfikację z emisją przekazaną przez KOBIZE. Zastanawiający jest jednak fakt, że analizowany obszar</p>	<p>Częściowo uwzględniono</p> <p>Emisja napływowa pochodzi z danych bazy krajowej KOBIZE, co zostało wyraźnie podkreślone w przypisie dolnym (Centralna Baza Emisji KOBIZE</p>

Lp.	Odniesienie do dokumentu POP	Treść uwagi lub wniosku	Uzasadnienie uwagi lub wniosku	Informacja o sposobie uwzględnienia uwag
		a w związku z tym nie pochodzi bezpośrednio z danych KOBiZE.	zajmuje powierzchnię 50% pow. województwa, jednocześnie wielkości emisji z analizowanego obszaru stanowią niespełna 3% emisji z obszaru województwa.	za 2018 rok). Emisja nie jest wynikiem modelowania matematycznego, a tylko jest jedną z danych wejściowych do modelu, co jest napisane w przytoczonym fragmencie Programu. Dokument został uzupełniony o załącznik nr 1 - opis wykorzystanych w analizach modeli rozprzestrzeniania zanieczyszczeń.
17.	Tabela 29, str. 67	W treści Programu zawarto, iż emisja napływowa PM10, PM2,5 i B(a)P dla strefy opolskiej jest wynikiem modelowania matematycznego, a w związku z tym nie pochodzi bezpośrednio z danych KOBiZE.	Brak szczegółowych informacji nt. zastosowanego modelu oraz jego parametrów nie pozwalają na rzetelną weryfikację z emisją przekazaną przez KOBiZE. W tabeli widnieją błęd wartości w wierszu Suma.	Uwzględniono Emisja napływowa pochodzi z danych bazy krajowej KOBiZE, co zostało wyraźnie podkreślone w przypisie dolnym (Centralna Baza Emisji KOBiZE za 2018 rok). Emisja nie jest wynikiem modelowania matematycznego, a tylko jest jedną z danych wejściowych do modelu, co jest napisane w przytoczonym fragmencie Programu. Sumy w tabeli nr 29 zostały poprawione.
18.	Rozdział 6.2, 6.2.1. i 6.2.2., str. 68-83	Weryfikacji i wyjaśnienia wymagają określenia używane w rozdziale pt. „Szacunkowy przyrost tła miejskiego i lokalnego w roku bazowym 2018 w podziale na grupy źródeł emisji”.	Zastrzeżenia budzi stosowane w projekcie POP sformułowanie „przyrost tła lokalnego”. Informacje podane na stronach 68-83 oraz dane w tabelach i na rysunkach budzą wątpliwości co do tego, czy to pojęcie oznacza „przyrost tła lokalnego” czy „przyrost lokalny”, o którym mowa w paragrafie 3 pkt 2 lit. g rozporządzenia w sprawie programów ochrony powietrza oraz planów działań krótkoterminowych. Tłem w przypadku oceny wykonywanej dla danego punktu oceny powinny być stężenia wywołane w tym punkcie przez źródła inne niż lokalne (stąd w rozporządzeniu jest mowa o tle regionalnym i miejskim, ale już nie o tle lokalnym, tylko o „przyroście lokalnym”). Wydaje się zatem, że to co jest określane mianem „przyrostu tła lokalnego” jest de facto obliczonym udziałem w stężeniach źródeł zlokalizowanych w pobliżu danego punktu. Wyjaśnienie tej kwestii jest istotne m.in. dla prawidłowego	Uwzględniono Jest to tylko kwestia nazewnictwa. Zmieniono nazewnictwo w Programie. Sformułowanie „przyrost tła lokalnego” zamieniono na „ lokalny przyrost stężeń ”. Zmieniono również objaśnienie użytego skrótu: „ pt lok. – lokalny przyrost stężeń ”. Dodano wyjaśnienie na początku rozdziału 6: „Zgodnie z wymaganiami rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2019 roku w sprawie programów ochrony powietrza i planów działań krótkoterminowych (§3 ust. 2) informacje na temat przekroczeń poziomów dopuszczalnych lub docelowych należy podać z wyszczególnieniem: - szacunkowego poziomu tła regionalnego stężeń substancji w powietrzu;

Lp.	Odniesienie do dokumentu POP	Treść uwagi lub wniosku	Uzasadnienie uwagi lub wniosku	Informacja o sposobie uwzględnienia uwag
			<p>zinterpretowania danych w tabelach 33-39 (w tych tabelach należałoby odpowiednio podzielić trzy pierwsze kolumny na wiersze) i na rysunkach 25-28, dla ustalenia, czy rysunki dotyczą tylko tła dla poszczególnych punktów pomiarowych, czy obrazują wartości wynikowe stężeń w tych punktach i czy skróty przy tych rysunkach takie jak: pt lok ogrzewanie budynków, pt lok drogi, pt lok niezorganizowana, pt lok przemysł i energetyka, itd. oznaczają udziały pochodzące z emisji z różnych kategorii źródeł lokalnych czy tłowych.</p>	<p>- szacunkowego podziału dla przyrostu tła miejskiego stężeń substancji w powietrzu; - szacunkowego podziału dla przyrostu lokalnego stężeń substancji w powietrzu.</p> <p>Szacunkowy poziom tła regionalnego to wielkość stężeń, jakie generowane są przez źródła naturalne oraz źródła emisji znajdujące się poza obszarem województwa. Na terenie miast lub aglomeracji będących strefami oceny jakości powietrza gęstość źródeł emisji jest wyższa niż poza ich obszarem, dlatego na tych terenach stężenia są wyższe i określa się przyrost tła miejskiego (w podziale na różne rodzaje źródeł emisji). Jest to wzrost stężeń zanieczyszczeń generowany przez źródła na terenie miasta oraz w jego bezpośrednim sąsiedztwie. Przyrost tła miejskiego obserwowany jest nawet w sytuacjach, gdy na terenie miasta nie są notowane przekroczenia poziomów dopuszczalnych czy docelowych. W miejscach, gdzie notowane są najwyższe stężenia określa się lokalny przyrost stężeń w podziale na różne rodzaje źródeł emisji lub różne sektory.</p> <p>Określenie tych wielkości możliwe jest dzięki przeprowadzeniu modelowania rozprzestrzeniania zanieczyszczeń w powietrzu. W dalszej części rozdziału omówiono szacunkowy poziom tła regionalnego w obu strefach województwa polskiego, a także wskazano:</p> <p>- w strefie miasto Opole – jaki jest przyrost tła miejskiego oraz lokalny przyrost stężeń w punktach, gdzie stężenia są najwyższe oraz w punktach pomiarowych;</p>

Lp.	Odniesienie do dokumentu POP	Treść uwagi lub wniosku	Uzasadnienie uwagi lub wniosku	Informacja o sposobie uwzględnienia uwag
				- w strefie opolskiej – jaki jest lokalny przyrost stężeń w punktach, gdzie stężenia są najwyższe oraz w punktach pomiarowych.”
19.	Rozdział 7 i 7.1, str. 84	Analiza dotycząca scenariusza bazowego, w tym w zakresie poziomów substancji w powietrzu w przypadku realizacji tego scenariusza, wymaga uzupełnienia o precyzyjną informację na temat przepisów prawa, o które chodzi w stwierdzeniu o „wymaganych prawem” lub „wynikających z istniejących przepisów” działaniach, które mają być zrealizowane w tym scenariuszu.	1. Konieczne jest dokładne określenie w rozdziale 7 (lub w rozdziale 8.2.1.) ram dla realizacji scenariusza bazowego – w tym podanie przepisów, które wymagają realizacji działań uwzględnionych w tym scenariuszu, ponieważ informacje na ten temat zamieszczone w dalszej części POP (np. w rozdziale 8.2.1. poświęconym omówieniu scenariusza bazowego) nie są jednoznaczne. W szczególności konieczne jest wskazanie, z jakich przepisów prawa wynika redukcja emisji przyjęta do analizy dotyczącej zmian emisji z sektora bytowo-komunalnego (str. 89- 91) i w jakim zakresie uwzględniona jest w tym scenariuszu realizacja obowiązków wynikających z konkluzji BAT (przyjmowanych przez KE w drodze decyzji wykonawczych do dyrektywy 2010/75/UE i publikowanych w Dzienniku Urzędowym UE).	Uwzględniono Uzupełniono opis scenariusza bazowego w sektorze przemysłu i energetyki o informacje o obowiązkach wynikających z dyrektywy IED oraz konkluzji BAT, a także o informacje dotyczące źródeł od 1-50 MW (Rozdział 8.2.1 podrozdział: Emisja z przemysłu i energetyki). W przypadku sektora komunalno-bytowego brak szczegółowych i pełnych danych dotyczących inwentaryzacji źródeł grzewczych (kocioł, pieców itp.). Dlatego oszacowano jaki jest udział starych pozaklasowych kotłowni na paliwa stałe w realizacji potrzeb cieplnych. Redukcja emisji z sektora komunalno-bytowego przyjęta w scenariuszu bazowym wynika m.in. z poprawy efektywności energetycznej budynków, jak również obserwowanych od kilku lat wyższych temperatur powietrza w okresie zimowym. Informacje doprecyzowano w rozdziale 8.2.1.
20.	Rozdział 7 i 7.1, str. 84	Analiza dotycząca scenariusza bazowego, w tym w zakresie poziomów substancji w powietrzu w przypadku realizacji tego scenariusza, wymaga uzupełnienia o precyzyjną informację na temat przepisów prawa, o które chodzi w stwierdzeniu o „wymaganych prawem” lub „wynikających z istniejących przepisów” działaniach, które mają być zrealizowane w tym scenariuszu.	2. Niezbędne jest także uszczegółowienie informacji na temat znaczenia, jakie w scenariuszu bazowym mają ograniczenia określone w uchwale antysmogowej przyjętej przez Sejmik Województwa Opolskiego w dniu 26 września 2017 r. Uchwała ta wprowadziła od 1 listopada 2017 r. zakaz spalania w kotłach małej mocy i w miejscowych ogrzewaczach pomieszczeń (piecach i kominkach) eksploatowanych w województwie opolskim określonych rodzajów paliw stałych, w tym	Wyjaśnienie. Wprowadzona uchwała antysmogowa, określająca ograniczenia w zakresie jakości paliw, nie wprowadza znaczących zmian w zakresie efektów redukcji, ponieważ nie nakłada wymagań na spełnianie określonych wymagań przez urządzenia grzewcze. Urządzenia grzewcze można skontrolować, natomiast stosowanie określonej jakości paliw jest trudne do kontroli. W związku

Lp.	Odniesienie do dokumentu POP	Treść uwagi lub wniosku	Uzasadnienie uwagi lub wniosku	Informacja o sposobie uwzględnienia uwag
			<p>węgla brunatnego, mułów i flotokonzentratów węglowych, drewna i biomasy drzewnej, których wilgotność w stanie roboczym przekracza 20%. Biorąc pod uwagę fakt, że wynikające z niej ograniczenia, dotyczące rodzajów i jakości paliw stałych dopuszczonych do spalania w województwie opolskim w instalacjach grzewczych małej mocy, obowiązywały już w roku bazowym należy dokładnie wskazać czy - a jeżeli tak, to w jakim zakresie - w POP zostały uwzględnione skutki realizacji postanowień tej uchwały w roku prognozy.</p>	<p>z tym nie zakłada się w POP określonej redukcji w wyniku wprowadzonej uchwały antysmogowej. Niemniej jednak przedstawiono rekomendacje dot. uchwały wprowadzającej ograniczenia stosowaniu urządzeń na paliwa stałe.</p> <p>W harmonogramie działań uwzględniono także działanie związane z przygotowaniem (przez Zarząd Województwa Opolskiego) oraz uchwaleniem (przez Sejmik Województwa Opolskiego) uchwały antysmogowej wprowadzającej ograniczenia w zakresie stosowanych instalacji.</p>
21.	str.85	<p>Akapit dotyczący stężenia benzo(a)pirenu – wskazano, że wymagana redukcja PM_{2,5} nie zagwarantuje utrzymania poziomu docelowego określonego dla benzo(a)pirenu, stwierdzono także, że szacowane koszty redukcji emisji tego zanieczyszczenia powodują, że należy je uznać za nieuzasadnione.</p>	<p>Wniosek taki powinien być poparty argumentami, na przykład poprzez zestawienie szacowanych kosztów redukcji emisji benzo(a)pirenu z kosztami zewnętrznymi, jakie ponoszone są w związku z występowaniem wysokich stężeń tego zanieczyszczenia na omawianym obszarze.</p>	<p>Wyjaśnienie.</p> <p>Osiągnięcie poziomów docelowych benzo(a)pirenu jest znacząco trudniejsze niż poziomów dopuszczalnych dla pyłu. Już osiągnięcie poziomów dopuszczalnych powoduje obawy samorządów województwa opolskiego, a nałożenie dodatkowych wymagań w sytuacji, gdy poziom tła regionalnego osiąga w wielu miejscach wartości bliskie poziomowi docelowemu, jest zadaniem, które jest nieuzasadnione ekonomicznie, a także byłoby trudne do osiągnięcia w terminach realizacji dla działań naprawczych POP, czyli do 2026 roku.</p> <p>W rozdziale 7.2 wskazano:</p> <p>„Na terenie Opola konieczne byłoby wyeliminowanie emisji benzo(a)pirenu, a na terenie województwa opolskiego wymagane redukcje sięgają nawet 85-90%. Koszty takich działań oszacować można na ok. 2,2-9 mld zł. Działanie takie uznano za nieuzasadnione społecznie i ekonomicznie, tym bardziej, że są to tylko koszty inwestycyjne.”</p>

Lp.	Odniesienie do dokumentu POP	Treść uwagi lub wniosku	Uzasadnienie uwagi lub wniosku	Informacja o sposobie uwzględnienia uwag
22.	Rozdział 8.1, str. 86	W rozdziale dotyczącym bilansu emisji dla roku prognozy brakuje rzeczowego, spójnego uzasadnienia dla przyjętych dla celów analizy założeń dotyczących redukcji emisji poszczególnych zanieczyszczeń, w tym pochodzących spoza analizowanych stref.	Nad tabelą 43 zamieszczono informację na temat zakładanego stopnia redukcji zanieczyszczeń pochodzących spoza woj. opolskiego, mającego wpływ na obniżenie poziomu tła regionalnego określonego modelowo dla roku prognozy. Przyjęto założenie, że redukcja emisji pyłu wyniesie w województwach sąsiadujących z woj. opolskim 15%, natomiast redukcja emisji transgranicznej – 5%. Natomiast dla B(a)P założony poziom redukcji to aż 60%. Nasuwa się pytanie, jakie są realne możliwości osiągnięcia tak wysokiej redukcji emisji B(a)P, przy nieadekwatnie niskiej redukcji emisji pyłu (skoro „nośnikiem” B(a)P jest pył, a poziom docelowy tej substancji jest określony jako jej całkowita zawartość w pyłe zawieszonym PM10).	Wyjaśnienie. Założona redukcja emisji do roku prognozy jest szacunkowa i wynika z faktu, że wszystkie sąsiadujące województwa z woj. opolskim mają poważny problem z przekroczeniami docelowymi B(a)P. Fakt, iż poziom B(a)P oznaczany jest w pyłe PM10 nie oznacza, że źródła pyłu PM10 i B(a)P są identyczne – są w dużej mierze rozbieżne. Redukcje natomiast pochodzą z opracowań procedowanych w województwach ościennych.
23.	Tabela 43, str. 86	Wielkości emisji pyłu PM10, PM2,5 i B(a)P z województw ościennych w roku 2018 są zbliżone z danymi KOBiZE.	Wielkości emisji w roku prognozy 2026 są niższe od bazowych o 10%, podczas gdy w tekście jest mowa o szacunkowej redukcji emisji o 15 % w stosunku do 2018	Uwzględniono Poprawiono tabelę.
24.	str.87	Emisja z przemysłu i energetyki	Należy uzupełnić informacje na temat dużych źródeł spalania paliw, które nie tylko podlegają zaostrzonym standardom od 2016 r. (z wyjątkiem źródeł zgłoszonych do derogacji), ale także będą musiały, do dnia 17 sierpnia 2021 r., zostać dostosowane do konkluzji BAT. Analizując redukcję emisji z przemysłu również należy wspomnieć o dyrektywie IED oraz obowiązkowych do wdrożenia konkluzjach BAT dla poszczególnych gałęzi przemysłu	Uwzględniono Przeprowadzono odpowiednią analizę uwzględniającą zapisy Dyrektywy IED oraz obowiązujące terminy wdrażania poszczególnych przepisów. Dodatkowo ujęto wymagania konkluzji BAT oraz wymagań dla instalacji MCP. Zapisy dotyczące przeprowadzonej analizy zostały wskazane w rozdziale 8.2.1.
25.	Rozdział 8.2.1, str. 87-93	Rozdział 8.2.1. wymaga uzupełnienia lub doprecyzowania w zakresie: 1) informacji dotyczących wykonania obowiązku wynikającego z art. 91 ust. 9aa ustawy Poś, tj. analizy dla średnich źródeł spalania paliw,	W rozdziale 8.2.1., w części dotyczącej emisji z przemysłu i energetyki stwierdzono, że „Analiza obejmowała wpływ źródeł zlokalizowanych na obszarze kraju elektrowni konwencjonalnych, elektrociepłowni i innych instalacji będących przedsięwzięciami mogącymi znacząco oddziaływać na środowisko, w rozumieniu ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa	Częściowo uwzględniono. Nawiązując do obowiązującej ustawy Prawo ochrony środowiska, art. 91 pkt 9 aa, w ramach opracowania Programów ochrony powietrza dla województwa opolskiego przeprowadzono analizę udziału źródeł spalania o mocy cieplnej w paliwie nie mniejszej niż 1MW i mniejszej niż 50 MW w stężeniach substancji objętych programem.

Lp.	Odniesienie do dokumentu POP	Treść uwagi lub wniosku	Uzasadnienie uwagi lub wniosku	Informacja o sposobie uwzględnienia uwag
			<p>w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko. Wielkość stężeń na obszarach przekroczeń przedstawiona w rozdziale 6 wykazała, iż źródła te mają niewielki wpływ na wysokość stężeń analizowanych substancji. Dlatego nie jest wymagana analiza w zakresie potrzeby ustalenia wielkości dopuszczalnych emisji niższych niż standardy emisyjne określone w przepisach wydanych na podstawie art. 146 ust. 3 ustawy Poś dla źródeł spalania paliw objętych tymi standardami emisyjnymi o nominalnej mocy cieplnej nie mniejszej niż 1 MW i mniejszej niż 50 MW ("). Takie stwierdzenia i wnioski są zbyt ogólne. Należy zwrócić uwagę na fakt, że przepis art. 91 ust. 9aa ustawy Poś dotyczy tzw. średnich źródeł spalania paliw, czyli źródeł o nominalnej mocy cieplnej nie mniejszej niż 1 MW i mniejszej niż 50 MW. Z kolei jako przedsięwzięcia mogące znacząco oddziaływać na środowisko, o których mowa w zacytowanym fragmencie, są kwalifikowane - zgodnie z rozporządzeniem wykonawczym do przywołanej w tym akapicie ustawy - elektrownie konwencjonalne, elektrociepłownie lub inne instalacje do spalania paliw „o mocy cieplnej rozumianej jako ilość energii wprowadzonej w paliwie do instalacji w jednostce czasu przy nominalnym obciążeniu tych instalacji, nie mniejszej niż 25 MW, a przy stosowaniu paliwa stałego - nie mniejszej niż 10 MW”. Z porównania tych kryteriów kwalifikacji źródeł (instalacji) wynika, że znaczna część eksploatowanych średnich źródeł spalania paliw nie jest kwalifikowana do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, a więc wniosek sformułowany w tym akapicie, w kontekście przepisu art. 91 ust. 9aa ustawy Poś nie ma uzasadnienia. Podkreślić także należy, że przywołany przepis wymaga uwzględnienia w POP odpowiedniej analizy</p>	<p>Ze względu na stwierdzony znikomy ich udział, a także zmiany w prawie, o których mowa w tym samym rozdziale wcześniej, które to zmiany przyczynią się do dalszego obniżenia emisji z wymienionych źródeł, nie ma potrzeby ustalania wielkości emisji niższych niż standardy określone w dotychczasowych przepisach. Zapisy dotyczące przeprowadzonej analizy zostały wskazane w rozdziale 8.2.1.</p>

Lp.	Odniesienie do dokumentu POP	Treść uwagi lub wniosku	Uzasadnienie uwagi lub wniosku	Informacja o sposobie uwzględnienia uwag
			<p>przeprowadzonej przez zarząd województwa, dotyczącej średnich źródeł spalania paliw (w całym przedziale mocy przyjętym dla źródeł średnich) zlokalizowanych na obszarze, na którym stwierdzono przekroczenia poziomu dopuszczalnego (a nie na obszarze kraju). W projekcie uchwały dotyczącej POP brakuje takiej analizy i opartej na tej analizie odpowiedzi na pytanie, czy w przypadku średnich źródeł spalania paliw zlokalizowanych na obszarach z przekroczeniami w województwie opolskim istnieje uzasadnienie do zaostżenia wymagań emisyjnych w stosunku do standardów określonych w rozporządzeniu wydanym na podstawie art. 146 ust. 3 ustawy Poś. Wykonując taką analizę należy przy tym wziąć pod uwagę, że zgodnie z przepisem przejściowym – art. 8 ustawy z dnia 5 września 2017 r. o zmianie ustawy – Prawo ochrony środowiska oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1999), którą wprowadzono wymóg uwzględnienia ww. analizy w opracowanym przez zarząd województwa projekcie uchwały dotyczącej programu ochrony powietrza - do tzw. średnich źródeł istniejących (tj. źródeł oddanych do użytkowania przed dniem 20 grudnia 2018 r. albo nie później niż w dniu 20 grudnia 2018 r.), przepisy art. 91 ust. 9aa i 9ab ustawy Poś stosuje się od dnia:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 1 stycznia 2025 r. – w przypadku źródła o nominalnej mocy cieplnej większej niż 5 MW i mniejszej niż 50 MW; - 1 stycznia 2030 r. – w przypadku źródła o nominalnej mocy cieplnej nie mniejszej niż 1 MW i nie większej niż 5 MW. <p>Dla celów przeprowadzenia analizy wymaganej art. 91 ust. 9aa ustawy Poś konieczne jest zatem zidentyfikowanie średnich źródeł spalania paliw zlokalizowanych w obszarach przekroczeń wyróżnionych w przedmiotowych strefach oraz ich podział</p>	

Lp.	Odniesienie do dokumentu POP	Treść uwagi lub wniosku	Uzasadnienie uwagi lub wniosku	Informacja o sposobie uwzględnienia uwag
			na odpowiednie grupy według ww. kryteriów uwzględniających daty oddania źródeł do użytkowania.	
26.		2) ustaleń odnośnie do zlokalizowanych na terenie przedmiotowych stref instalacji IPPC w zakresie spodziewanej redukcji emisji w związku z dostosowaniem do wymagań emisyjnych wynikających z konkluzji BAT (w szczególności co do zakładanej redukcji emisji dla dużych źródeł spalania paliw),	Ponadto zbyt ogólne jest stwierdzenie na str. 88 o wynikającej z dyrektywy 2015/2193/UE potrzebie ograniczenia o 50% - 75% emisji pyłu z istniejących średnich źródeł spalania paliw o mocy powyżej 5 MW. Informacja ta nie jest ścisła, ponieważ zarówno przywołana dyrektywa, jak i przenoszące jej postanowienia do prawa polskiego rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 1 marca 2018 r. w sprawie standardów emisyjnych dla niektórych rodzajów instalacji, źródeł spalania paliw oraz urządzeń spalania lub współspalania odpadów (Dz. U. z 2019 r. poz. 1806), określają standardy emisyjne dla różnych rodzajów źródeł opalanych różnymi paliwami. Nie dla wszystkich średnich źródeł stopień redukcji emisji pyłu wymagany ww. rozporządzeniem wynosi 50% - 75%. Zastrzeżenia budzą także zamieszczone w tej części projektu POP analizy dotyczące emisji z przemysłu i z dużych źródeł spalania paliw. W perspektywie roku prognozy – w kontekście redukcji emisji w związku z dostosowaniem do zaostrzonych wymagań emisyjnych - należałoby odnieść się nie do wymagań wynikających z dyrektywy 2010/75/UE (dyrektywy IED), lecz raczej z konkluzji BAT, które są wydawane w drodze decyzji wykonawczych do tej dyrektywy przez KE, a w szczególności do konkluzji dla dużych źródeł spalania paliw, których zastosowanie do istniejących źródeł energetycznych oznacza konieczność odpowiedniego zmniejszenia emisji pyłu do połowy sierpnia 2021 r. Konieczne jest także podanie informacji na temat uwzględnionych w przeprowadzonej analizie instalacji przemysłowych zlokalizowanych w każdej z dwóch stref, do których mają zastosowanie postanowienia dyrektywy IED (m.in. dużych źródeł	Uwzględniono Dokonano stosownej analizy, która została umieszczona w scenariuszu bazowym, w podpunkcie dotyczącym scenariusza redukcji emisji punktowej. Zapis zamieszczono w rozdziale 8.2.1 Scenariusz bazowy.

Lp.	Odniesienie do dokumentu POP	Treść uwagi lub wniosku	Uzasadnienie uwagi lub wniosku	Informacja o sposobie uwzględnienia uwag
			<p>spalania paliw), oraz średnich źródeł spalania paliw, zwłaszcza, że na str. 199 w rozdziale 19 stwierdzono, iż w analizach korzystano z pozwoleń zintegrowanych i decyzji o emisji dopuszczalnej, które posłużyły do określenia parametrów technicznych wprowadzania emisji do powietrza oraz porównania wyznaczonej emisji dopuszczalnej z rzeczywistą i ze standardami emisyjnymi.</p>	
27.		<p>3) informacji na temat kryteriów, według których ustalono wielkości emisji zanieczyszczeń z sektora przemysłu i energetyki w roku prognozy, podane dla poszczególnych jednostek administracyjnych województwa opolskiego w tabeli 45,</p>	<p>W tym rozdziale powinny być również podane kryteria, według których ustalono wielkości emisji pyłu i B(a)P z sektora przemysłu i energetyki w roku prognozy, zamieszczone w tabeli 45 - która zawiera porównanie emisji z sektora przemysłu i energetyki w roku bazowym i w roku prognozy dla scenariusza bazowego, tj. scenariusza uwzględniającego działania wymagane przepisami prawa – jak również informacja, czy dane zamieszczone w tej tabeli dla roku prognozy uwzględniają potrzebę dostosowania instalacji IPPC do wymagań wynikających z konkluzji BAT. Jeżeli te wymagania nie zostały uwzględnione, dane powinny być odpowiednio zweryfikowane i skorygowane. W rozdziale 8.2.1., w części dotyczącej emisji z sektora komunalno-bytowego, powinny być także podane przepisy prawa, z których wynikać będzie zakładana dla tego sektora redukcja emisji przyjęta w analizie dla scenariusza bazowego (w opisie tego scenariusza zaznaczono, że zakłada on realizację tylko działań wskazanych prawem).</p>	<p>Ze względu na przyjęte prognozy zmian prawnych w przemyśle, redukcję emisji z sektora przemysłu w roku prognozy 2026 oszacowano na 10% dla pyłu PM10 i PM2,5 oraz 5% dla benzo(a)pirenu. Dla przemysłu możliwe jest osiągnięcie tego poziomu do 2026 roku ze względu na postęp technologiczny oraz wymagania unijne w zakresie handlu uprawnieniami do emisji oraz przepisami prawnymi i dostosowaniem do nowych wymogów. Nie jest konieczne wprowadzanie dodatkowych działań redukujących emisję z przedsiębiorstw ponad te, których realizacja wynika z istniejących przepisów.” Powyższe założenia ustalono na podstawie analizy dotyczącej ograniczeń, które będą wprowadzane dla instalacji przemysłowych w kolejnych latach obowiązywania Programu. W założeniach mieszczą się wszystkie ograniczenia i wymagania dotyczące powyższych instalacji – w tym wynikających z konkluzji BAT i odnośnie dostosowania instalacji IPCC.</p> <p>Na chwilę opracowania Programu poza uchwałą antysmogową określającą wymagania odnośnie</p>

Lp.	Odniesienie do dokumentu POP	Treść uwagi lub wniosku	Uzasadnienie uwagi lub wniosku	Informacja o sposobie uwzględnienia uwag
				paliw stosowanych w indywidualnych instalacjach brak przepisów wpływających na obniżenie emisji z sektora komunalno-bytowego.
28.		4) wskazania przepisów prawa, które są podstawą dla przyjętych w scenariuszu bazowym redukcji emisji z sektora bytowo-komunalnego, transportu drogowego i rolnictwa.	Także części rozdziału dotyczące emisji z transportu drogowego i emisji z rolnictwa powinny być uzupełnione o konkretne przepisy prawa stanowiące podstawę dla przyjętego w scenariuszu bazowym obniżenia emisji z tych sektorów w roku prognozy. Dodatkowo, w części poświęconej emisji z transportu powinna być zamieszczona informacja, czy w analizach została uwzględniona – a jeżeli tak, to w jakim zakresie – poza emisją pyłu zawartego w spalinach także emisja związana ze zużyciem elementów pojazdów, takich jak opony, tarcze sprzęgła, tarcze hamulców oraz ze zużyciem nawierzchni drogowej, jak również z unosem pyłu z powierzchni i poboczy dróg.	Wyjaśnienie. W treści podrozdziału dotyczącego emisji z transportu drogowego są wymienione dokumenty, które zostały wzięte pod uwagę przy oszacowaniu redukcji w scenariuszu bazowym na poziomie 10%, m.in. Strategia Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 roku. Wskazano m.in. na przyjęcie Strategii „Od pola do stołu”, która jest częścią tzw. Europejskiego Zielonego Ładu. Zapis zamieszczono w rozdziale 8.2.1 Scenariusz bazowy.
29.	Rozdział 8.2.3., str. 95-99	Rozdział 8.2.3. jest zbędny.	Przepisy ustawy Poś dotyczące POP i rozporządzenia w sprawie programów ochrony powietrza oraz planów działań krótkoterminowych nie wymagają, aby w POP zawarta była analiza w zakresie możliwości osiągnięcia poziomów substancji w powietrzu zalecanych przez WHO, jak również przewidywać co do przyszłych decyzji i działań Komisji Europejskiej w celu poprawy jakości powietrza w Europie. Informacje zawarte w tym rozdziale mogą stanowić część analizy dokumentów strategicznych na poziomie UE, zamieszczonej w rozdziale 19.	Wyjaśnienie. Rozdział został opracowany zgodnie z wymaganiami organu zlecającego opracowanie Programu zawartymi w opisie przedmiotu zamówienia.
30.	Rozdział 8.3, str. 99 i 100	Weryfikacji wymagają: 1. informacje i dane dotyczące bilansu emisji w roku zakończenia realizacji POP w strefach województwa opolskiego,	1. Informacje na temat prognozowanego zmniejszenia emisji pyłu PM10 i PM 2,5 w roku prognozy w stosunku do roku bazowego w całym województwie opolskim - odpowiednio o: 66% i 61% - nie odpowiadają danym z tabeli 56. Z danych zamieszczonych w ostatnim wierszu tej tabeli wynika znacznie mniejsze obniżenie tej emisji.	Wyjaśnienie. Tabela została zweryfikowana i wszystkie wartości w niej podane są sumą wartości ze stref oraz odpowiadają danym z bazy krajowej KOBiZE.

Lp.	Odniesienie do dokumentu POP	Treść uwagi lub wniosku	Uzasadnienie uwagi lub wniosku	Informacja o sposobie uwzględnienia uwag
31.		2. założenia co do wielkości emisji pyłu PM10 i pyłu PM2,5 przedstawione w tabelach 54- 56.	2. Wielkość emisji pyłu PM2,5 z określonych źródeł lub grup źródeł nie może być wyższa od wielkości emisji pyłu PM10 z tych samych źródeł lub grup źródeł, ponieważ pył o mniejszym rozmiarze ziaren jest składnikiem pyłu o ziarnach większych. Stąd założenia przyjęte w tabelach 54-56, dotyczące emisji pyłu w roku bazowym i w roku prognozy wymagają weryfikacji w odniesieniu do kategorii SNAP 04.	Wyjaśnienie. Ponowna szczegółowa analiza udostępnionej w styczniu 2020 roku na potrzeby przygotowania Programu bazy krajowej KOBIZE w zakresie emisji substancji w ramach kategorii SNAP 04 wykazały, że zaprezentowana w tabelach w Programie emisja jest podana zgodnie z danymi z w/w bazy, co oczywiście nie zmienia faktu, że Wykonawca zgadza się z tym, iż emisja pyłu PM2,5 nie może być wyższa niż pyłu PM10. Urząd Marszałkowski Województwa Opolskiego przekaże informacje do centralnej bazy KOBIZE ze wskazaniem błędów, które zostały zidentyfikowane w bazie centralnej.
32.	Rozdział 9.2 (9.2.1.-9.2.5), str. 101-107	Rozdział 9.2. wymaga uzupełnienia, a niektóre ze sformułowań w tym rozdziale zmiany.	1. Rozdziałowi 9. nadano tytuł „Działania wskazane do realizacji w celu osiągnięcia standardów jakości powietrza w strefach” i zawiera on zasadniczo dwie części dotyczące działań możliwych do podjęcia (9.2.), które w treści rozdziału są określane także jako działania proponowane, zalecane, itp., oraz działań planowanych do realizacji (9.3.). W związku z tym należy zauważyć, że zgodnie z wymaganiami rozporządzenia w sprawie programów ochrony powietrza oraz planów działań krótkoterminowych, program powinien określać nie tyle działania wskazane, proponowane, zalecane lub takie, które powinny być zrealizowane, lecz działania: - możliwe do podjęcia, które będą skutkować redukcją poziomów substancji w powietrzu oraz - planowane do podjęcia, tak aby okresy, w których poziomy dopuszczalne oraz pułap stężenia ekspozycji nie są dotrzymane, były jak najkrótsze. Dodatkowo, przepisy rozporządzenia wymagają, aby w uzasadnieniu do POP zamieszczona została informacja na temat działań naprawczych możliwych do zastosowania, które nie zostały wskazane do wdrożenia	Uwzględniono częściowo. Zmieniono nazwę rozdziału 9.2 na "Katalog dobrych praktyk". Znajdują się w nim działania fakultatywne, nie obowiązkowe w ramach realizacji Programu. Planowane do podjęcia działania, które mają być obowiązkowo realizowane, aby okres, w którym występują przekroczenia był jak najkrótszy, a także działania możliwe do podjęcia, tak aby okresy, w których poziomy dopuszczalne oraz pułap stężenia ekspozycji nie są dotrzymane, były jak najkrótsze znalazły się w rozdziale dot. harmonogramu realizacji działań naprawczych. Program ochrony powietrza nie zawiera szczegółowej analizy rozmieszczenia sieci cieplowniczych. W harmonogramie podane są wskaźniki oraz hierarchia działań naprawczych. Wskaźniki działań są na tyle zbliżone do siebie, że jeśli gmina zdecyduje się np. na wymianę źródeł ciepła na OZE, to też osiągnie planowany efekt ekologiczny. Zgodnie z art. 19 ustawy z dnia 10

Lp.	Odniesienie do dokumentu POP	Treść uwagi lub wniosku	Uzasadnienie uwagi lub wniosku	Informacja o sposobie uwzględnienia uwag
			<p>w programie, wraz z uzasadnieniem przyczyn ich niezastosowania. Informacje zawarte w podrozdziałach 9.2.1. – 9.2.5. wymagają doprecyzowania i dostosowania do wymagań formalnych, z uwzględnieniem rodzaju i rangi całego dokumentu. POP ma być dokumentem przyjętym aktem prawa miejscowego obowiązującym na obszarze województwa opolskiego. Sformułowania mające formę postulatów, życzeń lub oczekiwań nie są właściwe dla takiego aktu. Jak podniesiono powyżej, zgodnie z wymaganiami formalnymi POP powinien określić dwojakiego rodzaju działania - działania możliwe do podjęcia oraz działania planowane do podjęcia. Działania te powinny być skonkretyzowane. Jeżeli w POP jest mowa np. o ograniczeniu emisji niezorganizowanej w procesach przeróbki kopaliny na obszarach zakładów przeróbczych i kopalni odkrywkowych, to powinny być podane konkretne tego typu obiekty zlokalizowane na obszarach objętych programem, wraz z określeniem potencjału do redukcji emisji i konkretnych działań możliwych i planowanych do realizacji w celu takiej redukcji z tych obiektów. Analogicznie w przypadku innych działań możliwych do realizacji. W podrozdziale 9.2.1. informacje w punkcie dotyczącym rozbudowy i modernizacji sieci ciepłowniczych zapewniającej podłączenie nowych użytkowników nie powinny być ograniczone do ogólnego stwierdzenia, że „Gminne założenia do planów zaopatrzenia w ciepło i paliwa gazowe powinny zawierać analizę możliwości rozbudowy sieci.”, lecz powinny być uzupełnione o analizę wskazującą, czy w przypadku przedmiotowych stref plany zaopatrzenia w ciepło i paliwa gazowe zostały opracowane i co z nich wynika w kontekście założeń i warunków realizacji POP, ze wskazaniem działań</p>	<p>kwietnia 1997 r. - Prawo energetyczne wójt (burmistrz, prezydent miasta) ma obowiązek opracowania projektu założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe.</p>

Lp.	Odniesienie do dokumentu POP	Treść uwagi lub wniosku	Uzasadnienie uwagi lub wniosku	Informacja o sposobie uwzględnienia uwag
			możliwych w tym zakresie do podjęcia (a w dalszej części POP – działań planowanych do zrealizowania).	
33.			2. Kolejne, bardzo istotne zastrzeżenie do rozdziału 9.2. projektu POP dotyczy nieuwzględnienia w nim działania możliwego do zrealizowania w celu ograniczenia emisji pyłu i benzo(a)pirenu z małych źródeł eksploatowanych w sektorze bytowo-komunalnym, których eksploatacja jest zgodnie z POP główną przyczyną przekroczeń standardów jakości powietrza w analizowanych strefach. W kontekście treści rozdziałów 9.2.1.-9.2.5. należy postawić pytanie, dlaczego organ opracowujący projekt POP, wskazując na różne działania i formułując „zalecenia” lub „propozycje” dla innych organów, pomija jednocześnie podstawowe działanie skuteczne w obniżaniu emisji ze źródeł spalania paliw eksploatowanych w sektorze komunalno-bytowym – co potwierdzają doświadczenia innych województw - możliwe do zrealizowania przez ten właśnie organ, tj. wprowadzenie ograniczeń, o których mowa w art. 96 ustawy Poś, w zakresie dopuszczenia do stosowania na obszarach analizowanych stref instalacji spalania paliw małej mocy spełniających określone parametry lub rozwiązania techniczne lub emisyjne.	Uwzględniono. Wprowadzono do rozdziału 9.4 działanie dla Zarządu Województwa o konieczności wprowadzenia uchwały w zakresie ograniczenia eksploatacji urządzeń grzewczych na paliwa stałe na terenie obu stref.
34.			3. Nieuprawnione jest wynikające z podrozdziału 9.2.5. „zalecenie” bezwzględnego egzekwowania obowiązku przeprowadzania postępowania kompensacyjnego na etapie wydawania pozwoleń (). Obowiązek przeprowadzenia postępowania kompensacyjnego po wystąpieniu ściśle określonych przesłanek wynika z ustawy Poś, w której art. 225-229 jednoznacznie określają, kiedy i na jakich zasadach organ właściwy do wydania pozwolenia takie postępowanie przeprowadza. Żaden organ administracji, w tym organ przyjmujący	Uwzględniono. Zapis preredagowano (i na wniosek Zamawiającego) przeniesiono do rozdziału 12 (zapis zmieniono na: „informacje o wydawanych decyzjach, których ustalenia przyczyniają się do poprawy stanu jakości powietrza, szczególnie decyzje określające pozwolenia zintegrowane oraz pozwolenia na wprowadzanie gazów i pyłów do powietrza, jak również o przeprowadzonych postępowaniach kompensacyjnych.”

Lp.	Odniesienie do dokumentu POP	Treść uwagi lub wniosku	Uzasadnienie uwagi lub wniosku	Informacja o sposobie uwzględnienia uwag
			POP, nie może zalecać (lub nie) realizacji przepisów powszechnie obowiązujących.	
35.	Rozdział 9.2.1, str. 102	„rozbudowę i modernizację sieci ciepłowniczych zapewniającą podłączenie nowych użytkowników”, wskazano jako zadanie do przeanalizowania w ramach gminnych założeń do planów zaopatrzenia w ciepło i paliwa gazowe.	Wydaje się, że analiza możliwości rozbudowy i wykorzystania sieci ciepłowniczej, podobnie jak gazowej, powinna być wykonana w ramach programu ochrony powietrza, gdyż są to działania, których realizacja może znacząco przyczynić się do osiągnięcia celów programu ochrony powietrza. Wskazanie barier i możliwości rozbudowy i wykorzystania tych sieci, oszacowanie kosztów oraz wskazanie źródeł ich finansowania powinno znaleźć się w programie ochrony powietrza ze względu na bezpośredni wpływ na redukcję emisji zanieczyszczeń z sektora bytowo-komunalnego, który jak zdiagnozowano w opracowaniu, jest odpowiedzialny za występujące przekroczenia.	Nie uwzględniono. Program ochrony powietrza nie zawiera szczegółowej analizy rozmieszczenia i rozbudowy sieci ciepłowniczych oraz gazowych. W harmonogramie podane są wskaźniki oraz hierarchia działań naprawczych. Wskaźniki działań są na tyle zbliżone do siebie, że jeśli gmina zdecyduje się np. na wymianę źródeł ciepła na OZE, to też osiągnie planowany efekt ekologiczny. Zgodnie z art. 19 ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. - Prawo energetyczne wójt (burmistrz, prezydent miasta) ma obowiązek opracowania projektu założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe. Harmonogramy działań naprawczych uzupełniono o zapis określający, że podłączenie do sieci ciepłowniczej lub gazowej jest zalecane „w przypadku istnienia <u>możliwości technicznych i ekonomicznych</u> ”.
36.	Rozdział 9.3., str. 107-109	Rozdział 9.3. wymaga zweryfikowania.	1. Pierwszym z działań wskazanych jako planowane do realizacji jest ograniczenie emisji z instalacji małej mocy do 1 MW, w których następuje spalanie paliw stałych. Działanie to ma być realizowane w celu zastąpienia niskosprawnych źródeł ciepła na paliwa stałe źródłami mniej emisyjnymi oraz podniesienia efektywności energetycznej budynków, z uwzględnieniem 3 priorytetów. Według założeń powinno być ono realizowane przez osoby fizyczne, przedsiębiorstwa oraz podmioty sektora publicznego, przy odpowiednim wsparciu finansowym ze strony samorządów lokalnych. Niezrozumiałe jest jednak wskazywanie, iż działanie to	Uwzględniono częściowo. Zgodność zaproponowanych działań z zapisami uchwały antysmogowej jest koniecznością. Nowe instalacje niskoemisyjne w żadnym wypadku nie będą stosować paliw, które nie są dopuszczone do użytku, w związku z tym spełniają wymagania ww. uchwały. Inną kwestią jest, czy ta uchwała wspiera to zadanie - tu, jako Wykonawcy Programu - rekomendujemy organowi przyjmującemu Program rozszerzenie i wzmocnienie uchwały, która wspierałaby to zadanie w Programie. Zapis w rozdziale 9.3 został usunięty. Sformułowanie

Lp.	Odniesienie do dokumentu POP	Treść uwagi lub wniosku	Uzasadnienie uwagi lub wniosku	Informacja o sposobie uwzględnienia uwag
			<p>miałoby być realizowane zgodnie z uchwałą antysmogową obowiązującą od 2017 r. na terenie województwa opolskiego, skoro ta uchwała nie dotyczy wymiany źródeł ciepła, lecz wyłącznie określa rodzaje paliw stałych dopuszczonych do użytku. Wobec braku w tej uchwale ograniczeń w zakresie rodzajów instalacji grzewczych możliwych do stosowania na terenie województwa opolskiego realizacja tego działania jest de facto uzależniona od woli osób fizycznych, przedsiębiorstw oraz podmiotów sektora publicznego. Inne ramy dla realizacji tego działania, a także dla założeń co do jego skuteczności, stwarzałyby decyzja organu przyjmującego POP o wprowadzeniu konkretnych wymagań lub ograniczeń dla poszczególnych podmiotów - z określeniem nie tylko możliwego sposobu jego realizacji, ale także konkretnych zobowiązań co do czasu oraz zakresu jego realizacji. Ponadto stwierdzono w tym rozdziale, że „wyznaczenie gmin do jego realizacji” nie ogranicza działań innych gmin, które dobrowolnie chcą prowadzić działania zmierzające do poprawy jakości powietrza, co sugeruje, że to gminy są zobowiązane do realizacji tego działania. Dodatkowo potwierdzenia wymaga, czy źródła spalania paliw o mocy wynoszącej dokładnie 1 MW, które mieszczą się w zakresie mocy przyjętej w ramach tego działania (z uwagi na sformułowanie „do 1 MW”), były także uwzględnione w analizie, pomimo tego, że są to źródła objęte standardami emisyjnymi oraz zgłoszeniami.</p>	<p>do 1MW oznacza, że chodzi o wszystkie kotły do 1MW włącznie, ale aby była jasność, słowo włącznie zostanie dodane wszędzie w Programie, gdzie jest mowa o tym zadaniu.</p> <p>Ograniczenia oraz wymagania dotyczące wdrażania uchwały antysmogowej po rozszerzeniu o ograniczenia dotyczące urządzeń, będą określone w tej uchwale. Na chwilę obecną nie rekomenduje się wprowadzenia innych ograniczeń dla podmiotów, w tym przedsiębiorstw, niż te, które wynikają z pozwoleń emisyjnych. Zostało to wyjaśnione w rozdziale 8.2.1.</p>
37.	Rozdział 9.4, str. 109 i 110	Harmonogram realizacji działań naprawczych wymaga uzupełnienia.	Na str. 109 i 110 stwierdzono, że wymagany efekt ekologiczny jako wielkość obniżenia rocznej emisji określono dla pyłu zawieszonego PM _{2,5} . Wymagana redukcja emisji została wyznaczona za pomocą modelowania rozprzestrzeniania zanieczyszczeń. Metodą kolejnych przybliżeń (obniżenie emisji rocznej)	Uwzględniono. W harmonogramach realizacji działań naprawczych wskazano wymagany do osiągnięcia efekt rzeczowy w postaci powierzchni [m ²], na której należy dokonać zmiany starego nieefektywnego źródła ciepła na paliwo stałe na

Lp.	Odniesienie do dokumentu POP	Treść uwagi lub wniosku	Uzasadnienie uwagi lub wniosku	Informacja o sposobie uwzględnienia uwag
			<p>wyznaczono taką wielkość emisji, która nie będzie powodować występowania przekroczeń poziomów dopuszczalnych pyłu PM10 i PM2,5 na terenie stref województwa opolskiego oraz obniża wysokość stężeń benzo(a)pirenu. Wyznaczając wymaganą wielkość redukcji skupiono się na tych grupach źródeł emisji stref województwa opolskiego, które w największym stopniu odpowiadają za występowanie przekroczeń poziomów dopuszczalnych zanieczyszczeń, czyli na źródłach z sektora komunalno-bytowego. Wskazane w harmonogramach wymagane efekty redukcji emisji wynikają ze scenariusza redukcji opisanego w rozdziale 8.2.2. Podkreślono przy tym, że wyznaczone dla scenariusza redukcji obniżenie emisji pyłu PM2,5 i związane z tym obniżenie emisji benzo(a)pirenu jest niewystarczające dla osiągnięcia poziomu docelowego B(a)P. Powołując się na przepisy ustawy Poś stwierdzono przy tym, że weryfikacja zasadności podejmowania dodatkowych działań nakierowanych na ograniczenie emisji B(a)P powinna nastąpić w 2023 r. w przypadku aktualizacji POP. Konieczne jest uzupełnienie tych ogólnych informacji na temat sposobu obliczenia wymaganej redukcji emisji pyłu dodatkowymi danymi na temat liczby i rodzaju źródeł, w których przyjęte do obliczeń obniżenie emisji musi nastąpić (w poszczególnych gminach woj. opolskiego) oraz na temat sposobu osiągnięcia redukcji, z wyróżnieniem 3 priorytetów podanych w pkt 9.3. na str. 107 oraz z uwzględnieniem założeń przyjętych w rozdziale 10 i danych z tabeli 69. Te informacje i dane pozwolą na ocenę potencjału redukcyjnego i realnych możliwości realizacji przyjętych (wyznaczonych modelowo) celów redukcyjnych.</p>	<p>nowe niskoemisyjne lub likwidacji takiego źródła poprzez podłączenie do sieci ciepłowniczej. Stosownie do tego zweryfikowano i przededagowano zapisy. Na podstawie tej wymaganej powierzchni niezbędnej do wymiany obliczono osiągnięty efekt redukcji emisji w poszczególnych powiatach. Informacje zostały przedstawione w scenariuszu bazowym oraz w scenariuszu redukcji.</p>

Lp.	Odniesienie do dokumentu POP	Treść uwagi lub wniosku	Uzasadnienie uwagi lub wniosku	Informacja o sposobie uwzględnienia uwag
38.	Rozdział 9.4, str. 111-133	1. Analizy bazujące na modelowaniu matematycznym przeprowadzone w celu wyznaczenia wymaganej redukcji emisji pyłu powinny być wsparte informacją na temat inwentaryzacji małych źródeł spalania paliw, w których zgodnie z założeniem przyjętym w projekcie POP ma nastąpić ta redukcja.	1. Wyznaczone w sposób modelowy cele redukcyjne dla działania obejmującego ograniczenie emisji z instalacji o małej mocy do 1 MW, w których następuje spalanie paliw stałych, omówione w rozdziale 9.4. i przedstawione w tabelach 58 i 61, powinny być uzupełnione o dane, które potwierdzą faktyczny potencjał do obliczonej metodą kolejnych przybliżeń wymaganej redukcji emisji. Dla celów weryfikacji realnych możliwości realizacji przyjętych założeń powinny być podane (obok wymaganej redukcji emisji wskazanej w tabelach 64-66), szczegółowe dane dotyczące przewidywanej liczby i rodzajów instalacji o małej mocy do 1 MW, opalanych paliwami stałymi, które zostaną wyłączone z eksploatacji (np. w związku z podłączaniem obiektów do publicznej sieci ciepłowniczej) lub zastąpione innymi instalacjami (np. opalanych gazem ziemnym, olejem opałowym, ogrzewanych elektrycznie lub odnawialnymi źródłami energii), jak również obiektów poddanych termomodernizacji - w celu zapewnienia tej redukcji - w poszczególnych miastach/gminach woj. opolskiego i w poszczególnych latach realizacji programu.	Uwzględniono częściowo. W harmonogramach realizacji działań naprawczych wskazano wymagany do osiągnięcia efekt rzeczowy w postaci powierzchni [m ²], na której należy dokonać zmiany starego nieefektywnego źródła ciepła na paliwo stałe na nowe niskoemisyjne lub likwidacji takiego źródła poprzez podłączenie do sieci ciepłowniczej. Stosownie do tego zweryfikowano i przereferowano zapisy. Na podstawie tej wymaganej powierzchni do wymiany obliczono osiągnięty efekt redukcji emisji. Nie jest natomiast możliwe podanie powierzchni, na której mają zostać przeprowadzone konkretne rodzaje działań z kilku powodów: 1) brak szczegółowej inwentaryzacji źródeł ciepła w całym województwie opolskim; 2) nie ma możliwości przewidzenia, jakiego rodzaju działania będą preferowane przez właścicieli i zarządzających budynkami w sektorze komunalno-bytowym (czy będzie to wykorzystanie gazu do ogrzewania czy raczej OZE lub oleju); 3) nie ma obecnie informacji, gdzie będzie rozwijana sieć gazowa; 4) nie ma obowiązku zastosowania konkretnego sposobu ogrzewania nawet w przypadku wymiany starego pozaklasowego kotła.
39.		2. Tabele zamieszczone w rozdziale dotyczącym harmonogramu realizacji działań naprawczych wymagają weryfikacji, skorygowania i uzupełnienia.	2. Tabele w pkt 9.4., dotyczące harmonogramu realizacji POP, w których podany jest okres realizacji zadań w obydwu strefach, wymagają skorygowania. Zgodnie z § 3 pkt 5 lit. b rozporządzenia w sprawie programów ochrony powietrza oraz planów działań krótkoterminowych, działania długoterminowe określone są na okres nie dłuższy niż 6 lat. Jeżeli	Uwzględniono. Zgodnie z ustaleniami z Zamawiającym z dn. 22.05.2020 r. zaproponowano rozpoczęcie działań od 01.09.2020 r. natomiast zakończenie na 31.08.2026 r.

Lp.	Odniesienie do dokumentu POP	Treść uwagi lub wniosku	Uzasadnienie uwagi lub wniosku	Informacja o sposobie uwzględnienia uwag
			w harmonogramie przyjęto, że planowany termin rozpoczęcia zadań wyznacza dzień 1 lipca 2020 r., to zakończenie tych zadań powinno nastąpić nie później niż 30.06.2026 r., a nie 31.12.2026 r. Odpowiednia korekta powinna być także wprowadzona we wszystkich innych częściach programu, w których założono, że zakończenie jego realizacji nastąpi 31.12.2026 r. (np. str. 197, 198).	
40.			3. Wypełnienie wymogu wynikającego z § 3 pkt 5 lit. d rozporządzenia w sprawie programów ochrony powietrza oraz planów działań krótkoterminowych nie powinno ograniczać się do przyporządkowania do każdego z planowanych działań odpowiednich wskaźników monitorowania (wymienionych w rozporządzeniu), ale wymaga podania zakładanej wartości tych wskaźników. Porównanie faktycznego stopnia realizacji działania (wyrażonego liczbowo) z zakładaną wartością wskaźnika umożliwi weryfikację założeń przyjętych w programie i ocenę skuteczności jego realizacji w zakresie danego działania. W programie powinno być powiedziane m.in. jakie są konkretne założenia co do powierzchni lokali, w których dokonana zostanie zmiana sposobu ogrzewania, liczby i powierzchni budynków, w tym jednorodzinnych i wielorodzinnych, w których zostanie zlikwidowane nieefektywne indywidualne źródło ciepła na paliwa stałe i które zostaną podłączone do sieci ciepłowniczej, liczby i powierzchni budynków, w tym jednorodzinnych i wielorodzinnych, w których nieefektywne indywidualne źródło ciepła na paliwa stałe zostanie zastąpione ogrzewaniem gazowym, OZE, itd., a także liczby i powierzchni budynków poddanych termomodernizacji - w poszczególnych miastach/gminach i w poszczególnych latach realizacji programu. Każdemu wskaźnikowi	Wyjaśnienie. Porównanie faktycznego stopnia realizacji działania (wyrażonego liczbowo) z zakładaną wartością wskaźnika z pewnością umożliwi weryfikację założeń przyjętych w programie i ocenę skuteczności jego realizacji w zakresie danego działania. Jednakże jest wiele trudności, by z dużym stopniem szczegółowości je określić, tj.: 1) nie ma możliwości przewidzenia jakiego rodzaju działania będą preferowane przez właścicieli i zarządzających budynkami w sektorze komunalno-bytowym (czy będzie to wykorzystanie gazu do ogrzewania czy raczej OZE lub oleju), 2) nie ma obecnie dokładnej informacji, gdzie będzie rozwijana sieć gazowa, 3) nie ma obowiązku zastosowania konkretnego sposobu ogrzewania, nawet w przypadku wymiany starego pozaklasowego kotła, 4) wskaźniki dotyczące niskoemisyjnych źródeł ciepła są do siebie zbliżone, co pozwala na stosowanie wymiennie tych źródeł w wymianach, a efekt ekologiczny jest na podobnym poziomie, 5) kontrola WIOŚ takich sztywnych proporcji wymian skutkowałaby nakładaniem kar, jeśli doszłoby do uchybień, a efekt ekologiczny

Lp.	Odniesienie do dokumentu POP	Treść uwagi lub wniosku	Uzasadnienie uwagi lub wniosku	Informacja o sposobie uwzględnienia uwag
			monitorowania realizacji powinien być przypisany wymiar liczbowy w [szt.] lub [m ²]. Analogiczna uwaga dotyczy informacji zamieszczonych na str. 145-147 w rozdziale 10.	w przypadku innych proporcji również może być osiągnięty. W Programie oszacowano powierzchnię lokali, na której powinna zostać wykonana wymiana źródeł ogrzewania, aby możliwe było osiągnięcie poziomów dopuszczalnych stężeń zanieczyszczeń w powietrzu. Założenia do obliczeń poszczególnych scenariuszy zostały opisane w rozdziale 8.2. Każdy wskaźnik określony w harmonogramie do osiągnięcia został określony w sposób wymierny.
41.			4. Wyjaśnienia wymaga, dlaczego w tabelach 58 i 61, dotyczących działania polegającego na ograniczeniu emisji z instalacji o małej mocy do 1 MW, w których następuje spalanie paliw stałych, w grupie podmiotów realizujących to zadanie nie zostały wprost wymienione podmioty korzystające ze środowiska oraz osoby fizyczne niebędące podmiotami korzystającymi ze środowiska, które w znacznej mierze będą realizować to zadanie. Zgodnie z § 3 pkt 5 lit. f i § 5 pkt 2 rozporządzenia w sprawie programów ochrony powietrza oraz planów działań krótkoterminowych POP powinien określać obowiązki i ograniczenia m.in. tych podmiotów i osób, wraz ze wskazaniem ich ograniczeń i obowiązków związanych z realizacją programu.	Uwzględniono częściowo. Podmioty korzystające ze środowiska oraz osoby fizyczne niebędące podmiotami korzystającymi ze środowiska, które w znacznej mierze będą realizować to zadanie zawierają się w określeniu "właściciele i zarządcy nieruchomości". Zapis uzupełniono podając jako realizujących zadanie: „właściciele i zarządzający lokalami, budynkami i nieruchomościami” .
42.	Rozdział 9.5, str. 137-140	W rozdziale możliwe źródła finansowania działań wskazanych w Programie przedstawiono, m.in. informacje o programach realizowanych ze środków krajowych NFOŚiGW.	Z uwagi na fakt, iż programy te ewaluujemy sugerujemy o podanie linka do strony NFOŚiGW tych programów, gdyż zawarte w dokumencie informacje mogą być nieaktualne np. w zakresie Programu Czyste Powietrze.	Uwzględniono.
43.	Tabela 58 oraz 61, str. 111 oraz 116	działanie: ograniczenie emisji z instalacji o małej mocy do 50 MW – brak informacji o założeniach jakie zostały przyjęte do oszacowania kosztów realizacji tego działania, co uniemożliwia ich weryfikację i ocenę	Ponieważ jest to jedno z najistotniejszych zadań z punktu widzenia celu programu ochrony powietrza, należy przedstawić założenia i oszacować przedmiotowe koszty.	Uwzględniono częściowo. Przedmiotowe zadanie dotyczy źródeł o mocy do 1 MW.

Lp.	Odniesienie do dokumentu POP	Treść uwagi lub wniosku	Uzasadnienie uwagi lub wniosku	Informacja o sposobie uwzględnienia uwag
				Sposób oszacowania kosztów został wskazany w rozdziale 10. W celu poprawy przejrzystości dokumentu zapisy te zostały uwypuklone i przeredagowane. Koszty redukcji zanieczyszczeń zostały opisane w Tabeli 70 pn. Zestawienie szacunkowych, średnich kosztów redukcji emisji pyłu PM _{2,5} odniesione do powierzchni ogrzewanej 100 [m ²].
44.	Rozdział 12, str. 186	Konieczne jest doprecyzowanie, o jakich organach administracji i jakich decyzjach administracyjnych jest mowa w ostatnim akapicie rozdziału 12.	Rozdział 12, znajdujący się w II części POP pt. „Obowiązki i ograniczenia związane z realizacją programu”, zwiera zobowiązanie organów administracji do przekazywania Zarządowi Województwa Opolskiego m.in. „informacji o decyzjach, których ustalenia przyczyniają się do poprawy stanu jakości powietrza”. Wobec tak sformułowanego zobowiązania podkreślić należy, że obowiązki i ograniczenia - zarówno dla organów, jak i podmiotów korzystających ze środowiska oraz osób fizycznych niebędących takimi podmiotami - muszą być w POP sformułowane w sposób jednoznaczny, niebudzący wątpliwości co do tego, kto i do czego jest zobowiązany w związku z uchwaleniem aktu prawa miejscowego przyjmującego POP, jak również w jakim terminie dany obowiązek ma być wykonany. W tym przypadku należy doprecyzować jakich organów i jakich decyzji administracyjnych dotyczy to zobowiązanie.	Uwzględniono. Doprecyzowano zapisy: „informacje o wydawanych decyzjach, których ustalenia przyczyniają się do poprawy stanu jakości powietrza, szczególnie decyzje określające pozwolenia zintegrowane oraz pozwolenia na wprowadzanie gazów i pyłów do powietrza, jak również informacje o przeprowadzonych postępowaniach kompensacyjnych”.
45.	Rozdział 14, str. 187	Rozdział 14 wymaga uzupełnienia.	Tytuł rozdziału 14 „Obowiązki i ograniczenia podmiotów korzystających ze środowiska oraz osób fizycznych” nie odpowiada zawartości tego rozdziału. Wskazano w nim jedynie na nieokreślenie obowiązków dla podmiotów korzystających ze środowiska, krótko uzasadniając brak takiego zobowiązania W związku z tą informacją potwierdzenia wymaga, że z przeprowadzonych analiz wynika, iż na terenie województwa opolskiego żadne ze	Częściowo uwzględniono. Dokument uzupełniono o zadanie w harmonogramie realizacji działań naprawczych dla Sejmiku Województwa Opolskiego dot. uchwały wprowadzającej ograniczenia w stosowaniu urządzeń na paliwa stałe. W ten sposób zostanie zdecydowanie podniesiona

Lp.	Odniesienie do dokumentu POP	Treść uwagi lub wniosku	Uzasadnienie uwagi lub wniosku	Informacja o sposobie uwzględnienia uwag
			<p>źródeł spalania paliw o mocy do 1 MW (których dotyczą działania ujęte w tabelach 58 i 61) nie jest eksploatowane przez podmioty korzystające ze środowiska. Z kolei w odniesieniu do osób fizycznych stwierdzono, że nie wskazano w Programie specjalnych ograniczeń dla osób fizycznych, jedynie te, które wynikają z przepisów prawa, przywołując zakaz spalania odpadów w urządzeniach nie przeznaczonych do tego celu, zakaz spalania odpadów zielonych z ogrodów na powierzchni ziemi w gminach, gdzie prowadzona jest selektywna zbiórka odpadów oraz realizację obowiązków wynikających z uchwały antysmogowej. W związku z tym rodzi się pytanie, w jaki sposób organ przyjmujący POP zamierza zapewnić realizację głównego działania wskazanego w harmonogramie w tabelach 58 i 61, tj., działania obejmującego ograniczenie emisji z instalacji o małej mocy do 1 MW opalanych paliwami stałymi, które to działanie ma być realizowane przede wszystkim przez osoby fizyczne. Przypomnieć należy, że jest to jedyne działanie, na którym opiera się cała przedstawiona w POP analiza w zakresie wyznaczonej obliczeniowo, oczekiwanej redukcji emisji, od którego realizacji zależy skuteczność POP. Takie podejście do kwestii obowiązków lub ograniczeń dotyczących osób fizycznych skłania także do postawienia pytania, czy osoby, które są wskazane w zamieszczonym w projekcie POP harmonogramie jako realizujące to działanie (właściciele i zarządcy nieruchomości), będą na podstawie tego dokumentu wiedziały, czego się od nich oczekuje i które konkretnie z tych osób w poszczególnych jednostkach administracyjnych województwa opolskiego (dla których to jednostek przedstawiono w tabeli 64 szczegółowe rozliczenie co do wymaganej redukcji emisji pyłu PM_{2,5}) mają zrealizować to działanie, w jaki sposób i w jakim</p>	<p>skuteczność wdrażania działania polegającego na wymianie indywidualnych źródeł ciepła. W harmonogramach działań naprawczych, w działaniu dotyczącym ograniczenia emisji z instalacji o małej mocy do 1 MW, jednostki realizujące zadanie, zgodnie z § 3 pkt 5 lit. f i § 5 pkt 2 rozporządzenia w sprawie programów ochrony powietrza oraz planów działań krótkoterminowych: właściciele i zarządcy nieruchomości wyczerpuje ww. zapis prawny. Zapis doprecyzowano: „właściciele i zarządzający lokalami, budynkami i nieruchomościami”.</p>

Lp.	Odniesienie do dokumentu POP	Treść uwagi lub wniosku	Uzasadnienie uwagi lub wniosku	Informacja o sposobie uwzględnienia uwag
			<p>czasie? Zauważyć także należy, że Sejmik Województwa Opolskiego nie skorzystał z możliwości, jakie daje przepis art. 96 ustawy Poś i w uchwale antysmogowej przyjętej w 2017 r. nie określił parametrów technicznych lub rozwiązań technicznych lub parametrów emisji instalacji, w których następuje spalanie paliw, dopuszczonych do stosowania w województwie opolskim. W projekcie POP nie ma także informacji na temat ewentualnego rozważania przez władze samorządu województwa opolskiego możliwości wprowadzenia ograniczeń lub zakazów dotyczących stosowanych w analizowanych strefach rodzajów źródeł spalania paliw, jakie daje przepis art. 96 ustawy Poś. Są w nim natomiast zalecenia, propozycje lub sugestie kierowane do innych organów co do podjęcia różnorodnych działań, których skuteczność w zakresie obniżenia stężeń pyłu zawieszonego PM10 i PM2,5 oraz benzo(a)pirenu w analizowanych strefach jest nieporównywalna ze skutecznością wprowadzenia ww. ograniczeń lub zakazów, które skutkowałyby w perspektywie kilku lat wyłączeniem z eksploatacji małych, nieefektywnych instalacji grzewczych opalanych paliwami stałymi. Podsumowując należy stwierdzić, że w projektowanym POP teoretycznie wszystko zostało policzone i zbilansowane, natomiast otwarte pozostaje pytanie o to, jakie skuteczne instrumenty zostaną zastosowane dla osiągnięcia celu założonego w POP.</p>	
46.	Rozdział 18, str. 198	wśród działań naprawczych, które nie zostały wytypowane do wdrożenia został wymieniony całkowity zakaz stosowania paliw stałych do celów grzewczych.	Można odnieść wrażenie, że nie została przeprowadzona analiza możliwości wdrożenia tego rozwiązania przynajmniej na obszarach, na których występują najwyższe poziomy stężeń. Tym bardziej, że jak wskazują autorzy opracowania: „W wielu miejscach wystarczające do osiągnięcia redukcji stężeń pyłu zawieszonego PM10 i PM2,5 do poziomów dopuszczalnych jest zastosowanie działań polegających na zastępowaniu	Wyjaśnienie. Nie ma w Polsce miejsca, gdzie z pełnym sukcesem wprowadzono zakaz stosowania paliw stałych. Nawet w Krakowie pomimo obowiązywania zakazu, ciągle pozostało kilka tysięcy pieców/kotłów na paliwo stałe. Wprowadzenie zakazu stosowania paliw stałych wymaga długiego okresu przygotowawczego, dłuższego niż

Lp.	Odniesienie do dokumentu POP	Treść uwagi lub wniosku	Uzasadnienie uwagi lub wniosku	Informacja o sposobie uwzględnienia uwag
			<p>wysokoemisyjnych kotłów na paliwa stałe nowoczesnymi kotłami automatycznymi spełniającymi wymagania ekoprojektu.”. Co oznacza, że nie wszędzie takie działania umożliwią osiągnięcie celów programu. Rezygnacja z wprowadzenia zakazu stosowania paliw stałych została uzasadniona bardzo ogólnymi argumentami. Dogłębna analiza możliwości wprowadzenia takiego rozwiązania na obszarach o najgorszej jakości powietrza, wymagałaby określenia możliwości zastosowania w zamian takich rozwiązań jak podłączenie do sieci ciepłowniczej, czy stosowanie gazu na cele grzewcze. Tymczasem jak wskazano w punkcie 3. uwag szczegółowych, opiniowany dokument analizy możliwości rozwoju tych sieci nie zawiera.</p>	<p>maksymalne 6 lat na realizację Programu ochrony powietrza. Tym bardziej, że dostęp do sieci ciepłowniczej, czy gazowej nie jest powszechny, nawet na terenach miast. Wiele gmin województwa opolskiego nie ma dostępu do sieci gazowej. Natomiast ogrzewanie olejowe, elektryczne czy OZE są rozwiązaniami trudnymi do udźwignięcia finansowego dla wielu gospodarstw domowych. Pierwsze dwa z powodu wysokich kosztów eksploatacyjnych, a OZE ze względu na wysokie koszty inwestycyjne. Ponadto w obecnej sytuacji pandemii koronawirusa i ryzyka kryzysu podjęcie tak radykalnych kroków może okazać się jeszcze trudniejsze na etapie realizacji, gdyż na etapie przygotowania Programu są one trudne do określenia.</p> <p>Program nie zawiera szczegółowej analizy rozmieszczenia sieci ciepłowniczych i gazowych. W harmonogramie podane są wskaźniki oraz hierarchia działań naprawczych. Wskaźniki działań są na tyle zbliżone do siebie, że jeśli gmina zdecyduje się np. na wymianę mieszkańcom na OZE, to też osiągnie planowany efekt ekologiczny.</p> <p>Harmonogramy działań naprawczych uzupełniono o zapis określający, że podłączenie do sieci ciepłowniczej lub gazowniczej jest zalecane „w przypadku istnienia <u>możliwości technicznych i ekonomicznych</u>”.</p>
47.	Rozdział 18, str. 199	W rozdziale 18 nie wymieniono wszystkich możliwych do zastosowania działań, które nie zostały wskazane w POP do wdrożenia.	W POP pominięto jedno z podstawowych działań możliwych do zastosowania, które nie zostało wskazane do wdrożenia, jakim jest wprowadzenie przez władze samorządu województwa opolskiego ograniczeń,	Uwzględniono. Dokument uzupełniono o zadanie w harmonogramie realizacji działań naprawczych dla Sejmiku Województwa Opolskiego w sprawie

Lp.	Odniesienie do dokumentu POP	Treść uwagi lub wniosku	Uzasadnienie uwagi lub wniosku	Informacja o sposobie uwzględnienia uwag
			<p>o których mowa w art. 96 ustawy Poś, polegających na określeniu dopuszczonych do stosowania na terenie województwa opolskiego instalacji spalania paliw spełniających określone wymagania techniczne lub emisyjne. Nie wyjaśniono przy tym przyczyn nieuwzględnienia tego działania w analizach. Doświadczenia innych województw wskazują, że skorzystanie z możliwości wynikających z art. 96 ustawy Poś i określenie w drodze aktu prawa miejscowego ograniczeń lub zakazów w zakresie stosowania określonych rodzajów źródeł spalania paliw, jest działaniem, które przy wsparciu dostępnych programów pomocowych, w tym np. Programu Priorytetowego „Czyste Powietrze” wpływa na skuteczne wyłączenie z eksploatacji wysokoemisyjnych kotłów na paliwa stałe. Z faktem braku takich regulacji dla województwa opolskiego można wiązać małe zainteresowanie ze strony mieszkańców tego województwa ww. programem. Z informacji NFOŚiGW wynika, że województwo opolskie jest jednym z dwóch województw w kraju, w których w ramach programu wpłynęło najmniej wniosków o wsparcie finansowe. Według stanu na początek kwietnia br. w woj. opolskim złożono nieco ponad 3 tys. wniosków o dotacje lub pożyczki, podczas gdy w innych województwach, w przypadku których uchwały antysmogowe zobowiązują mieszkańców do likwidacji lub wymiany w określonym czasie starych urządzeń grzewczych opalanych paliwami stałymi, wniosków takich jest kilkakrotnie więcej (np. w woj. śląskim ponad 15 tys., natomiast w woj. małopolskim i mazowieckim – ponad 14 tys.</p>	<p>przyjęcia rozszerzenia uchwały wprowadzającej ograniczenia w stosowaniu urządzeń na paliwa stałe.</p>
48.	Rozdział 23, str. 272-300	Informacje zamieszczone w rozdziale 23 wymagają aktualizacji.	W kilku miejscach tego rozdziału jest mowa o działaniach przewidzianych do zrealizowania na początku roku 2020,	Uwzględniono. Zapisy zweryfikowano i przereklamowano

Lp.	Odniesienie do dokumentu POP	Treść uwagi lub wniosku	Uzasadnienie uwagi lub wniosku	Informacja o sposobie uwzględnienia uwag
			w marcu 2020 r. lub na przełomie marca i kwietnia 2020 r.	

Tabela 3. Odniesienie do uwag szczegółowych wniesionych na etapie opiniowania przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska do projektu uchwały Sejmiku Województwa Opolskiego w sprawie Programu ochrony powietrza dla województwa opolskiego

Lp.	Odniesienie do dokumentu POP	Treść uwagi lub wniosku	Informacja o sposobie uwzględnienia uwag
1.	Str. 24, tabela 3 i tabela 4	1. Należy nanieść zmiany zaznaczone czerwoną czcionką w tabelach.	Uwzględniono.
2.	Str. 30, tabela 8, rysunek 4	2. Należy nanieść poprawne wartości, zaznaczone czerwoną czcionką w tabeli, a także poprawić odpowiednie wartości na wykresie.	Uwzględniono.
3.	Str. 31, tabela 9, rysunek 5	3. należy nanieść poprawną wartość, zaznaczoną czerwoną czcionką w tabeli, a także poprawić odpowiednią wartość na wykresie;	Uwzględniono.
4.	Str. 32, rysunek 6	4. należy poprawić tytuł wykresu, gdyż nie dotyczy lat 2013-2018, tylko prawdopodobnie roku 2018.	Uwzględniono.
5.	Str. 38-39, tabela 14, rysunek 11	5. Należy nanieść poprawne wartości, zaznaczone czerwoną czcionką w tabeli, a także poprawić odpowiednie wartości na wykresie. W Oleśnie w 2013 roku nie wystąpiło przekroczenie, dlatego też należy zmienić tło komórki w tabeli, a także poprawić tekst nad tabelą. Należy również przy opisywaniu systemu pomiarowego doprecyzować, że w przypadku prowadzenia w jednej lokalizacji równocześnie pomiarów automatycznych i manualnych, do oceny przyjmuje się wyniki jednego typu, czyli np. dla pyłu PM10 zazwyczaj te prowadzone metodą manualną (referencyjną).	Uwzględniono.
6.	Str. 39-40, tabela 15, rysunek 12	6. Należy nanieść poprawne wartości, zaznaczone czerwoną czcionką w tabeli, a także poprawić odpowiednie wartości na wykresie;	Uwzględniono.
7.	Str. 44-45, tabela 18, rysunek 15	7. Należy nanieść poprawne wartości, zaznaczone czerwoną czcionką w tabeli, a także poprawić odpowiednie wartości na wykresie;	Uwzględniono.
8.	Str. 48-49, str. 52-54, przypis	8. Należy doprecyzować zapis „Opracowanie własne na podstawie danych GIOŚ RWMŚ w Opolu”;	Uwzględniono.
9.	Str. 111, str. 114, str. 116, str. 118, str. 121, str. 123, przypis	9. Należy zmienić zapis, gdyż harmonogram realizacji działań naprawczych został opracowany przez Atmoterm S.A., ale nie na podstawie danych GIOŚ, wynikających z oceny jakości powietrza, tylko na podstawie opracowań własnych;	Uwzględniono.
10.	Str. 155-156, tabela 73	10. Należy nanieść poprawne wartości, zaznaczone czerwoną czcionką w tabeli; Należy też w tabeli uwzględnić stację z Opolu, ul. Koszyka, która funkcjonuje od 2017 (można ją dopisać osobno lub dodać do stacji przy ul. Minorytów, tak jak zaznaczono). Trzeba też zastąpić „zera” „myślnikami” w latach, w których stacja nie funkcjonowała (dotyczy Głubczyc i Nysy);	Uwzględniono.

Lp.	Odniesienie do dokumentu POP	Treść uwagi lub wniosku	Informacja o sposobie uwzględnienia uwag
11.	Str. 156, 3 wiersz poniżej tabeli 73	11. Należy uzupełnić komunikaty opublikowane przez WCZK, o następujące zmiany naniesione czerwoną czcionką (pozostałe pozostają bez zmian): - o wystąpieniu przekroczenia poziomu dopuszczalnego dla pyłu zawieszzonego PM10 dla wartości średniodobowej (ostrzeżenie); - o ryzyku wystąpienia przekroczenia poziomu dopuszczalnego dla pyłu zawieszzonego PM10 (ostrzeżenie); - o przekroczeniu poziomu informowania dla pyłu zawieszzonego PM10 (- alarm I stopnia).	Uwzględniono.
12.	Str. 157, 11 wiersz od dołu	12.należy poprawić numery rysunków „(Rysunek 32, Rysunek33)”	Uwzględniono.
13.	Str. 163, tabela 75	13.należy zastąpić „zera” „myślnikami” w latach, w których stacja w Głubczycach nie funkcjonowała, co oznaczono czerwoną czcionką. Należy też w tabeli uwzględnić stację z Opolą, ul. Koszyka, która funkcjonuje od 2017 (można ją dopisać osobno lub dodać do stacji przy ul. Minorytów, tak jak zaznaczono). Trzeba uzupełnić też dla niej wartości;	Uwzględniono.
14.	Str. 164, 4 wiersz od dołu ponad tabelą	14.w omówieniu należy zamienić Kędzierzyn-Koźle na Głubczyce, jak wynika z tabeli 75	Uwzględniono.
15.	Str. 166, 1 wiersz od góry	15.treści należy dodać „Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Opolu”	Uwzględniono.
16.	Str. 168, tabela 78, wiersz	16. wiersz „Warunek ogłoszenia”, kolumna „Poziom 1” – w 3 „myślniku” należy poprawić „ryzyko” na „ryzyka”;	Uwzględniono.
17.	Str. 187, 6 wiersz od góry	17.zaleca się wykreślenie „Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Opolu”, pozostawiając tylko „Głównego Inspektora Ochrony Środowiska”, gdyż za pomiary odpowiada odpowiednie Centralne Laboratorium Badawcze, we współpracy z RWMŚ, więc lepiej zostawić sam GIOŚ.	Uwzględniono.

Tabela 4. Odniesienie do uwag i wniosków wniesionych na etapie opiniowania przez wójtów, burmistrzów i prezydentów oraz starostów powiatów województwa opolskiego do projektu uchwały Sejmiku Województwa Opolskiego w sprawie Programu ochrony powietrza

Lp.	Opiniujący	Odniesienie do dokumentu u POP	Treść uwagi lub wniosku	Uzasadnienie uwagi lub wniosku	Informacja o sposobie uwzględnienia uwag i wniosków
1.	Burmistrz Gogolina		Po przeanalizowaniu ww. wniosku Marszałka Województwa Opolskiego, Burmistrz Gogolina właściwy miejscowo dla terenu gminy Gogolin, uznał, że przyjęcie przez Sejmik Województwa Opolskiego przedmiotowej uchwały, w treści określonej w załączniku nr 1 do uchwały Zarządu Województwa Opolskiego z dnia 23 marca 2020 r. nr 2400/2020 jest uzasadnione, w celu zapobieżenia negatywnemu oddziaływaniu na zdrowie ludzi lub na środowisko.		Nie wniesiono uwag. Wpłynęła opinia wraz z uzasadnieniem.
2.	Burmistrz Miasta Kluczborka	tabela nr 61	1. Dodanie w tabeli nr 61 „Harmonogram realizacji działań naprawczych w strefie opolskiej (PL1602 ZSO)”, w dziale I pkt 1) następujących urządzeń grzewczych: - kotły co. na paliwo stałe, w tym automatyczne kotły co. opalane biomasą bez możliwości spalania innych rodzajów paliwa, spełniające minimum standard emisyjny zgodny z eko-projektem, pompy ciepła.		Uwzględniono. Wprowadzono do zalecanych źródeł ciepła przewidzianych do wymiany również kotły na biomasę spełniające wymagania ekoprojektu.
3.	Burmistrz Miasta Kluczborka		2. Wskazane w tabelach nr 64 65 i 66 wielkości redukcji emisji pyłu zawieszonego PM 2,5 i PM 10 oraz benzo(a)pirenu do powietrza, w ramach podejmowanych działań naprawczych są niewykonalne dla Gminy Kluczbork w latach 2021-2026 (tabela nr 84). Zgodnie z danymi uzyskanymi ze strony GUS na terenie gminy Kluczbork jest 5 162 budynków mieszkalnych. W roku 2018, zgodnie z danymi uzyskanymi również ze strony GUS, na terenie Gminy Kluczbork funkcjonowało 2 054 czynnych przyłączy gazowych do budynków mieszkalnych. Wobec tych danych oraz faktu, że Gmina Kluczbork od roku 2008 udziela dotacji na modernizację ogrzewania na ogrzewanie proekologiczne (do roku 2019 również na budowę proekologicznego ogrzewania w nowobudowanych domach) właściwą liczbę źródeł ciepła do wymiany można oszacować tylko na podstawie przeprowadzonej inwentaryzacji, którą dodatkowo należałoby regularnie uzupełniać. Gmina Kluczbork z budżetu jest w stanie dotować wymianę około 50-60 źródeł ciepła rocznie. Ponadto, w roku 2019 Gmina Kluczbork złożyła wniosek o dofinansowanie ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego		Uwzględniono. Stosownie do uwag Ministra Klimatu oraz uzgodnień z Zamawiającym, w harmonogramach realizacji działań naprawczych podano, jaki jest wymagany do osiągnięcia efekt rzeczowy w postaci powierzchni [m ²], na której należy dokonać zmiany starego nieefektywnego źródła ciepła na paliwo stałe na nowe niskoemisyjne lub likwidacji takiego źródła poprzez podłączenie do sieci ciepłowniczej. Szacunkowy

Lp.	Opiniujący	Odniesienie do dokumentu POP	Treść uwagi lub wniosku	Uzasadnienie uwagi lub wniosku	Informacja o sposobie uwzględnienia uwag i wniosków
			<p>Województwa Opolskiego 2014-2020, Działanie 5.5. Ochrona powietrza, na likwidację wysokoemisyjnego źródła ciepła i zmianę systemu ogrzewania na ekologiczny. Niestety długotrwałe procedury w pozyskiwaniu i rozliczaniu środków powodują, że mieszkańcy tracą zainteresowanie takimi formami dofinansowaniami.</p> <p>Wobec powyższego Gmina Kluczbork wnioskuje o zmianę przyjętej metodyki wyliczania podanych do uzyskania wielkości redukcji emisji dla poszczególnych substancji o realne i możliwe do osiągnięcia wielkości (tabela nr 84). Dodatkowo część przedsięwzięć realizowanych na terenie Gminy Kluczbork m.in. termomodernizacje budynków mieszkalnych, wymiana źródeł ogrzewania na ekologiczne, podłączenie do sieci ciepłowniczej lub gazowej, zastosowanie w budynkach mieszkalnych wspomagających urządzeń OZE do celów c.w.u., realizowane są przez mieszkańców bez udziału i wiedzy Gminy Kluczbork, a inwestycje te w znaczący sposób wpływają na redukcję emisji zanieczyszczeń do powietrza. Brak danych na temat realizacji powyższych inwestycji powoduje brak możliwości ujęcia ich w corocznym sprawozdaniu z Programu ochrony powietrza na terenie Gminy - wpływa to bezpośrednio na wielkość rzeczywiście osiągniętego efektu ekologicznego (redukcję emisji zanieczyszczeń [kg/rok]).</p>		<p>efekt redukcji emisji zanieczyszczeń został wskazany w podziale na powiaty. Stosownie do tego zweryfikowano i przeredagowano inne zapisy. Założenia do obliczeń zostały przedstawione w opisie scenariuszy – Rozdział 8.2.</p>
4.	Wójt Gminy Komprachcice		<p>1. Jak słusznie zauważono i zapisano w „Programie ochrony powietrza dla województwa opolskiego” celem jest uzyskanie maksymalnego efektu ekologicznego poprzez redukcję emisji zanieczyszczeń do powietrza ze źródeł, które w największy sposób oddziałują na wielkość stężeń substancji w powietrzu. W związku z tym nie można wszystkich działań scedować na samorządy i rozliczać z ich wykonania. Wskazane w Programie wielkości redukcji emisji pyłów zawieszonych PM_{2,5} i PM₁₀ są niemożliwe do osiągnięcia. Jako najbiedniejsza gmina w kraju nie będziemy w stanie osiągnąć ograniczenia emisji tych pyłów na poziomie ok. 49,5 ton. Wskazane w Programie ochrony powietrza stopnie redukcji emisji pyłów PM_{2.5} i PM₁₀ począwszy od 2021 r. już na poziomie ponad 7 Mg/rok dla każdego zanieczyszczenia, wymagałoby przeprowadzenia w ciągu roku modernizacji ok. 155 kotłowni węglowych, co jest zadaniem zupełnie nierealnym do wykonania. W naszej ocenie emisja bazowa dla naszej gminy jest również mocno zawyżona, co wpływa bezpośrednio na</p>		<p>Uwzględniono. Stosownie do uwag Ministra Klimatu oraz uzgodnień z Zamawiającym, w harmonogramach realizacji działań naprawczych podano, jaki jest wymagany do osiągnięcia efekt rzeczowy w postaci powierzchni [m²], na której należy dokonać zmiany starego nieefektywnego źródła ciepła na paliwo stałe na nowe niskoemisyjne lub</p>

Lp.	Opiniujący	Odniesienie do dokumentu POP	Treść uwagi lub wniosku	Uzasadnienie uwagi lub wniosku	Informacja o sposobie uwzględnienia uwag i wniosków
			wymagany do 2026 r. stopień redukcji pyłów zawieszonych. Każda z gmin prowadzi działania na tyle na ile pozwoli jej budżet i dostępne programy pomocowe. Bez pomocy i działań polskiego rządu oraz środków unijnych gminy nie są w stanie sobie poradzić z własnych budżetów.		<p>likwidacji takiego źródła poprzez podłączenie do sieci ciepłowniczej. Szacunkowy efekt redukcji emisji zanieczyszczeń został wskazany w podziale na powiaty. Stosownie do tego zweryfikowano i przeredagowano inne zapisy. Założenia do obliczeń zostały przedstawione w opisie scenariuszy – Rozdział 8.2.</p> <p>Wskazane koszty to szacunkowe koszty, które ponoszone będą przez różne strony realizujące zadania. Ponadto nie ma obowiązku wydatkowania środków finansowych w zadanej wysokości. Gminy udzielają dofinansowania w pewnym ułamku kosztów, resztę ponoszą właściciele czy zarządzający budynkami i nieruchomościami. Podać jednak należy w Programie szacunkowe całkowite koszty, aby możliwe było oszacowanie na poziomie kraju, jakie środki powinny zostać przeznaczone na wsparcie zmiany systemów ogrzewania.</p>

Lp.	Opiniujący	Odniesienie do dokumentu POP	Treść uwagi lub wniosku	Uzasadnienie uwagi lub wniosku	Informacja o sposobie uwzględnienia uwag i wniosków
5.	Wójt Gminy Komprachcice		2. Głównym problemem, z którym borykają się Gminy w zakresie zanieczyszczenia powietrza jest rzeczywiście niska emisja. Jednakże dostęp do ekologicznych źródeł energii nadal jest bardzo kosztowny i ograniczony. Większość społeczeństwa po prostu nie stać na zakup oleju czy podłączenie do sieci gazowej lub inne ekologiczne źródła ogrzewania. Ponadto procedury uzyskania zezwolenia na przyłączenie do sieci gazowej są bardzo czasochłonne i wymagają sporego zaangażowania przez potencjalnego mieszkańca (np. wykonanie projektu, uzgodnienia). Niektórzy mieszkańcy nie potrafią sobie z tym poradzić. Nadal brakuje dotacji na tego typu działania, a jeśli już są, to złożenie wniosku dla prostych ludzi jest bardzo trudne. Wiele ludzi zwłaszcza starszych głównie z tego powodu nie sięga po rządowe dotacje.		Brak uwag do uwzględnienia. W Programie wskazano konieczność tworzenia programów ostonowych dla mieszkańców, możliwości finansowania podejmowanych działań – w tym również dla osób fizycznych.
6.	Wójt Gminy Komprachcice		3. Dobrym rozwiązaniem w zakresie ograniczenia niskiej emisji z pewnością byłaby większa ilość programów pomocowych na wymianę starych kotłów węglowych z prostymi procedurami. Obecnie mieszkańcy mogą uzyskać dofinansowanie w ramach dotacji ze Starostwa Powiatowego oraz „Czystego Powietrza” koordynowanego przez WFOŚiGW. Ubiegając się o ten rodzaj dofinansowania należy spełnić wiele wymogów formalnych, przedstawić szereg dokumentów, z którymi zazwyczaj prości i starsi ludzie nie są w stanie sobie poradzić. Należałoby ułatwić procedury ubiegania się o dofinansowanie i ograniczyć biurokrację w tym zakresie.		Uwaga nieuwzględniona. Brak możliwości wprowadzenia zapisów zmieniających warunki przyznawania i wnioskowania w Programie Czyste Powietrze. Ponadto w Programie wskazano na szereg możliwości finansowania działań wskazanych w Programie (m.in. w ramach RPO WO, Działanie 5.5), jak również zaproponowano utworzenie stanowiska ekodoradcy w gminie, który pomagałby mieszkańcom w staraniach o dofinansowanie do wymiany kotłów.
7.	Wójt Gminy Komprachcice		4. Powszechnie również wiadomo, iż w przypadku zadań inwestycyjnych z zakresu termomodernizacji obiektów budowlanych, czy infrastruktury drogowej i rowerowej ich realizacja zależy w dużej mierze od terminów		Uwaga nieuwzględniona. Brak możliwości wprowadzenia zapisów

Lp.	Opiniujący	Odniesienie do dokumentu POP	Treść uwagi lub wniosku	Uzasadnienie uwagi lub wniosku	Informacja o sposobie uwzględnienia uwag i wniosków
			naboru wniosków o dofinansowanie inwestycji. Niejednokrotnie realizacja planowanych przedsięwzięć wraz z procedurą dokumentacyjną wydłuża się znacznie w czasie, nie z winy inwestora, co również opóźnia osiągnięcie założonego w POP-ie efektu ekologicznego. Ponadto procedury ubiegania się o dofinansowanie zadań z projektów rządowych, ministerialnych oraz unijnych są czasochłonne i trudne.		w Programie ochrony powietrza dotyczących przyznawania dofinansowania. W Programie wskazano wiele możliwości finansowania działań.
8.	Wójt Gminy Komprachcice		5. Gmina będzie w stanie realizować zadania z zakresu ograniczenia niskiej emisji, jeśli będą ku temu odpowiednie programy pomocowe i mechanizmy, a mieszkańcy będą wymieniać kotły o złej sprawności na bardziej ekologiczne, jeśli procedury uzyskania dofinansowania będą mniej skomplikowane.		Uwaga nieuwzględniona. Brak możliwości wprowadzenia zapisów w Programie ochrony powietrza dotyczących przyznawania dofinansowania. Ponadto w Programie wskazano na szereg możliwości finansowania działań wskazanych w Programie (m.in. w ramach RPO WO, Działanie 5.5), jak również zaproponowano utworzenie stanowiska ekodoradcy w gminie, który pomagałby mieszkańcom w staraniach o dofinansowanie do wymiany kotłów.
9.	Wójt Gminy Komprachcice		6. Ponadto chcielibyśmy zasygnalizować, iż w sprawozdaniu z POP-u należy ująć kotły wymienione przez osoby fizyczne. Nie ma jednak żadnego prawnego obowiązku, na mocy którego mieszkańcy byłiby zobligowani do zgłaszania tego rodzaju przedsięwzięć. Gminy korzystają jedynie z danych Starostwa Powiatowego lub WFOŚiGW. Analogicznie sprawa wygląda z termomodernizacjami budynków mieszkalnych. Brak danych uniemożliwia prowadzenie rzetelnej sprawozdawczości,		Uwaga nieuwzględniona. Gminy powinny uwzględniać w sprawozdaniach także kotły wymieniane przez osoby fizyczne, natomiast każda gmina powinna starać się pozyskać informacje

Lp.	Opiniujący	Odniesienie do dokumentu POP	Treść uwagi lub wniosku	Uzasadnienie uwagi lub wniosku	Informacja o sposobie uwzględnienia uwag i wniosków
			<p>co zaburza poziomy redukcji zanieczyszczeń. Ponadto Gmina Komprachcice jest gminą, o charakterze typowo wiejskim. Przez teren naszej gminy nie przebiegają żadne drogi krajowe i ekspresowe. Brak jest dużych zakładów przemysłowych. Wręcz przeciwnie. Jest sypialnią miasta Opola, w której mieszkańcy cenią sobie czyste powietrze, bliskość lasów oraz brak uciążliwych zakładów przemysłowych i rzemieślniczych. Wiele gospodarstw domowych już wymieniło systemy ogrzewania korzystając przy tym ze środków własnych, powiatu lub Czystego Powietrza i Gminy. Sześć sołectw spośród siedmiu jest zgazociągowana, co powoduje intensywne i sukcesywne podłączanie się posesji do ogrzewania gazowego, pomimo że jest to nadal dla wielu mieszkańców dość kosztowna inwestycja. Poprawie ulega również świadomość ekologiczna mieszkańców. Gmina z własnego budżetu wdrożyła dotacje dla mieszkańców na wymianę piecy oraz złożyła wniosek o dotację do wymiany piecy w ramach programu RPO WO 2014-2020. W ramach Porozumienia z miastem Opole na terenie Gminy Komprachcice funkcjonuje Straż Miejska, która prowadzi kontrole urządzeń grzewczych na prywatnych posesjach oraz edukację ekologiczną. Obawiamy się jednak, że nawet te działania nie pozwolą nam osiągnąć założonych poziomów redukcji. Ponadto w obecnym czasie czeka nas trudna sytuacja gospodarcza i że wiele projektów może być zagrożonych.</p>		<p>z WFOŚiGW odnośnie realizacji Programu Czyste Powietrze na swoim terenie oraz z innych Instytucji Zarządzających programami dofinansowań do wymiany źródeł ciepła (w tym np. od starostw powiatowych), umożliwiającymi pozyskanie środków na tego rodzaju inwestycje na swoim terenie.</p>
10.	Wójt Gminy Łambinowice		<p>1. Wnioskuje o utrzymanie na dotychczasowym poziomie, tj. na poziomie wskazanym w obecnie obowiązującym "Programie ochrony powietrza dla województwa opolskiego" poziomu redukcji poszczególnych substancji w powietrzu.</p>	<p>Gmina Łambinowice jest niezamożną gminą i podniesienie redukcji poziomów do wskazanych w obecnym programie wiąże się ze zwiększeniem nakładu finansowego na wymianę np. pieców. W związku z powyższym gmina przymuszona będzie do zaniechania pozostałych inwestycji realizowanych na jej terenie. Ponadto społeczeństwo w gminie jest w dużej mierze ubogie co wiąże się z brakiem środków na wymianę pieców.</p>	<p>Uwzględniono. Stosownie do uwag Ministra Klimatu oraz uzgodnień z Zamawiającym, w harmonogramach realizacji działań naprawczych podano, jaki jest wymagany do osiągnięcia efekt rzeczowy w postaci powierzchni [m²], na której należy dokonać zmiany starego nieefektywnego źródła</p>

Lp.	Opiniujący	Odniesienie do dokumentu POP	Treść uwagi lub wniosku	Uzasadnienie uwagi lub wniosku	Informacja o sposobie uwzględnienia uwag i wniosków
					<p>ciepła na paliwo stałe na nowe niskoemisyjne lub likwidacji takiego źródła poprzez podłączenie do sieci ciepłowniczej. Szacunkowy efekt redukcji emisji zanieczyszczeń został wskazany w podziale na powiaty. Stosownie do tego zweryfikowano i przereferowano inne zapisy. Założenia do obliczeń zostały przedstawione w opisie scenariuszy – Rozdział 8.2.</p>
11.	Wójt Gminy Łambinowice		2. Poziomy wskazane w "Programie ochrony powietrza dla województwa opolskiego" obowiązującego do 2026r. są zbyt zawyżone.	<p>"Wyśrubowany" poziom redukcji poszczególnych substancji spowoduje w latach kolejnych nieosiągnięcie przez gminę wymaganych poziomów oraz nakładanie na gminę bardzo wysokich kar administracyjnych, na które przy bardzo mocno dopiętym budżecie gminy nie stać.</p>	<p>Uwzględniono. Stosownie do uwag Ministra Klimatu oraz uzgodnień z Zamawiającym, w harmonogramach realizacji działań naprawczych podano, jaki jest wymagany do osiągnięcia efekt rzeczowy w postaci powierzchni [m²], na której należy dokonać zmiany starego nieefektywnego źródła ciepła na paliwo stałe na nowe niskoemisyjne lub likwidacji takiego źródła poprzez podłączenie do sieci ciepłowniczej. Szacunkowy efekt redukcji emisji zanieczyszczeń został</p>

Lp.	Opiniujący	Odniesienie do dokumentu POP	Treść uwagi lub wniosku	Uzasadnienie uwagi lub wniosku	Informacja o sposobie uwzględnienia uwag i wniosków
					wskazany w podziale na powiaty. Stosownie do tego zweryfikowano i przereferowano inne zapisy. Założenia do obliczeń zostały przedstawione w opisie scenariuszy – Rozdział 8.2.
12.	Burmistrz Gminy Olesno		<p>W nawiązaniu do pisma DOŚ-V.721.21.2020.KO z 23 marca 2020 r, informuję, że założone w dokumencie wskaźniki dot. redukcji emisji PM10, PM2,5 i bezno(a)pirenu dla Gminy Olesno są nierealne do osiągnięcia w zakładanym okresie realizacji Programu - wg obliczeń, aby spełnić zakładane w dokumencie wskaźniki, w okresie obowiązywania dokumentu należałoby przeprowadzić wymiany kotłów ogrzewających powierzchnię ok. 159 tys. m2, tj. 1,8 tys. wymian kotłów (średnio 260 wymian rocznie - przy założeniu 90 m2 jako średniej wielkości powierzchnia użytkowa mieszkania w Gminie - dane GUS za 2018 r.).</p> <p>Aktualnie, przy wsparciu dotacji gminnych realizowanych jest ok. 10 - 20 wymian rocznie, w realizowanym z dofinansowaniem ze środków RPO WO Działanie 5.5.Ochrona powietrza, dofinansowanych w okresie 2 letnim zostanie 114 wymian (wnioski wszystkich zainteresowanych osób). Wg informacji przekazanych z WFOŚiGW w Opolu ze środków programu Czyste Powietrze w okresie od 19.09.2018 r. do 29.02.2020 r. (1,5 roku) złożono 80 wniosków o dofinansowanie wymian kotłów z Gminy Olesno, przy czym brak jest danych o tym, ile wymian rzeczywiście zrealizowano oraz brak jest danych, jaki procent wymian w tej liczbie to wymiany dofinansowane jednocześnie ze środków gminnych/RPO WO? Podkreślić przy tym trzeba, że w ramach projektu RPO WO łączny poziom dofinansowania wynosi aż 67 %, maksymalna wysokość dofinansowania pompy ciepła z fotowoltaiką wynosi 33 000,00 zł zaś instalacji gazowej 14 070 zł, a mimo to zainteresowanie programem nie jest duże - do projektu zakwalifikowano zaledwie 114 deklaracji udziału w projekcie (wszystkie deklaracje, które spełniały wymagania), wielu z odbiorców wsparcia zrezygnowało (nie zgadzają się na wymaganą</p>		<p>Uwzględniono.</p> <p>Stosownie do uwag Ministra Klimatu oraz uzgodnień z Zamawiającym, w harmonogramach realizacji działań naprawczych podano, jaki jest wymagany do osiągnięcia efekt rzeczowy w postaci powierzchni [m²], na której należy dokonać zmiany starego nieefektywnego źródła ciepła na paliwo stałe na nowe niskoemisyjne lub likwidacji takiego źródła poprzez podłączenie do sieci ciepłowniczej. Szacunkowy efekt redukcji emisji zanieczyszczeń został wskazany w podziale na powiaty. Stosownie do tego zweryfikowano i przereferowano inne zapisy. Założenia do obliczeń zostały przedstawione</p>

Lp.	Opiniujący	Odniesienie do dokumentu POP	Treść uwagi lub wniosku	Uzasadnienie uwagi lub wniosku	Informacja o sposobie uwzględnienia uwag i wniosków
			likwidację kotła węglowego), zaś na liście rezerwowej jest ledwie 56 wniosków. Niezależnie od tego, wg danych własnych Gminy (brak inwentaryzacji w tym zakresie) w Gminie Olesno znajduje się 4008 budynków mieszkalnych, 411 obiektów przeznaczonych pod działalność gospodarczą. Realizacja Programu w proponowanym zakresie spowoduje konieczność wymiany pieców w połowie tych budynków (biorąc pod uwagę wymiany już zrealizowane) - co w żaden sposób nie jest możliwe!		w opisie scenariuszy – Rozdział 8.2.
13.	Burmistrz Gminy Olesno		<p>2. Aktualnie wymiany w Gminie Olesno są realizowane przy wsparciu finansowym dla mieszkańców, szczególnie wysokim w projekcie wymian realizowanych ze środków RPO WO i Gminy Olesno (dofinansowanie Gminy wynosi 1 262 574,49 zł). W najbliższym czasie, ze względu na trudną sytuację finansową Gminy, która drastycznie się pogorszy ze względu na spodziewane skutki pandemii COVID-19 (spodziewane spadki dochodów), nie przewiduje się kolejnej, tak wysokiej kwoty wsparcia. Co trzeba podkreślić, nie ma w Gminie wielu chętnych do wymian kotłów (nabór do działania 5.5 RPO WO to potwierdza), a wobec pogarszających się prognoz ekonomicznych trudno się spodziewać poprawy w tym zakresie - mieszkańcy nie wymienią pieca, jeśli nie będą mieli środków na sfinansowanie paliwa do niego i żadne, nawet najwyższe wsparcie zewnętrzne w zakresie wymian tu nie pomoże. Wskazać należy również, że wykazane w projekcie Programu informacje o nakładach finansowych na sfinansowanie zadań w każdej z gmin są niezrozumiałe, zaś przesłana przez wykonawcę dokumentu metodyka ich obliczenia w żaden sposób nie rozwiewa wątpliwości.</p>	<p>Biorąc powyższe pod uwagę, proponuję dokonać zmian w Programie w części dotyczącej Gminy Olesno w zakresie wskaźników - poprzez sprowadzenie ich na poziom umożliwiający ich osiągnięcie - w mojej ocenie jest to maksymalnie 25 % wartości obecnie proponowanych. Pozostawienie wskaźników na proponowanym poziomie bezsprzecznie spowoduje brak możliwości ich osiągnięcia, a co za tym idzie negatywne konsekwencje dla Gminy, w tym wysokie kary finansowe.</p>	<p>Uwzględniono. Stosownie do uwag Ministra Klimatu oraz uzgodnień z Zamawiającym, w harmonogramach realizacji działań naprawczych podano, jaki jest wymagany do osiągnięcia efekt rzeczowy w postaci powierzchni [m²], na której należy dokonać zmiany starego nieefektywnego źródła ciepła na paliwo stałe na nowe niskoemisyjne lub likwidacji takiego źródła poprzez podłączenie do sieci ciepłowniczej. Szacunkowy efekt redukcji emisji zanieczyszczeń został wskazany w podziale na powiaty. Stosownie do tego zweryfikowano i przededagowano inne zapisy. Założenia do obliczeń zostały przedstawione</p>

Lp.	Opiniujący	Odniesienie do dokumentu POP	Treść uwagi lub wniosku	Uzasadnienie uwagi lub wniosku	Informacja o sposobie uwzględnienia uwag i wniosków
					<p>w opisie scenariuszy – Rozdział 8.2.</p> <p>Wskazane koszty to szacunkowe koszty, które ponoszone będą przez różne strony realizujące zadania. Ponadto nie ma obowiązku wydatkowania środków finansowych w zadanej wysokości. Gminy udzielają dofinansowania w pewnym ułamku kosztów, resztę ponoszą właściciele czy zarządzający budynkami i nieruchomościami. Podać jednak należy w Programie szacunkowe całkowite koszty, aby możliwe było oszacowanie na poziomie kraju, jakie środki powinny zostać przeznaczone na wsparcie zmiany systemów ogrzewania.</p>
14.	Starosta Brzeski		<p>W punkcie tym zawarto zadanie, polegające na przekazywaniu Zarządowi Województwa Opolskiego informacji o wydawanych decyzjach, których ustalenia przyczyniają się do poprawy stanu jakości powietrza. Należy doprecyzować:</p> <ul style="list-style-type: none"> - jakiego rodzaju mają to być decyzje, - jakie poszczególne informacje należy przekazywać (nr decyzji, nazwę podmiotu, dla którego wydano decyzję itp., czy przekazywać całą decyzję), - w jakim terminie mają być przekazywane (np. na bieżąco, czy do 31 stycznia). 		<p>Uwzględniono.</p> <p>Doprecyzowano, że chodzi o decyzje o emisjach dopuszczalnych i pozwoleniach zintegrowanych, a także o postępowaniach kompensacyjnych.</p> <p>Informacja została zawarta w rozdziale 12.</p>

Lp.	Opiniujący	Odniesienie do dokumentu POP	Treść uwagi lub wniosku	Uzasadnienie uwagi lub wniosku	Informacja o sposobie uwzględnienia uwag i wniosków
15.	Wójt Gminy Pawłowiczki		1. pkt. I.2) oraz pkt. I.3) w tabeli 61 na stronie 118 nie jest spójny z zapisami dot. wskaźników monitorowania postępu realizacji działań o których jest mowa na stronie 119 i 120 oraz z zapisami w pkt. 10 tiret siódmy na str. 146.		Uwzględniono. Zweryfikowano nazwy wskaźników.
16.	Wójt Gminy Pawłowiczki		2. proponujemy dopisanie do ww. punktu I.2) i I.3) w tabeli 61 na stronie 118 – urządzeń grzewczych w postaci kotłów na biomasę spełniających wymagania ekoprojektu.		Uwzględniono. Wprowadzono do zalecanych źródeł ciepła przewidzianych do wymiany kotły na biomasę spełniające wymagania ekoprojektu.
17.	Wójt Gminy Pawłowiczki		3. Uważamy, że spełnienie wymagań redukcji emisji poszczególnych zanieczyszczeń określonych w projekcie programu, będzie dla gminy trudnym zadaniem. Zwłaszcza w roku 2021. Biorąc pod uwagę obecny stan pandemii nikt nie jest w stanie przewidzieć jakie środki finansowe będą posiadały samorządy i jaką część będzie w stanie przeznaczyć na wspieranie zadań związanych z redukcją emisji.	Nie ma obecnie żadnych uwarunkowań prawnych wskazujących, że indywidualni mieszkańcy wymieniając źródła ciepła lub prowadząc prace termomodernizacyjne powinni informować samorządy o zakresie tych prac. A Gminy w sprawozdaniach powinny pokazywać redukcję poszczególnych zanieczyszczeń. Niestety nie będzie to możliwe z uwagi na brak danych posiadanych przez gminy.	Uwaga nieuwzględniona. Gminy powinny uwzględniać w sprawozdaniach także kotły wymieniane przez osoby fizyczne, natomiast każda gmina powinna starać się pozyskać informacje z WFOŚiGW odnośnie realizacji Programu Czyste Powietrze na swoim terenie. Ponadto w Programie wskazano na szereg możliwości finansowania działań wskazanych w Programie (m.in. w ramach RPO WO, Działanie 5.5), jak również zaproponowano utworzenie stanowiska ekodoradcy w gminie, który pomagałby mieszkańcom w staraniach o dofinansowanie do wymiany kotłów.

Lp.	Opiniujący	Odniesienie do dokumentu POP	Treść uwagi lub wniosku	Uzasadnienie uwagi lub wniosku	Informacja o sposobie uwzględnienia uwag i wniosków
18.	Starosta Krapkowicki		brak uwag tylko uzasadnienie	<p>Analizując treść powyższych dokumentów, organ uznał, iż mając na względzie przeprowadzone analizy, z których wynika, iż emisja z sektora komunalno-bytowego, pochodząca z indywidualnych systemów grzewczych ma największy wpływ na wysokość stężeń w powietrzu, zaplanowane do realizacji działania naprawcze mające na celu stworzenie przez samorzady pomocy finansowej dla mieszkańców na wymianę niesprawnych urządzeń grzewczych na spełniające standardy ekologiczne, propagowanie instalowania odnawialnych źródeł emisji oraz inwestycji związanych z termomodernizacją obiektów, edukacja ekologiczna mieszkańców, jak również działania zarówno promocyjne jak i kontrolne, mogą skutecznie wpłynąć na uzyskanie większego efektu ekologicznego.</p> <p>Mając na względzie powyższe, jak również konieczność podjęcia stosownych działań w celu ograniczenia negatywnego oddziaływania na środowisko oraz osiągnięcia w możliwie krótkim czasie poziomów dopuszczalnych i docelowych substancji w powietrzu, Starosta Krapkowicki pozytywnie opiniuje projekt przedmiotowej uchwały.</p>	Brak uwag. Przekazano uzasadnienie do opinii.
19.	Wójt Gminy Zębowice		1) Przeanalizowaliśmy wielkość redukcji emisji pyłu zawieszanego PM 2,5, która jest wymagana do osiągnięcia dla gminy Zębowice (redukcja pozostałych zanieczyszczeń tzn. PM10 i B(a)P jest liczona w odniesieniu do PM 2,5) (tabela 64 poz.46). Z analizy wynika, że:	Gmina Zębowice ze względów finansowych i społecznych nie może przyjąć wymaganej redukcji emisji. Mamy około 850 obiektów mieszkalnych, z których połowa zamieszkała jest przez 1	Uwzględniono. Stosownie do uwag Ministra Klimatu oraz uzgodnień z Zamawiającym, w harmonogramach

Lp.	Opiniujący	Odniesienie do dokumentu POP	Treść uwagi lub wniosku	Uzasadnienie uwagi lub wniosku	Informacja o sposobie uwzględnienia uwag i wniosków
			<p>1. w roku 2020 r. gmina zobowiązuje się do wymiany np. starego kotła węglowego na nowy kocioł węglowy (najtańsza dla właściciela nieruchomości opcja) ogrzewających powierzchnię 1030 m², to oznacza wymianę pieca w ok. 10 domach o pow. ok. 100 m²,</p> <p>2. w latach 2021-2024 zobowiązanie gminy, dla tej samej opcji wymiany, to wymiana pieców ogrzewających 7759 m² na rok, to oznacza wymianę pieca w ok. 78 domach o pow. ok. 100 m² w każdym roku,</p> <p>3. w roku 2025 zobowiązanie gminy, analogicznie, to wymiana pieca w ok. 88 domach o pow. ok. 100 m², a w 2026 r. w ok. 109 domach o pow. ok. 100 m². Wymiany te będą musiały objąć budynki prywatne, ponieważ obiekty gminne są w większości wyposażone w nowoczesne ogrzewanie. Na około 850 obiektów mieszkalnych w naszej gminie opiniowany program przewiduje wymianę pieców w ok. 61 % obiektów.</p>	<p>lub 2 osoby w wieku emerytalnym. Właściciele tych nieruchomości nie udźwigną ekonomicznie i organizacyjnie wymiany ogrzewania nawet przy znacznym dofinansowaniu. Ponadto zwracamy uwagę, że dla pieców węglowych i na biomasę w opiniowanym programie przewidziane są piece - „ekoprojekt” czyli nie wszystkie piece 5 generacji będą spełniały przewidziane normy.</p>	<p>realizacji działań naprawczych podano, jaki jest wymagany do osiągnięcia efekt rzeczowy w postaci powierzchni [m²], na której należy dokonać zmiany starego nieefektywnego źródła ciepła na paliwo stałe na nowe niskoemisyjne lub likwidacji takiego źródła poprzez podłączenie do sieci ciepłowniczej. Szacunkowy efekt redukcji emisji zanieczyszczeń został wskazany w podziale na powiaty. Stosownie do tego zweryfikowano i przeredagowano inne zapisy. Założenia do obliczeń zostały przedstawione w opisie scenariuszy – Rozdział 8.2.</p> <p>Od 1 stycznia 2020 roku dopuszczone do obrotu w UE są tylko kotły spełniające wymagania ekoprojektu.</p>
20.	Wójt Gminy Zębowice		2) Nie zgadzamy się z metodyką wyliczenia wymaganej dla gmin redukcji zanieczyszczeń.	Gmina Zębowice ma około 850 obiektów mieszkalnych i ok. 2 546 mieszkańców, gmina Olesno ma ok. 13 200 mieszkańców i około 4 000 obiektów mieszkalnych. Wymagana redukcja emisji zanieczyszczeń dla porównywanych gmin jest nieproporcjonalna. Gmina Zębowice	Uwzględniono. Stosownie do uwag Ministra Klimatu oraz uzgodnień z Zamawiającym, w harmonogramach realizacji działań naprawczych podano, jaki

Lp.	Opiniujący	Odniesienie do dokumentu POP	Treść uwagi lub wniosku	Uzasadnienie uwagi lub wniosku	Informacja o sposobie uwzględnienia uwag i wniosków
				mająca ponad 4 razy mniej obiektów i ponad 5 razy mniej mieszkańców musi osiągnąć redukcję stanowiącą 42,39 % redukcji przewidzianej w opiniowanym planie dla gminy Olesno.	jest wymagany do osiągnięcia efekt rzeczowy w postaci powierzchni [m ²], na której należy dokonać zmiany starego nieefektywnego źródła ciepła na paliwo stałe na nowe niskoemisyjne lub likwidacji takiego źródła poprzez podłączenie do sieci ciepłowniczej. Szacunkowy efekt redukcji emisji zanieczyszczeń został wskazany w podziale na powiaty. Stosownie do tego zweryfikowano i przeredagowano inne zapisy. Założenia do obliczeń zostały przedstawione w opisie scenariuszy – Rozdział 8.2.
21.	Wójt Gminy Zębowice		3) Wszystkie wyliczenia i szacunki oparte na przyjętych wielkościach redukcji są nieprawidłowe.		Uwzględniono. Stosownie do uwag Ministra Klimatu oraz uzgodnień z Zamawiającym, w harmonogramach realizacji działań naprawczych podano, jaki jest wymagany do osiągnięcia efekt rzeczowy w postaci powierzchni [m ²], na której należy dokonać zmiany starego nieefektywnego źródła ciepła na paliwo stałe

Lp.	Opiniujący	Odniesienie do dokumentu POP	Treść uwagi lub wniosku	Uzasadnienie uwagi lub wniosku	Informacja o sposobie uwzględnienia uwag i wniosków
					na nowe niskoemisyjne lub likwidacji takiego źródła poprzez podłączenie do sieci ciepłowniczej. Szacunkowy efekt redukcji emisji zanieczyszczeń został wskazany w podziale na powiaty. Stosownie do tego zweryfikowano i przeredagowano inne zapisy. Założenia do obliczeń zostały przedstawione w opisie scenariuszy – Rozdział 8.2.
22.	Burmistrz Gminy i Miasta Otmuchów		Zgodnie z art. 91 ust. 1 i ust.5 oraz 92 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001r. - Prawo ochrony Środowiska (t.j. Dz. U. z 2019r., poz. 1396) - Sejmik Województwa Opolskiego: - opracowuje i przedstawia do zaopiniowania właściwym wójtom, burmistrzom lub prezydentom miast i starostom projekt uchwały w sprawie programu ochrony powietrza, mającego na celu osiągnięcie poziomów docelowych substancji w powietrzu oraz pułapu stężenia ekspozycji; - opracowuje i przedstawia do zaopiniowania właściwym wójtom, burmistrzom lub prezydentom miast i starostom projekt uchwały w sprawie programu ochrony powietrza, w którym ustala się działania mające na celu osiągnięcie poziomów docelowych substancji w powietrzu, którego integralną część stanowi plan działań krótkoterminowych. Burmistrz Miasta i Gminy Otmuchów, zgodnie z art. 91 ust. 6 oraz art. 92 ust 1a Ustawy Prawo Ochrony Środowiska (t. j. Dz. U. z 2019r., poz. 1396) - w zakresie ww. uchwały, obowiązany jest do wydania opinii w terminie miesiąca od dnia otrzymania projektu powyższej uchwały (wpływ do Urzędu Miasta i Gminy w Otmuchowie w Otmuchowie w dniu 24.03.2020r.), czyli do dnia 24.04.2020r. Z uwagi na potrzebę ochrony powietrza atmosferycznego poprzez ograniczenie emisji jego zanieczyszczeń zwracam uwagę na konieczność		Brak uwag. Przekazano uzasadnienie do opinii.

Lp.	Opiniujący	Odniesienie do dokumentu POP	Treść uwagi lub wniosku	Uzasadnienie uwagi lub wniosku	Informacja o sposobie uwzględnienia uwag i wniosków
			zabezpieczenia dla budynków użyteczności oraz nieruchomości osób fizycznych, poza wykorzystywanymi dotąd środkami finansowym pochodzącymi z budżetu Gminy, stanowiącymi dotacje dla mieszkańców do modernizacji kotłów grzewczych, również krajowych i wojewódzkich środków finansowych na dodatkowe dotacje pomocne w realizacji. przedsięwzięć dot. wymiany źródeł ciepła, termomodernizacji.		
23.	Starosta Kluczborski	tabela nr 79 i 80	W tabelach Nr 79,80 „Tryb uruchamiania i karta działań w przypadku ogłoszenia Poziomu 2, 3”, sposób informowania przedstawiony w kolumnie „Charakter ogłoszenia/ Sposób informowania”, dla poziomu wojewódzkiego powinien w pkt 4) otrzymać brzmienie „WCZK przekazuje do PCZK/Wydziały odpowiedzialne za zarządzanie kryzysowe w starostwach powiatowych informacje drogą elektroniczną oraz tel. (forma SMS)”.	Przekazanie przez WCZK informacji drogą SMS-ową do PCZK spowoduje bardzo szybkie, skuteczne poinformowanie przez PCZK również drogą SMS-ową podmiotów wskazanych do poinformowania na poziomie powiatowym o wprowadzeniu Alarmu I stopnia czy też Alarmu II stopnia.	Wyjaśnienie. W dokumencie przekazanym do zaopiniowania i konsultacji społecznych znalazły się już zapisy mówiące o formach powiadamiania PCZK/Wydziałach realizujących zadania w zakresie zarządzania kryzysowego: "WCZK przekazuje do PCZK/Wydziały odpowiedzialne za zarządzanie kryzysowe w starostwach powiatowych informacje drogą elektroniczną lub telefonicznie (forma SMS)"
24.	Starosta Kluczborski	tabela nr 36	W tabeli Nr.36 na str. 177 przedstawiającej w formie graficznej schemat przepływu informacji w ramach PDK należy zgodnie z określonymi w PDK zadaniami dla poziomu powiatowego zmienić wskazanie przekazywania informacji przez PCZK do „Dyrektorów placówek ochrony zdrowia”, na „Dyrektorów Szpitali Powiatowych”. W związku z tym należy samorządom gminnym do informowania „Dyrektorów placówek oświatowych i opiekuńczych ” dodać zapis - „Dyrektorów podmiotów wykonujących działalność leczniczą w zakresie podstawowej opieki zdrowotnej”.		Uwaga uwzględniona. Schemat poprawiono.

Lp.	Opiniujący	Odniesienie do dokumentu POP	Treść uwagi lub wniosku	Uzasadnienie uwagi lub wniosku	Informacja o sposobie uwzględnienia uwag i wniosków
25.	Wójt Gminy Cisek		<p>Pragnę zwrócić uwagę, iż wykonanie nałożonych w Programie wymagań wielkości redukcji poszczególnych emisji zanieczyszczeń będzie dla gminy i jej mieszkańców bardzo trudne. Wynika to z faktu braku dostatecznych środków finansowych w budżecie gminy na dofinansowanie przedsięwzięć mających na celu zmniejszenie emisji zanieczyszczeń. Przy corocznym sporządzaniu sprawozdania z realizacji Programu ochrony powietrza, obliczenia efektu ekologicznego dokonujemy przede wszystkim dla przedsięwzięć, które były dofinansowane z różnych źródeł. Natomiast nie posiadamy wszystkich danych odnośnie inwestycji zrealizowanych przez mieszkańców z własnych środków. Brak pełnej wiedzy o dokonanych indywidualnie przez mieszkańców wymiany kotłów czy przeprowadzonych termomodernizacjach może nie oddać pełnego obrazu rzeczywistych wielkości zredukowanych zanieczyszczeń ujmowanych corocznie w sprawozdaniach.</p>		<p>Uwaga nieuwzględniona. Gminy powinny uwzględniać w sprawozdaniach także kotły wymieniane przez osoby fizyczne, natomiast każda gmina powinna starać się pozyskać informacje z WFOŚiGW odnośnie realizacji Programu Czyste Powietrze na swoim terenie. Ponadto w Programie wskazano na szereg możliwości finansowania działań wskazanych w Programie (m.in. w ramach RPO WO, Działanie 5.5), jak również zaproponowano utworzenie stanowiska ekodoradcy w gminie, który pomagałby mieszkańcom w staraniach o dofinansowanie do wymiany kotłów.</p>
26.	Wójt Gminy Turawa		<p>1.Z analizy dokumentu wynika, iż dla Gminy Turawa wskazuje się do osiągnięcia następujące wymagane wielkości: dla pyłu PM_{2,5} - 59,72 Mg, PM₁₀ - 60,61 Mg, dla benzo(a)pirenu - 0,0388 Mg. Według oceny Gminy Turawa wymagane wielkości są zbyt wysokie, co wiąże się z dużą obawą ich niezyskania w przeciągu 6 lat obowiązywania Planu. Jak wynika z projektu Planu w zestawieniu gmin powiatu opolskiego, Gmina Turawa znajduje się zaraz na 3 miejscu, jeśli chodzi o wymagane wielkości po dwóch gminach miejsko-wiejskich tj. Gminie Ozimek i Gminie Prószków. Natomiast w skali województwa emisja bazowa dla Gminy Turawa jako gminy wiejskiej została oszacowana na poziomie podobnym jak Gmina Kluczbork.</p>		<p>Uwzględniono. Stosownie do uwag Ministra Klimatu oraz uzgodnień z Zamawiającym, w harmonogramach realizacji działań naprawczych podano, jaki jest wymagany do osiągnięcia efekt rzeczowy w postaci powierzchni [m²], na której należy dokonać zmiany starego</p>

Lp.	Opiniujący	Odniesienie do dokumentu POP	Treść uwagi lub wniosku	Uzasadnienie uwagi lub wniosku	Informacja o sposobie uwzględnienia uwag i wniosków
			<p>Warto również zauważyć, iż w charakterystyce obszarów przekroczeń pyłu zawieszonego PM_{2,5} i PM₁₀, sporządzonej w projekcie Planu Gmina Turawa nie występuje jako gmina wiejska strefy opolskiej, na terenie której na podstawie wyników pomiarów stężeń wystąpiły przekroczenia zanieczyszczeń do powietrza. Na terenie Gminy Turawa nie funkcjonują praktycznie żadni emitorzy punktowi, którzy mają wpływ na emisję pyłów i gazów na dużą skalę. Ponadto Gmina Turawa ze względu na swój charakter związany nierozłącznie z Jeziorami Turawskimi oraz walorami przyrodniczymi tj. obszarem Natura 2000 oraz położeniem gminy na Obszarze Chronionego Krajobrazu Lasy Stobrawsko-Turawskie nie posiada na swoim terenie zintensyfikowanej działalności gospodarczej powodującej pogorszenie jakości powietrza. Ponadto na warunki klimatyczne w Gminie Turawa wpływa obecność zbiornika retencyjnego w Turawie. Jezioro Turawskie przyczynia się do kształtowania warunków klimatyczno-pogodowych poprzez między innymi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zwiększanie wilgotności względnej powietrza, - zwiększanie prędkości wiatru - co ma istotny wpływ na jakość powietrza, - zwiększanie częstotliwości występowania spływów mas zimnego powietrza. 		nieefektywnego źródła ciepła na paliwo stałe na nowe niskoemisyjne lub likwidacji takiego źródła poprzez podłączenie do sieci ciepłowniczej. Szacunkowy efekt redukcji emisji zanieczyszczeń został wskazany w podziale na powiaty. Stosownie do tego zweryfikowano i przededagowano inne zapisy. Założenia do obliczeń zostały przedstawione w opisie scenariuszy – Rozdział 8.2.
27.	Wójt Gminy Turawa		<p>2.Dodatkowo, jak wynika ze Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Turawa na terenie gminy lasy zajmują 50,1% powierzchni, a wskaźnik lesistości jest prawie dwukrotnie wyższy od przeciętnej lesistości województwa (26,4%). Wyklucza to więc występowanie na zdecydowanej powierzchni Gminy Turawa źródeł zanieczyszczeń, mających wpływ na emisje w strefie opolskiej.</p> <p>Ze względu na wyżej wymienione obszary prowadzone są przez Gminę Turawa liczne działania ochronne, mające na celu utrzymanie bądź poprawę jakości środowiska w Gminie Turawa.</p> <p>W ramach ochrony powietrza Gmina Turawa podejmuje działania ukierunkowane na wdrażanie rozwiązań niskoemisyjnych, w tym wykonuje zadania dot. termomodernizacji i wymiany kotłów w budynkach użyteczności publicznej (szkoły, przedszkola). Dodatkowo w 2019 r. Gmina Turawa zawarła Porozumienie z WFOŚiGW w Opolu o współpracy przy realizacji Programu priorytetowego „Czyste</p>		Uwzględniono. Stosownie do uwag Ministra Klimatu oraz uzgodnień z Zamawiającym, w harmonogramach realizacji działań naprawczych podano, jaki jest wymagany do osiągnięcia efekt rzeczowy w postaci powierzchni [m ²], na której należy dokonać zmiany starego nieefektywnego źródła ciepła na paliwo stałe na nowe niskoemisyjne lub

Lp.	Opiniujący	Odniesienie do dokumentu POP	Treść uwagi lub wniosku	Uzasadnienie uwagi lub wniosku	Informacja o sposobie uwzględnienia uwag i wniosków
			<p>Powietrze". W ramach współpracy Gmina Turawa podejmuje działania informacyjno-doradcze, poprzez udzielanie konsultacji zainteresowanym mieszkańcom oraz pomoc przy obsłudze Portalu Beneficjenta WFOŚiGW w Opolu - Wnioski o dofinansowanie w ramach programu priorytetowego „Czyste Powietrze”.</p> <p>Z danych pozyskanych z WFOŚiGW w Opolu wynika, iż w 2019 r. mieszkańcy Gminy Turawa pozyskali z Funduszu w ramach Czystego Powietrza dotację na kwotę 485 498,30 zł, natomiast łączna kwota wniosków złożonych do WFOŚiGW w Opolu w 2019r. będących w trakcie weryfikacji to kwota: 352 647,42 zł. Udzielone przez Fundusz dotacje obejmują inwestycje: wymiany starych piecy na nowe kotły spełniające normy jakości powietrza, montaż pomp ciepła i kolektorów słonecznych, termomodernizacje, w tym wymiany stolarki zewnętrznej.</p> <p>Ponadto Gmina Turawa intensywnie zabiega o podłączenie sieci gazowej w miejscowościach gminy, w których mieszkańcy są bardzo zainteresowani podłączeniem do gazociągu, co w przyszłości wyeliminuje dotychczasowe istniejące kotły opalane na paliwo stałe.</p>		<p>likwidacji takiego źródła poprzez podłączenie do sieci ciepłowniczej. Szacunkowy efekt redukcji emisji zanieczyszczeń został wskazany w podziale na powiaty. Stosownie do tego zweryfikowano i preredagowano inne zapisy. Założenia do obliczeń zostały przedstawione w opisie scenariuszy – Rozdział 8.2.</p>
28.	Wójt Gminy Turawa		<p>Istotnym jest również fakt, iż reprezentatywną dla Gminy Turawa stacją pomiarową WIOŚ-u w ramach systemu monitoringu jakości powietrza jest stacja Opole os. Armii Krajowej, ponieważ na terenie Gminy Turawa nie ma autoryzowanej stacji pomiarowej. Wyliczenia dla Gminy Turawa zawarte w projekcie Planu najprawdopodobniej zostały wykonane w oparciu o pomiary ze stacji Opole, Strzelec Opolskich lub Olesna. W ten sposób przyjęte emisje odbiegają od faktycznej i rzeczywistej na obszarze Gminy Turawa.</p>		<p>Wyjaśnienie. Wyniki pomiarów pochodzą z Rocznej oceny jakości powietrza za rok 2018 oraz danych GIOŚ z PMŚ http://powietrze.gios.gov.pl/pjp/archives. Jest to podstawa opracowania POP, zgodnie z obowiązującymi przepisami. Sposób uzupełniania danych pomiarowych został w ww. publikacji omówiony. Wartości emisji pochodzą z krajowej bazy KOBIZE i nie dotyczą pomiarów.</p>

Lp.	Opiniujący	Odniesienie do dokumentu POP	Treść uwagi lub wniosku	Uzasadnienie uwagi lub wniosku	Informacja o sposobie uwzględnienia uwag i wniosków
29.	Wójt Gminy Turawa		Bezspornym jest również, iż cele redukcyjne zaprognozowane w projekcie Planu dla Gminy Turawa będą bardzo trudne do uzyskania, szczególnie przy obecnej sytuacji gospodarczej. W tym miejscu należy zauważyć, iż w aktualnych okolicznościach panującej pandemii koronawirusa i niewiadomych perspektyw na dalsze miesiące, realizacja zadań naprawczych wynikających z Planu, nałożonych na wszystkie gminy województwa opolskiego wydaje się na lata 2020-2021 bardzo zagrożona.		Uwzględniono. Zgodnie z ustaleniami z Zamawiającym z dn. 22.05.2020 r. zaproponowano rozpoczęcie działań od 01.09.2020 r. natomiast zakończenie na 31.08.2026 r.
30.	Wójt Gminy Reńska Wieś		W odpowiedzi na pismo z dnia 23 marca 2020 r., znak: DOŚ-V.721.21.2020.KO dot. zaopiniowania projektu Uchwały nr 2400/2020 Zarządu Województwa Opolskiego z dnia 23 marca 2020 r., w sprawie „Programu Ochrony Powietrza dla województwa opolskiego” informuję, iż projekt ten opiniuję pozytywnie z następującymi uwagami: 1. pkt I. 2) oraz pkt I. 3) w tabeli 61 na stronie 118 nie jest spójny m.in. z zapisami dot. wskaźników monitorowania postępu realizacji działań, o których mowa na stronie 119 i 120 oraz z zapisami w pkt 10 tiret siódmy na str. 146.		Uwzględniono. Zweryfikowano wskaźniki.
31.	Wójt Gminy Reńska Wieś		2. Mając na uwadze powyższe, proponuje dopisanie do ww. punktu I. 2) i I. 3) w tabeli 61 na stronie 118 - urządzeń grzewczych w postaci kotłów na biomasę spełniających wymagania ekoprojektu.		Uwzględniono. Wprowadzono do zalecanych źródeł ciepła przewidzianych do wymiany kotły na biomasę spełniające wymagania ekoprojektu.
32.	Wójt Gminy Reńska Wieś		Jednocześnie nadmieniam, że spełnienie wymagań redukcji emisji poszczególnych zanieczyszczeń określonych ww. programie (w szczególności od roku 2021) będzie dla Gminy trudnym „wyzwaniem”. Gmina w ramach swoich możliwości wprowadza działania i wspiera przedsięwzięcia, które docelowo wiążą się z ochroną powietrza, w tym m.in. podjęcie w br. przez Radę Gminy uchwały w sprawie dotacji celowej do wymiany kotłów opalanych paliwem stałym na proekologiczne systemy grzewcze a także budowa sieci gazowej na terenie Gminy (obecnie w sołectwie Reńska Wieś). Z realizacji m.in. tych działań można pozyskać dane w celu obliczenia efektu ekologicznego (redukcji emisji		Uwzględniono. Stosownie do uwag Ministra Klimatu oraz uzgodnień z Zamawiającym, w harmonogramach realizacji działań naprawczych podano, jaki jest wymagany do osiągnięcia efektu rzeczowy w postaci powierzchni [m ²],

Lp.	Opiniujący	Odniesienie do dokumentu POP	Treść uwagi lub wniosku	Uzasadnienie uwagi lub wniosku	Informacja o sposobie uwzględnienia uwag i wniosków
			zanieczyszczeń Mg/rok) które z kolei posłużą do wypełnienia obowiązkowego corocznego sprawozdania, o którym mowa ww. programie. Jednakże wiele przedsięwzięć tj. termomodernizacja budynków mieszkalnych oraz wymiana w nich źródeł ciepła na ekologiczne wykonywane są przez osoby fizyczne bez udziału jakichkolwiek środków pomocowych ze źródeł zewnętrznych i bez wiedzy Gminy (brak jest takiego obowiązku), a przedsięwzięcia te w sposób znaczący wpływają na redukcję zanieczyszczeń.		na której należy dokonać zmiany starego nieefektywnego źródła ciepła na paliwo stałe na nowe niskoemisyjne lub likwidacji takiego źródła poprzez podłączenie do sieci ciepłowniczej. Szacunkowy efekt redukcji emisji zanieczyszczeń został wskazany w podziale na powiaty. Stosownie do tego zweryfikowano i przeredagowano inne zapisy. Założenia do obliczeń zostały przedstawione w opisie scenariuszy – Rozdział 8.2. Ponadto gminy powinny uwzględniać w sprawozdaniach także kotły wymieniane przez osoby fizyczne, natomiast każda gmina powinna starać się pozyskać informacje z WFOŚiGW odnośnie realizacji Programu Czyste Powietrze na swoim terenie.
33.	Burmistrz Kolonowskiego		1. Analizując zapisy projektu nowego Programu ochrony powietrza dla województwa opolskiego na lata 2020 – 2026 oraz wymogi stawiane gminie tzn. zmniejszenie: o 27,66 Mg PM10 do 2026r; 27,25 Mg PM2,5 i BaP o 0,0181 Mg do 2026r., nie widzimy możliwości osiągnięcia w/w poziomów.	Gmina ma wszystkie swoje budynki ocieplone, z ekologicznymi ogrzewaniami budynków /na gaz, olej opałowy, energia elektryczna/ oraz jest już po wykonanej w prawie 70 % inwentaryzacji dociepleń budynków u osób fizycznych i wymiany pieców c.o. W roku 2019 gmina osiągnęła	Uwzględniono. Stosownie do uwag Ministra Klimatu oraz uzgodnień z Zamawiającym, w harmonogramach realizacji działań naprawczych podano, jaki

Lp.	Opiniujący	Odniesienie do dokumentu POP	Treść uwagi lub wniosku	Uzasadnienie uwagi lub wniosku	Informacja o sposobie uwzględnienia uwag i wniosków
				<p>i przekroczyła wymagany poziom redukcji pyłów i gazów z poprzedniego Programu ochrony powietrza, który wynosił ponad 7 Mg dla PM10 i PM2,5 oraz ilości dla pozostałych wymaganych gazów. Gmina wprowadziła już w 2006r. dofinansowania do wymiany starych pieców na ekologiczne dla osób fizycznych, które z biegiem czasu zwiększała. Natomiast nie może zmusić mieszkańców do wykonywania wymian c.o. na bardziej ekologiczne prócz zachęt finansowych oraz przeprowadzania termomodernizacji, bo to wiąże się z możliwościami finansowymi tych osób.</p>	<p>jest wymagany do osiągnięcia efekt rzeczowy w postaci powierzchni [m²], na której należy dokonać zmiany starego nieefektywnego źródła ciepła na paliwo stałe na nowe niskoemisyjne lub likwidacji takiego źródła poprzez podłączenie do sieci ciepłowniczej. Szacunkowy efekt redukcji emisji zanieczyszczeń został wskazany w podziale na powiaty. Stosownie do tego zweryfikowano i przeredagowano inne zapisy. Założenia do obliczeń zostały przedstawione w opisie scenariuszy – Rozdział 8.2. Ponadto w Programie wskazano działanie dla Sejmiku Województwa, które mówi o konieczności podjęcia uchwały antysmogowej w zakresie wprowadzenia ograniczeń dotyczących stosowanych instalacji, co powinno w znacznym stopniu wpłynąć na wymiany źródeł ciepła wśród osób fizycznych.</p>

Lp.	Opiniujący	Odniesienie do dokumentu POP	Treść uwagi lub wniosku	Uzasadnienie uwagi lub wniosku	Informacja o sposobie uwzględnienia uwag i wniosków
34.	Burmistrz Kolonowskiego		2.Uważamy, że termin złożenia sprawozdania z POP do dnia 31 stycznia każdego roku jest za krótki.	Uważamy, że termin złożenia sprawozdania z POP do dnia 31 stycznia każdego roku jest za krótki, by zebrać wszystkie informacje i dane oraz dokonać ich obliczenia uzyskanej redukcji do wpisania w sprawozdaniu. Dane z wykonania budżetu z poszczególnych działów w gminie są robione dopiero w lutym i wtedy można uzyskać ilości wykonanych zadań i wydatkowane kwoty.	Częściowo uwzględniono. Terminy przekazywania informacji wynikają z ustawy POŚ, która wskazuje na konieczność przekazania zbiorczego sprawozdania przez Zarząd Województwa ministrowi właściwemu do spraw środowiska oraz właściwemu wojewódzkiemu inspektorowi ochrony środowiska do 31 marca. Zmieniono termin na 15 lutego.
35.	Burmistrz Kolonowskiego		3.Niektóre zapisy w poprzednim programie POP oraz w nowym są ciężkie do zrealizowania przez naszą gminę, np. liczba wymaganych przeprowadzanych kontroli, które i tak są robione głównie na zgłoszenia.	Niektóre zapisy w poprzednim programie POP oraz w nowym są trudne do zrealizowania, a uzyskanie informacji z innych jednostek /np. z Policji jest utrudnione/ np.: przeprowadzanie kontroli, które i tak są robione, głównie na zgłoszenia. Robienie fikcyjnych kontroli uważamy nie ma sensu. Natomiast z kontroli nie uzyskamy miarodajnego zmniejszenia emisji pyłów i gazów do powietrza, które można uchwycić. Jest to głównie działanie profilaktyczne, edukacyjne ze strony gminy, zapobiegające spalaniu złego jakościowo opału lub śmieci.	Wyjaśnienie. Działania kontrolne mają bardzo istotną rolę w realizowaniu przez mieszkańców uchwały antysmogowej oraz ograniczają spalanie odpadów, a także pozwalają na edukowanie i informowanie mieszkańców w zakresie obowiązujących przepisów oraz szkodliwości spalania paliw niskiej jakości jak również odpadów. Zweryfikowano liczbę przeprowadzonych kontroli z obecnie obowiązującym POP: Gminy wiejskie – 10 kontroli;

Lp.	Opiniujący	Odniesienie do dokumentu POP	Treść uwagi lub wniosku	Uzasadnienie uwagi lub wniosku	Informacja o sposobie uwzględnienia uwag i wniosków
					Gminy miejsko-wiejskie – 20 kontroli; Gminy miejskie-50 kontroli.
36.	Burmistrz Kolonowskiego		4. Wymagane Działania systemowe dla gminy, która stara się jak najwięcej osiągnąć w materii poprawy jakości powietrza, nie wpływające bezpośrednio na zmniejszenie emisji są karane lub mogą być karane jak brak osiągnięcia redukcji emisji	Wymagane Działania systemowe dla gminy, która stara się jak najwięcej osiągnąć w materii poprawy jakości powietrza, nie wpływające bezpośrednio na zmniejszenie emisji są karane lub mogą być karane jak brak osiągnięcia redukcji emisji, a często są to tylko merytoryczne zapisy bez efektu, jak np. to, że gmina ma koordynatora POP, uczestniczy w spotkaniach organizowanych w powyższej sprawie itd.	Wyjaśnienie. W Programie poza działaniami w harmonogramie wskazano proponowane kierunki działań (katalog dobrych praktyk), które są proponowane, ale gmina nie musi ich podejmować. Podjęcie powyższych działań będzie zależeć od potrzeb oraz możliwości finansowych gminy. Zaznaczyć należy, że działania te w większości mają korzystny wpływ na jakość powietrza i wspierają realizację działań obowiązkowych. Zostały opracowane na bazie doświadczeń z innych województw, które od lat zmagają się ze złą jakością powietrza.
37.	Burmistrz Kolonowskiego		5. Co ma gmina zrobić, jeśli duża emisja pyłów i gazów pochodzi nie tylko z sektora komunalno-mieszkaniowego, ale także z emisji spoza województwa i transgranicznej	Na teren gminy oraz jakość jej powietrza ma duży wpływ emisja pyłów i gazów pochodząca nie tylko z sektora komunalno-bytowego, ale także z emisji pochodzącej spoza województwa /woj. śląskie /, z innych gmin ościennych	Wyjaśnienie. Zgadamy się, że duży udział w stężeniach stanowi tło wymienione w uwadze. Na lokalną jakość powietrza mają wpływ źródła położone poza gminą, ponieważ

Lp.	Opiniujący	Odniesienie do dokumentu POP	Treść uwagi lub wniosku	Uzasadnienie uwagi lub wniosku	Informacja o sposobie uwzględnienia uwag i wniosków
				i transgranicznej, na co ma wpływ pogoda, róża wiatrów itp.	powietrze „nie zna granic”, i zanieczyszczenia w nim zawarte również. Nie zwalnia to jednak z realizacji działań w danej gminie, ponieważ poprawę jakości powietrza można osiągnąć tylko wspólnie, poprzez współpracę.
38.	Burmistrz Kolonowskiego		6. Czemu gmina ma płacić wysokie kary, jeśli nie dotrzyma zapisów POP w poszczególnych latach do 2026r.	Czemu gmina ma płacić wysokie kary, jeśli nie dotrzyma zapisów POP w poszczególnych latach do 2026r. jeśli nie na wszystko ma wpływ jak w zapisach powyżej.	Wyjaśnienie. Przepisy w tym zakresie reguluje ustawa POŚ art. 315a.
39.	Burmistrz Kolonowskie		7.Zapisy w programie dot. spraw płynnego ruchu, tworzenia ścieżek rowerowych, pieszo rowerowych itp. w ilości np. 2 szt./rok, nie są w gminie realne	Większość dróg głównych w gminie to drogi powiatowe i jedna wojewódzka, na której jest chodnik pieszo rowerowy. Gmina nie do końca ma wpływ na inwestycje drogowe Powiatu Strzeleckiego, może to być współpraca, ale koszty i możliwości techniczne w większości leżą po stronie powiatu. Natomiast w gminie istnieje już ponad 90 km ścieżek rowerowych, leśno-drogowych i nie ma planów na ich dalszy rozwój. Ponadto na ścieżkach rowerowych są zadaszania, miejsca postojowe wyposażone w kosze, których utrzymaniem na bieżąco zajmuje się gmina. Są także plany wznowienia oznakowania w/w ścieżek rowerowych.	Wyjaśnienie. Program nie zakłada obowiązku budowy dróg, ponieważ udział emisji liniowej w stężeniach nie jest znaczący. W Programie ochrony powietrza, który obowiązuje aktualnie na terenie województwa przewidziano zadanie o podobnej treści, należy jednak pamiętać, iż z chwilą wejścia w życie opiniowanego Programu poprzedni przestanie obowiązywać. Podano proponowane działania dodatkowe w zakresie ograniczenia emisji z różnych źródeł, ale gminy

Lp.	Opiniujący	Odniesienie do dokumentu POP	Treść uwagi lub wniosku	Uzasadnienie uwagi lub wniosku	Informacja o sposobie uwzględnienia uwag i wniosków
					nie są zobligowane do ich wykonywania, co zostało podkreślone w Programie.
40.	Burmistrz Krapkowic	Tabela 61	<p>1. Tabela 61 Harmonogram realizacji działań naprawczych w strefie opolskiej</p> <p>I. Działania zmierzające do obniżenia emisji z indywidualnych systemów grzewczych opalanych paliwami stałymi</p> <p>2) wymiana niskosprawnych kotłów na paliwa stałe (głównie na węgiel) na:</p> <p>Proszę o dodanie do listy kotłów na biomasę (pelet)</p>	<p>W interesie Gminy Krapkowice jest bezwzględnie umieszczenie na liście w tabeli 61 kotłów na biomasę jako ekologicznych źródeł ogrzewania. Kotły na biomasę (pelet) są kotłami ekologicznymi 5 klasy, spełniają wymagania dyrektywy Ecodesign. Na terenach wiejskich, w starych budynkach, gdzie nie ma możliwości podłączenia do sieci gazowej, kotły na biomasę są najlepszym rozwiązaniem w przypadku wymiany kotła węglowego na ekologiczny.</p>	<p>Uwagę uwzględniono. Dodano do harmonogramu jako dopuszczone do wymiany także kotły na biomasę spełniające wymagania ekoprojektu.</p>
41.	Burmistrz Krapkowic		<p>W roku 2020 możliwości finansowe gminy pozwalają na dofinansowanie do wymiany 60 źródeł ciepła z dotacji celowych na realizację inwestycji polegających na wymianie węglowych źródeł ogrzewania na ekologiczne oraz dodatkowo około 10 z programu 5.5 RPO WO 2014-2020 Ochrona powietrza na zadanie: Likwidacja indywidualnych, wysokoemisyjnych źródeł ciepła w gminie Krapkowice. Z tego programu zostanie wymienionych w latach 2020 -2022 181 źródeł ciepła, lecz część z tych beneficjentów wnioskuje również o dofinansowanie wymiany z budżetu gminy. Zakładamy, że z budżetu gminy i RPO zostanie wymienionych w roku 2021 i 2022 około 100 kotłów rocznie. Aby osiągnąć wymaganą redukcję zanieczyszczeń wskazanych w Programie Ochrony Powietrza Województwa Opolskiego, w latach 2021-2024, przy założeniu, że będzie kontynuowane czyszczenie ulic na mokro, należałoby wymienić co roku około 260 źródeł ciepła, w roku 2025 – około 308 źródeł ciepła, natomiast w roku 2026 – około 400 źródeł ciepła.</p>		<p>Uwzględniono. Stosownie do uwag Ministra Klimatu oraz uzgodnień z Zamawiającym, w harmonogramach realizacji działań naprawczych podano, jaki jest wymagany do osiągnięcia efekt rzeczowy w postaci powierzchni [m²], na której należy dokonać zmiany starego nieefektywnego źródła ciepła na paliwo stałe na nowe niskoemisyjne lub likwidacji takiego źródła poprzez podłączenie do sieci ciepłowniczej. Szacunkowy efekt redukcji emisji</p>

Lp.	Opiniujący	Odniesienie do dokumentu POP	Treść uwagi lub wniosku	Uzasadnienie uwagi lub wniosku	Informacja o sposobie uwzględnienia uwag i wniosków
					zanieczyszczeń został wskazany w podziale na powiaty. Stosownie do tego zweryfikowano i przeredagowano inne zapisy. Założenia do obliczeń zostały przedstawione w opisie scenariuszy – Rozdział 8.2.
42.	Burmistrz Krapkowic		Z uwagi na fakt, że mieszkańcy gminy korzystają również z programu Czyste Powietrze, gmina musi posiadać informacje z WFOŚiGW w Opolu na temat ilości wymienionych źródeł ciepła, rodzaju nowych źródeł ciepła oraz powierzchni budynków. W związku z tym wnioskuję o wpisanie do POP konieczności przedłożenia gminom takich informacji.		Wyjaśnienie. Gminy powinny starać się uwzględniać w sprawozdaniach także kotły wymieniane przez osoby fizyczne, natomiast każda gmina powinna spróbować pozyskać informacje z WFOŚiGW odnośnie realizacji Programu Czyste Powietrze na swoim terenie.
43.	Burmistrz Krapkowic	Tabele 64, 65 i 66	2. Wielkości redukcji pyłu zawieszonego PM _{2,5} , PM ₁₀ i benzo(a)pirenu (Tabele 64, 65 i 66). Brak informacji w gminach o ilości wymienionych źródeł ciepła z programu Czyste Powietrze.		Wyjaśnienie. W części dotyczącej sprawozdawczości z zadań wskazanych w Programie ochrony powietrza wpisano informację o konieczności występowania gmin do WFOŚiGW i pozyskiwania informacji na temat dotacji udzielonych mieszkańcom. Gminy powinny ujmować te informacje w swoich sprawozdaniach rocznych.

Lp.	Opiniujący	Odniesienie do dokumentu POP	Treść uwagi lub wniosku	Uzasadnienie uwagi lub wniosku	Informacja o sposobie uwzględnienia uwag i wniosków
44.	Burmistrz Krapkowic	Tabele 64, 65 i 66	3. Wielkości redukcji pyłu zawieszonego PM _{2,5} , PM ₁₀ i benzo(a)pirenu (Tabele 64, 65 i 66). Proszę o zmniejszenie wielkości redukcji emisji zanieczyszczeń, ponieważ osiągnięcie zakładanych wskaźników nie jest możliwe ze względów finansowych jak i organizacyjnych		Uwzględniono. Stosownie do uwag Ministra Klimatu oraz uzgodnień z Zamawiającym, w harmonogramach realizacji działań naprawczych podano, jaki jest wymagany do osiągnięcia efekt rzeczowy w postaci powierzchni [m ²], na której należy dokonać zmiany starego nieefektywnego źródła ciepła na paliwo stałe na nowe niskoemisyjne lub likwidacji takiego źródła poprzez podłączenie do sieci ciepłowniczej. Szacunkowy efekt redukcji emisji zanieczyszczeń został wskazany w podziale na powiaty. Stosownie do tego zweryfikowano i przeredagowano inne zapisy. Założenia do obliczeń zostały przedstawione w opisie scenariuszy – Rozdział 8.2.
45.	Gmina Murów		Kwestia, która budzi największe wątpliwości w projekcie Programu to wskazana do osiągnięcia w latach 2020- 2026 wielkość redukcji emisji pyłów PM ₁₀ , PM _{2,5} oraz B(a)P. W naszej opinii skala zaplanowanego poziomu redukcji emisji zanieczyszczeń do powietrza dla gminy Murów jest nierealna do osiągnięcia. Mając na uwadze ograniczone możliwości gminy, dofinansowania wymiany indywidualnych źródeł ogrzewania oraz utrzymujące się na stosunkowo niskim poziomie zainteresowanie		Uwzględniono. Stosownie do uwag Ministra Klimatu oraz uzgodnień z Zamawiającym, w harmonogramach realizacji działań naprawczych podano, jaki

Lp.	Opiniujący	Odniesienie do dokumentu POP	Treść uwagi lub wniosku	Uzasadnienie uwagi lub wniosku	Informacja o sposobie uwzględnienia uwag i wniosków
			<p>mieszkańców, nierzadko wysokokosztowymi inwestycjami zmiany sposobu ogrzewania, jak i prognozowane pogorszenie się sytuacji ekonomicznej naszej gminy i naszych mieszkańców w związku z panującą pandemią wywołaną koronawirusem COVID-19, uważamy, iż nie możemy zaakceptować określonych w projekcie Programu wielkości redukcji emisji pyłów PM10, PM2,5 oraz B(a)P.</p> <p>Jednocześnie zwracamy uwagę na brak w dokumencie projektu Programu analizy sektora komunalno-bytowego pod kątem jego faktycznego oddziaływania na środowisko, a to w naszej opinii uniemożliwia prawidłowe określenie skali oddziaływania tych źródeł na naszym terenie.</p> <p>W końcowym efekcie pytamy się na jakiej zatem podstawie określono wielkości redukcji do zrealizowania na naszym terenie?</p>		<p>jest wymagany do osiągnięcia efekt rzeczowy w postaci powierzchni [m²], na której należy dokonać zmiany starego nieefektywnego źródła ciepła na paliwo stałe na nowe niskoemisyjne lub likwidacji takiego źródła poprzez podłączenie do sieci ciepłowniczej. Szacunkowy efekt redukcji emisji zanieczyszczeń został wskazany w podziale na powiaty. Stosownie do tego zweryfikowano i przeredagowano inne zapisy. Założenia do obliczeń zostały przedstawione w opisie scenariuszy – Rozdział 8.2.</p>
46.	Burmistrz Brzegu		brak uwag tylko uzasadnienie	<p>W dniu 24.03.2020 r. do tut. urzędu wpłynął wniosek Marszałka Województwa Opolskiego (pismo nr DOŚ-V.721.21.2020.KO) o zaopiniowanie projektu uchwały Sejmiku Województwa Opolskiego w sprawie „Programu ochrony powietrza dla województwa opolskiego”, do której załącznikiem jest przedmiotowy program ochrony powietrza. Zgodnie z zapisami art. 91 ust. 2, 6 oraz art. 92 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2019 r. poz. 1396 z późn. zm.) projekt uchwały w sprawie programu ochrony powietrza</p>	Brak uwag. Przekazano uzasadnienie do opinii.

Lp.	Opiniujący	Odniesienie do dokumentu POP	Treść uwagi lub wniosku	Uzasadnienie uwagi lub wniosku	Informacja o sposobie uwzględnienia uwag i wniosków
				podlega zaopiniowaniu przez organ wykonawczy gminy. Po zapoznaniu się z projektem dokumentu stwierdzono jego poprawność w zakresie merytorycznym. Biorąc powyższe pod uwagę orzeczono jak wyżej.	
47.	Burmistrz Byczyny		brak uwag		Brak uwag. Przekazano uzasadnienie do opinii.
48.	Burmistrz Głubczyc	Tabela 61 str. 118	W Tabeli 61 str. 118 - Harmonogram realizacji zadań naprawczych w strefie opolskiej... - Szacunkowa wysokość kosztów realizacji działania - Wykreślić kwoty założone w danym roku na realizację zadania.	Gmina nie może zapewnić, że w danym roku zabezpieczy i przeznaczy tyle środków na realizację poszczególnych zadań. Związane jest to z niestabilną sytuacją w kraju i mniejszymi wpływami środków do Gminy.	Wyjaśnienie. W Programie podano szacunkowe koszty realizacji działań, nie zaś koszty, które musi ponieść gmina. Z pewnością będą to poza środkami gmin także środki mieszkańców oraz pochodzące np. z Programu Czyste Powietrze. Konieczność wskazania w Programie szacunkowych kosztów realizacji zadań wynika z zapisów rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2019 r. w sprawie programów ochrony powietrza oraz planów działań krótkoterminowych.
49.	Praszka		brak uwag		Brak uwag. Przekazano uzasadnienie do opinii.
50.	Starosta Oleski		brak uwag		Brak uwag. Przekazano uzasadnienie do opinii.

Lp.	Opiniujący	Odniesienie do dokumentu POP	Treść uwagi lub wniosku	Uzasadnienie uwagi lub wniosku	Informacja o sposobie uwzględnienia uwag i wniosków
51.	Starosta Strzelecki		brak uwag		Brak uwag. Przekazano uzasadnienie do opinii.
52.	Wójt Gminy Chrząstowice	tabela str. 197	1.Zbyt wysoki poziom emisji bazowej dla pyłów PM2.5 i PM10 dla gminy Chrząstowice (tabela str. 197)	Gmina Chrząstowice to gmina wiejska, bez emitorów punktowych i wysokiej emisji liniowej (tylko jedna droga krajowa na terenie gminy), więc w naszej ocenie poziom bazowy wymienionych zanieczyszczeń powinien być niższy	Wyjaśnienie. Program musi opierać się na danych emisyjnych krajowej bazy KOBIZE oraz na danych pochodzących z rocznej oceny jakości powietrza publikowanej przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska. W przygotowaniu projektu dokumentu posłużono się przekazaną przez Instytut Ochrony Środowiska bazą danych emisyjnych KOBIZE. Stosownie do uwag Ministra Klimatu oraz uzgodnień z Zamawiającym, w harmonogramach realizacji działań naprawczych podano, jaki jest wymagany do osiągnięcia efekt rzeczowy w postaci powierzchni [m ²], na której należy dokonać zmiany starego nieefektywnego źródła ciepła na paliwo stałe na nowe niskoemisyjne lub likwidacji takiego źródła poprzez podłączenie do sieci ciepłowniczej. Szacunkowy efekt redukcji emisji zanieczyszczeń został

Lp.	Opiniujący	Odniesienie do dokumentu POP	Treść uwagi lub wniosku	Uzasadnienie uwagi lub wniosku	Informacja o sposobie uwzględnienia uwag i wniosków
					wskazany w podziale na powiaty. Stosownie do tego zweryfikowano i przeredagowano inne zapisy. Założenia do obliczeń zostały przedstawione w opisie scenariuszy – Rozdział 8.2.
53.	Wójt Gminy Chrzastowice	tabela na str. 127	2.Zbyt wysoki wymagany stopień redukcji emisji pyłu PM2.5 dla gminy Chrzastowice (tabela na str. 127)	Poziom redukcji nierealny do osiągnięcia ze względu na konieczność przeprowadzenia zbyt dużej ilości modernizacji kotłowni węglowych i związane z tym zbyt wysokie koszty realizacji	Uwzględniono. Stosownie do uwag Ministra Klimatu oraz uzgodnień z Zamawiającym, w harmonogramach realizacji działań naprawczych podano, jaki jest wymagany do osiągnięcia efekt rzeczowy w postaci powierzchni [m ²], na której należy dokonać zmiany starego nieefektywnego źródła ciepła na paliwo stałe na nowe niskoemisyjne lub likwidacji takiego źródła poprzez podłączenie do sieci ciepłowniczej. Szacunkowy efekt redukcji emisji zanieczyszczeń został wskazany w podziale na powiaty. Stosownie do tego zweryfikowano i przeredagowano inne zapisy. Założenia do obliczeń zostały przedstawione

Lp.	Opiniujący	Odniesienie do dokumentu POP	Treść uwagi lub wniosku	Uzasadnienie uwagi lub wniosku	Informacja o sposobie uwzględnienia uwag i wniosków
					w opisie scenariuszy – Rozdział 8.2.
54.	Wójt Gminy Chrzęstowice	tabela na str. 130	3.Zbyt wysoki wymagany stopień redukcji emisji pyłu PM10 (tabela na str. 130) dla gminy Chrzęstowice	Poziom redukcji nierealny do osiągnięcia ze względu na konieczność przeprowadzenia zbyt dużej ilości modernizacji kotłowni węglowych i związane z tym zbyt wysokie koszty realizacji	Stosownie do uwag Ministra Klimatu oraz uzgodnień z Zamawiającym, w harmonogramach realizacji działań naprawczych podano, jaki jest wymagany do osiągnięcia efekt rzeczowy w postaci powierzchni [m ²], na której należy dokonać zmiany starego nieefektywnego źródła ciepła na paliwo stałe na nowe niskoemisyjne lub likwidacji takiego źródła poprzez podłączenie do sieci ciepłowniczej. Szacunkowy efekt redukcji emisji zanieczyszczeń został wskazany w podziale na powiaty. Stosownie do tego zweryfikowano i przeredagowano inne zapisy. Założenia do obliczeń zostały przedstawione w opisie scenariuszy – Rozdział 8.2.
55.	Wójt Gminy Chrzęstowice		1. Dla wiejskiej gminy, jaką jest Gmina Chrzęstowice, na terenie której nie funkcjonują duże zakłady przemysłowe będące źródłem emisji punktowej, podstawowym sposobem uzyskania redukcji emisji pyłów zawieszonych jest wymiana w gospodarstwach domowych starych kotłów węglowych na kotły ekologiczne. Gmina Chrzęstowice udziela	W związku z powyższym wnosimy o ponowną analizę emisji bazowej pyłu PM 10 i PM2.5 dla naszej gminy i wyznaczenie realnego do osiągnięcia	Uwzględniono. Program musi opierać się na danych emisyjnych krajowej bazy KOBIZE oraz na danych pochodzących

Lp.	Opiniujący	Odniesienie do dokumentu POP	Treść uwagi lub wniosku	Uzasadnienie uwagi lub wniosku	Informacja o sposobie uwzględnienia uwag i wniosków
			<p>dotacji z gminnego budżetu na w/w zadania w miarę możliwości finansowych, jednakże dla większości mieszkańców naszej gminy są to zbyt drogie inwestycje.</p> <p>2. Od kilku lat nasza gmina jest sukcesywnie gazyfikowana. Jednakże koszty przyłączenia do sieci gazowej są bardzo wysokie a pozostałe ogólnodostępne dla mieszkańców programy pomocowe na albo mają zbyt skomplikowane procedury (Program priorytetowy „Czyste Powietrze”), albo wysokość dotacji jest zbyt niska.</p> <p>3. W momencie sporządzania corocznego raportu z realizacji Programu ochrony powietrza nie jesteśmy w stanie uzyskać również informacji dotyczących wymian kotłów węglowych u mieszkańców, którzy nie korzystali z żadnych dostępnych dotacji (ze Starostwa Powiatowego, Programu Czyste Powietrze, itd.), ponieważ nie istnieją instrumenty prawne pozwalające na takie działania.</p> <p>4. Wskazane w Programie ochrony powietrza stopnie redukcji emisji pyłów PM2.5 i PM10 począwszy od 2021 r. już na poziomie ponad 8 Mg/rok dla każdego zanieczyszczenia, wymagałoby przeprowadzenia w ciągu roku modernizacji ok. 177 kotłowni węglowych, co jest zadaniem zupełnie nierealnym do wykonania.</p>	poziomu corocznej redukcji emisji pyłów zawieszonych.	<p>z rocznej oceny jakości powietrza publikowanej przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska.</p> <p>W przygotowaniu projektu dokumentu posłużono się przekazaną przez Instytut Ochrony Środowiska bazą danych emisyjnych KOBIZE.</p> <p>W części dotyczącej sprawozdawczości z zadań wskazanych w Programie ochrony powietrza wpisano informację o konieczności występowania gmin do WFOŚiGW i pozyskiwania informacji na temat dotacji udzielonych mieszkańcom. Gminy powinny ujmować te informacje w swoich sprawozdaniach rocznych.</p>
56.	Wójt Gminy Chrzastowice		<p>5. W naszej ocenie emisja bazowa dla naszej gminy jest również mocno zawyżona - na terenie naszej gminy nie funkcjonują duże emitory punktowe, jak również nie ma dużej ilości źródeł emisji liniowej (przez naszą gminę przebiega tylko ciąg drogi krajowej nr 46 o bardzo płynnym ruchu).</p>		<p>Wyjaśnienie.</p> <p>Program musi opierać się na danych emisyjnych krajowej bazy KOBIZE oraz na danych pochodzących z rocznej oceny jakości powietrza publikowanej przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska.</p> <p>W przygotowaniu projektu dokumentu posłużono się przekazaną przez Instytut Ochrony Środowiska bazą danych emisyjnych KOBIZE.</p>

Lp.	Opiniujący	Odniesienie do dokumentu POP	Treść uwagi lub wniosku	Uzasadnienie uwagi lub wniosku	Informacja o sposobie uwzględnienia uwag i wniosków
					Wartości danych dotyczących emisji pochodzą z powyższego źródła i autorzy projektu dokumentu nie mają wpływu na ich wielkości.
57.	Burmistrz Głuchotaż		<p>Wskazane w Programie wartości dot. wymaganej wielkości redukcji emisji pyłu zawieszonego PM₂; PM₁₀; bezno(a)pirenu do powietrza oraz kosztów redukcji dla obszaru Gminy Głuchotaż w poszczególnych latach realizacji Programu są nierealne i niemożliwe do osiągnięcia nawet przy założeniu wymiany wszystkich źródeł ogrzewania w Gminie oraz uzyskania dofinansowania ze źródeł zewnętrznych. Przyjmując dla przykładu na podstawie obecnie złożonego wniosku na dofinansowanie wymiany źródeł ogrzewania w ramach działania 5.5 Ochrona Powietrza, planowany efekt redukcji pyłu zawieszonego PM₁₀ wynosi ok 2 Mg/rok przy założeniach wymiany 60 szt. źródeł ogrzewania na ekologiczne, a przy założeniach wskazanych w projekcie Programu, planowany roczny efekt redukcji pyłu zawieszonego PM₁₀ wynosi ok 21 Mg/rok tj. 600 szt. źródeł ogrzewania/ rok. W okresie obowiązywania Programu (lata 2020-2026), Gmina Głuchotaż, aby osiągnąć efekty redukcji ujęte w projekcie Programu powinna dokonać wymiany ok. 4400szt. źródeł ogrzewania. Zgodnie z obowiązującym Programem Ograniczenia Niskiej Emisji dla obszaru Gminy Głuchotaż przyjętym przez Radę Miejską w Głuchotazach uchwałą nr XVI/166/1 z dnia 24.02.2016r., na obszarze Gminy znajdują się ok. 3 874 szt. źródła ogrzewania, w tym ok. 2 730 szt. źródeł ogrzewania na paliwo stałe nie spełniających norm. W latach 2018-2019 przy dofinansowaniu z budżetu Gminy Głuchotaż wymienionych zostało 134 źródła ogrzewania na ekologiczne oraz kolejne 60 źródeł ogrzewania oczekuje na wymianę w ramach złożonego projektu do działania 5.5 Ochrona Powietrza, co wskazuje, że do wymiany na terenie Gminy pozostaje jeszcze ok. 2500 szt. źródeł ogrzewania na paliwo stałe niespełniających norm. Reasumując nie ma możliwości wymiany ok. 4000szt. źródeł ogrzewania, jeżeli na terenie Gminy pozostaje do wymiany 2500szt. źródeł ogrzewania na paliwo stałe.</p>	<p>W związku z powyższym wnoszę o określenie wielkości redukcji emisji pyłu zawieszonego PM₂; PM₁₀; bezno(a)pirenu do powietrza możliwej do osiągnięcia oraz dostosowanie jej do założeń przesłanych przez Gminę Głuchotaż na etapie przystąpienia do opracowania projektu Programu, wskazujących że realnym jest wymiana ok. 60 źródeł ogrzewania rocznie przy dofinansowaniu przez Gminę w wysokości 200 tys. zł. Pozostawienie wielkości redukcji emisji bez zmian, skutkować będzie tym że Gmina Głuchotaż nie będzie miała możliwości (technicznych jak i finansowych) realizacji w/w Programu.</p>	<p>Uwzględniono. Stosownie do uwag Ministra Klimatu oraz uzgodnień z Zamawiającym, w harmonogramach realizacji działań naprawczych podano, jaki jest wymagany do osiągnięcia efekt rzeczowy w postaci powierzchni [m²], na której należy dokonać zmiany starego nieefektywnego źródła ciepła na paliwo stałe na nowe niskoemisyjne lub likwidacji takiego źródła poprzez podłączenie do sieci ciepłowniczej. Szacunkowy efekt redukcji emisji zanieczyszczeń został wskazany w podziale na powiaty. Stosownie do tego zweryfikowano i przereklamowano inne zapisy. Założenia do obliczeń zostały przedstawione w opisie scenariuszy – Rozdział 8.2.</p>

Lp.	Opiniujący	Odniesienie do dokumentu POP	Treść uwagi lub wniosku	Uzasadnienie uwagi lub wniosku	Informacja o sposobie uwzględnienia uwag i wniosków
58.	Wójt Gminy Izbicko		1.Dla wiejskiej gminy, jaką jest Gmina Izbicko, na terenie której nie funkcjonują duże zakłady przemysłowe będące źródłem emisji punktowej, podstawowym sposobem uzyskania redukcji emisji pyłów zawieszonych jest wymiana w gospodarstwach domowych starych kotłów węglowych na kotły ekologiczne. Gmina Izbicko udziela dotacji z gminnego budżetu na w/w zadania w miarę możliwości finansowych, jednakże dla większości mieszkańców naszej gminy są to zbyt drogie inwestycje.	Wnosimy o ponowną analizę emisji bazowej pyłu PM 10 i PM2.5 dla naszej gminy i wyznaczenie realnego do osiągnięcia poziomu corocznej redukcji emisji pyłów zawieszonych.	Uwzględniono. Odnośnie emisji bazowej, w przygotowaniu projektu dokumentu posłużono się przekazaną przez Instytut Ochrony Środowiska bazą danych emisyjnych KOBIZE. Wartości danych dotyczących emisji pochodzą z powyższego źródła i autorzy projektu dokumentu nie mają wpływu na ich wielkości. Stosownie do uwag Ministra Klimatu oraz uzgodnień z Zamawiającym, w harmonogramach realizacji działań naprawczych podano, jaki jest wymagany do osiągnięcia efekt rzeczowy w postaci powierzchni [m ²], na której należy dokonać zmiany starego nieefektywnego źródła ciepła na paliwo stałe na nowe niskoemisyjne lub likwidacji takiego źródła poprzez podłączenie do sieci ciepłowniczej. Szacunkowy efekt redukcji emisji zanieczyszczeń został wskazany w podziale na powiaty. Stosownie do tego zweryfikowano

Lp.	Opiniujący	Odniesienie do dokumentu POP	Treść uwagi lub wniosku	Uzasadnienie uwagi lub wniosku	Informacja o sposobie uwzględnienia uwag i wniosków
					i przededagowano inne zapisy. Założenia do obliczeń zostały przedstawione w opisie scenariuszy – Rozdział 8.2.
59.	Wójt Gminy Izbicko		2. W momencie sporządzania corocznego raportu z realizacji Programu ochrony powietrza nie jesteśmy w stanie uzyskać również informacji dotyczących wymian kotłów węglowych u mieszkańców, którzy nie korzystali z żadnych dostępnych dotacji (ze Starostwa Powiatowego, Programu Czyste Powietrze, itd.), ponieważ nie istnieją instrumenty prawne pozwalające na takie działania.	Wnosimy o ponowną analizę emisji bazowej pyłu PM 10 i PM2,5 dla naszej gminy i wyznaczenie realnego do osiągnięcia poziomu corocznej redukcji emisji pyłów zawieszonych.	Wyjaśnienie. Gminy powinny uwzględniać w sprawozdaniach także kotły wymieniane przez osoby fizyczne, natomiast każda gmina powinna starać się pozyskać informacje z WFOŚiGW odnośnie realizacji Programu Czyste Powietrze na swoim terenie.
60.	Wójt Gminy Izbicko		3. Wskazane w Programie ochrony powietrza stopnie redukcji emisji pyłów PM2.5 i PM10 począwszy od 2021 r. już na poziomie ponad 8 Mg/rok dla każdego zanieczyszczenia, wymagałoby przeprowadzenia w ciągu roku modernizacji ok. 177 kotłowni węglowych, co jest zadaniem zupełnie nierealnym do wykonania.	Wnosimy o ponowną analizę emisji bazowej pyłu PM 10 i PM2.5 dla naszej gminy i wyznaczenie realnego do osiągnięcia poziomu corocznej redukcji emisji pyłów zawieszonych.	Wyjaśnienia jak wyżej.
61.	Wójt Gminy Izbicko		4. W naszej ocenie emisja bazowa dla naszej gminy jest również mocno zawyżona - na terenie naszej gminy nie funkcjonują duże emitory punktowe, jak również nie ma dużej ilości źródeł emisji liniowej (przez naszą gminę przebiega tylko ciąg drogi krajowej nr 94 o bardzo płynnym ruchu).	Wnosimy o ponowną analizę emisji bazowej pyłu PM 10 i PM2.5 dla naszej gminy i wyznaczenie realnego do osiągnięcia poziomu corocznej redukcji emisji pyłów zawieszonych.	Uwzględniono. Odnosnie emisji bazowej, w przygotowaniu projektu dokumentu posłużono się przekazaną przez Instytut Ochrony Środowiska bazą danych emisyjnych KOBIZE. Wartości danych dotyczących emisji pochodzą z powyższego źródła i autorzy projektu dokumentu nie mają wpływu na ich wielkości. Z analizy stanu jakości

Lp.	Opiniujący	Odniesienie do dokumentu POP	Treść uwagi lub wniosku	Uzasadnienie uwagi lub wniosku	Informacja o sposobie uwzględnienia uwag i wniosków
					<p>powietrza przeprowadzonej na potrzeby opracowania Programu wynika, iż emisja z indywidualnych źródeł ma największy wpływ na występowanie przekroczeń stężeń zanieczyszczeń w powietrzu.</p> <p>Uwzględniono.</p> <p>Stosownie do uwag Ministra Klimatu oraz uzgodnień z Zamawiającym, w harmonogramach realizacji działań naprawczych podano, jaki jest wymagany do osiągnięcia efekt rzeczowy w postaci powierzchni [m²], na której należy dokonać zmiany starego nieefektywnego źródła ciepła na paliwo stałe na nowe niskoemisyjne lub likwidacji takiego źródła poprzez podłączenie do sieci ciepłowniczej. Szacunkowy efekt redukcji emisji zanieczyszczeń został wskazany w podziale na powiaty. Stosownie do tego zweryfikowano i przerezegowano inne zapisy. Założenia do obliczeń zostały przedstawione</p>

Lp.	Opiniujący	Odniesienie do dokumentu POP	Treść uwagi lub wniosku	Uzasadnienie uwagi lub wniosku	Informacja o sposobie uwzględnienia uwag i wniosków
					w opisie scenariuszy – Rozdział 8.2.
62.	Prezydent Miasta Kędzierzyn-Koźle	tabele nr 64, 65 oraz 6	<p>W dokumencie w tabeli nr 64, 65 oraz 66 określone są wielkości redukcji emisji PM₁₀, PM_{2,5} oraz benzo(a)pirenu do powietrza dla poszczególnych gmin strefy opolskiej w wyniku realizacji działania naprawczego PL1602_ZSO w poszczególnych latach realizacji Programu w tym dla Gminy Kędzierzyn-Koźle. Dla wszystkich tych zanieczyszczeń w roku 2020 przyjęto niski poziom wielkości redukcji do osiągnięcia natomiast bardzo duży wyznaczono na lata następne. Gmina Kędzierzyn-Koźle największe efekty uzyskuje od 2018 roku po zmianie (pod koniec roku 2017) zasad dofinansowania na korzystniejsze dla mieszkańców, wobec czego ilość zlikwidowanych kotłów węglowych przekłada się na duży poziom redukcji zanieczyszczeń. W tym roku dofinansowaliśmy już 66 . wnioskodawcom do wymiany węglowych nieekologicznych systemów grzewczych na proekologiczne. Wnosimy o pięciokrotne zwiększenie tych wielkości na rok 2020 natomiast obniżenie ich o 45% w kolejnych latach. Wynika to z obawy, że przy takiej ilości wymienionych i obecnie wymienianych systemów grzewczych Gmina Kędzierzyn-Koźle nie będzie w stanie osiągnąć takich wskaźników. Dodatkowe efekty moglibyśmy uzyskać jeżeli brane byłyby do obliczeń systemy grzewcze w nowo wybudowanych budynkach, co do tej pory nie miało miejsca. O zwiększenie wielkości na rok 2020 wnosimy tylko pod warunkiem objęcia programem całego roku 2020 a nie tylko działań podjętych po wejściu w życie niniejszego Programu. Jednocześnie zwracamy uwagę, że zakładane na najbliższe lata efekty, biorąc pod uwagę sytuację związaną z koronawirusem, która może wpłynąć na sytuację finansową gospodarstw domowych oraz gmin, mogą być trudne, a nawet niemożliwe do zrealizowania.</p>		<p>Uwagę uwzględniono. Wyższe wartości koniecznej redukcji emisji wynikają z faktu, iż podmioty oraz organy realizujące działanie muszą mieć niezbędny czas na przygotowanie się do jego realizacji, jak również pozyskać niezbędne środki finansowe. Zakładaną redukcję emisji oraz niezbędne do osiągnięcia wskaźniki rzeczowe określono w podziale na powiaty.</p>
63.	Wójt Gminy Łubniany		<p>Gmina Łubniany wnosi o ponowne przeanalizowanie przyjętych wymaganych wielkości emisji pyłu zawieszanego PM_{2,5}, PM₁₀ oraz benzo(a)pirenu do powietrza dla poszczególnych gmin strefy opolskiej, w tym Gminy Łubniany. Wskazane wielkości zostały przyjęte jako niezbędne do osiągnięcia przez poszczególne gminy, w tym Gminę</p>	<p>W związku z powyższym, proszę o ponowną kalkulację bazowej wielkości emisji oraz realną do osiągnięcia redukcję pyłu PM_{2,5}, PM₁₀ oraz benzo(a)pirenu dla Gminy Łubniany i dla całego województwa.</p>	<p>Uwzględniono. Program musi opierać się na danych emisyjnych krajowej bazy KOBIZE oraz na danych pochodzących z rocznej oceny jakości</p>

Lp.	Opiniujący	Odniesienie do dokumentu POP	Treść uwagi lub wniosku	Uzasadnienie uwagi lub wniosku	Informacja o sposobie uwzględnienia uwag i wniosków
			<p>Łubniany w wyniku realizacji działań naprawczych koniecznych do wykonania w poszczególnych latach realizacji Planu.</p> <p>Z analizy dokumentu wynika, iż dla Gminy Łubniany wskazuje się do osiągnięcia następujące wymagane wielkości: dla pyłu PM_{2,5} - 53,19 Mg, PM₁₀ - 54,00Mg, dla benzo(a)pirenu - 0,0419 Mg.</p> <p>Według oceny Gminy Łubniany wymagane wielkości są zbyt wysokie, co wiąże się z dużą obawą ich niezyskania w przeciągu 6 lat obowiązywania Planu.</p> <p>W ramach ochrony powietrza Gmina Łubniany podejmuje działania ukierunkowane na wdrażanie rozwiązań niskoemisyjnych, w tym wykonuje zadania dot. min. udzielania dofinansowań do wymiany kotłów w budynkach mieszkalnych na terenie gminy Łubniany oraz budową ścieżek pieszo - rowerowych. Dodatkowo w 2019 r. Gmina Łubniany przystąpiła do Programu LIFE.</p> <p>Ponadto Gmina Łubniany intensywnie zabiega o podłączenie sieci gazowej w miejscowościach gminy, w których mieszkańcy są bardzo zainteresowani podłączeniem do gazociągu, co w przyszłości wyeliminuje dotychczasowe istniejące kotły opalane paliwem stałym.</p> <p>Istotnym jest również fakt, iż reprezentatywną dla Gminy Łubniany stacją pomiarową WIOŚ-u w ramach systemu monitoringu jakości powietrza jest stacja Opole os. Armii Krajowej, ponieważ na terenie Gminy Łubniany nie ma autoryzowanej stacji pomiarowej.</p> <p>Wyliczenia dla Gminy Łubniany zawarte w projekcie Planu najprawdopodobniej zostały wykonane w oparciu o pomiary ze stacji Opole, Strzelec Opolskich lub Olesna. W ten sposób przyjęte emisje odbiegają od faktycznej i rzeczywistej na obszarze Gminy Łubniany.</p> <p>Bezspornym jest również, iż cele redukcyjne zaprognozowane w projekcie Planu dla Gminy Łubniany będą bardzo trudne do uzyskania, szczególnie przy obecnej sytuacji gospodarczej.</p> <p>W tym miejscu należy zauważyć, iż w aktualnych okolicznościach panującej pandemii koronawirusa i niewiadomych perspektyw na dalsze miesiące, realizacja zadań naprawczych wynikających z Planu, nałożonych na wszystkie gminy województwa opolskiego wydaje się na lata 2020-2021 bardzo zagrożona.</p>		<p>powietrza publikowanej przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska.</p> <p>Minister Klimatu w opiniowaniu nie wskazał, aby zaprezentowane dane były nieprawdziwe.</p> <p>Gminy powinny uwzględniać w sprawozdaniach także kotły wymieniane przez osoby fizyczne, natomiast każda gmina powinna starać się pozyskać informacje z WFOŚiGW odnośnie realizacji Programu Czyste Powietrze na swoim terenie.</p> <p>Ponadto w Programie wskazano na szereg możliwości finansowania działań wskazanych w Programie (m.in. w ramach RPO WO, Działanie 5.5), jak również zaproponowano utworzenie stanowiska ekodoradcy w gminie, który pomógłby mieszkańcom w staraniach o dofinansowanie do wymiany kotłów.</p> <p>Uwzględniono.</p> <p>Stosownie do uwag Ministra Klimatu oraz uzgodnień z Zamawiającym, w harmonogramach realizacji działań</p>

Lp.	Opiniujący	Odniesienie do dokumentu POP	Treść uwagi lub wniosku	Uzasadnienie uwagi lub wniosku	Informacja o sposobie uwzględnienia uwag i wniosków
					naprawczych podano, jaki jest wymagany do osiągnięcia efekt rzeczowy w postaci powierzchni [m ²], na której należy dokonać zmiany starego nieefektywnego źródła ciepła na paliwo stałe na nowe niskoemisyjne lub likwidacji takiego źródła poprzez podłączenie do sieci ciepłowniczej. Szacunkowy efekt redukcji emisji zanieczyszczeń został wskazany w podziale na powiaty. Stosownie do tego zweryfikowano i preredagowano inne zapisy. Założenia do obliczeń zostały przedstawione w opisie scenariuszy – Rozdział 8.2.
64.	Gmina Nysa / UM w Nysie	str. 196 Tabela 84 Lp. 35	1. str. 196 Tabela 84 Lp. 35 Zbyt wysoki wskaźnik emisji zanieczyszczeń objętych Programem w roku bazowym 2018 [Mg/rok] dla Gminy Nysa.	Porównując emisję zanieczyszczeń objętych Programem w roku bazowym 2018 dla Gminy Nysa, do innych gmin województwa opolskiego, biorąc pod uwagę średnioroczne stężenia pyłu PM10 ze stacji pomiarowych PMŚ oraz liczbę mieszkańców (a co za tym idzie potencjalną liczbę wysokoemisyjnych źródeł ciepła) można stwierdzić, że określona emisja zanieczyszczeń objętych Programem w roku bazowym 2018 dla Gminy Nysa, na poziomie: 1. 381,91 Mg PM10/rok	Uwzględniono. Program musi opierać się na danych emisyjnych krajowej bazy KOBIZE oraz na danych pochodzących z rocznej oceny jakości powietrza publikowanej przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska. Minister Klimatu w opiniowaniu nie wskazał, aby zaprezentowane dane były nieprawdziwe.

Lp.	Opiniujący	Odniesienie do dokumentu POP	Treść uwagi lub wniosku	Uzasadnienie uwagi lub wniosku	Informacja o sposobie uwzględnienia uwag i wniosków
				<p>2. 376,12 Mg PM_{2,5}/rok 3. 0,2127 Mg B(a)P/rok, jest zbyt wysoka.</p>	<p>w przygotowaniu projektu dokumentu posłużono się przekazaną przez Instytut Ochrony Środowiska bazą danych emisyjnych KOBIZE. Wartości danych dotyczących emisji pochodzą z powyższego źródła i autorzy projektu dokumentu nie mają wpływu na ich wielkość. Stosownie do uwag Ministra Klimatu oraz uzgodnień z Zamawiającym, w harmonogramach realizacji działań naprawczych podano, jaki jest wymagany do osiągnięcia efekt rzeczowy w postaci powierzchni [m²], na której należy dokonać zmiany starego nieefektywnego źródła ciepła na paliwo stałe na nowe niskoemisyjne lub likwidacji takiego źródła poprzez podłączenie do sieci ciepłowniczej. Szacunkowy efekt redukcji emisji zanieczyszczeń został wskazany w podziale na powiaty. Stosownie do tego zweryfikowano i przerezegowano inne zapisy. Założenia do obliczeń</p>

Lp.	Opiniujący	Odniesienie do dokumentu POP	Treść uwagi lub wniosku	Uzasadnienie uwagi lub wniosku	Informacja o sposobie uwzględnienia uwag i wniosków
					zostały przedstawione w opisie scenariuszy – Rozdział 8.2.
65.	Gmina Nysa / UM w Nysie		2.str. 103 Wsparcie dla osób dotkniętych ubóstwem energetycznym oraz tworzenie programów osłonowych „Po określeniu skali potrzeb w zakresie przeciwdziałania ubóstwu energetycznemu gminy powinny wdrażać programy osłonowe, pozwalające na pokrycie różnicy wynikającej z wyższych kosztów ogrzewania ()” Zadanie nie dla samorządów gminnych.	Z pewnością istnieje potrzeba wprowadzenia programów osłonowych, pozwalających na pokrycie różnicy wynikającej z wyższych kosztów ogrzewania po wymianie źródła ciepła na niskoemisyjne. Zbyt wysokie koszty eksploatacyjne ekologicznego systemu grzewczego stanowią dla wielu mieszkańców wydatki nie do udźwignięcia i często są główną przyczyną rezygnacji z wymiany źródła ciepła, mimo wysokich i zachęcających dotacji z budżetu gminy. Niemniej jednak, większość samorządów nie dysponuje środkami finansowymi, które mogłyby zostać przeznaczone na takie wsparcie. Programy osłonowe powinny zostać wprowadzone na szczeblu krajowym.	Wyjaśnienie. Działanie zostało wskazane jako propozycja do realizacji, nie zaś jako obowiązkowe. Jeżeli gminy mają środki na zapewnienie pomocy mieszkańcom, wskazane jest opracowanie programów osłonowych i zapewnienie wsparcia.
66.	Gmina Nysa / UM w Nysie		3. str. 129 Tabela 65 Lp. 35 Wymagana wielkość redukcji emisji pyłu zawieszonego PM10 do powietrza dla poszczególnych gmin strefy opolskiej w wyniku realizacji działania naprawczego PL1602_ZSO w poszczególnych latach realizacji Programu. Wysokość redukcji emisji pyłu PM10 niemożliwa do osiągnięcia w planowanym okresie.	Dla Gminy Nysa, założono wymaganą redukcję emisji pyłu zawieszonego PM10 na poziomie 143,62 Mg do roku 2026, co daje średnio ok. 20,5 Mg/rok. Tymczasem średnia redukcja z 2 lat (2017-2018) wynosi ok. 6 Mg, przy udzielonych średniorocznie ok. 130 dotacjach i poniesionych kosztach ok. 0,5 mln zł rocznie. W celu osiągnięcia wymaganej w POP redukcji, należałoby wymienić 3,5 razy więcej źródeł ciepła, co generuje dla gminy koszty na poziomie 1,75 mln zł rocznie. Należy również wspomnieć,	Uwzględniono. Stosownie do uwag Ministra Klimatu oraz uzgodnień z Zamawiającym, w harmonogramach realizacji działań naprawczych podano, jaki jest wymagany do osiągnięcia efekt rzeczowy w postaci powierzchni [m ²], na której należy dokonać zmiany starego nieefektywnego źródła

Lp.	Opiniujący	Odniesienie do dokumentu POP	Treść uwagi lub wniosku	Uzasadnienie uwagi lub wniosku	Informacja o sposobie uwzględnienia uwag i wniosków
				<p>że planowane dotychczas w budżecie Gminy Nysa środki finansowe, przeznaczone na dofinansowanie wymiany źródeł ciepła, w pełni pokrywały zapotrzebowanie na wszystkie złożone przez mieszkańców wnioski, spełniające wymogi regulaminu przyznawania dotacji, mimo że proponowane przez gminę kwoty dotacji są jednymi z najwyższych w województwie opolskim (nawet 90% poniesionych kosztów inwestycji). Potwierdza to jedynie stwierdzenie z pkt 2, o potrzebie wprowadzenia na poziomie krajowym programów osłonowych, ponieważ główną barierą w eliminacji wysokoemisyjnych źródeł ogrzewania są wysokie ceny ekologicznych nośników ciepła.</p> <p>W związku z powyższym, założenia POP, dotyczące wymaganego do osiągnięcia do roku 2026 efektu ekologicznego, dla Gminy Nysa są niemożliwe do zrealizowania.</p> <p>Gmina Nysa, mając świadomość tego, że istnieje potrzeba poprawy jakości powietrza w województwie opolskim, popiera konieczność realizowania działań naprawczych ujętych w POP. Niemniej jednak wyznaczenie nierealnych do osiągnięcia celów, z perspektywą ponoszenia bardzo wysokich kar, nie pozwala nam na pozytywne zaopiniowanie dokumentu w proponowanej formie.</p>	<p>ciepła na paliwo stałe na nowe niskoemisyjne lub likwidacji takiego źródła poprzez podłączenie do sieci ciepłowniczej. Szacunkowy efekt redukcji emisji zanieczyszczeń został wskazany w podziale na powiaty. Stosownie do tego zweryfikowano i przededagowano inne zapisy. Założenia do obliczeń zostały przedstawione w opisie scenariuszy – Rozdział 8.2.</p>

Lp.	Opiniujący	Odniesienie do dokumentu POP	Treść uwagi lub wniosku	Uzasadnienie uwagi lub wniosku	Informacja o sposobie uwzględnienia uwag i wniosków
67.	Gmina Nysa / UM w Nysie		<p>4. str. 126 Tabela 64 Lp. 35</p> <p>Wymagana wielkość redukcji emisji pyłu zawieszonego PM_{2,5} do powietrza dla poszczególnych gmin strefy opolskiej w wyniku realizacji działania naprawczego PL1602_ZSO w poszczególnych latach realizacji Programu.</p> <p>Wysokość redukcji emisji pyłu PM_{2,5} niemożliwa do osiągnięcia w planowanym okresie.</p>	<p>Analogicznie jak w pkt 3.</p> <p>Wymagana redukcja emisji pyłu zawieszonego PM_{2,5} do roku 2026 – 141,42 Mg, co daje średnio ok. 20 Mg/rok. Osiągana dotychczas redukcja emisji pyłu zawieszonego PM_{2,5} (średnia z lat 2017 i 2018) – ok. 6 Mg/rok.</p>	<p>Uwzględniono.</p> <p>Stosownie do uwag Ministra Klimatu oraz uzgodnień z Zamawiającym, w harmonogramach realizacji działań naprawczych podano, jaki jest wymagany do osiągnięcia efekt rzeczowy w postaci powierzchni [m²], na której należy dokonać zmiany starego nieefektywnego źródła ciepła na paliwo stałe na nowe niskoemisyjne lub likwidacji takiego źródła poprzez podłączenie do sieci ciepłowniczej. Szacunkowy efekt redukcji emisji zanieczyszczeń został wskazany w podziale na powiaty. Stosownie do tego zweryfikowano i przeredagowano inne zapisy. Założenia do obliczeń zostały przedstawione w opisie scenariuszy – Rozdział 8.2.</p>
68.	Gmina Nysa / UM w Nysie		<p>5. str. 132 Tabela 66 Lp. 35</p> <p>Wymagana wielkość redukcji emisji benzo(a)pirenu do powietrza dla poszczególnych gmin strefy opolskiej w wyniku realizacji działania naprawczego PL1602_ZSO w poszczególnych latach realizacji Programu.</p> <p>Wysokość redukcji emisji benzo(a)pirenu niemożliwa do osiągnięcia w planowanym okresie.</p>	<p>Analogicznie jak w pkt 3.</p> <p>Wymagana redukcja emisji benzo(a)pirenu do roku 2026 – 0,0970 Mg, co daje średnio ok. 0,0138 Mg/rok. Osiągana dotychczas redukcja emisji benzo(a)pirenu (średnia z lat 2017 i 2018) – ok. 0,0033 Mg/rok.</p>	<p>Uwzględniono.</p> <p>Stosownie do uwag Ministra Klimatu oraz uzgodnień z Zamawiającym, w harmonogramach realizacji działań naprawczych podano, jaki</p>

Lp.	Opiniujący	Odniesienie do dokumentu POP	Treść uwagi lub wniosku	Uzasadnienie uwagi lub wniosku	Informacja o sposobie uwzględnienia uwag i wniosków
					jest wymagany do osiągnięcia efekt rzeczowy w postaci powierzchni [m ²], na której należy dokonać zmiany starego nieefektywnego źródła ciepła na paliwo stałe na nowe niskoemisyjne lub likwidacji takiego źródła poprzez podłączenie do sieci ciepłowniczej. Szacunkowy efekt redukcji emisji zanieczyszczeń został wskazany w podziale na powiaty. Stosownie do tego zweryfikowano i przeredagowano inne zapisy. Założenia do obliczeń zostały przedstawione w opisie scenariuszy – Rozdział 8.2.
69.	Gmina Nysa / UM w Nysie	str. 67 Tabela 29	6. str. 67 Tabela 29 W wierszu, w którym powinna być suma, podano wartość z przedostatniego wiersza.		Uwzględniono. Poprawiono.
70.	Gmina Nysa / UM w Nysie	str. 105	7. str. 105 Kształtowanie polityki przestrzennej w sposób sprzyjający poprawie stanu jakości powietrza „Zapisy w planach powinny wskazywać na ograniczenie stosowania systemów grzewczych, () oraz muszą zawierać ograniczenia w zakresie lokalizacji obiektów ()” Proponuje się zastąpić zapisem o zaleceniu ograniczenia a nie nakazem.		Uwzględniono. Poprawiono.
71.	Gmina Nysa / UM w Nysie	str. 105	8. str. 105 Kształtowanie polityki przestrzennej w sposób sprzyjający poprawie stanu jakości powietrza Wnioskuje się o wykreślenie w zapisie „uwzględnienie, w nowopowstających lub zmienianych planach zagospodarowania przestrzennego oraz na etapie wydawania decyzji	Brak podstaw do dokonywania w decyzjach o warunkach zabudowy ustaleń w tym zakresie.	Wyjaśnienie. Zapis dotyczy studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin oraz

Lp.	Opiniujący	Odniesienie do dokumentu POP	Treść uwagi lub wniosku	Uzasadnienie uwagi lub wniosku	Informacja o sposobie uwzględnienia uwag i wniosków
			o warunkach zabudowy, zachowania terenów zielonych ()", zaznaczonego fragmentu.		miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.
72.	Gmina Nysa / UM w Nysie	str. 105	9. str. 105 Kształtowanie polityki przestrzennej w sposób sprzyjający poprawie stanu jakości powietrza. W zdaniu „Przy planowaniu obszarów miast (szczególnie powiatów grodzkich) należy uwzględnić zapisy mówiące o zachowaniu korytarzy przewietrzania w tym klinów nawietrzających” wnioskuje się o zmianę słowa „należy” na „zaleca się”.		Uwzględniono.
73.	Gmina Nysa / UM w Nysie	str. 107-108	10. str. 107-108 Wykaz i opis planowanych do realizacji działań naprawczych „Likwidacja taka nie dotyczy pieców kafłowych wykorzystywanych jako piece akumulacyjne przy ogrzewaniu elektrycznym, pieców przedstawiających wysokie walory estetyczne (za zgodą komisji przyznającej dofinansowanie) oraz pieców objętych opieką konserwatora zabytków, pod warunkiem, że piece te nie będą podłączone z przewodem kominowym”. Proponuje się zapis: Likwidacja taka nie dotyczy pieców kafłowych, pod warunkiem ich trwałego odłączenia od przewodu kominowego.	„Wysokie walory estetyczne” to określenie subiektywne.	Uwzględniono.
74.	Gmina Nysa / UM w Nysie	str. 109	11. str. 109 Prowadzenie działań kontrolnych Zapis „Niezbędne jest przeszkolenie kadry urzędników na szczeblu gminnym w zakresie stosowania ()” proponuje się zastąpić: Wskazane jest przeszkolenie kadry urzędników na szczeblu gminnym oraz strażników miejskich/gminnych w zakresie stosowania ()		Uwzględniono.
75.	Gmina Nysa / UM w Nysie	str. 109	12. str. 109 Prowadzenie działań kontrolnych Zapis „Należałoby udostępnić mieszkańcom numer telefonu oraz formularz internetowy ()” proponuje się zastąpić: Zaleca się udostępnić mieszkańcom numer telefonu oraz formularz internetowy ()		Uwzględniono.
76.	Gmina Nysa / UM w Nysie	str. 118 Tabela 61	13. str. 118 Tabela 61 W hierarchii działań zmierzających do obniżenia emisji z indywidualnych systemów grzewczych opalanych paliwami stałymi, zarówno w pkt 1 i pkt 2 jest mowa o ogrzewaniu gazowym (urządzeniach opalanych gazem).		Uwzględniono. Zapisy zostały zweryfikowane. W harmonogramie uwzględniono także możliwość jako preferowane

Lp.	Opiniujący	Odniesienie do dokumentu POP	Treść uwagi lub wniosku	Uzasadnienie uwagi lub wniosku	Informacja o sposobie uwzględnienia uwag i wniosków
					stosowanie ogrzewania gazem ze zbiornika.
77.	Gmina Nysa / UM w Nysie	str. 119-120 Tabela 61	14. str. 119-120 Tabela 61 Wskaźniki monitorowania postępu Proponuje się zapis: Liczba i powierzchnia budynków jednorodzinnych, wielorodzinnych lub lokali w budynkach wielorodzinnych .		Uwzględniono. Wprowadzono zapis: liczba i powierzchnia budynków, w tym jednorodzinnych i wielorodzinnych lub lokali , w których zlikwidowano nieefektywne indywidualne źródło ciepła na paliwa stałe i podłączono do sieci ciepłowniczej
78.	Gmina Nysa / UM w Nysie	str. 120 Tabela 61	15. str. 120 Tabela 61 Wskaźniki monitorowania postępu „Liczba i powierzchnia nowo wybudowanych budynków mieszkalnych, które wykorzystują niskoemisyjne lub zeroemisyjne źródła ciepła” Brak możliwości pozyskania danych od czasu zaprzestania udzielania dofinansowania w ramach programu Czyste powietrze do nowobudowanych budynków. Ponadto wskaźnik nie określa redukcji emisji zanieczyszczeń.		Uwzględniono. Usunięto wskaźnik dotyczący nowych budynków, ponieważ w istocie nie wpływa on na obniżenie redukcji emisji zanieczyszczeń.
79.	Gmina Nysa / UM w Nysie	str. 148 Tabela 69	16. str. 148 Tabela 69 Wskaźniki redukcji emisji Wskaźniki dotyczące termomodernizacji należałoby podzielić na większą liczbę, uwzględniając różne działania termomodernizacyjne.	Użycie jednego wskaźnika, bez względu na zakres przeprowadzonej termomodernizacji, nie odzwierciedla rzeczywistego efektu ekologicznego.	Nie uwzględniono. Nie wskazywano szczegółowych wskaźników odnośnie termomodernizacji, ponieważ różnice w poszczególnych rodzajach nie wpływają istotnie na wielkość efektu ekologicznego.
80.	Gmina Nysa / UM w Nysie	str. 149 Tabela 70 Lp. 4 i 6	17. str. 149 Tabela 70 Lp. 4 i 6 Należałoby przeanalizować ponownie średnie koszty inwestycyjne działań naprawczych. Kotły na biomasę są najczęściej droższe od kotłów węglowych o tej samej mocy.		Wyjaśnienie. Ponowna analiza wskazała, że szacunkowe koszty są prawidłowo określone.

Lp.	Opiniujący	Odniesienie do dokumentu POP	Treść uwagi lub wniosku	Uzasadnienie uwagi lub wniosku	Informacja o sposobie uwzględnienia uwag i wniosków
81.	Gmina Nysa / UM w Nysie	str. 169	18. str. 169 Poziom 2 opis Zapis „Poziom 2 ogłaszany jest w przypadku przekroczenia poziomu informowania dla pyłu zawieszonego PM10” należy uzupełnić o „lub ryzyka przekroczenia poziomu informowania dla pyłu zawieszonego PM10 w powietrzu”.		Wyjaśnienie. Zapis znajduje się poniżej: "w prognozach jakości powietrza ryzyka wystąpienia przekroczenia poziomu informowania dla pyłu PM10".
82.	Gmina Nysa / UM w Nysie	str. 173 Tabela 79	19. str. 173 Tabela 79 W wierszu „Podejmowane środki”, zapis „Zakaz palenia w kominkach” proponuje się zmienić na Zalecenie niepalenia w kominkach.	Istnieje tu niezgodność z zapisem ze str. 180 Tabela 81, dotyczącym zakazu stosowania kominków tylko w przypadku poziomu 3 PDK.	Uwzględniono. Zapis uspojniono - zalecenie dotyczy Poziomu 2, natomiast zakaz poziomu 3.
83.	Gmina Nysa / UM w Nysie	str. 177 Rysunek 36.	20. str. 177 Rysunek 36. Schemat przepływu informacji w ramach Planu działań krótkoterminowych Brak strzałki od „Samorządy gminne” do „Dyrektorzy placówek ochrony zdrowia”.	Zgodnie z Tabelą 79 i Tabelą 80, zarówno przy poziomie 2 i 3, „Samorządy gminne przekazują informacje odnośnie działań krótkoterminowych dla () kierownictwa (zarządzających) podmiotów wykonujących działalność leczniczą w zakresie podstawowej opieki zdrowotnej ()”	Uwzględniono.
84.	Gmina Nysa / UM w Nysie	str. 179 Tabela 81	21 str. 179 Tabela 81 Kontrole instalacji spalania paliw stałych Należałoby rozwinąć lub wyjaśnić zapis dotyczący „() podejrzenia o spalaniu paliw nieodpowiedniej jakości”.	O ile w przypadku kontroli w zakresie przestrzegania zakazu spalania odpadów, nietypowy kolor i zapach dymu może wskazywać, że na terenie nieruchomości są spalane odpady, co stanowi podejrzenie i podstawę do przeprowadzenia kontroli, to w odniesieniu do „paliw nieodpowiedniej jakości” i kontrolowania przestrzegania zapisów uchwały antysmogowej, problem jest znacznie większy. Czy sam dym z komina stanowi podstawę do wejścia na teren nieruchomości na podstawie art. 379 POŚ? Jak ma się do tego art. 50 Konstytucji mówiący o nienaruszalności mieszkania?	Uwzględniono. W rozdziale 9.3 opisano ogóle wytyczne przeprowadzania kontroli w sposób właściwy dla aktu prawa miejscowego jakim jest POP. Wskazano również, iż Województwo planuje realizację szkoleń dotyczących przeprowadzania kontroli i procedur z nimi związanych. Podejrzenie może dotyczyć paliw o nieodpowiedniej

Lp.	Opiniujący	Odniesienie do dokumentu POP	Treść uwagi lub wniosku	Uzasadnienie uwagi lub wniosku	Informacja o sposobie uwzględnienia uwag i wniosków
				W końcu po wejściu na teren nieruchomości, czy samo posiada	jakości, których nie dopuszcza opolska uchwała antysmogowa lub odpadów.
85.	Gmina Nysa / UM w Nysie	str. 197	22. str. 197 SZACUNKOWY CZAS POTRZEBNY NA OSIĄGNIĘCIE CELÓW PROGRAMU „W niniejszym programie wykonano analizę jakości powietrza przyjmując za rok prognozy 2026 jako realny czas na realizację działań naprawczych.” Gmina Nysa nie jest w stanie osiągnąć zakładanych celów programu do roku 2026.		Wyjaśnienie. Szacunkowy czas potrzebny do realizacji działań jest wymuszony zapisami ustawy POŚ i rozporządzenia wykonawczego.
86.	Gmina Nysa / UM w Nysie	str. 243 Załącznik nr 3	23. str. 243 Załącznik nr 3 UWARUNKOWANIA I ZAŁOŻENIA WYNIKAJĄCE Z ZAPISÓW DOKUMENTÓW PLANISTYCZNYCH GMIN Propozycja zapisów wynikających z uchwały nr VI/67/19 Rady Miejskiej w Nysie z dnia 27 lutego 2019 r. w sprawie uchwalenia Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Nysa, w miejsce obecnych zapisów. Uwarunkowania: - na terenie gminy Nysa występuje szerokie spektrum wykorzystania wód podziemnych. Na terenie gminy możliwa jest eksploatacja wód termalnych o temperaturze od 30 do 85oC. Wydobyte wody mogą być wykorzystywane w celach ciepłowniczych lub balneologiczno - rekreacyjnych, - Gmina Nysa zlokalizowana jest w strefie, gdzie średnioroczna suma promieniowania słonecznego wynosi 900 kWh/m2, natomiast nasłonecznienie szacowane jest na 1550-1600 h/rok. Opisane powyżej warunki panujące na terenie gminy dają możliwość wykorzystywania energii promieniowania słonecznego do podgrzewania wody użytkowej w budynkach mieszkalnych, a także obiektach oświatowych (szkoły, przedszkola), - analizując wstępnie wykorzystanie przepływających przez teren gminy Nysa cieków wodnych, pod względem możliwości technicznych oraz zasadności budowy zbiorników wodnych, które nadają się do zainstalowania małych elektrowni wodnych (MEW), wskazuje na uzasadnienie tego rodzaju inwestycji. Jak wynika z zapisów Planu Rozwoju Odnawialnych Źródeł Energii w Województwie Opolskim, na		Uwzględniono. Zapisy zostały zweryfikowane w załączniku nr 4.

Lp.	Opiniujący	Odniesienie do dokumentu POP	Treść uwagi lub wniosku	Uzasadnienie uwagi lub wniosku	Informacja o sposobie uwzględnienia uwag i wniosków
			<p>terenie powiatu nyskiego, w tym gminy Nysa występuje wysoki potencjał teoretyczny wód powierzchniowych i wynosi on od 25 do 30 GWh/rok.</p> <p>Założenia:</p> <ul style="list-style-type: none"> - w zagospodarowaniu i zabudowie zaleca się stosować rozwiązania o wysokiej sprawności energetycznej i korzystanie z energii odnawialnej za pośrednictwem urządzeń i obiektów niekolidujących z celami ochrony przyrody i środowiska, - zaleca się realizowanie budynków niskoenergetycznych, - zaleca się dążyć do ograniczenia uciążliwości wywołanej ruchem drogowym i zwiększenia bezpieczeństwa (np. przez izolację przyległej do jezdni zabudowy pasami zieleni, żywopłotami, itp.), - należy dążyć do minimalizowania transportochłonności układów przestrzennych, - należy zapewnić rozwiązania przestrzenne ułatwiające przemieszczanie się pieszych i rowerzystów, - zaleca się dążyć – także na terenach przeznaczonych dla skoncentrowanej działalności gospodarczej – do zminimalizowania uciążliwości związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej, m.in. poprzez wprowadzanie proekologicznych technologii w procesach produkcyjnych oraz różnych urządzeń zabezpieczających, - zaleca się dążyć do przenoszenia uciążliwych zakładów i obiektów lub urządzeń z terenów mieszkaniowych oraz lokalizację nowych zakładów i obiektów o takim charakterze na terenach kategorii „AG” i „PR”, - w dalszym rozwoju zagospodarowania terenów osadniczych, w tym poprzez podnoszenie ich standardów, istotną rolę powinna odegrać środowiskowa infrastruktura techniczna o wysokim standardzie technologicznym (w tym systemy ogrzewania), - dopuszcza się budowę sieci ciepłowniczych. Na terenach zainwestowanych i przeznaczonych pod zainwestowanie inne niż przemysłowe, składowe lub służące infrastrukturze technicznej zaleca się ich prowadzenie jako podziemnych, - zaleca się sukcesywne przekształcanie dotychczasowych systemów zaopatrzenia w ciepło w bardziej ekologiczne – wykorzystujące paliwa ekologiczne lub odnawialne źródła energii, a tym samym zachęcanie właścicieli i użytkowników nieruchomości do korzystania 		

Lp.	Opiniujący	Odniesienie do dokumentu POP	Treść uwagi lub wniosku	Uzasadnienie uwagi lub wniosku	Informacja o sposobie uwzględnienia uwag i wniosków
			<p>z proekologicznych źródeł ciepła; na obszarach zgazyfikowanych warto zachęcać przyszłych odbiorców do wykorzystywania gazu w celach grzewczych,</p> <ul style="list-style-type: none"> - na całym obszarze gminy dopuszcza się lokalizację urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy nieprzekraczającej 100 kW, - w zakresie lokalizacji urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW: zakazuje się lokalizowania elektrowni wiatrowych, pozostałe urządzenia dopuszcza się wyłącznie na terenach kategorii: „NU”, „AG”, „PR” i „IT”, dopuszcza się instalacje wykorzystujące energię promieniowania słonecznego na dachach budynków użyteczności publicznej i mieszkaniowych wielorodzinnych, na terenach „WS” dopuszcza się elektrownie wodne, - ustala się strefy ochronne dla obszarów, na których rozmieszczone będą urządzenia wytwarzające energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW lokalizowanych na terenach kategorii: „NU”, „AG”, „PR” i „IT” w zasięgu terenów, na których te instalacje będą lokalizowane, - zaleca się, by lokalizowane na obszarze gminy panele fotowoltaiczne charakteryzowały się wysokim poziomem absorpcji promieni słonecznych. 		
87.	Urząd Gminy Popielów		<p>1. Celem „Programu ochrony powietrza dla województwa opolskiego” jest uzyskanie maksymalnego efektu ekologicznego poprzez redukcję emisji zanieczyszczeń do powietrza ze źródeł, które w największy sposób oddziałują na wielkość stężeń substancji w powietrzu. W związku z tym nie można wszystkich działań scedować na samorządy i rozliczać z ich wykonania. Wskazane w Programie wielkości redukcji emisji pyłów zawieszonych PM_{2,5} i PM₁₀ są niemożliwe do osiągnięcia. Jako gmina o charakterze typowo rolniczym nie jesteśmy w stanie osiągnąć ograniczenia emisji tych pyłów. W naszej ocenie emisja bazowa dla naszej gminy jest mocno zawyżona, co wpływa bezpośrednio na wymagany do 2026 r. stopień redukcji pyłów zawieszonych. Każda z gmin prowadzi działania w tym zakresie w miarę swych możliwości budżetowych i dostępnych programów pomocowych. Bez dofinansowań ze środków zewnętrznych, w tym rządowych i unijnych, gminy nie są</p>		<p>Uwzględniono. Stosownie do uwag Ministra Klimatu oraz uzgodnień z Zamawiającym, w harmonogramach realizacji działań naprawczych podano, jaki jest wymagany do osiągnięcia efekt rzeczowy w postaci powierzchni [m²], na której należy dokonać zmiany starego nieefektywnego źródła ciepła na paliwo stałe</p>

Lp.	Opiniujący	Odniesienie do dokumentu POP	Treść uwagi lub wniosku	Uzasadnienie uwagi lub wniosku	Informacja o sposobie uwzględnienia uwag i wniosków
			w stanie finansować działań mających na celu osiągnięcie założonych poziomów redukcji zanieczyszczeń pyłowych jedynie z własnych środków.		na nowe niskoemisyjne lub likwidacji takiego źródła poprzez podłączenie do sieci ciepłowniczej. Szacunkowy efekt redukcji emisji zanieczyszczeń został wskazany w podziale na powiaty. Stosownie do tego zweryfikowano i przeredagowano inne zapisy. Założenia do obliczeń zostały przedstawione w opisie scenariuszy – Rozdział 8.2.
88.	Urząd Gminy Popielów		2. Głównym problemem Gminy Popielów w zakresie zanieczyszczenia powietrza jest rzeczywiście niska emisja. Jednakże dostęp do ekologicznych źródeł energii nadal jest bardzo kosztowny i ograniczony. Większość społeczeństwa po prostu nie stać na zakup oleju lub innych ekologicznych źródeł ogrzewania. Niektórzy mieszkańcy nie potrafią sobie z tym poradzić. Nadal brakuje dotacji na tego typu działania, a jeśli już są, to złożenie wniosku dla większości osób jest bardzo trudne. Wielu mieszkańców, zwłaszcza starszych, głównie z tego powodu nie sięga po rządowe dotacje.		Uwaga uwzględniona częściowo. Niestety brak możliwości wprowadzenia zapisów w Programie ochrony powietrza dotyczących przyznawania dofinansowania (m.in. w ramach Programu Czyste Powietrze). W Programie wskazano na szereg możliwości finansowania działań wskazanych w harmonogramie (m.in. w ramach RPO działanie 5.5), jak również zaproponowano utworzenie stanowiska ekodoradcy w gminie, który pomagałby mieszkańcom w staraniach

Lp.	Opiniujący	Odniesienie do dokumentu POP	Treść uwagi lub wniosku	Uzasadnienie uwagi lub wniosku	Informacja o sposobie uwzględnienia uwag i wniosków
					o dofinansowanie do wymiany kotłów.
89.	Urząd Gminy Popielów		3. Rozwiązaniem w zakresie ograniczenia niskiej emisji z pewnością byłaby większa ilość programów pomocowych na wymianę starych kotłów węglowych z prostymi procedurami. Ubiegając się o ten rodzaj dofinansowania należy spełnić wiele wymogów formalnych, przedstawić szereg dokumentów, z którymi zazwyczaj większość społeczeństwa, w tym szczególnie osoby starsze nie są w stanie sobie poradzić. Należałoby ułatwić procedury ubiegania się o dofinansowanie i ograniczyć biurokrację w tym zakresie.		Uwaga uwzględniona częściowo. Niestety brak możliwości wprowadzenia zapisów w Programie ochrony powietrza dotyczących przyznawania dofinansowania (m.in. w ramach Programu Czyste Powietrze). W Programie wskazano na szereg możliwości finansowania działań wskazanych w harmonogramie (m.in. w ramach RPO WO, Działanie 5.5), jak również zaproponowano utworzenie stanowiska ekodoradcy w gminie, który pomagałby mieszkańcom w staraniach o dofinansowanie do wymiany kotłów.
90.	Urząd Gminy Popielów		4. Ponadto informujemy, że w sprawozdaniu należałoby ująć kotły wymienione przez osoby fizyczne. Nie ma jednak żadnej podstawy prawnej, na mocy której mieszkańcy byliby zobligowani do zgłaszania tego rodzaju przedsięwzięć w Urzędach Gmin. Gminy korzystają jedynie z danych Starostwa Powiatowego lub WFOŚiGW. Analogicznie sprawa wygląda z termomodernizacjami budynków mieszkalnych. Brak danych uniemożliwia prowadzenie rzetelnej sprawozdawczości, co zaburza poziomy redukcji zanieczyszczeń.		Wyjaśnienie. W części dotyczącej sprawozdawczości z zadań wskazanych w Programie ochrony powietrza wpisano informację o możliwości występowania gmin do WFOŚiGW i pozyskiwania informacji na temat dotacji

Lp.	Opiniujący	Odniesienie do dokumentu POP	Treść uwagi lub wniosku	Uzasadnienie uwagi lub wniosku	Informacja o sposobie uwzględnienia uwag i wniosków
					udzielonych mieszkańcom. Gminy powinny ujmować te informacje w swoich sprawozdaniach rocznych.
91.	Urząd Gminy Popielów		Nadmieniamy, iż Gmina z własnego budżetu udziela dotacji dla mieszkańców na wymianę kotłów. Obawiamy się jednak, że nawet te działania nie pozwolą nam osiągnąć założonych poziomów redukcji. W związku z powyższym zwracamy się o ponowne przeanalizowanie emisji bazowej pyłu PM 10 i PM2.5 dla naszej gminy i wyznaczenie realnego do osiągnięcia poziomu corocznej redukcji emisji pyłów zawieszonych		Uwzględniono. Odnosnie emisji bazowej: w przygotowaniu projektu dokumentu posłużono się przekazaną przez Instytut Ochrony Środowiska bazą danych emisyjnych KOBIZE. Wartości danych dotyczących emisji pochodzą z powyższego źródła i autorzy projektu dokumentu nie mają wpływu na ich wielkości. Minister Klimatu w procesie opiniowania również nie wniósł zastrzeżeń, co do wielkości emisji ze źródeł powierzchniowych. Uwzględniono. Stosownie do uwag Ministra Klimatu oraz uzgodnień z Zamawiającym, w harmonogramach realizacji działań naprawczych podano, jaki jest wymagany do osiągnięcia efekt rzeczowy w postaci powierzchni [m ²], na której należy dokonać zmiany starego nieefektywnego źródła

Lp.	Opiniujący	Odniesienie do dokumentu POP	Treść uwagi lub wniosku	Uzasadnienie uwagi lub wniosku	Informacja o sposobie uwzględnienia uwag i wniosków
					ciepła na paliwo stałe na nowe niskoemisyjne lub likwidacji takiego źródła poprzez podłączenie do sieci ciepłowniczej. Szacunkowy efekt redukcji emisji zanieczyszczeń został wskazany w podziale na powiaty. Stosownie do tego zweryfikowano i przededagowano inne zapisy. Założenia do obliczeń zostały przedstawione w opisie scenariuszy – Rozdział 8.2.
92.	Burmistrz Strzelec Opolskich		1. Zbyt duża redukcja zanieczyszczeń określona dla Gminy Strzelec Opolskie. Prosimy o ponowne przeliczenie całości redukcji emisji dla strefy opolskiej z uwzględnieniem możliwości redukcji przez daną gminę na podstawie przedkładanych sprawozdań. Dodatkowo wnioskujemy o przesunięcie części emisji wpisanej dla Gminy np. na Gminę Zdieszowice ze względu na znaczący napływ zanieczyszczeń z tego rejonu lub na Gminę, która generuje zanieczyszczenia pojawiające się na terenie Strzelec Opolskich.	Wg. rocznych sprawozdań przekazywanych do Urzędu Marszałkowskiego przez Gminę rocznie z działań prowadzonych przez gminę zredukowane jest ok. 0,5 Mg/rok PM 10 i PM2,5 i 0,000242 Mg/rok B(a)P. W związku z powyższym z danych, które Gmina jest w stanie pozyskać do sprawozdań nie ma możliwości redukcji zanieczyszczeń na taką skalę jak zostało wpisane w POP. Gmina posiada szczegółową inwentaryzację źródeł emisji. Możemy przekazać dane o ilości pieców jakie mamy w całej Gminie. Uwzględnienie danych z inwentaryzacji na pewno urealniłoby zamierzony do redukcji efekt ekologiczny. Na spotkaniu zaznaczaliśmy, że posiadamy taką bazę. Wykonawca miał się z nami kontaktować w tej sprawie, niestety nie miało to miejsca.	Uwzględniono. Program ochrony powietrza jest określony precyzyjnymi przepisami i musi opierać się o krajową bazę emisji KOBIZE. Można oczywiście porównać wyniki z inwentaryzacji przez gminę, aby wskazać ewentualne różnice, ale przyjęta do obliczeń musi być baza krajowa. Wykonawca zwrócił się do Urzędu o przekazanie informacji o liczbie kotłów zinwentaryzowanych. Uwzględniono. Stosownie do uwag Ministra Klimatu oraz uzgodnień z Zamawiającym,

Lp.	Opiniujący	Odniesienie do dokumentu POP	Treść uwagi lub wniosku	Uzasadnienie uwagi lub wniosku	Informacja o sposobie uwzględnienia uwag i wniosków
					w harmonogramach realizacji działań naprawczych podano, jaki jest wymagany do osiągnięcia efekt rzeczowy w postaci powierzchni [m ²], na której należy dokonać zmiany starego nieefektywnego źródła ciepła na paliwo stałe na nowe niskoemisyjne lub likwidacji takiego źródła poprzez podłączenie do sieci ciepłowniczej. Szacunkowy efekt redukcji emisji zanieczyszczeń został wskazany w podziale na powiaty. Stosownie do tego zweryfikowano i przereferowano inne zapisy. Założenia do obliczeń zostały przedstawione w opisie scenariuszy – Rozdział 8.2.
93.	Burmistrz Strzelce Opolskich		2.Określone koszty finansowe są za duże względem możliwości finansowych Gminy Strzelce Opolskie (ponad 27 mln. zł do 2026 r.). Prosimy o urealnienie zaproponowanej kwoty lub doprecyzowanie co składa się na wskazaną kwotę.	Rocznie Gmina Strzelce Opolskie przeznacza na działania ok. 600 tys. zł. Prosimy o uwzględnienie tych danych.	Uwzględniono. Stosownie do uwag Ministra Klimatu oraz uzgodnień z Zamawiającym, w harmonogramach realizacji działań naprawczych podano, jaki jest wymagany do osiągnięcia efekt rzeczowy w postaci powierzchni [m ²], na której należy dokonać

Lp.	Opiniujący	Odniesienie do dokumentu POP	Treść uwagi lub wniosku	Uzasadnienie uwagi lub wniosku	Informacja o sposobie uwzględnienia uwag i wniosków
					zmiany starego nieefektywnego źródła ciepła na paliwo stałe na nowe niskoemisyjne lub likwidacji takiego źródła poprzez podłączenie do sieci ciepłowniczej. Szacunkowy efekt redukcji emisji zanieczyszczeń został wskazany w podziale na powiaty. Stosownie do tego zweryfikowano i przededagowano inne zapisy. Założenia do obliczeń zostały przedstawione w opisie scenariuszy – Rozdział 8.2.
94.	Burmistrz Strzelec Opolskich		3. Prosimy o zawarcie w programie rozdziału związanego z proponowaną procedurą w zakresie „Prowadzenia kontroli przestrzegania przepisów ograniczających używanie paliw lub urządzeń do celów grzewczych oraz zakazu spalania odpadów w podziale na Gminy posiadające straż miejską i te które jej nie posiadają	Ze względu na brak konkretnych wytycznych w ustawie prosimy o wprowadzenie proponowanych rozwiązań w zakresie przeprowadzania kontroli zwłaszcza w gminach, gdzie nie ma straży miejskiej. Proponujemy wprowadzenie następujących zagadnień: 1. W jaki sposób mieszkańcy mają zgłaszać podejrzenie spalania odpadów? Czy przyjmować anonimowe skargi? (Gmina Strzelec Opolskie nie przyjmuje ze względu na unikanie problemów sąsiedzkich. Osoby, które zgłaszają sąsiadów z tzw. „złośliwości” nie chcą podawać swoich danych). 2. Jaki powinien być termin przeprowadzenia kontroli? Czy mamy stosować się do KPA czy każda gmina	Uwzględniono częściowo. W rozdziale 9.3 opisano ogólne wytyczne przeprowadzania kontroli w sposób właściwy dla aktu prawa miejscowego jakim jest POP. Wskazano również, iż Województwo planuje szkolenia w zakresie kontroli.

Lp.	Opiniujący	Odniesienie do dokumentu POP	Treść uwagi lub wniosku	Uzasadnienie uwagi lub wniosku	Informacja o sposobie uwzględnienia uwag i wniosków
				<p>powinna opracować własną procedurę i jej się trzymać?</p> <p>3. Czy na każdą kontrolę powinniśmy zabierać funkcjonariuszy Policji?</p> <p>4. Czy w Gminach powinni być zatrudnieni pracownicy zajmujący się tylko i wyłącznie kontrolami?</p> <p>5. Co powinny zawierać protokoły z kontroli i czy można je udostępniać do wglądu osobom zainteresowanym?</p> <p>6. Czy kontrolować należy jedynie osoby fizyczne jak wpisano w programie (str. 110), czy również przedsiębiorców niepodlegających kontrolom prowadzonym przez WIOS?</p>	
95.	Burmistrz Strzelec Opolskich		<p>4. Dlaczego w programie w zakresie działań naprawczych zostały pominięte zadania związane z redukcją emisji liniowej? W Gminie Strzelce Opolskie znaczący ładunek zanieczyszczeń pochodzi właśnie z emisji liniowej ze względu na drogę tranzytową przecinającą Strzelce Opolskie, która generuje intensywny ruch drogowy prowadzący do autostrady A4.</p>	<p>Dziennie przez miasto Strzelce Opolskie przejeżdża ok 13 000 samochodów w tym duża część samochodów ciężarowych, autobusów, samochodów dostawczych itp.</p> <p>Gmina Strzelce Opolskie od wielu lat walczy o wybudowanie obwodnicy, która miałaby wyprowadzić ruch samochodowy z centrum miasta. W Programie budowy 100 Obwodnic na lata 2020 -2030 obwodnica dla Gminy Strzelce Opolskie została pominięta i Gmina prowadzi rozmowy w zakresie wprowadzenia jej ponownie do programu. Wybudowanie obwodnicy znacząco zredukowałoby emisję zanieczyszczeń w Gminie. Prosimy o uwzględnienie zadania związanego z ograniczeniem emisji liniowej w zakresie budowy obwodnicy dla Strzelec Opolskich</p>	<p>Wyjaśnienie.</p> <p>Działania związane z redukcją emisji liniowej znalazły się w tzw. kierunkach działań, czyli zostały zakwalifikowane do dobrych praktyk. Jest to związane z faktem, iż na terenie województwa opolskiego nie stwierdzono nigdzie takiego udziału emisji liniowej, którego redukcja przyczyniłaby się bezpośrednio do osiągnięcia poziomów dopuszczalnych w roku prognozy.</p>

Lp.	Opiniujący	Odniesienie do dokumentu POP	Treść uwagi lub wniosku	Uzasadnienie uwagi lub wniosku	Informacja o sposobie uwzględnienia uwag i wniosków
				i zaznaczenie dużego znaczenia jej wpływu na emisję w Gminie.	
96.	Burmistrz Strzelec Opolskich		5. Prosimy o wykreślenie lub zmianę zadania wspomaganego pn.: Tworzenie punktów obsługi Programu CZYSTE POWIETRZE na terenie gminy - realizacja tego zadania nie jest spójna z możliwościami większości gmin w województwie.	Zwracamy uwagę na fakt, że Wojewódzkie Fundusze i Narodowy Fundusz nie wsparty gmin finansowo w zakresie tworzenia punktów obsługi Programu. Wypełnianie wniosków oraz odpowiadanie na pytania związane z zawartością programu są pracochłonne i w związku z dużym zainteresowaniem programem w Gminie Strzelce Opolskie wprowadzenie punktu wiązałoby się z zatrudnieniem nowego pracownika. Budżet Gminy nie umożliwia takiego rozwiązania, a pracownicy zajmujący się tą tematyką nie mają możliwości prowadzenia takiego punktu ze względu na mnogość obowiązków służbowych. Nałożenie na Gminy tego typu zadania wspomaganego może doprowadzić do wymuszenia na Gminach przystąpienia do porozumień.	Uwzględniono Zrezygnowano z zapisu. Pozostawiono działanie związane z utworzeniem stanowiska ekodoradcy.
97.	Burmistrz Strzelec Opolskich		6. Prosimy o zaznaczenie faktu, iż Programy Czyste Powietrze, Stop Smog i niektóre programy dotacji Gminnych mogą się łączyć.	Z kilkuletniego doświadczenia obserwujemy, że mieszkańcy wielokrotnie łączą dotacje z różnych źródeł na realizację jednego zadania. Prosimy o wprowadzenie zapisów zwracających uwagę na ten fakt. Uwzględnianie jedynie liczby wymian z danej dotacji nie jest realnym efektem w przypadku, gdy jedna osoba wnioskuje z 2 źródeł na tą samą inwestycję.	Wyjaśnienie. Warunki udzielania dofinansowania zależą od danego Programu i są zmienne, więc niezasadnym jest wpisywanie do Programu informacji o możliwości łączenia dofinansowań, ponieważ może dojść do sytuacji gdzie warunki udzielonego dofinansowania będą

Lp.	Opiniujący	Odniesienie do dokumentu POP	Treść uwagi lub wniosku	Uzasadnienie uwagi lub wniosku	Informacja o sposobie uwzględnienia uwag i wniosków
					dotyczyły tylko jednego źródła dofinansowania.
98.	Burmistrz Strzelec Opolskich		7. Uwaga do pisma L.dz.3536/2020 z dnia 10 kwietnia 2020 r. kierowanego przez wykonawcę firmę Atmoterm S.A. do Dyrektora Departamentu Ochrony Środowiska Urzędu Marszałkowskiego Województwa Opolskiego	Ad. I. Szczegółowa metodyka wyliczenia działań redukcyjnych dla poszczególnych scenariuszy Metodyka wyliczenia działań redukcyjnych wydaje się logiczna i spójna. Nie wyjaśniono, dlaczego do obliczenia emisji bazowej (scenariusza bazowego) nie uwzględniono redukcji z innych działań niż sektor bytowo-komunalny np. emisji liniowej czy napływowej. Uwzględnienie również innych działań mogłoby spowodować zmniejszenie wymaganej emisji. Dodatkowo na jakiej podstawie podział emisji został zastosowany w udziale: 2% (2020r.), 15% (2021-2024), 17% (2025), 21% (2026). Pismo tego nie wyjaśnia.	Wyjaśnienie: W scenariuszu bazowym zostały uwzględnione zmiany emisji zanieczyszczeń w najbliższych latach z różnych źródeł – przemysłu i energetyki, źródeł liniowych, rolnictwa, a także z sektora komunalno-bytowego. W podziale redukcji emisji wymaganej do osiągnięcia na kolejne lata uwzględniono takie czynniki jak: konieczność przygotowania pod względem organizacyjnym oraz finansowym do wymian źródeł ciepła.
99.	Burmistrz Strzelec Opolskich		8. Uwaga do pisma L.dz.3536/2020 z dnia 10 kwietnia 2020 r. kierowanego przez wykonawcę firmę Atmoterm S.A. do Dyrektora Departamentu Ochrony Środowiska Urzędu Marszałkowskiego Województwa Opolskiego	Ad.2. Szczegółowa metodyka wyliczenia kosztów realizacji działania b Podstawy wyznaczania średnich kosztów dla poszczególnych działań związanych z wymianami ogrzewania itp. są zasadne. Natomiast nie wyjaśniono w jaki sposób oszacowano pozostałe koszty działań np. kontrole. Dodatkowo w programie brakuje informacji, ile Gmina powinna zabezpieczyć środków na swoje działania. Brakuje w POP również wyjaśnienia zawartego w piśmie związanego	Wyjaśnienie. Zaproponowane koszty zostały oparte o realne ceny urządzeń i inwestycji. Podane koszty stanowią szacunki. Gmina może ponieść koszty niższe lub wyższe, a nawet prowadzić działania w zakresie edukacji ekologicznej bezkosztowo. Na przedstawione kwoty miały wpływ koszty

Lp.	Opiniujący	Odniesienie do dokumentu POP	Treść uwagi lub wniosku	Uzasadnienie uwagi lub wniosku	Informacja o sposobie uwzględnienia uwag i wniosków
				z informacją czyje koszty składają się na szacowane wydatki na poszczególne zadania. Prosimy o odpowiedź o doprecyzowanie zapisów w POP.	podawane m.in. przez gminy w sprawozdaniach rocznych.
100	Burmistrz Strzelec Opolskich		9. Uwaga do pisma L.dz.3536/2020 z dnia 10 kwietnia 2020 r. kierowanego przez wykonawcę firmę Atmoterm S.A. do Dyrektora Departamentu Ochrony Środowiska Urzędu Marszałkowskiego Województwa Opolskiego	Ad.3. Szczegółowa metodyka wyliczenia wielkości redukcji emisji. Metodyka jest zrozumiała natomiast pojawia się pytanie czy model opracowany na podstawie jedynie danych z KOBIZE przy uwzględnieniu danych z emisji progowej nie jest błędny? Wydaje się, że zastosowanie takiego modelu bez uwzględnienia redukcji emisji napływowej z gmin ościennych (która też zostanie zredukowana przy działaniach POP) wymusza większą redukcję zanieczyszczeń dla poszczególnych samorządów. A może model uwzględnia również te dane?	Wyjaśnienie: Jak wskazano w bilansie emisji zanieczyszczeń w roku bazowym i w roku prognozy uwzględniono emisję napływową (z gmin, sąsiednich województw oraz spoza kraju), jak również ich prognozowane zmiany w czasie do roku prognozy (m.in. tabela 43 Porównanie emisji spoza województwa opolskiego pyłu PM10, PM2,5, B(a)P w roku bazowym i w roku prognozy 2026, a także tabela 44)
101	Miasto Opole		Zgodnie ze zbiorczym raportem krajowym z wynikami oceny dotyczącym „Pięcioletniej oceny jakości powietrza w strefach w Polsce wykonanej za lata 2014 – 2018 według zasad określonych w art. 88 ust. 2 ustawy – Prawo ochrony środowiska”, wykonanym przez Instytut Ochrony Środowiska – Państwowy Instytut Badawczy na zlecenie GIOŚ, jakość powietrza w strefie miasto Opole w zakresie zawartości pyłu zawieszonego PM 2,5 poprawiła się, w związku z tym w katalogu działań naprawczych dotyczących Opola, ujętych w projekcie Programu ochrony powietrza, nie powinno wskazywać się obowiązku redukcji pyłu zawieszonego PM 2,5 w powietrzu.	Z ww. zbiorczego raportu krajowego wynika, że w zakresie pyłu zawieszonego PM10 i B(a)P – stan powietrza w ww. okresie rzeczywiście się nie zmienił. Należy przy tym mocno podkreślić, że w przypadku stanu powietrza w odniesieniu do 2018 r. (tzw. roku bazowego) Opole nie jest miastem, w którym stan powietrza jest najgorszy w województwie opolskim. Można się o tym przekonać zestawiając następujące informacje dotyczące stanu powietrza w poszczególnych miastach:1) liczba dni z przekroczeniami dopuszczalnego	Uwzględniono częściowo. Istotnie mając na uwadze wyniki pomiarów z lat 2013-2018 jak i wyniki Rocznej oceny jakości powietrza za rok 2019 można stwierdzić, iż stężenia pyłu zawieszonego PM2,5 na terenie strefy miasto Opole obniżyły się. Należy jednak pamiętać, że wciąż przekraczane są stężenia dopuszczalne pyłu zawieszonego PM10 oraz

Lp.	Opiniujący	Odniesienie do dokumentu POP	Treść uwagi lub wniosku	Uzasadnienie uwagi lub wniosku	Informacja o sposobie uwzględnienia uwag i wniosków
				<p>stężenia 24-godzinne pyłu zawieszonego PM10 w roku bazowym 2018:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ilość dni z przekroczeniami (stęż. 24 godz. dla pyłu PM10) w Opolu: na stacji pomiarowej przy ul. Koszyka (stacja automatyczna) – 60 dni, a na stacji przy ul. Armii Krajowej (stacja manualna) – 49 dni; - ilość dni z przekroczeniami (stęż. 24 godz. dla pyłu PM10) w Nysie: na stacji pomiarowej przy ul. Rodziewiczówny 1 – pomiar manualny - 59 dni; - ilość dni z przekroczeniami (stęż. 24 godz. dla pyłu PM10) w Głubczycach; na stacji przy ul. Ratuszowej 9 – pomiar manualny - 59 dni; - ilość dni z przekroczeniami (stęż. 24 godz. dla pyłu PM10) w Kędzierzynie – Koźlu: na stacji pomiarowej przy ul. Bolesława Śmiałego – pomiar manualny – 43 dni, pomiar automatyczny -65 dni; - ilość dni z przekroczeniami (stęż. 24 godz. dla pyłu PM10) w Oleśnie: na stacji pomiarowej przy ul. Słowackiego – pomiar automatyczny - 70 dni; - ilość dni z przekroczeniami (stęż. 24 godz. dla pyłu PM10) w Zdzeszowicach: na stacji pomiarowej ul. Piastów 6 – pomiar manualny – 65 dni, pomiar automatyczny - 82 dni; <p>2) stężenia średnioroczne w roku bazowym 2018:</p> <ul style="list-style-type: none"> - w Opolu - 34,7 µg/m³ (stacja manualna), 30,7 µg/m³ (stacja automatyczna); w Nysie – 32,4 µg/m³; 	<p>stężenia docelowe B(a)P. Ponadto należy zauważyć, iż w harmonogramie realizacji działań nie wskazano specjalnych działań dla obniżenia stężeń pyłu PM2,5. Stężenia te będą obniżane wraz z obniżaniem ładunku emisji pyłu PM10, któremu towarzyszy pył PM2,5.</p> <p>Wszystkie przytoczone w uwadze dane są prawdziwe i wszystkie wskazują, że na terenie Opola przekraczane są poziomy dopuszczalne. Dlatego konieczne jest prowadzenie działań naprawczych zmierzających do redukcji emisji pyłu do powietrza.</p> <p>Należy także nadmienić, iż w Programie nie porównuje się stref czy miejscowości oraz nigdzie nie padło stwierdzenie, iż jakość powietrza w mieście Opolu jest najgorsza spośród wszystkich miast województwa opolskiego.</p>

Lp.	Opiniujący	Odniesienie do dokumentu POP	Treść uwagi lub wniosku	Uzasadnienie uwagi lub wniosku	Informacja o sposobie uwzględnienia uwag i wniosków
				<ul style="list-style-type: none"> - w Głubczycach – 35,4 µg/m³; - w Kędzierzynie –Kozłu- 30,7 µg/m³ (stacja manualna), 37,4 µg/m³ (stacja automatyczna); - w Oleśnie – 34,3 µg/m³; - w Zdziezowicach – 36,0 µg/m³ (stacja manualna), 39,5 µg/m³ (stacja automatyczna); 3) stężenia maksymalne 24-godzinne w roku bazowym 2018: <ul style="list-style-type: none"> - w Opolu: na stacji pomiarowej przy ul. Koszyka – 177 µg/m³, a na stacji przy ul. Armii Krajowej – 139 µg/m³ dni, przy czym nie były przekroczone stężenia alarmowe; - w Nysie – 177 µg/m³; - w Głubczycach – 159 µg/m³; - w Kędzierzynie –Kozłu- 127 µg/m³ (stacja manualna), 219 µg/m³ (stacja automatyczna) – przekroczone stężenie alarmowe; - w Oleśnie – 144 µg/m³; - w Zdziezowicach – 204 µg/m³ - przekroczone stężenie alarmowe (stacja manualna), 226 µg/m³ - przekroczone stężenie alarmowe (stacja automatyczna). 	
102	Miasto Opole			<p>Zaprezentowane powyżej zestawienie wskazuje, że w Opolu w roku 2018 (bazowym) występował problem ze stanem powietrza, ale jego jakość była gorsza w innych miastach, w których zlokalizowane są stacje pomiarowe. Tymczasem porównując wskazaną w projekcie „Programu ochrony powietrza dla województwa opolskiego” konieczną</p>	<p>Uwzględniono. Stosownie do uwag Ministra Klimatu oraz uzgodnień z Zamawiającym, w harmonogramach realizacji działań naprawczych podano, jaki jest wymagany do osiągnięcia efekt rzeczowy</p>

Lp.	Opiniujący	Odniesienie do dokumentu POP	Treść uwagi lub wniosku	Uzasadnienie uwagi lub wniosku	Informacja o sposobie uwzględnienia uwag i wniosków
				<p>do redukcji ilość pyłów zawieszonych PM10, Miasto Opole jest jego „negatywnym liderem”:</p> <ul style="list-style-type: none"> - w Opolu należy zredukować pył zawieszony PM10 aż o 195,59 Mg/rok; - w Nysie należy zredukować pył zawieszony PM10 o 143,62 Mg/rok; - w Głubczycach należy zredukować pył zawieszony PM10 o 94,53 Mg/rok; - w Kędzierzynie-Koźlu należy zredukować pył zawieszony PM 10 o 67,79 Mg/rok; - w Oleśnie należy zredukować pył zawieszony PM10 o 54,14 Mg/rok; - w Zdzieszowicach należy zredukować pył zawieszony PM10 o 47,81 Mg/rok. 	<p>w postaci powierzchni [m²], na której należy dokonać zmiany starego nieefektywnego źródła ciepła na paliwo stałe na nowe niskoemisyjne lub likwidacji takiego źródła poprzez podłączenie do sieci ciepłowniczej. Szacunkowy efekt redukcji emisji zanieczyszczeń został wskazany w podziale na powiaty. Stosownie do tego zweryfikowano i przededagowano inne zapisy. Założenia do obliczeń zostały przedstawione w opisie scenariuszy – Rozdział 8.2.</p> <p>Dla miasta Opola przewidziano wymianę źródeł ciepła w 2,6% zasobów mieszkaniowych na terenie miasta, co wydaje się realne do realizacji w ciągu 6 lat.</p>
103	Miasto Opole		<p>Naszym zdaniem wskazana w projekcie „Programu ochrony powietrza dla województwa opolskiego” wielkość redukcji emisji pyłów PM10 nie jest przemyślana i nie jest adekwatna do problemów jakości powietrza odzwierciedlonych w wynikach na poszczególnych stacjach pomiarowych. Projekt Programu nie zawiera żadnych wyjaśnień, dlaczego na obszarach najbardziej dotkniętych bardzo złym stanem powietrza powinno się redukować emisję w mniejszym stopniu, niż w strefie miasto Opole. Prawdopodobnie inne gminy również są zaskoczone skalą redukcji emisji zanieczyszczeń zaprezentowaną w ww.</p>		<p>Uwzględniono.</p> <p>Stosownie do uwag Ministra Klimatu oraz uzgodnień z Zamawiającym, w harmonogramach realizacji działań naprawczych podano, jaki jest wymagany do osiągnięcia efekt rzeczowy</p>

Lp.	Opiniujący	Odniesienie do dokumentu POP	Treść uwagi lub wniosku	Uzasadnienie uwagi lub wniosku	Informacja o sposobie uwzględnienia uwag i wniosków
			projekcie Programu, tym bardziej, że na większości obszarów zlokalizowanych na terenie innych gmin nie są zlokalizowane żadne stacje pomiarowe. Inne miasta również posiadają sieci ciepłownicze oraz sieci gazowe.		w postaci powierzchni [m ²], na której należy dokonać zmiany starego nieefektywnego źródła ciepła na paliwo stałe na nowe niskoemisyjne lub likwidacji takiego źródła poprzez podłączenie do sieci ciepłowniczej. Szacunkowy efekt redukcji emisji zanieczyszczeń został wskazany w podziale na powiaty. Stosownie do tego zweryfikowano i preredagowano inne zapisy. Założenia do obliczeń zostały przedstawione w opisie scenariuszy – Rozdział 8.2. Dla miasta Opola przewidziano wymianę źródeł ciepła w 2,6% zasobów mieszkaniowych na terenie miasta, co wydaje się realne do realizacji w ciągu 6 lat.
104	Miasto Opole		Nie wykazano, ile źródeł niskiej emisji znajduje się na terenie województwa opolskiego, z podziałem na poszczególne obszary przekroczeń, gminy, powiaty. Nie przeprowadzono analizy w zakresie faktycznego oddziaływania na środowisko sektora komunalno-bytowego, ponieważ nie jest znana rzeczywista ilość oraz struktura indywidualnych źródeł ogrzewania, wykorzystywanych przez mieszkańców województwa opolskiego. Bez inwentaryzacji źródeł emisji (w tym komunalno-bytowych) nie można prawidłowo określić skali oddziaływania tych źródeł, położonych na terenie poszczególnych gmin,		Wyjaśnienie. W zasadzie uwaga nie jest skierowana do Programu, ponieważ skala przekroczeń poziomów dopuszczalnych i docelowych w roku 2018 została wskazana w Rocznej ocenie jakości powietrza, a ta przygotowana była na

Lp.	Opiniujący	Odniesienie do dokumentu POP	Treść uwagi lub wniosku	Uzasadnienie uwagi lub wniosku	Informacja o sposobie uwzględnienia uwag i wniosków
			<p>a tym samym określić wielkości redukcji koniecznej do zrealizowania na terenie poszczególnych jednostek administracyjnych.</p>		<p>podstawie Centralnej Bazy Emisji KOBIZE i modelowania przygotowanego przez IOŚ. Te elementy były podstawą do wskazania obszarów przekroczeń.</p> <p>Programy ochrony powietrza odpowiadają całym swoim zakresem wymogom prawnym, których lista jest pierwszym rozdziałem dokumentu. Zgodnie z nimi Program opiera się m.in. o roczną ocenę jakości powietrza w województwie opolskim za rok 2018, a także został sporządzony na bazie inwentaryzacji emisji przekazanej przez GIOŚ. W bazie krajowej KOBIZE zostały określone szczegółowo wszystkie źródła emisji komunalno-bytowej.</p> <p>Ponadto Program nie ma na celu przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko sektora komunalno-bytowego, a wskazanie jakie źródła powodują przekraczanie norm jakości powietrza oraz jaki zakres działań</p>

Lp.	Opiniujący	Odniesienie do dokumentu POP	Treść uwagi lub wniosku	Uzasadnienie uwagi lub wniosku	Informacja o sposobie uwzględnienia uwag i wniosków
					naprawczych jest niezbędny, aby normy były dotrzymane w możliwie najkrótszym czasie.
105	Miasto Opole		W przypadku, kiedy określona redukcja emisji wynika tylko z szacunków, a nie popartej faktami analizy, to w przypadku kontroli Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska, w zakresie terminowej realizacji obowiązków nałożonych w nowym Programie niemożliwych do zrealizowania w terminie w nim narzuconym w zakresie prowadzonych przez Miasto Opole działań naprawczych, ich wyniki będą najpewniej skutkować ogromnymi karami. Miasto Opole od wielu lat wnioskowało do władz samorządu województwa, aby taką inwentaryzację źródeł emisji przeprowadzić, żeby określić skalę problemu oraz dobrać najbardziej optymalne działania naprawcze i pozyskać na ten cel odpowiednie środki finansowe.		Uwzględniono Inwentaryzacja źródeł emisji z indywidualnych systemów ogrzewania zostanie przeprowadzona w ramach projektu LIFE.
106	Miasto Opole		W projekcie ww. Programie wskazano, że Opole w ciągu 5,5 roku obowiązywania nowego Programu ochrony powietrza, ma zredukować emisję pyłów zawieszonych PM10 o 195,59 Mg/rok. Taki obowiązek jest nierealny do spełnienia w latach 2020-2026, co poniżej wyjaśniamy.	Jeśli chodzi o działania naprawcze przewidziane w POP do realizacji w strefie miasto Opole informujemy, że wskazany do realizacji obowiązek redukcji pyłu zawieszzonego pyłu PM10 - rocznie o ok. 30 Mg (oprócz roku 2020 – 3,91 Mg/rok) jest nierealny, ponieważ biorąc pod uwagę dotychczasowe doświadczenia w zakresie redukcji tzw. „niskiej emisji”, redukcję pyłów zawieszonych PM10 na ww. poziomie Miasto Opole realizowało w okresie 2 lat. Taki efekt ekologiczny jest poparty sprawozdaniami z realizacji dotychczasowych Programów ochrony powietrza. W 2018 r. i 2019 r. zostały zrealizowane zadania związane z redukcją niskiej emisji z sektora komunalno-bytowego (ze źródeł powierzchniowych),	Uwzględniono. Stosownie do uwag Ministra Klimatu oraz uzgodnień z Zamawiającym, w harmonogramach realizacji działań naprawczych podano, jaki jest wymagany do osiągnięcia efekt rzeczowy w postaci powierzchni [m ²], na której należy dokonać zmiany starego nieefektywnego źródła ciepła na paliwo stałe na nowe niskoemisyjne lub likwidacji takiego źródła poprzez podłączenie do sieci ciepłowniczej. Szacunkowy efekt redukcji emisji

Lp.	Opiniujący	Odniesienie do dokumentu POP	Treść uwagi lub wniosku	Uzasadnienie uwagi lub wniosku	Informacja o sposobie uwzględnienia uwag i wniosków
				<p>których efekt ekologiczny wyniósł odpowiednio w:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 2018 r.: redukcja pyłu PM10 – 20,098 Mg/rok, pyłu PM2,5 – 19,842 Mg/rok, B(a)P – 0,011 Mg/rok; - 2019 r.: redukcja pyłu PM10 – 15,981 Mg/rok, pyłu PM2,5 – 15,772 Mg/rok, B(a)P – 0,0094 Mg/rok. Podsumowując ww. wyniki, w ciągu dwóch lat Miasto Opole zredukowało o 36,079 Mg emisję pyłów PM10; o 35,614 Mg emisję pyłów PM2,5 oraz o 0,0204 Mg emisję B(a)P. 	<p>zanieczyszczeń został wskazany w podziale na powiaty i dla miasta Opola wynosi on łącznie: pył PM10 – 49,94 Mg, pył PM2,5 – 49,51 Mg, B(a)P – 0,029 Mg. Stosownie do tego zweryfikowano i przeredagowano inne zapisy. Założenia do obliczeń zostały przedstawione w opisie scenariuszy – Rozdział 8.2.</p> <p>Dla miasta Opola przewidziano wymianę źródeł ciepła w 2,6 % zasobów mieszkaniowych na terenie miasta, co wydaje się realne do realizacji w ciągu 6 lat.</p>
107	Miasto Opole			<p>Działania w zakresie zastąpienia niskosprawnych urządzeń grzewczych siecią ciepłowniczą lub urządzeniami opalnymi gazem sieciowym, OZE, urządzeniami na energię elektryczną, urządzeniami opalnymi gazem LPG lub olejem opałowym, Miasto Opole realizuje na podstawie uchwały Nr XX/401/19 Rady Miasta Opola z dnia 17 grudnia 2019 r. w sprawie uchwalenia Wieloletniej Prognozy Finansowej Miasta Opola (dalej zwanej WPF), która stanowi fundament oraz daje gwarancję sprawnej realizacji działań na rzecz poprawy jakości powietrza. Montaż finansowy WPF</p>	<p>Uwzględniono częściowo. Wskazane koszty to szacunkowe koszty, które ponoszone będą przez różne strony realizujące zadania. Ponadto nie ma obowiązku wydatkowania środków finansowych w zadanej wysokości. Gminy udzielają dofinansowania w pewnym ułamku kosztów, resztę ponoszą właściciele czy zarządzający budynkami i nieruchomościami. Podać jednak należy w Programie</p>

Lp.	Opiniujący	Odniesienie do dokumentu POP	Treść uwagi lub wniosku	Uzasadnienie uwagi lub wniosku	Informacja o sposobie uwzględnienia uwag i wniosków
				<p>prowadzony jest zgodnie z wykładnią prawa na 3 lata, na podstawie art. 227 ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2019 r. poz. 869, z 2018 poz. 2245). Zatem planowane finansowanie zadań nie może być dłuższe niż określone w ww. przepisach.</p> <p>Miasto Opole w WPF ma utworzone zadanie pn. realizacja „Programu czyste powietrze – oddech dla Opola – dotacje celowe”, na które zabezpieczono środki finansowe w wysokości 8 271 446 zł na okres 2020–2023. Średnio w roku przypada 2 mln zł na realizację ww. zadań. Natomiast założona w projekcie Programu ochrony powietrza (POP) kwota dla Miasta Opola, która musi być przeznaczona w analogicznym okresie 2020-2023 określona została na 25 720 000 zł, a na cały okres realizacji (2020-2026) scenariusza redukcji niskiej emisji, projekt POP zakłada aż 54 720 000 zł.</p>	szacunkowe całkowite koszty, aby możliwe było oszacowanie na poziomie kraju, jakie środki powinny zostać przeznaczone na wsparcie zmiany systemów ogrzewania.
108	Miasto Opole			<p>Biorąc pod uwagę, że art. 315a ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (t. j. Dz. U. z 2019 r. poz. 1396 ze zm.) stanowi, że w przypadku niedotrzymania realizacji działań określonych w programach ochrony powietrza i ich aktualizacjach lub planach działań krótkoterminowych – organ za to odpowiedzialny podlega karze pieniężnej w wysokości od 50 000 zł do 500 000 zł, zapisy w POP dotyczące ściśle określonych obowiązków</p>	<p>Uwzględniono. Wartości redukcji emisji zanieczyszczeń zostały zweryfikowane, co opisano powyżej.</p>

Lp.	Opiniujący	Odniesienie do dokumentu POP	Treść uwagi lub wniosku	Uzasadnienie uwagi lub wniosku	Informacja o sposobie uwzględnienia uwag i wniosków
				planowanych do realizacji w poszczególnych latach w okresie 2020-2026 oraz środków na ten cel – muszą być możliwe do zrealizowania przez poszczególne gminy.	
109	Miasto Opole			<p>Ponadto mając na uwadze fakt, iż obowiązująca uchwała „antysmogowa” dla terenu województwa opolskiego, nie zawiera harmonogramu likwidacji starych kotłów na paliwo stałe dla obszaru całego województwa, Prezydent Miasta Opola jak również wódcy innych gmin z terenu województwa opolskiego nie posiadają realnych narzędzi, mobilizujących mieszkańców do wymiany starych kotłów. Nadmieniam, że zmiana sposobu ogrzewania jest dobrowolna zarówno na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej, jak też w województwie opolskim. Ani akty prawa krajowego, ani prawa miejscowego nie wyznaczają nakazu oraz harmonogramu likwidacji bądź wymiany niskosprawnych urządzeń grzewczych. W związku z tym istnieje duże prawdopodobieństwo, dodatkowo wzmożone sytuacją społeczno-ekonomiczną spowodowaną pandemią koronawirusa COVID-19, że nastąpi spadek zainteresowania mieszkańców realizacją inwestycji polegających na zmianie sposobu ogrzewania, które w największej mierze przyczyniają się do istotnej poprawy jakości powietrza.</p>	<p>Wyjaśnienie. Program ochrony powietrza przedstawia wielkości redukcji w celu osiągnięcia poziomów dopuszczalnych. Wielkości te są obliczone na bazie danych wyjściowych, które jako Wykonawcy byliśmy zobowiązani wykorzystać, czyli Rocznej oceny jakości powietrza za rok 2018 opublikowanej przez GIOŚ oraz krajowej bazy emisji udostępnionej przez KOBIZE. Do zaproponowanej zmiany ogrzewania można wykorzystać różne narzędzia będące w gestii Urzędu – współpracę ze spółdzielniami mieszkaniowymi, z NFOŚiGW w zakresie pozyskania informacji o wnioskach do programu Czyste Powietrze i innych. W projekcie Programu wskazano również zadanie dla Zarządu Województwa polegające na zmianie</p>

Lp.	Opiniujący	Odniesienie do dokumentu POP	Treść uwagi lub wniosku	Uzasadnienie uwagi lub wniosku	Informacja o sposobie uwzględnienia uwag i wniosków
					uchwały antysmogowej w celu uwzględnienia ograniczeń w zakresie stosowania urządzeń grzewczych, co jest także zgodne z sugestią Ministra Klimatu.
110	Miasto Opole		Nie można zgodzić się również z tym, że Prezydent Miasta Opola ma być organem sprawozdającym realizację scenariusza redukcji związanego z ograniczeniem niskiej emisji z sektora komunalno-bytowego, którym nie zarządza w całości. W działaniu PL1601/01 wskazano na terenie Opola kilku realizatorów: Prezydenta Miasta Opola oraz właścicieli i zarządców nieruchomości. Prezydent Miasta Opola sprawuje nadzór nad miejskimi jednostkami organizacyjnymi oraz zasobami miejskimi i dlatego może opracowywać sprawozdania tylko z działań przez nierealizowanych. Pozostali zarządcy nieruchomości są niezależni i nie ma możliwości prawnych, aby zobowiązać ich do przekazywania informacji nt. prowadzonych przez nich działań w zakresie ograniczania niskiej emisji lub/i poprawy efektywności energetycznej budynków przez nich zarządzanych. W związku z tym Prezydent Miasta Opola nie ma możliwości prawnych pozyskania danych na temat wymiany źródeł ogrzewania, termomodernizacji lub budowy nowych obiektów, które wykorzystują niskoemisyjne lub zeroemisyjne źródła ciepła.	Organem, który mógłby dysponować takimi informacjami jest Powiatowy Inspektor Nadzoru Budowlanego w Opolu. Organ nadzoru budowlanego posiada informacje na temat zrealizowanych inwestycji, w tym budowy budynków mieszkalnych, remontów budynków w tym termomodernizacji lub/i zmiany sposobu ogrzewania, ponieważ prowadzi zadania z zakresu przekazywania do użytkowania obiektów budowlanych oraz z zakresu kontroli ich utrzymywania. Prezydent Miasta Opola posiada informacje dotyczące inwestycji, na realizację których udzielił dotacji, natomiast na przeprowadzenie termomodernizacji obiektów budowlanych Miasto Opole nie udziela dotacji.	Wyjaśnienie. Zdajemy sobie sprawę, że nie ma takich narzędzi, które zmuszą instytucje niezależne od Urzędu Miasta do przekazywania informacji, a tym bardziej do realizacji działań, przyczyniających się do poprawy jakości powietrza. Niemniej jednak takie zadania muszą być rozplanowane na różne jednostki, osoby prawne i fizyczne, zgodnie z Rozporządzeniem Ministra w sprawie programów ochrony powietrza (§ 3 pkt 5 lit. f i § 5 pkt 2). W takim wypadku w zakresie zadań Urzędu Miasta jest pozyskanie tych informacji - oczywiście w miarę możliwości (w tym także od Inspektoratów Budowlanych). Pozyskanie poprzez np. występowanie do NFOŚiGW w sprawie listy

Lp.	Opiniujący	Odniesienie do dokumentu POP	Treść uwagi lub wniosku	Uzasadnienie uwagi lub wniosku	Informacja o sposobie uwzględnienia uwag i wniosków
					osób składających wnioski do Programu Czyste Powietrze, nawiązanie współpracy ze spółdzielniami mieszkaniowymi, zobowiązanie innych instytucji do przekazywania sprawozdań na podstawie aktu prawa miejscowego, jakim jest program ochrony powietrza.
111	Miasto Opole		<p>Ponadto poniżej wykaz innych nieprawidłowości i kwestii budzących szereg wątpliwości:</p> <p>1. W jaki sposób określono udział substancji w powietrzu, wprowadzanych w strefie miasto Opole w ramach powszechnego korzystania ze środowiska i zwykłego korzystania ze środowiska. W projekcie „Programu ochrony powietrza dla województwa opolskiego” nie określono, do jakiego rodzaju korzystania zakwalifikowano korzystanie przez mieszkańców z pieców, kotłów służących do ogrzewania mieszkań lub/i budynków. Również nie wyjaśniono, w jaki sposób obliczono udziały procentowe ww. rodzajów korzystania ze środowiska.</p>		<p>Uzupełniono.</p> <p>Powszechne korzystanie ze środowiska obejmuje sektor komunalno-bytowy stosownie do art. 4 ustawy POŚ, a zwykle wykracza poza ramy powszechnego. Stosowne wyjaśnienie tej kwestii dodano w rozdziale 6.2</p> <p>Dodano zapis: „Zgodnie z wymaganiami rozporządzenia w sprawie programów ochrony powietrza i planów działań krótkoterminowych przedstawiony został również procentowy udział substancji w powietrzu wprowadzanych w strefach w ramach powszechnego i zwykłego korzystania ze środowiska.</p>

Lp.	Opiniujący	Odniesienie do dokumentu POP	Treść uwagi lub wniosku	Uzasadnienie uwagi lub wniosku	Informacja o sposobie uwzględnienia uwag i wniosków
					<p>Zgodnie z zapisami ustawy POŚ (art. 4 ust. 1) „powszechne korzystanie ze środowiska przysługuje z mocy ustawy każdemu i obejmuje korzystanie ze środowiska, bez użycia instalacji, w celu zaspokojenia potrzeb osobistych oraz gospodarstwa domowego, w tym wypoczynku oraz uprawiania sportu, w zakresie:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) wprowadzania do środowiska substancji lub energii; 2) innych niż wymienione w pkt 1 rodzajów powszechnego korzystania z wód w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne.” <p>Stosownie do art. 4 ust. 3. „zwykłym korzystaniem ze środowiska jest takie korzystanie wykraczające poza ramy korzystania powszechnego, co do którego ustawa nie wprowadza obowiązku uzyskania pozwolenia”. Dlatego do powszechnego korzystania ze środowiska</p>

Lp.	Opiniujący	Odniesienie do dokumentu POP	Treść uwagi lub wniosku	Uzasadnienie uwagi lub wniosku	Informacja o sposobie uwzględnienia uwag i wniosków
					zaliczono sektor komunalno-bytowy, natomiast źródła niezorganizowane, rolnictwo oraz transport drogowy zaliczono do zwykłego korzystania ze środowiska."
112	Miasto Opole		2. W projekcie Programu nie wyjaśniono co oznacza pojęcie „tło miejskie” oraz „tło lokalne”. Na terenie Opola znajdują się 2 stacje pomiarowe do badania tła miejskiego, zatem nasuwa się wątpliwość czy i w jaki sposób bada się tło lokalne? Jakie źródła emisji mają wpływ na kształtowanie tła miejskiego, a jakie na tło lokalne? W jaki sposób na stan powietrza Opola oddziałuje zarówno tło miejskie, a jak tło lokalne?		<p>Uzupełniono.</p> <p>Pojęcia te nie zostały zdefiniowane ani w dyrektywie CAPE, ani w polskim prawie. Do przeprowadzenia analiz wykonawca korzystał ze swego długoletniego doświadczenia i wiedzy eksperckiej.</p> <p>Stosowne wyjaśnienia tych pojęć w możliwie przystępny sposób (stosownie do wymagań dokumentu poddawanego konsultacjom społecznym) zostały zamieszczone w rozdziale 6</p> <p>Dodano zapis:</p> <p>„Zgodnie z wymaganiami rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2019 roku w sprawie programów ochrony powietrza i planów działań krótkoterminowych (§3 ust. 2) informacje na temat przekroczeń poziomów dopuszczalnych</p>

Lp.	Opiniujący	Odniesienie do dokumentu POP	Treść uwagi lub wniosku	Uzasadnienie uwagi lub wniosku	Informacja o sposobie uwzględnienia uwag i wniosków
					<p>lub docelowych należy podać z wyszczególnieniem:</p> <ul style="list-style-type: none"> - szacunkowego poziomu tła regionalnego stężeń substancji w powietrzu; - szacunkowego podziału dla przyrostu tła miejskiego stężeń substancji w powietrzu; - szacunkowego podziału dla przyrostu lokalnego stężeń substancji w powietrzu. <p>Szacunkowy poziom tła regionalnego to wielkość stężeń, jakie generowane są przez źródła naturalne oraz źródła emisji znajdujące się poza obszarem województwa. Na terenie miast lub aglomeracji będących strefami oceny jakości powietrza gęstość źródeł emisji jest wyższa niż poza ich obszarem, dlatego na tych terenach stężenia są wyższe i określa się przyrost tła miejskiego (w podziale na różne rodzaje źródeł emisji). Jest to wzrost stężeń zanieczyszczeń generowany przez źródła na terenie miasta oraz w jego bezpośrednim sąsiedztwie. Przyrost tła miejskiego obserwowany jest nawet</p>

Lp.	Opiniujący	Odniesienie do dokumentu POP	Treść uwagi lub wniosku	Uzasadnienie uwagi lub wniosku	Informacja o sposobie uwzględnienia uwag i wniosków
					<p>w sytuacjach, gdy na terenie miasta nie są notowane przekroczenia poziomów dopuszczalnych czy docelowych. W miejscach, gdzie notowane są najwyższe stężenia określa się lokalny przyrost stężeń w podziale na różne rodzaje źródeł emisji lub różne sektory.</p> <p>Określenie tych wielkości możliwe jest dzięki przeprowadzeniu modelowania rozprzestrzeniania zanieczyszczeń w powietrzu.</p> <p>W dalszej części rozdziału omówiono szacunkowy poziom tła regionalnego w obu strefach województwa polskiego, a także wskazano:</p> <ul style="list-style-type: none"> - w Opolu – jaki jest przyrost tła miejskiego oraz lokalny przyrost stężeń w punktach, gdzie stężenia są najwyższe oraz w punktach pomiarowych; - w strefie opolskiej – jaki jest lokalny przyrost stężeń w punktach, gdzie stężenia są najwyższe oraz w punktach pomiarowych.”

Lp.	Opiniujący	Odniesienie do dokumentu POP	Treść uwagi lub wniosku	Uzasadnienie uwagi lub wniosku	Informacja o sposobie uwzględnienia uwag i wniosków
113	Miasto Opole		3. W tabelach nr 33, 34 oraz 35 dotyczących tła regionalnego oraz przyrostów tła miejskiego i tła lokalnego () wyspecyfikowano 2 stacje pomiarowe: przy ul. Koszyka oznaczoną jako OpOpoleKoszy i na Osiedlu Armii Krajowej oznaczoną OpOpoleOsAKr, dla których podano w kolumnach wartości liczbowe dotyczące wpływu poszczególnych źródeł emisji. Natomiast wskazano kolumnę oznaczoną jako 1618OpoPM10d01, która również zawiera wartości liczbowe, ale nie wiadomo, czy stanowią one sumę, średnią wartości wskazanych w obu punktach pomiarowych, czy też obrazują jakieś inne oddziaływania. Opis tekstowy nie zawiera informacji dotyczącej tej kolumny. Tabele są nieczytelne i niezrozumiałe.		Uzupełniono. Zapis ten oznacza tylko, że obie stacje znajdują się w obszarze przekroczeń pyłu PM10. Uzupełniono o wyjaśnienia w tabelach.
114	Miasto Opole		4. Skala oddziaływania tła zanieczyszczeń spoza Opola również budzi bardzo duże wątpliwości, ponieważ w opracowanych dotychczas Programach ochrony powietrza (z 2009 r., z 2011 r., z 2016 r.) na stan powietrza w Opolu oddziaływał w bardzo dużym stopniu napływ zanieczyszczeń spoza Opola.	- zgodnie z „Programem ochrony powietrza dla strefy opolskiej” - uchwała nr XXXIII/ 352/2009 Sejmiku Województwa Opolskiego z dnia 7 lipca 2009r., tło całkowite kształtowało 42,8 % poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10 dla 24 godzin; - zgodnie z „Programem ochrony powietrza dla strefy miasto Opole, ze względu na przekroczenie poziomów dopuszczalnych pyłu PM10 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z planem działań krótkoterminowych” - uchwała Nr XXXIV/ 416/2013 Sejmiku Województwa Opolskiego z dnia 25 października 2013r., tło całkowite kształtowało 45,8 % poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10 dla 24 godzin; - zgodnie z „Programem ochrony powietrza dla strefy opolskiej i miasta Opola ze względu na przekroczenie poziomów dopuszczalnych pyłu PM 10 i poziomu docelowego benzo(a)pirenu	Wyjaśnienie. Stosownie do wymagań rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie programów ochrony powietrza i planów działań krótkoterminowych analizę odpowiedzialności poszczególnych rodzajów źródeł oraz tła regionalnego przeprowadza się w stosunku do stężeń średniorocznych. Wcześniej nie było to tak wyraźnie wskazane. Natomiast przytaczana analiza dla poszczególnych dób w roku może być inna. Jednak udział źródeł spoza Opola nie zmienił się znacząco tylko został inaczej przedstawiony, zgodnie z wymaganiami rozporządzenia w sprawie

Lp.	Opiniujący	Odniesienie do dokumentu POP	Treść uwagi lub wniosku	Uzasadnienie uwagi lub wniosku	Informacja o sposobie uwzględnienia uwag i wniosków
				<p>oraz poziomów dopuszczalnych pyłu PM_{2,5}, ozonu i benzenu dla strefy opolskiej” - uchwała Nr XXXVII/403/2018 Sejmiku Województwa Opolskiego z dnia 30 stycznia 2018 r., tło całkowite kształtowało 59,4 % poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM₁₀ dla 24 godzin;</p> <p>- zgodnie natomiast z projektem „Programu ochrony powietrza dla województwa opolskiego” z 2020 r., tło całkowite kształtuje 30 % poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM₁₀ dla (w domyśle, bo w tekście projektu Programu nie jest wyjaśnione) 24 godzin.</p>	POP i PDK. Kiedy uwzględnić wszystkie źródła spoza Opola (tło regionalne i strefę opolską) ich udział w wysokości stężeń pyłu PM ₁₀ waha się między 43% a 58% (wg danych z tabeli 33).
115	Miasto Opole			<p>Oddziaływanie napływu zanieczyszczeń na stan powietrza w czterech Programach oraz rozkład przestrzenny stężeń pyłu zawieszonego PM₁₀, obliczane były tą samą metodą przy pomocy modelu CALMET/CALPUFF. Róża wiatrów również nie zmieniła się na przestrzeni lat: od 2005 r. do 2018 r. W związku z tym duże wątpliwości budzi fakt, że wpływ udziału zanieczyszczeń napływowych spoza Opola tak znacznie zmalał od 2016 r.</p> <p>W projekcie „Programu ochrony powietrza dla województwa opolskiego” nie przedstawiono analizy, czy i w jaki sposób zmalał napływ zarówno z regionu, jak i spoza regionu?</p>	<p>Wyjaśnienie.</p> <p>Udział źródeł spoza Opola nie zmienił się znacząco tylko został inaczej przedstawiony, zgodnie z wymaganiami rozporządzenia w sprawie POP i PDK. Kiedy uwzględnić wszystkie źródła spoza Opola (tło regionalne i strefę opolską) ich udział w wysokości stężeń pyłu PM₁₀ waha się między 43%, a 58% (wg danych z tabeli 33).</p> <p>Należy zwrócić uwagę, iż wartość emisji zanieczyszczeń spoza strefy pochodzi z Centralnej Bazy Emisji KOBIZE i wykonawcy</p>

Lp.	Opiniujący	Odniesienie do dokumentu POP	Treść uwagi lub wniosku	Uzasadnienie uwagi lub wniosku	Informacja o sposobie uwzględnienia uwag i wniosków
					Programu nie mają wpływu na wielkości w niej podane. Nadmienić należy, iż Minister Klimatu nie wniósł zastrzeżeń, co do wielkości emisji napływowej w drodze opiniowania.
116	Miasto Opole			Tym bardziej, że przytoczone wyżej opracowanie pn. „Pięcioletnia ocena jakości powietrza w strefach w Polsce wykonana za lata 2014-2018 według zasad określonych w art. 88 ust. 2 ustawy – Prawo ochrony środowiska” wykonane na zlecenie GIOŚ, wyraźnie wskazuje, że na terenie strefy opolskiej oznaczonej symbolem PL1602 i strefy śląskiej oznaczonej symbolem PL2405: w zakresie stężeń pyłów PM10, PM2,5 oraz B(a)P, jakość powietrza nie poprawiła się i w związku z tym nie nastąpiła zmiana klasy czystości powietrza w żadnej ze stref. W związku z tym należy domniemywać, że napływ zanieczyszczeń spoza strefy miasto Opole (PL1601) jest co najmniej na takim samym poziomie jak w latach ubiegłych.	Wyjaśnienie. Udział źródeł spoza Opola nie zmienił się znacząco tylko został inaczej przedstawiony, zgodnie z wymaganiami rozporządzenia w sprawie POP i PDK. Kiedy uwzględnić wszystkie źródła spoza Opola (tło regionalne i strefę opolską) ich udział w wysokości stężenia pyłu PM10 waha się między 43% a 58% (wg danych z tabeli 33).
117	Miasto Opole			Przy czym należy jeszcze raz podkreślić, że jeśli chodzi o strefę miasto Opole (PL1601) wg ww. oceny nastąpiła zmiana klasy czystości powietrza, ponieważ stan powietrza w zakresie pyłu PM2,5 uległ poprawie.	Wyjaśnienie. W dalszym ciągu jednak notowane są przekroczenia poziomów dopuszczalnych pyłu PM10 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu.

Lp.	Opiniujący	Odniesienie do dokumentu POP	Treść uwagi lub wniosku	Uzasadnienie uwagi lub wniosku	Informacja o sposobie uwzględnienia uwag i wniosków
					Jest faktem, iż w Rocznej ocenie jakości powietrza nie występują już obszary przekroczeń pyłu PM _{2,5} I i II fazy na terenie strefy miasto Opole. Zostało to uwzględnione w określeniu wielkości redukcji koniecznej do osiągnięcia w latach realizacji Programu oraz wielkości wskaźnika rzeczowego jaki powinien zostać osiągnięty. Istotnie wpłynęło to na obniżenie wymaganej redukcji emisji zanieczyszczeń.
118	Miasto Opole		5. W związku z tym nie można zgodzić się z ww. analizami oraz nałożonym obowiązkiem na Miasto Opole, dotyczącym konieczności redukcji emisji pyłu PM _{2,5} na poziomie 192,59 Mg w okresie 2020 – 2026 (5,5 roku). Kwestia redukcji emisji pyłu PM _{2,5} nie została wyjaśniona w sposób wyczerpujący, tym bardziej, że w dokumencie brakuje informacji nt. obszaru przekroczeń dla pyłu PM _{2,5} , a w odniesieniu do pomiarów tego zanieczyszczenia w ciągu roku 2018 (roku bazowego), w Opolu nastąpiło przekroczenie średniorocznego stężenia o 0,4 µg/m ³ w stosunku do określonej w przepisach Ministra Środowiska (faza II) normy 20 µg/m ³ . W Opolu pomiary wykonane na stacji pomiarowej na Os. Armii Krajowej, w 2018 r. wykazały stężenie średnioroczne dla pyłu PM _{2,5} – 20,4 µg/m ³ .	Warto podkreślić, że za 2019 r. nie ma jeszcze opublikowanej oceny jakości powietrza, ale zgodnie z art. 89 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (t. j. Dz. U. z 2019 r. poz. 1396 ze zm.) Główny Inspektor Ochrony Środowiska w terminie do 30 kwietnia br. dokona oceny poziomów substancji w powietrzu w strefie miasto Opole. W naszej opinii, na podstawie obserwacji wyników pomiarów z wielu lat, norma czystości dla pyłu PM _{2,5} w Opolu nie zostanie przekroczona, co wynika również z wyników pomiarów opublikowanych na stronie: http://powietrze.opole.pios.gov.pl/dane-pomiarowe/manualne	Uwzględniono częściowo. W dalszym ciągu jednak notowane są przekroczenia poziomów dopuszczalnych pyłu PM ₁₀ oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu (także w roku 2019). Faktycznie w 2019 r. na terenie strefy miasto Opole nie wyznaczono obszarów przekroczeń dla pyłu zawieszonego PM _{2,5} zarówno I jak i II fazy. Wyniki Rocznej oceny jakości powietrza za rok 2019 zostały ujęte w rozdziale dotyczącym obszarów przekroczeń w strefach Rozdział 4 Wyniki rocznej

Lp.	Opiniujący	Odniesienie do dokumentu POP	Treść uwagi lub wniosku	Uzasadnienie uwagi lub wniosku	Informacja o sposobie uwzględnienia uwag i wniosków
					oceny jakości powietrza, jak również zostały uwzględnione w obliczeniu koniecznych do osiągnięcia efektów rzeczowych jak i ekologicznych (opisane w rozdziale 8.2.2. scenariusz redukcji).
119	Miasto Opole			Z zamieszczonych tam danych za 2019 r. wynika, że wartość stężenia średniorocznego pyłu PM _{2,5} , zmierzonego na stacji pomiarowej na Os. Armii Krajowej, wyniosła 18 µg/m ³ przy dopuszczalnym w 2019 r. - 25 µg/m ³ (faza I), a 2020 r. dopuszczalne stężenie PM _{2,5} wynosi 20 µg/m ³ (faza II). Z ww. danych wynika, że w 2019 r. w strefie miasto Opole było dotrzymane dopuszczalne stężenie pyłów PM _{2,5} zarówno dla fazy I, jak i dla fazy II (w 2020 r.).	Wyjaśnienie. Uwzględniono częściowo. W dalszym ciągu jednak notowane są przekroczenia poziomów dopuszczalnych pyłu PM ₁₀ oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu (także w roku 2019). Faktycznie w 2019 r. na terenie strefy miasto Opole nie wyznaczono obszarów przekroczeń dla pyłu zawieszonego PM _{2,5} zarówno I jak i II fazy. Wyniki Rocznej oceny jakości powietrza za rok 2019 zostały ujęte w rozdziale dotyczącym obszarów przekroczeń w strefach Rozdział 4 Wyniki rocznej oceny jakości powietrza, jak również zostały uwzględnione w obliczeniu koniecznych do osiągnięcia efektów rzeczowych jak i ekologicznych (opisane

Lp.	Opiniujący	Odniesienie do dokumentu POP	Treść uwagi lub wniosku	Uzasadnienie uwagi lub wniosku	Informacja o sposobie uwzględnienia uwag i wniosków
					w rozdziale 8.2.2. scenariusz redukcji).
120	Miasto Opole		6. Analizując dotychczasowe Programy ochrony powietrza, które dotyczyły miasta Opola, w odniesieniu do obliczonej emisji pyłów zawieszonych PM10 z sektora komunalno-bytowego oraz założone w ww. Programach efekty działań naprawczych mających na celu obniżenia emisji z tego sektora:	<ul style="list-style-type: none"> - zgodnie z „Programem ochrony powietrza dla strefy opolskiej” - uchwała nr XXXIII/ 352/2009 Sejmiku Województwa Opolskiego z dnia 7 lipca 2009r. - emisja z sektora komunalno-bytowego wynosiła w 2005 r. (roku bazowym) 671,4 Mg/rok, a w roku prognozy (2011 r.) wynosić miała 519,2 Mg/rok, czyli efekt ekologiczny działań naprawczych w tym sektorze miał wynieść – 152,20 Mg – redukcja o 23%; - zgodnie z „Programem ochrony powietrza dla strefy miasto Opole, ze względu na przekroczenie poziomów dopuszczalnych pyłu PM10 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z planem działań krótkoterminowych” - uchwała Nr XXXIV/ 416/2013 Sejmiku Województwa Opolskiego z dnia 25 października 2013r. - emisja z sektora komunalno-bytowego wynosiła w 2011 r. (roku bazowym) 328,39 Mg/rok, a w roku prognozy (2020 r.) wynosić miała 261,67 Mg/rok, czyli efekt ekologiczny działań naprawczych w tym sektorze miał wynieść – 66,724 Mg – redukcja o 20%; - zgodnie z „Programem ochrony powietrza dla strefy opolskiej i miasta Opola ze względu na przekroczenie poziomów dopuszczalnych pyłu PM 10 i poziomu docelowego benzo(a)pirenu oraz poziomów dopuszczalnych pyłu PM 2,5, ozonu i benzenu dla strefy opolskiej” - 	Uwzględniono. Stosownie do uwag Ministra Klimatu oraz uzgodnień z Zamawiającym, w harmonogramach realizacji działań naprawczych podano, jaki jest wymagany do osiągnięcia efekt rzeczowy w postaci powierzchni [m ²], na której należy dokonać zmiany starego nieefektywnego źródła ciepła na paliwo stałe na nowe niskoemisyjne lub likwidacji takiego źródła poprzez podłączenie do sieci ciepłowniczej. Szacunkowy efekt redukcji emisji zanieczyszczeń został wskazany w podziale na powiaty i dla miasta Opola wynosi on łącznie: pył PM10 – 49,94 Mg, pył PM2,5 – 49,51 Mg, B(a)P – 0,029 Mg. Stosownie do tego zweryfikowano i przereagowano inne zapisy. Założenia do obliczeń zostały przedstawione w opisie scenariuszy – Rozdział 8.2.

Lp.	Opiniujący	Odniesienie do dokumentu POP	Treść uwagi lub wniosku	Uzasadnienie uwagi lub wniosku	Informacja o sposobie uwzględnienia uwag i wniosków
				<p>uchwała Nr XXXVII/403/2018 Sejmiku Województwa Opolskiego z dnia 30 stycznia 2018 r. - emisja z sektora komunalno-bytowego wynosiła w 2016 r. (roku bazowym) 361,78 Mg/rok, a w roku prognozy (2025 r.) wynosić miała 274,61 Mg/rok, czyli efekt ekologiczny działań naprawczych w tym sektorze miał wynieść – 87,17 Mg – redukcja o 24 %;</p> <p>- zgodnie z projektem „Programu ochrony powietrza dla województwa opolskiego” z 2020 r. - emisja z sektora komunalno-bytowego wynosiła w 2018 r. (roku bazowym) 365,374 Mg/rok, a w roku prognozy (2026 r.) wynosić ma 169,784 Mg/rok, czyli efekt ekologiczny działań naprawczych w tym sektorze ma wynieść – 195,59 Mg – redukcja aż o 54 %,</p>	<p>Dla miasta Opola przewidziano wymianę źródeł ciepła w 2,6% zasobów mieszkaniowych na terenie miasta, co wydaje się realne do realizacji w ciągu 6 lat.</p>
121	Miasto Opole		<p>nie można zgodzić się z przyjętą w projekcie Programu wielkością redukcji emisji pyłów PM10, ponieważ z powyższego zestawienia danych z dotychczasowych ww. Programów ochrony powietrza wynika, że przez 11 lat Miasto Opole powinno zredukować emisję zanieczyszczeń średnio na poziomie 22%, a projekt nowego Programu zakłada redukcję na poziomie aż 54 %,</p>	<p>przy czym wg założeń projektu Programu ochrony powietrza emisja pyłów PM10 z sektora komunalno-bytowego wynosiła w 2016 r. - 361,78 Mg/rok, a według projektu Programu (z 2020 r.) emisja pyłów PM10 z sektora komunalno-bytowego w roku 2018 r. wynosiła 365,374 Mg/rok, czyli emisja od 2016 r. do 2018 r. wzrosła o 3,5 Mg/rok (wg założeń Programu), a redukcja ma wynieść 195,59 Mg.</p> <p>Należy podkreślić, że w tym samym czasie Miasto Opole zrealizowało zakładaną w Programie z 2018 r. tzw. konieczną do osiągnięcia w latach 2018 – 2020 redukcję emisji pyłów PM10 – 32,69 Mg, gdyż dzięki prowadzonym działaniom naprawczym</p>	<p>Uwzględniono.</p> <p>Stosownie do uwag Ministra Klimatu oraz uzgodnień z Zamawiającym, w harmonogramach realizacji działań naprawczych podano, jaki jest wymagany do osiągnięcia efekt rzeczowy w postaci powierzchni [m²], na której należy dokonać zmiany starego nieefektywnego źródła ciepła na paliwo stałe na nowe niskoemisyjne lub likwidacji takiego źródła poprzez podłączenie do sieci</p>

Lp.	Opiniujący	Odniesienie do dokumentu POP	Treść uwagi lub wniosku	Uzasadnienie uwagi lub wniosku	Informacja o sposobie uwzględnienia uwag i wniosków
				w sektorze komunalno-bytowym w 2018 r. i 2019 r. w Opolu zredukowano emisję pyłów zawieszonych PM10 o 36,079 Mg (czyli o 3,4 Mg więcej od zakładanej), a w okresie 2020-2025 pozostało jeszcze do zredukowania 51,091 Mg, co było realne do zrealizowania.	ciepłowniczej. Szacunkowy efekt redukcji emisji zanieczyszczeń został wskazany w podziale na powiaty i dla miasta Opola wynosi on łącznie: pył PM10 –49,94 Mg, pył PM2,5 – 49,51 Mg, B(a)P –0,029 Mg. Stosownie do tego zweryfikowano i przeredagowano inne zapisy. Założenia do obliczeń zostały przedstawione w opisie scenariuszy – Rozdział 8.2. Dla miasta Opola przewidziano wymianę źródeł ciepła w 2,6% zasobów mieszkaniowych na terenie miasta, co wydaje się realne do realizacji w ciągu 6 lat.
122	Miasto Opole		7. Również nie do przyjęcia są określone w projekcie Programu koszty redukcji emisji. W żaden sposób nie wyjaśniono jak określono koszty redukcji 1 Mg pyłów zawieszonych PM10, a w związku z tym nie wiadomo, dlaczego założono tak wysokie koszty realizacji działań naprawczych w wysokości 54,72 mln zł (w okresie 2020-2026). Ponadto zgodnie z ustawą Prawo ochrony środowiska, scenariusz redukcji musi uwzględniać możliwości ekonomiczne oraz techniczne i technologiczne, a ich realizacja powinna być uzasadniona.		Wyjaśnienie. Wskazane koszty to szacunkowe koszty, które ponoszone będą przez różne strony realizujące zadania. Ponadto nie ma obowiązku wydatkowania środków finansowych w zadanej wysokości. Gminy udzielają dofinansowania w pewnym ułamku kosztów, resztę ponoszą właściciele czy zarządzający budynkami

Lp.	Opiniujący	Odniesienie do dokumentu POP	Treść uwagi lub wniosku	Uzasadnienie uwagi lub wniosku	Informacja o sposobie uwzględnienia uwag i wniosków
					i nieruchomościami. Podać jednak należy w Programie szacunkowe całkowite koszty, aby możliwe było oszacowanie na poziomie kraju, jakie środki powinny zostać przeznaczone na wsparcie zmiany systemów ogrzewania. Termin realizacji Programu jest zgodny z wymaganiami prawnymi. Natomiast wielkość emisji bazowej w 2018 roku dla każdej z gmin, wynikają z danych przekazanych przez KOBIZE.
123	Miasto Opole		8. W przypadku pyłu PM10, z pomiarów automatycznych prowadzonych na stacji pomiarowej w Opolu przy ul. Koszyka wynika, że średnioroczne stężenie pyłu PM10 wynosi 30 µg/m ³ (w 2018 r. stężenie średnioroczne na tej stacji wynosiło 34,7 µg/m ³), przy dopuszczalnym 40 µg/m ³ . Natomiast z danych pomiarowych ze stacji pomiarowej zlokalizowanej w Opolu na Osiedlu Armii Krajowej, na której prowadzone są pomiary metodą manualną (dokładniejszą) wynika, że w 2019 r. wartość stężenia średniorocznego pyłu zawieszonego PM10 wyniosła 27 µg/m ³ , przy dopuszczalnym 40 µg/m ³ . W 2018 r. stężenie średnioroczne na tej stacji wynosiło 30,7 µg/m ³ . Wartości stężenia średniorocznego pyłów PM10 na stacji pomiarowej zlokalizowanej na Os. Armii Krajowej zarówno w 2018 r., jak i w 2019 r. były niższe, od wyników pomiarów uzyskanych na stacji pomiarowej przy ul. Koszyka. W związku z tym nie można przyjąć tak duże wielkości redukcji pyłów PM10 i PM2,5.		Wyjaśnienie. Konieczne jest również dotrzymanie poziomu dopuszczalnego pyłu PM10 - liczby dni z przekroczeniami dopuszczalnego poziomu dobowego 50 µg/m ³ . Wielkości redukcji poszczególnych zanieczyszczeń zostały zweryfikowane.
124	Miasto Opole		9. W projekcie dokumentu nie uwzględniono efektów działań naprawczych prowadzonych przez Miasto Opole w 2018r. Zgodnie ze sprawozdaniem za 2018r. z realizacji zadań wynikających z „Programu ochrony powietrza dla strefy opolskiej i miasta Opola ze względu na		Uwaga nieuwzględniona. Efekty ekologiczne powinny być ujęte już w Centralnej Bazie Emisji, która jest

Lp.	Opiniujący	Odniesienie do dokumentu POP	Treść uwagi lub wniosku	Uzasadnienie uwagi lub wniosku	Informacja o sposobie uwzględnienia uwag i wniosków
			przekroczenie poziomów dopuszczalnych pyłu PM 10 i poziomu docelowego benzo(a)pirenu oraz poziomów dopuszczalnych pyłu PM 2,5, ozonu i benzenu dla strefy opolskiej” - uchwała Nr XXXVII/403/2018 Sejmiku Województwa Opolskiego z dnia 30 stycznia 2018 r., na terenie miasta Opola zrealizowane zostały działania naprawcze, których rezultatem jest redukcja emisji pyłów zawieszonych PM10 o 20,098 Mg/rok; PM2,5 – 19,842 Mg/rok; B(a)P – 0,011 Mg/rok. Natomiast w projekcie nowego programu ochrony powietrza widnieje informacja o efekcie ww. działań naprawczych w 2018 r.: 14,23 Mg/rok; PM2,5-11,67 Mg/rok; B(a)P - 0,0095 Mg/rok.		aktualna na 2018 rok i zawiera dane zgodne z rokiem 2018. W scenariuszu redukcji zostały uwzględnione natomiast istotne zmiany w zakresie wyznaczenia obszarów przekroczeń dla roku 2019, które istotnie zmieniły się dla pyłu PM2,5 w strefie miasto Opole, a także w zakresie pozostałych zanieczyszczeń w strefie opolskiej.
125	Miasto Opole		10. Proponowany w projekcie Programu termin (31.01 każdego roku) przedkładania do Marszałka Województwa Opolskiego sprawozdań z realizacji Programu ochrony powietrza jest niemożliwy do spełnienia, ponieważ jednostki samorządu terytorialnego w takim terminie są w trakcie opracowania sprawozdań z realizacji swoich budżetów. Sprawozdania z realizacji działań naprawczych powinny opierać się na sprawozdaniach z realizacji budżetów JST.		Uwzględniono częściowo. Terminy przekazywania informacji wynikają z ustawy POŚ, która wskazuje na konieczność przekazania zbiorczego sprawozdania przez Zarząd Województwa ministrowi właściwemu do spraw środowiska oraz właściwemu wojewódzkiemu inspektorowi ochrony środowiska do 31 marca. Zmieniono termin na 15 lutego.
126	Miasto Opole		11. Działania naprawcze w projekcie Programu podzielono na „dwie grupy”: działania wpisane do harmonogramu i działania, których z przyczyn opisanych w projekcie Programu, nie można ująć w harmonogram. Działania te nie posiadają harmonogramu realizacji ani wskazanych podmiotów odpowiedzialnych za ich realizację, brakuje		Wyjaśnienie. W Programie wskazano poza działaniami koniecznymi do podjęcia katalog dobrych praktyk, które powinny

Lp.	Opiniujący	Odniesienie do dokumentu POP	Treść uwagi lub wniosku	Uzasadnienie uwagi lub wniosku	Informacja o sposobie uwzględnienia uwag i wniosków
			<p>również wskaźników ich realizacji. Pytania zasadnicze: czy i w jaki sposób Miasto Opole będzie musiało sprawozdawać się z realizacji działań, które nie mają określonego harmonogramu? Tzn. czy ich realizacja będzie w jakiś sposób sprawdzana, egzekwowana? Czy np. w sprawozdaniach trzeba będzie opisać ich realizację lub tylko krótko wskazać, że się je zrealizowało?</p>		<p>wskazywać kierunki do realizacji dla gmin. Są to działania wspierające, na których mogą opierać się projekty realizowane przez m.in. gminy. Jeżeli gminy nie posiadają środków lub innych zasobów, aby je realizować, nie takiej konieczności. Nie ma obowiązku przedstawiania sprawozdań z ww. działań. Gminy mogą jednak wnioskując o dofinansowanie do planowych projektów wskazywać na zapisy Programu, w których zostały ujęte.</p>
127	Miasto Opole		<p>12. Również przykładem działania należącego do grupy działań nieobjętych harmonogramem jest konieczność przeprowadzenia postępowania kompensacyjnego. Bezsporne jest to, że należy egzekwować je w postępowaniach administracyjnych o udzielenie pozwoleń emisyjnych (w zakresie emisji do powietrza), ponieważ obowiązek ten wynika z ustawy Prawo ochrony środowiska. Proponujemy w projekcie Programu zmienić zapis dotyczący postępowania kompensacyjnych w odniesieniu do zapisów w decyzjach środowiskowych, w następujący sposób: konieczność przeprowadzenia postępowania kompensacyjnego powinna być wskazywana w decyzjach o środowiskowych uwarunkowaniach w uzasadnionych przypadkach, jeżeli zajdzie taka konieczność (realizacja inwestycji na obszarze przekroczeń, wyznaczonym na podstawie przeprowadzonej przez GIOŚ oceny jakości powietrza) na etapie wydawania pozwolenia na wprowadzanie gazów i pyłów do powietrza lub na etapie wydawania pozwolenia zintegrowanego.</p>	<p>Zawieranie takich informacji jest słuszne, bo nie będzie zaskoczenia zarówno organów wydających pozwolenia, jak i inwestorów w późniejszych etapach, podczas prowadzenia postępowań o wydanie pozwolenia na wprowadzanie gazów lub pyłów lub o wydanie pozwolenia zintegrowanego chyba, że instalacja nie będzie wymagała takiego pozwolenia wówczas taki zapis będzie zbędny. Jednakże nasuwa się pytanie, czy organy gmin na etapie postępowania o wydanie decyzji środowiskowej będą potrafiły ocenić, czy emisja z instalacji będzie wymagała uzyskania pozwolenia na wprowadzanie gazów lub pyłów</p>	<p>Uwzględniono. Zapis preredagowano i przeniesiono do rozdziału 12.</p>

Lp.	Opiniujący	Odniesienie do dokumentu POP	Treść uwagi lub wniosku	Uzasadnienie uwagi lub wniosku	Informacja o sposobie uwzględnienia uwag i wniosków
				do powietrza oraz czy wydanie ww. pozwolenia będzie obwarowane przeprowadzeniem postępowania kompensacyjnego. Postępowania o wydanie pozwoleń emisyjnych prowadzi starosta lub marszałek województwa. Decyzja „środowiskowa” wydawana dla przedsięwzięcia mogącego zawsze oddziaływać na środowisko, które będzie wymagało uzyskania pozwolenia zintegrowanego jest opiniowana przez marszałka województwa, natomiast decyzja środowiskowa wydawana dla przedsięwzięcia mogącego potencjalnie oddziaływać na środowisko, dla którego pozwolenia zintegrowane wydaje starosta, podlega takiemu opiniowaniu przez starostę. Natomiast nie podlega opiniowaniu przez ww. organy decyzja środowiskowa, jeżeli zrealizowana na jej podstawie instalacja będzie wymagała jedynie pozwolenia na wprowadzanie gazów i pyłów do powietrza (tzw. pozwolenia sektorowego).	
128	Miasto Opole		- Ad. Rozdz. „9.2.3. Kształtowanie polityki przestrzennej w sposób sprzyjający poprawie stanu jakości powietrza”: treść sugeruje działania, które w zakresie planowania przestrzennego powinny prowadzić gminy poprzez zapisy w planie, tj. „Zapisy w planach powinny wskazywać na ograniczenie stosowania systemów grzewczych, (). Można w nich również wprowadzać ograniczenia w zakresie stosowania paliw stałych dla nowych budynków, szczególnie w przypadku, gdy możliwe jest podłączenie do sieci ciepłowniczej lub gazowej.” Treść ta stoi w sprzeczności z obowiązującym prawem, ponieważ zakres ustaleń planów miejscowych jest określony ustawą o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (art. 15 ust. 2) i nie obejmuje	Prawo pozwala na określenie zasad zaopatrzenia w poszczególne media, np. zaopatrzenie w energię cieplną z systemu zbiorowego lub z indywidualnych źródeł bez stanowienia o stosowanych paliwach. Ta wykładnia prawna jest potwierdzona licznymi wyrokami sądowymi (np. II SA/Kr 373/18 - Wyrok WSA w Krakowie z 2018-05-08), a ustalenia w planach o stosowanych paliwach są uznawane jako istotne naruszenie prawa. Zgodnie z art.	Uwzględniono. Zapis przeredagowano.

Lp.	Opiniujący	Odniesienie do dokumentu POP	Treść uwagi lub wniosku	Uzasadnienie uwagi lub wniosku	Informacja o sposobie uwzględnienia uwag i wniosków
			możliwości stanowienia o stosowaniu jakichkolwiek paliw, w tym także stałych.	96 ust. 1 Prawa ochrony środowiska jedynym organem mogącym zgodnie z prawem wprowadzać ograniczenia lub zakazy w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw, jest sejmik województwa – nie gmina. W szczególności w uchwale sejmiku zgodnie z art. 96 ust. 6 pkt 3 można określić rodzaje lub jakość paliw dopuszczonych do stosowania lub których stosowanie jest zakazane na danym obszarze, lub parametry techniczne lub rozwiązania techniczne lub parametry emisji instalacji, w których następuje spalanie paliw, dopuszczonych do stosowania na tym obszarze. Powyższe warunki w żadnym przypadku nie mogą stanowić ustaleń jakiegokolwiek planu miejscowego. Nadmienić przy tym należy, że np. ustalenia w zakresie zaopatrzenia w energię cieplną zarówno z systemu zbiorowego, jak i z indywidualnych źródeł mogą dotyczyć instalacji obciążających środowisko (np. niewydajne instalacje na paliwa stałe), ale także pożądaných instalacji związanych z OZE. Wobec powyższego należy skorygować treść rozdziału odpowiednio do sytuacji prawnej, w tym także w tiret pierwsze dobrych praktyk stanowiący.	
129	Miasto Opole		- Ad. Rozdz. 12, str. 186 – nie została wskazana podstawa prawna (raczej nie ma takiej) zobowiązująca gminy do przekazywania Zarządowi Województwa Opolskiego wydanych decyzji i uchwalonych planów miejscowych. Wszystkie uchwalone plany miejscowe są powszechnie dostępne - publikowane w Dzienniku Urzędowym Woj. Opolskiego, ale		Uwzględniono. Doprecyzowano, że chodzi o decyzje, w ramach, których wydawane są pozwolenia zintegrowane

Lp.	Opiniujący	Odniesienie do dokumentu POP	Treść uwagi lub wniosku	Uzasadnienie uwagi lub wniosku	Informacja o sposobie uwzględnienia uwag i wniosków
			<p>także dostępne na stronie BIP Miasta Opola. Przy tym należy wskazać, że każdy plan w różnym stopniu ma wpływ na jakość powietrza poprzez różne ustalenia nie tylko dotyczące infrastruktury (zaopatrzenie w energię, ciepło itd.), ale także odnoszące się do przeznaczenia terenów, czy do wskaźników (maksymalne powierzchnie zabudowy czy minimalne powierzchnie biologicznie czynne). Zatem przyjąć należy, że każdy plan miejscowy ma wpływ na jakość powietrza – nawet plany, które ustalają przeznaczenie na tereny rolnicze czy leśne – jako minimalizujące ten wpływ. Nie określono (poza wskazaniem podstawy prawnej) w jakiej formie, które treści i jakim celu mają być przekazywane te informacje – czy ma to na celu monitorowanie przez Zarząd Województwa Opolskiego zmian w zagospodarowaniu terenów?</p>		<p>oraz pozwolenia na emisje gazów i pyłów do powietrza. Zapis ma na celu wskazanie decyzji, które przyczyniają się do poprawy jakości powietrza.</p>
130	Miasto Opole		<p>Ø Ad. Rozdz. 15, Str. 192-193: - ad. tiret pierwsze: w planie określa się przeznaczenia terenów i zasady ich zagospodarowania – nie obiektów, - ad. tiret drugie: określanie w planie miejscowym stosowania rozwiązań organizacyjnych lub technicznych dla obiektów wykracza poza dopuszczalny prawem zakres ustaleń planów i poza właściwą do skali opracowania szczegółowość, - ad. tiret trzecie: zakres norm dopuszczalnych stężeń dla emitowanych zanieczyszczeń jest regulowany przepisami odrębnymi, ustalenia w planie miejscowym w zakresie regulowanym przepisami wyższego rzędu jest niezgodne z prawem, - ad. tiret czwarte: brak możliwości ustalania konkretnych rozwiązań technicznych na poziomie planu miejscowego – nie ten zakres opracowania.</p>		<p>Uwzględniono. Zapisy preredagowano. „Zapisy dotyczące ochrony środowiska w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego (mpzp) mają wiążące znaczenie, gdyż, zgodnie z treścią wspomnianej wyżej ustawy, plan miejscowy jest aktem prawa miejscowego. Treść planu ustala w zależności od potrzeb: granice i zasady gospodarowania terenów, w tym zakaz budowy wynikających z potrzeb ochrony środowiska. Wszystkie wskazania nakazujące przez ustawodawców m.in. lokalizację infrastruktury technicznej, linie komunikacyjne,</p>

Lp.	Opiniujący	Odniesienie do dokumentu POP	Treść uwagi lub wniosku	Uzasadnienie uwagi lub wniosku	Informacja o sposobie uwzględnienia uwag i wniosków
					napowietrzne oraz inne obiekty liniowe, tak aby zapewnić ograniczenie ich negatywnego oddziaływania na środowisko.” Usunięto informacje dotyczące ograniczeń związanych z lokalizacją obiektów.
131	Miasto Opole		14. Jeśli chodzi o edukację ekologiczną, Miasto Opole prowadzi liczne działania w tym zakresie. Niemniej koszty edukacji ekologicznej, wskazane w projekcie nowego Programu, na poziomie 50 tys. zł rocznie oraz w okresie 2020-2026 łączne koszty na poziomie 350 tys. zł. są zbyt wysokie, w porównaniu do innych gmin woj. opolskiego. W 2020 r. działania w zakresie edukacji ekologicznej mogą okazać się niemożliwe do zrealizowania ze względu na sytuację epidemiologiczną i też związanymi z nią oszczędnościami budżetowymi. Jednocześnie byłoby wskazane, aby to samorząd województwa zorganizował szkolenia dla urzędników wszystkich szczebli z zakresu wdrażania nowego Programu ochrony powietrza, a także zainicjował wspólne konferencje z zakresu ochrony powietrza (np. w podobnej konwencji do „Kongresu czystego powietrza”, organizowanej przy współudziale Samorządu Województwa Mazowieckiego i Miasta Stołecznego Warszawy).		Wyjaśnienie. Koszty podane w harmonogramie są kosztami szacunkowymi i nie oznacza, że realizujący działania musi dokładnie takie koszty ponieść. Działania edukacyjne mogą być realizowane nawet bezkosztowo. Wymaganiem do osiągnięcia efektem rzeczowym jest: „minimum jedno wydarzenie edukacyjne związane z ochroną powietrza w roku w Opolu”. Wśród wskaźników monitorowania postępu nie ma kosztów prowadzonych działań edukacyjnych.
132	Miasto Opole		15. W przypadku działań kontrolnych, którymi mają być objęte podmioty gospodarcze, zadania z tego zakresu powinny być przypisane do Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska, wobec czego w tabeli nr 60 powinno się dopisać WIOŚ, jako jednostkę realizującą zadanie dotyczące prowadzenia kontroli przestrzegania przepisów		Uwzględniono.

Lp.	Opiniujący	Odniesienie do dokumentu POP	Treść uwagi lub wniosku	Uzasadnienie uwagi lub wniosku	Informacja o sposobie uwzględnienia uwag i wniosków
			ograniczających używania paliw lub urządzeń do celów grzewczych oraz zakazu spalania odpadów przez podmioty korzystające ze środowiska, zgodnie z art. 2 ustawy z dnia 20 lipca 1991 r. o Inspekcji Ochrony Środowiska (t. j. Dz. U. z 2019 r. poz. 1355 ze zm.).		
133	Miasto Opole		16. W przypadku Planu Działań Krótkoterminowych, zwanych dalej PDK, który stanowi integralną część „Programu ochrony powietrza dla województwa opolskiego”, zgłaszamy następujące uwagi: W związku z tym, że w ramach struktury Urzędu Miasta Opola działa Miejskie Centrum Zarządzania Kryzysowego (MCZK), w tabeli 79 pn. Tryb uruchamiania planu i karcie działań krótkoterminowych w przypadku ogłoszenia Poziomu 2 i Poziomu 3, powinien być zmieniony zapis dotyczący poziomu lokalnego w zakresie przekazywania informacji odnośnie działań krótkoterminowych. Powinno ono odbywać się (w dotychczasowy sposób jak w Programie z 2018 r.) za pośrednictwem MCZK do dyrektorów placówek oświatowych i opiekuńczych, żłobków, przedszkoli, placówek pomocy społecznej podlegających samorządowi, kierownictwu podmiotów wykonujących działalność leczniczą w zakresie podstawowej opieki zdrowotnej oraz dodatkowo Straży Miejskiej odnośnie konieczności podjęcia działań krótkoterminowych;		Uwzględniono. W tabelach dotyczących ogłoszenia Poziomu 2 i Poziomu 3 PDK wskazano również MCZK w Opolu jako podmiot właściwy do informowania poszczególnych jednostek.
134	Miasto Opole		- Działanie krótkoterminowe w zakresie zakazu używania dmuchaw – w działaniach operacyjnych w przypadku wystąpienia Poziomu 2 - poziomu informowania w zakresie pyłu zawieszonego PM10 w podejmowanych środkach jest zapis dotyczący zalecenia nieużywania dmuchaw do sprzątania ulic, chodników i placów oraz usuwania liści z ulic, chodników i trawników (tabela nr 79). Natomiast w działaniach operacyjnych przy wystąpieniu przekroczenia poziomu alarmowego jest mowa o zakazie używania dmuchaw (tabela nr 80). Z powyższych zapisów wywnioskowaliśmy, że dmuchawy mogą być używane – zakaz używania dmuchaw stosowany ma być tylko w przypadku trwania Poziomu 3 PKD. W związku z dotychczasowymi doświadczeniami proszę wskazać na gruncie prawa: kto będzie egzekwował ten zakaz?		Uwzględniono. Zakaz używania dmuchaw dotyczy wyłącznie poziomu 3 PDK. Zadanie powinno być egzekwowane przez Straż Miejską/Policję.
135	Miasto Opole		- Działanie krótkoterminowe w zakresie zakazu używania kominków – w przypadku ogłoszenia Poziomu 2 i Poziomu 3, w działaniach operacyjnych jest zapis zakazujący palenia w kominkach niebędących		Uwzględniono. Zapisy zostały uspojnione. Zalecenie dotyczy Poziomu 2

Lp.	Opiniujący	Odniesienie do dokumentu POP	Treść uwagi lub wniosku	Uzasadnienie uwagi lub wniosku	Informacja o sposobie uwzględnienia uwag i wniosków
			<p>jedynym źródłem ogrzewania (tabela nr 79 i tabela nr 80). Natomiast w tabeli nr 81 w zestawieniu działań krótkoterminowych przewidzianych do realizacji w województwie opolskim w działaniach operacyjnych jest mowa o zakazie stosowania kominków cyt. „zakaz dotyczy wszystkich osób przebywających na obszarze stref, w których został ogłoszony Poziom 3 PKD. W przypadku Poziomu 2 stopnia zaleca się nie rozpalać w kominkach.” Wydaje nam się, że występuje tutaj niespójność. W Poziomie 2 w tabeli nr 79 jest zakaz palenia w kominkach niebędących jedynym źródłem ogrzewania natomiast w tabeli nr 81 czytamy, że w przypadku Poziomu 2 stopnia zaleca się nie rozpalać w kominkach. Stąd nasze pytanie, czy w Poziomie 2 wskazany jest zakaz palenia w kominkach czy jedynie zalecenie. W związku z dotychczasowymi doświadczeniami proszę wskazać na gruncie prawa: kto będzie egzekwował ten zakaz/zalecenie?</p>		<p>natomiast zakaz Poziomu 3. Zakazy powinny egzekwować Straż Miejska/Policja.</p>
136	Miasto Opole		<p>- Sposób informowania Straży Miejskiej odnośnie działań krótkoterminowych - w przypadku Poziomu 2 (tabela 79 str. 171) samorząd gminny przekazuje informacje Straży Miejskiej odnośnie konieczności podjęcia działań krótkoterminowych. Informacja powinna być przekazana drogą mailową lub telefoniczną – w godzinach pracy urzędu. Taki sam zapis sposobu informowania jest w przypadku Poziomu 3 (tabela 80 str. 175). W związku z tym, iż urząd pracuje w ustalonych godzinach od poniedziałku do piątku to nasuwa się pytanie czy i w jaki sposób będzie informowana Straż Miejska w Opolu w trakcie wystąpienia Poziomu 2 czy 3 w weekend? Czy zatem WCZK będzie mogło powiadamiać Straż Miejską w Opolu o wystąpieniu ww. Poziomów?</p>		<p>Wyjaśnienie. WCZK przekazuje informacje zgodnie z ustalonym porządkiem i kompetencjami. Straż Miejska jest jednostką gminną i powinna otrzymać informację od gminy lub w Państwa przypadku MCZK. Procedury wewnętrzne powinny być opracowane w poszczególnych jednostkach i przez nie realizowane.</p>
137	Miasto Opole		<p>Projekt „Programu ochrony powietrza województwa opolskiego” nie zawiera uzasadnienia faktycznego, popartego rzetelną analizą ekonomiczną i analizą struktury, ilości oraz rozmieszczenia przestrzennego indywidualnych źródeł emisji oraz oddziaływania dużych</p>		<p>Wyjaśnienie. Analiza przeprowadzona w ramach Programu uwzględnia rozmieszczenie wszystkich źródeł emisji na</p>

Lp.	Opiniujący	Odniesienie do dokumentu POP	Treść uwagi lub wniosku	Uzasadnienie uwagi lub wniosku	Informacja o sposobie uwzględnienia uwag i wniosków
			objektów przemysłowych (np. koksowni) oddziałujących na stan powietrza w strefie opolskiej i na stan powietrza w strefie miasto Opole.		terenie miasta Opola, strefy opolskiej, regionów ościennych oraz zagranicy. Analiza znajduje się m.in. w rozdziale dotyczącym scenariuszy.
138	Wójt Gminy Dąbrowa		<p>Mam świadomość jak ważne są działania samorządu w zakresie zapewnienia dobrej jakości powietrza mieszkańcom gminy jak i regionu. Gmina Dąbrowa realizuje szereg działań z zakresu wymiany kotłów, termomodernizacji obiektów, bioróżnorodności, budowy infrastruktury rowerowej, gazyfikacji czy wymiany oświetlenia drogowego na energooszczędne. Mimo prowadzonych działań, zaangażowanych środków, opiniowany projekt nakłada na gminę bardzo dużą redukcję zanieczyszczeń, która z przyczyn obiektywnych nie może zostać zrealizowana.</p> <p>Obecnie odnotowujemy duży rozwój mieszkalnictwa jednorodzinne na terenie gminy. Większość budynków powstaje w energooszczędnych technologiach, wyposażonych w ekologiczne źródła ciepła. Na terenie gminy nie ma dużych emiterów punktowych oraz emisji liniowej związanej z transportem. Ruch na drogach odbywa się w sposób płynny. Gmina realizując projekt w ramach RPO Działanie 5.5 Ochrona powietrza, ubiegamy się również o dofinansowanie w drugiej edycji programu. W obydwu naborach zgłoszono ok 200 nieruchomości, z czego widoczny jest znaczący spadek zainteresowania podczas trwającego naboru, mimo bardzo korzystnych warunków wsparcia mieszkańców na wymianę źródeł ogrzewania. Zaproponowane w Programie poziomy redukcji pyłu PM10 i PM2.5 do roku 2026r. z naszych wstępnych szacunków nie będą w stanie zostać zrealizowane, mimo szczyrych chęci i wsparcia finansowego. Wątpliwości budzi również przyjęta metodyka obliczenia poziomu redukcji zanieczyszczeń. Przykładowo w obowiązującym Programie ochrony powietrza do 2025 roku, przewiduje się dla gminy Dąbrowa redukcję pyłu PM10 na poziomie 8,86 [Mg/rok], a w opiniowanym projekcie, który ma obowiązywać o rok dłużej 39,60 [Mg/rok] co stanowi wzrost aż o 447%.</p>		Uwzględniono. Stosownie do uwag Ministra Klimatu oraz uzgodnień z Zamawiającym, w harmonogramach realizacji działań naprawczych podano, jaki jest wymagany do osiągnięcia efekt rzeczowy w postaci powierzchni [m ²], na której należy dokonać zmiany starego nieefektywnego źródła ciepła na paliwo stałe na nowe niskoemisyjne lub likwidacji takiego źródła poprzez podłączenie do sieci ciepłowniczej. Szacunkowy efekt redukcji emisji zanieczyszczeń został wskazany w podziale na powiaty. Stosownie do tego zweryfikowano i przerezegowano inne zapisy. Założenia do obliczeń zostały przedstawione w opisie scenariuszy – Rozdział 8.2.

Lp.	Opiniujący	Odniesienie do dokumentu POP	Treść uwagi lub wniosku	Uzasadnienie uwagi lub wniosku	Informacja o sposobie uwzględnienia uwag i wniosków
139	Wójt Gminy Jemielnica		<p>1.Wójt Gminy Jemielnica opiniuje pozytywnie projekt uchwały z poniższym zastrzeżeniem:</p> <p>- oprócz już istniejących stacji pomiarowych zlokalizowanych w strefie opolskiej należałoby rozszerzyć lokalizację punktów pomiarowych tak aby stacja pomiarowa była w każdym powiecie województwa opolskiego;</p>		<p>Uwaga uwzględniona częściowo.</p> <p>Wyniki pomiarów pochodzą z Rocznej oceny jakości powietrza za rok 2018, opublikowanej przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska. Jest to podstawa opracowania POP, zgodnie z obowiązującymi przepisami. Sposób uzupełniania danych pomiarowych został w ww. publikacji omówiony.</p> <p>Należy pamiętać, iż pomiary jakości powietrza są bardzo istotne, jednak celem Programu jest obniżenie stężeń zanieczyszczeń w powietrzu.</p> <p>Niemniej jednak w treści Programu dodane zostanie zalecenie, co do wzmocnienia monitoringu na terenie stref oceny jakości.</p>
140	Wójt Gminy Jemielnica		<p>2.- uwzględnienie konieczności dodatkowego monitoringu dużych przedsiębiorstw zgodnie z zakresem wynikającym z pozwoleń zintegrowanych pod względem ochrony powietrza w każdym powiecie tj. pomiary stężeń zanieczyszczeń, a tym samym badanie wpływu systemowych działań w zakresie redukcji emisji zanieczyszczeń do powietrza (np. redukcji emisji z dużych źródeł spalania) na jakość powietrza. Proponuje się m.in. badania/pomiary pyłu PM10 pod kątem zawartości metali ciężkich i wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych, badania pyłu PM2,5 pod kątem zawartych w nim:</p>		<p>Wyjaśnienie.</p> <p>Monitoring oraz realizację pozwoleń dotyczących wprowadzania substancji do powietrza przeprowadza WIOŚ i w niniejszym Programie nie ma możliwości wskazywania konieczności wykonywania</p>

Lp.	Opiniujący	Odniesienie do dokumentu POP	Treść uwagi lub wniosku	Uzasadnienie uwagi lub wniosku	Informacja o sposobie uwzględnienia uwag i wniosków
			kationów (Na+, K+, Ca2+, Mg2+, NH4+), anionów (SO42-, NO3-, Cl-), węgla elementarnego i organicznego oraz badania/pomiary zanieczyszczeń gazowych.		takich badań, jeśli nie zachodzą faktyczne przesłanki.
141	Wójt Gminy Pokój		Negatywnie zaopiniowano liczbę działań naprawczych dla prowadzenia kontroli przestrzegania przepisów ograniczających używania paliw lub urządzeń do celów grzewczych oraz zakazu spalania odpadów, ponieważ nie zostały wskazane standardy prowadzenia przedmiotowych kontroli, określające pozyskiwanie dowodów w sprawie. Wójt Gminy stwierdził, że brak określenia szczegółowości wskazanych kontroli (dokładnego sposobu prowadzenia kontroli- poglądowy, czy organoleptyczny, czy każdorazowe badanie pobranych prób popiołu przez akredytowane laboratoria), doprowadzi do nieosiągnięcia określonego wskaźnika, ponieważ, wyniki kontroli w poszczególnych gminach będą niespójne i nie doprowadzą do zamierzonego efektu, czyli eliminacji spalania odpadów i niskiej jakości opału.		Wyjaśnienie. W Programie wskazano, iż na poziomie wojewódzkim, także w ramach projektu LIFE planowane są szkolenia w zakresie przeprowadzenia kontroli mieszkańców.
142	Wójt Gminy Pokój		Ponadto negatywnie opiniuje wskazane źródła finansowania działań zmierzających do obniżenia emisji z indywidualnych systemów grzewczych opalanych paliwami stałymi, ze względu na nieatrakcyjność i nierealność przyjętych źródeł finansowania dla mieszkańców, w tym brak jednoczesnego dofinansowania opału. Wskazanie instrumentów finansowania wymiany kotłów, bez szczegółowej analizy możliwości uzyskania poziomu procentowego dofinansowania przez Gminy i mieszkańców przy jednoczesnym braku środków po stronie gmin i mieszkańców spowoduje nieosiągnięcie wyznaczonych wskaźników, których konsekwencje poniosą gminy. Nadmienić należy, że Gmina Pokój należy do ubogich gmin wiejskich, osiągając wskaźnik wartości G o wysokości 1 248,36 zł. Aby zachęcić mieszkańców gminy Pokój do wymiany starych kotłów dofinansowania muszą znajdować się na poziomie 99 %, z jednoczesnym dofinansowaniem opału. Poniżej tego procenta mieszkańców nie stać na wkład własny, o czym świadczy liczba wniosków z którymi wystąpiono do Programu Czyste Powietrze na wymianę kotłów w budynkach istniejących. W związku z powyższym Wójt Gminy Pokój wnosi o ponowną analizę źródeł finansowania ww. zadania oraz dostępnych na rynku programów i określenie finansowania		Wyjaśnienie. W Programie wskazano na szereg możliwości finansowania działań wskazanych w Programie (m.in. w ramach RPO WO, Działanie 5.5), jak również zaproponowano utworzenie stanowiska ekodoradcy w gminie, który pomagałby mieszkańcom w staraniach o dofinansowanie do wymiany kotłów. Samorządy mogą włączyć się w realizację programu Stop SMOG wspierającego osoby najuboższe.

Lp.	Opiniujący	Odniesienie do dokumentu POP	Treść uwagi lub wniosku	Uzasadnienie uwagi lub wniosku	Informacja o sposobie uwzględnienia uwag i wniosków
			wymiany kotłów w taki sposób, aby dofinansowania te zapewniały osiągnięcie założonych wskaźników, bez znaczącego obciążania budżetów gmin oraz mieszkańców. Gmina Pokój rocznie z posiadanego budżetu jest w stanie zabezpieczyć na dofinansowanie wymiany kotłów maksymalnie 10 tysięcy złotych. Ponadto wymagana redukcja emisji pyłu zawieszonego powinna odbywać się stopniowo, bez znacznych skoków ani znacznych rocznych parametrów wymaganych do osiągnięcia co będzie kolejnym przełożeniem na budżety gmin.		
143	Wójt Gminy Pokój		Jednocześnie realne do zrealizowania jest przeprowadzenie 1 kontroli dla gmin wiejskich w ciągu roku, przy szczegółowym określeniu sposobu ich wykonywania, zatem wnosimy o zmniejszenie liczby wskazanych kontroli z 5 do 1 w ciągu roku dla gmin wiejskich.		Wyjaśnienie. Zakładany poziom minimum 10 kontroli w ciągu roku na terenie gmin wiejskich wydaje się być bardzo niski. Bez włączenia się gmin w czynności kontrolne w zakresie m.in. przestrzegania zapisów uchwały antysmogowej oraz zakazu spalania odpadów realizacja niniejszego Programu będzie nieskuteczna. Należy pamiętać, iż gminy powinny prowadzić działania informacyjne i edukacyjne, aby zapobiegać nielegalnym procederom.
144	Burmistrz Prudnika		Według danych Głównego Urzędu Statystycznego w 2017 roku liczba mieszkań na terenie gminy Prudnik wynosiła 10 634 ze średnią powierzchnią 71,60 m z czego 16% z nich tj. 1721 ogrzewana była gazem natomiast 33% tj. 3 488 mieszkań podłączonych jest do miejskiej sieci ciepłowniczej. Pozostałych 5425 mieszkań na ten czas były (i są) ogrzewane paliwem stałym ze źródeł nieekologicznych. Można stwierdzić również, że z około 4500 mieszkań znajdujących się		Uwzględniono. Stosownie do uwag Ministra Klimatu oraz uzgodnień z Zamawiającym, w harmonogramach realizacji działań naprawczych podano, jaki

Lp.	Opiniujący	Odniesienie do dokumentu POP	Treść uwagi lub wniosku	Uzasadnienie uwagi lub wniosku	Informacja o sposobie uwzględnienia uwag i wniosków
			<p>w zabudowie wielorodzinnej tzw. „starego miasta” (bez zasobu Spółdzielni Mieszkaniowej) 60% lokali stanowią własność prywatną, a 40% własność Gminy Prudnik. W 90% lokale te znajdują się w budynkach przedwojennych o bardzo niskiej kondycji technicznej z ogromnym problemem prawidłowego funkcjonowania przewodów wentylacyjnych uniemożliwiających w większości stosowanie źródeł ciepła opartych o paliwa gazowe. W strukturze tych mieszkań około 80% ogrzewanych jest paliwem stałym ze źródeł nieekologicznych, a 20 %, czyli tam gdzie pozwalają na to warunki techniczne gazem, prądem lub z miejskiej sieci ciepłowniczej. Kolejnym problemem jest infrastruktura techniczna obszarów wiejskich. Z analizy zrealizowanych programów wynika, że najpopularniejszym źródłem ogrzewania, na wymianę którego decydują się mieszkańcy gminy Prudnik jest ogrzewanie gazowe. Niestety sieć gazowa nie jest doprowadzona do obszarów wiejskich gminy Prudnik, tj. do ok. 1 859 gospodarstw domowych, które są automatycznie wykluczone z możliwości wymiany dotychczasowego ogrzewania na ogrzewanie gazowe. W latach 2017 - 2019 na mocy Uchwały Nr XL/636/2017 Rady Miejskiej w Prudniku z dnia 28 kwietnia 2017 w sprawie określenia zasad udzielania dotacji celowej ze środków budżetu Gminy Prudnik na dofinansowanie kosztów związanych z ochroną powietrza poprzez redukcję niskiej emisji zanieczyszczeń na terenie Gminy Prudnik, gmina udzieliła mieszkańcom dotacji do wymiany źródeł ogrzewania na systemy ekologiczne, z których skorzystało 97 gospodarstw tj zaledwie około 2% pozostałych mieszkań ogrzewanych paliwem stałym (5 328 mieszkań). Należy zauważyć, że program w każdym z analizowanych lat nie wykorzystał przeznaczonych na jego realizację kwot, ze względu na brak zainteresowania beneficjentów. Niestety mimo istniejących zachęt w postaci w/w dofinansowań w gminie Prudnik istnieje niewielkie zainteresowanie mieszkańców wymianą źródeł ogrzewania na systemy ekologiczne. Wynika to przede wszystkim z czynnika ekonomicznego, który z reguły jest decydującym w każdym indywidualnym gospodarstwie domowym. W lipcu 2019 roku Gmina Prudnik podpisała porozumienie z Wojewódzkim Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Opolu w sprawie usprawnienia realizacji rządowego programu "Czyste</p>		<p>jest wymagany do osiągnięcia efekt rzeczowy w postaci powierzchni [m²], na której należy dokonać zmiany starego nieefektywnego źródła ciepła na paliwo stałe na nowe niskoemisyjne lub likwidacji takiego źródła poprzez podłączenie do sieci ciepłowniczej. Szacunkowy efekt redukcji emisji zanieczyszczeń został wskazany w podziale na powiaty. Stosownie do tego zweryfikowano i preredagowano inne zapisy. Założenia do obliczeń zostały przedstawione w opisie scenariuszy – Rozdział 8.2.</p>

Lp.	Opiniujący	Odniesienie do dokumentu POP	Treść uwagi lub wniosku	Uzasadnienie uwagi lub wniosku	Informacja o sposobie uwzględnienia uwag i wniosków
			<p>Powietrze" dzięki, któremu mieszkańcy gminy mają możliwość skorzystania z pomocy pracowników Urzędu Miejskiego w Prudniku przy wypełnianiu wniosku oraz złożenia wniosku w miejscu zamieszkania. Pomimo udogodnień wynikających z przedmiotowego porozumienia zainteresowanie programem "Czyste Powietrze" jest niewielkie, ponieważ w ramach porozumienia zostały złożone 2 wnioski co spowodowane jest między innymi zawilgością wymaganego wniosku oraz wysokością dofinansowania jaką można uzyskać. Na podstawie uśrednionej wartości wskaźników redukcji zanieczyszczeń (z wyłączeniem instalacji kolektorów słonecznych bez zmiany kotła węglowego) - tabela 69 Programu wyliczono, że aby uniknąć kar finansowych na terenie gminy Prudnik w latach 2020 - 2026 konieczna jest wymiana źródeł ogrzewania na ekologiczne w 3 885 mieszkaniach, co stanowi 72,92 % wszystkich mieszkań opalanych paliwem stałym oraz w większości z nich przebudowę systemów wentylacyjnych. Należy pamiętać, że działania Gminy muszą uwzględniać przepisy ustawy z dnia 27 kwietnia 2001r. Prawo ochrony środowiska (tekst jednolity: Dz. U. z 2019 r. poz. 1396 z późniejszymi zmianami), które wskazują, że poziom docelowy ma być osiągnięty „za pomocą ekonomicznie uzasadnionych działań technicznych i technologicznych”. Odnosząc się jednocześnie do Formularza zgłaszania uwag/wniosków do Programu ochrony powietrza dla województwa opolskiego przekazanego 05.02.2020 r. przypominam, iż Gmina Prudnik oszacowała wysokość kosztów możliwych do poniesienia na realizację zadania pn.: „Dotacja na dofinansowanie kosztów związanych z ochroną powietrza poprzez redukcję niskiej emisji zanieczyszczeń na terenie Gminy Prudnik” w wysokości 80 000,00 PLN/rok, co przy aktualnych zasadach udzielania dotacji pozwala na dofinansowanie około 26 inwestycji wymiany źródeł ogrzewania. Bez wsparcia programu gminnego - programami zewnętrznymi, Gmina nie osiągnie wymaganego poziomu docelowego emisji PM 10, PM 2,5 i B(a)P - w wyznaczonym Programem przedziale czasowym.</p>		
145	Burmistrz Prudnika		<p>Analizując przedstawiony projekt stwierdzam, że w niewystarczającym stopniu została uwzględniona kwestia suszy hydrologicznej oraz jej wpływ na emisje pyłów. Powyższe mają swe źródło w zabiegach</p>		Wyjaśnienie. Rokiem bazowym do opracowania Programu

Lp.	Opiniujący	Odniesienie do dokumentu POP	Treść uwagi lub wniosku	Uzasadnienie uwagi lub wniosku	Informacja o sposobie uwzględnienia uwag i wniosków
			agrotechnicznych, budownictwie oraz transporcie, na które to gminy nie posiadają instrumentów technicznych oraz prawny ograniczających ten rodzaj emisji. Do podobnej erozji dochodzi na terenach leśnych, na których w ostatnich latach dokonano wycinki drzewostanu np. z uwagi na działalność kornika.		jest rok 2018. W bilansie emisji wskazano na udziały innych źródeł, w tym rolnictwa i emisji z lasów. Mając na względzie powyższe wartości oraz wynikający z modelowania matematycznego udział poszczególnych źródeł należy stwierdzić, iż na przekroczenia poziomów normowanych wpływają w głównej mierze źródła komunalno-bytowe.
146	Burmistrz Prudnika		Podsumowując należy podkreślić, że Gmina Prudnik nie zdoła osiągnąć wskaźników zakładanych w nowym Programie ochrony powietrza dla województwa opolskiego z uwagi na zbyt wygórowane założenia, niedopasowane do realnych potrzeb i możliwości, skazują jednocześnie Gminę na wysokie kary finansowe. Ponadto w związku z faktem, iż nie istnieją obecnie uregulowania prawne dotyczące emisji zanieczyszczeń z gospodarstw domowych kierując się względami ekonomicznymi wielu właścicieli budynków korzysta na potrzeby grzewcze z najtańszych, zanieczyszczających środowisko źródeł energii pierwotnej (paliwa stałe, odpady). Mieszkańcy obawiają się wzrostu cen paliw, zarówno ekologicznego węgla jak i gazu.		Uwzględniono. Stosownie do uwag Ministra Klimatu oraz uzgodnień z Zamawiającym, w harmonogramach realizacji działań naprawczych podano, jaki jest wymagany do osiągnięcia efekt rzeczowy w postaci powierzchni [m ²], na której należy dokonać zmiany starego nieefektywnego źródła ciepła na paliwo stałe na nowe niskoemisyjne lub likwidacji takiego źródła poprzez podłączenie do sieci ciepłowniczej. Szacunkowy efekt redukcji emisji zanieczyszczeń został wskazany w podziale

Lp.	Opiniujący	Odniesienie do dokumentu POP	Treść uwagi lub wniosku	Uzasadnienie uwagi lub wniosku	Informacja o sposobie uwzględnienia uwag i wniosków
					na powiaty. Stosownie do tego zweryfikowano i przededagowano inne zapisy. Założenia do obliczeń zostały przedstawione w opisie scenariuszy – Rozdział 8.2.
147	Wójt Gminy Walce		<p>1. „Działania zmierzające do obniżenia emisji z indywidualnych systemów grzewczych opalanych paliwami stałymi, będą obejmować przede wszystkim poniższe czynności i powinny być dokonywane z poniżej ustaloną hierarchią:</p> <p>1) zastąpienie niskosprawnych urządzeń grzewczych podłączeniem do sieci ciepłowniczej lub urządzeniami opalonymi gazem (poprzez podłączenie do sieci gazowej) oraz OZE (głównie pompy ciepła);</p> <p>2) wymiana niskosprawnych kotłów na paliwa stałe (głównie na węgiel) na:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ogrzewanie elektryczne; - kotły zasilane olejem opałowym; - ogrzewanie gazowe; - nowe kotły węglowe zasilane automatycznie spełniające minimum wymogi jakościowe ekoprojektu dla urządzeń na paliwa stałe. <p>Wymiany niskosprawnych źródeł ciepła należy przeprowadzać w budynkach mieszkalnych (jedno i wielorodzinnych), budynkach użyteczności publicznej, budynkach usługowych, produkcyjnych i handlowych.”</p> <p>zastąpić w następujący sposób:</p> <p>„Działania zmierzające do obniżenia emisji z indywidualnych systemów grzewczych opalanych paliwami stałymi, będą obejmować przede wszystkim poniższe czynności i powinny być dokonywane z poniżej ustaloną hierarchią:</p> <p>1) zastąpienie niskosprawnych urządzeń grzewczych podłączeniem do sieci ciepłowniczej lub urządzeniami opalonymi gazem (poprzez podłączenie do sieci gazowej) oraz OZE (głównie pompy ciepła);</p> <p>2) wymiana niskosprawnych kotłów na paliwa stałe (głównie na węgiel) na:</p>	<p>Pozytywna opinia z uwagą wyrażona w przedmiotowym postanowieniu podyktowana jest przede wszystkim ograniczoną ilością środków przeznaczonych na dofinansowanie wymiany kotłów w budynkach i lokalach należących do osób fizycznych w budżecie gminy oraz niewystarczającymi zasobami kadrowymi do realizacji tego zadania na skalę gwarantującą uzyskanie wskaźników określonych w tabelach nr 64, 65 i 66 opiniowanego dokumentu. Kolejnym powodem, który w zasadniczy sposób ogranicza możliwość wywiązania się przez Gminę z uzyskania określonych w ww. tabelach wskaźników jest brak woli i ograniczone możliwości finansowe zarówno osób fizycznych, jak i podmiotów gospodarczych, zwłaszcza w obecnej trudnej sytuacji ekonomicznej naszego kraju w związku z wprowadzeniem stanu epidemii ogłoszonej z powodu COVID.</p> <p>W interesie naszej gmin jest bezwzględnie umieszczenie kotłów na biomasę jako ekologicznych źródeł ogrzewania spełniających wymagania dyrektywy Ecodesign, z tego powodu, że od czasu uruchomienia dotacji do wymian źródeł</p>	<p>Uwaga uwzględniona częściowo.</p> <p>W harmonogramie realizacji działań dodano jako dopuszczone źródła ciepła także kotły na biomasę. Realizacja działań naprawczych powinna uwzględniać możliwości finansowe osób je wykonujących, ale także zmierzać do zakładanych efektów ekologicznych. W Programie wskazano szereg możliwych do wykorzystania programów pomocowych, po które mogą sięgać samorządy oraz osoby fizyczne. Jak rekomendację w celu zwiększenia skuteczności podejmowanych działań dodano także propozycję podjęcia przez Zarząd Województwa uchwały antysmogowej, która wprowadziłaby ograniczenia</p>

Lp.	Opiniujący	Odniesienie do dokumentu POP	Treść uwagi lub wniosku	Uzasadnienie uwagi lub wniosku	Informacja o sposobie uwzględnienia uwag i wniosków
			<ul style="list-style-type: none"> - ogrzewanie elektryczne; - kotły zasilane olejem opałowym; - ogrzewanie gazowe; - kotły na biomasę zasilane automatycznie spełniające minimum wymogi jakościowe ekoprojektu dla urządzeń na paliwa stałe, - nowe kotły węglowe zasilane automatycznie spełniające minimum wymogi jakościowe ekoprojektu dla urządzeń na paliwa stałe, <p>Wymiany niskosprawnych źródeł ciepła należy przeprowadzać bezwzględnie w budynkach użyteczności publicznej oraz w miarę posiadanych środków finansowych w budynkach mieszkalnych (jedno i wielorodzinnych), budynkach usługowych, produkcyjnych i handlowych, o ile taka będzie wola i pozwolą na to możliwości finansowe właściciela”.</p>	<p>ogrzewania na ekologiczne na 41 złożonych wniosków 32 dotyczyły właśnie zakupu kotłów na biomasę co stawia tego typu rozwiązanie na pierwszym miejscu (78 %) wśród dokonywanych wyborów, przy obecnym braku cieci gazowych i ciepłowniczych.</p> <p>Bezwzględny w opinii tut. Organu jest warunek dot. wymiany niskosprawnych kotłów na paliwa stałe w budynkach użyteczności publicznej, gdyż tylko takie działanie warunkuje i prowadzi do podejmowania tożsamyh decyzji w zakresie ochrony powietrza przez mieszkańców i producentów z terenu gminy.</p>	<p>w zakresie stosowanych instalacji małej mocy.</p> <p>W Programie wskazano na szereg możliwości finansowania działań wskazanych w Programie (m.in. w ramach RPO działanie 5.5), jak również zaproponowano utworzenie stanowiska ekodoradcy w gminie, który pomógłby mieszkańcom w staraniach o dofinansowanie do wymiany kotłów.</p>
148	Burmistrz Niemodlina		<p>Wnioskuje o utrzymanie na dotychczasowym poziomie, tj. na poziomie wskazanym w obecnie obowiązującym Programie ochrony powietrza, poziomu redukcji poszczególnych substancji w powietrzu atmosferycznym.</p> <p>Powyższe podyktowane jest faktem, że społeczeństwo Gminy Niemodlin jest społeczeństwem stosunkowo niezamożnym, w związku z czym zainteresowanie i ilość wniosków składanych na dofinansowanie wymiany źródeł ciepła nie jest zadawalająca. Przykładem jest wynik naboru wniosków indywidualnych, do projektu Gminy Niemodlin pn.: „Ograniczenie niskiej emisji w Gminie Niemodlin”, ubiegającego się o dofinansowanie z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Opolskiego na lata 2014-2020, w ramach osi priorytetowej V, Działanie 5.5 Ochrona powietrza. Z uwagi na stosunkowo małą liczbę wniosków złożonych przez mieszkańców Gminy w głównym naborze, postanowiono o ogłoszeniu dwóch naborów uzupełniających, w ramach których ilość złożonych wniosków nadal jest daleka od oczekiwanego efektu. Taki stan rzeczy spowodowany jest tym, że nawet w przypadku dofinansowania części kosztów wymiany źródła ciepła, wielu mieszkańców nie jest w stanie pokryć pozostałej części, jak</p>		<p>Uwzględniono.</p> <p>Stosownie do uwag Ministra Klimatu oraz uzgodnień z Zamawiającym, w harmonogramach realizacji działań naprawczych podano, jaki jest wymagany do osiągnięcia efekt rzeczowy w postaci powierzchni [m²], na której należy dokonać zmiany starego nieefektywnego źródła ciepła na paliwo stałe na nowe niskoemisyjne lub likwidacji takiego źródła poprzez podłączenie do sieci ciepłowniczej. Szacunkowy efekt redukcji emisji</p>

Lp.	Opiniujący	Odniesienie do dokumentu POP	Treść uwagi lub wniosku	Uzasadnienie uwagi lub wniosku	Informacja o sposobie uwzględnienia uwag i wniosków
			również nie jest w stanie podolać kosztom dalszej eksploatacji, głównie w przypadku ogrzewania gazowego.		zanieczyszczeń został wskazany w podziale na powiaty. Stosownie do tego zweryfikowano i preredagowano inne zapisy. Założenia do obliczeń zostały przedstawione w opisie scenariuszy – Rozdział 8.2.
149	Burmistrz Ozimka		<p>W związku z pracami dot. Programu Ochrony Powietrza dla województwa opolskiego bardzo proszę o ponowne oszacowanie emisji pyłów zawieszonych PM_{2,5} i PM₁₀ oraz benz(a)pirenu. Jesteśmy jako Gmina Ozimek zaskoczeni oszacowaniem na poziomie ponad 95 ton obu pyłów zawieszonych w gminie.</p> <p>Należy przypomnieć, że w naszej gminie nie ma autoryzowanej stacji pomiarowej WIOS-iu. Szacunki dla gminy Ozimek najprawdopodobniej były wykonywane w oparciu o pomiary z stacji z Opolą, Olesną i Strzelec Opolskich po nałożeniu różnicy wiatrów.</p> <p>Należy przypomnieć, kilka faktów:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Miasto Ozimek w większości podłączone jest do sieci ciepłowniczej, większość obecnie nowobudowanych budynków ogrzewanych jest gazem, energią elektryczną wytwarzaną z paneli fotowoltaicznych lub pomp ciepła, praktycznie wszystkie gminne obiekty użyteczności publicznej (szkoły, przedszkola, dom kultury) uległy termomodernizacji i posiadają ekologiczne źródła ciepła, - wiele starych budynków ogrzewanych węglem za pomocą kotłów bezklasowych jest obecnie niezamieszkała,- gmina prowadzi intensywne działania zmierzające do wymiany węglowych źródeł ciepła na inne ekologiczne, m.in. dotacje, - gmina otoczona jest z każdej strony lasami, czyli mamy bardzo małe tło nawiewane z pól,- w gminie Ozimek nie ma dużej emisji liniowej z transportu, gdyż przez gminę przebiega tylko jedna droga krajowa DK46 o natężeniu mniejszym niż 10 000 pojazdów na dobę. Ruch tą drogą odbywa się bardzo płynnie, cały odcinek drogi na terenie gminy został wyremontowany, jest pełna obwodnica Ozimka. W całej gminie nie ma żadnych korków, 		<p>Wyjaśnienie.</p> <p>Program musi opierać się na danych emisyjnych krajowej bazy KOBIZE oraz na danych pochodzących z rocznej oceny jakości powietrza publikowanej przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska.</p> <p>Wykonawca do określenia emisji bazowej wykorzystał centralną bazę KOBIZE, natomiast nie ma wpływu na wielkości w niej zawarte.</p> <p>Minister Klimatu w procesie opiniowania nie zakwestionował wielkości podanych w projekcie Programu w stosunku do wielkości emisji zawartych w bazie krajowej.</p>

Lp.	Opiniujący	Odniesienie do dokumentu POP	Treść uwagi lub wniosku	Uzasadnienie uwagi lub wniosku	Informacja o sposobie uwzględnienia uwag i wniosków
			<p>- obecnie w gminie Ozimek nie ma, oprócz miejskiej ciepłowni, żadnych dużych emitorów punktowych. Ponadto pył ciepłowni ze względu na wysokość komina 100 m emitowany jest poza teren gminy.</p> <p>Mając na uwadze powyższe argumenty, jesteśmy bardzo zaskoczeni, że emisja bazowa dla naszej gminy została oszacowana na poziomie podobnym jak w Strzelcach Opolskich, Prudniku itp.</p>		
150	Burmistrz Ozimka		<p>Jeszcze bardziej zaskakującym jest fakt, że gmina Ozimek ma obniżyć emisję pyłu PM_{2,5} w 2021 roku o 14,34 Mg rocznie, zaś w 2026 roku o ponad 20 Mg rocznie. Podobna redukcja ma dotyczyć pyłu PM₁₀.</p> <p>Cele redukcyjne zaprognozowane dla Gminy Ozimek są całkowicie nieosiągalne, szczególnie przy obecnej sytuacji gospodarczej. Boimy się, że może nastąpić zjawisko powrotu w niektórych rodzinach do węglowego źródła ciepła.</p> <p>W związku z powyższym, proszę o ponowną kalkulację bazowej kwoty emisji oraz realną do osiągnięcia redukcję pyłu nie tylko dla gminy Ozimek, ale i dla całego województwa.</p>		<p>Uwzględniono.</p> <p>Stosownie do uwag Ministra Klimatu oraz uzgodnień z Zamawiającym, w harmonogramach realizacji działań naprawczych podano, jaki jest wymagany do osiągnięcia efekt rzeczowy w postaci powierzchni [m²], na której należy dokonać zmiany starego nieefektywnego źródła ciepła na paliwo stałe na nowe niskoemisyjne lub likwidacji takiego źródła poprzez podłączenie do sieci ciepłowniczej. Szacunkowy efekt redukcji emisji zanieczyszczeń został wskazany w podziale na powiaty. Stosownie do tego zweryfikowano i przeredagowano inne zapisy. Założenia do obliczeń zostały przedstawione w opisie scenariuszy – Rozdział 8.2.</p>

Lp.	Opiniujący	Odniesienie do dokumentu POP	Treść uwagi lub wniosku	Uzasadnienie uwagi lub wniosku	Informacja o sposobie uwzględnienia uwag i wniosków
151	Burmistrz Lewina Brzeskiego		Wskazane w tabelach nr 66 65 i 64 wielkości redukcji emisji benzo(a)pirenu, PM10 i PM 2,5 w ramach podejmowanych działań naprawczych są niewykonalne dla Gminy Lewin Brzeski w latach 2021-2026 (tabela nr 84).	<p>Przeliczenie podanych do uzyskania wielkości redukcji emisji o podane w tabeli nr 69 wskaźniki redukcji emisji wskazuje, że w Gminie Lewin Brzeski powinno się wymienić w latach 2020-2026 około 1900 szt. źródeł ciepła. Zgodnie z TERYTEM na terenie gminy Lewin Brzeski jest 2352 budynki mieszkalne. Na dzień 31.12.2019r. zgodnie z danymi uzyskanymi z gazowni, na terenie Gminy Lewin Brzeski funkcjonuje 737 przyłączy gazowych (Lewin Brzeski, Łosiów). Wobec tych danych oraz braku informacji o liczbie wymienionych pracujących „ekologicznych” źródeł ciepła szacuje się, że do wymiany jest znacznie mniej źródeł ciepła. Właściwą wielkość źródeł ciepła do wymiany można oszacować tylko na podstawie przeprowadzonej inwentaryzacji, którą dodatkowo należałoby regularnie uzupełniać. Zachętę do wymiany źródeł ciepła stanowią dotacje. Gmina Lewin Brzeski z budżetu jest w stanie dotować wymianę około 50 źródeł ciepła. Pozostałe dotacje są rozdysponowywane w ramach pozyskanych środków w konkursach np. PRO WO. Niestety długotrwałe procedury w pozyskiwaniu i rozliczaniu środków powodują, że mieszkańcy tracą zainteresowanie takimi dofinansowaniami.</p> <p>Wobec powyższego wnioskujemy o zmianę przyjętej metodyki wyliczenia podanych do uzyskania wielkości redukcji</p>	<p>Uwzględniono.</p> <p>Stosownie do uwag Ministra Klimatu oraz uzgodnień z Zamawiającym, w harmonogramach realizacji działań naprawczych podano, jaki jest wymagany do osiągnięcia efekt rzeczowy w postaci powierzchni [m²], na której należy dokonać zmiany starego nieefektywnego źródła ciepła na paliwo stałe na nowe niskoemisyjne lub likwidacji takiego źródła poprzez podłączenie do sieci ciepłowniczej. Szacunkowy efekt redukcji emisji zanieczyszczeń został wskazany w podziale na powiaty. Stosownie do tego zweryfikowano i przerezegowano inne zapisy. Założenia do obliczeń zostały przedstawione w opisie scenariuszy – Rozdział 8.2.</p>

Lp.	Opiniujący	Odniesienie do dokumentu POP	Treść uwagi lub wniosku	Uzasadnienie uwagi lub wniosku	Informacja o sposobie uwzględnienia uwag i wniosków
				emisji dla poszczególnych substancji o realne i możliwe do osiągnięcia wielkości (tabela nr 84).	
152	Urząd Gminy Wilków		W nawiązaniu do pisma z dnia 24.03.2020 r. dot. zaopiniowania projektu uchwały Sejmiku Województwa Opolskiego w sprawie „Programu ochrony powietrza dla województwa opolskiego”, zwracam się z prośbą o zmniejszenie wartości redukcji emisji pyłu zawieszonego PM _{2,5} oraz PM ₁₀ , a także BaP w latach od 2020 do 2026. Zaproponowane wartości wskaźników w w/w projekcie uchwały są nierealne do osiągnięcia przez Gminę Wilków, ponieważ największą redukcję w/w/ wskaźników osiągamy poprzez termomodernizację budynków. Na terenie gminy Wilków znajduje się około 1100 budynków.		Uwzględniono. Stosownie do uwag Ministra Klimatu oraz uzgodnień z Zamawiającym, w harmonogramach realizacji działań naprawczych podano, jaki jest wymagany do osiągnięcia efekt rzeczowy w postaci powierzchni [m ²], na której należy dokonać zmiany starego nieefektywnego źródła ciepła na paliwo stałe na nowe niskoemisyjne lub likwidacji takiego źródła poprzez podłączenie do sieci ciepłowniczej. Szacunkowy efekt redukcji emisji zanieczyszczeń został wskazany w podziale na powiaty. Stosownie do tego zweryfikowano i przeredagowano inne zapisy. Założenia do obliczeń zostały przedstawione w opisie scenariuszy – Rozdział 8.2.
153	Urząd Gminy Domaszowice		W nawiązaniu do pisma z dnia 24.03.2020 r. dot. zaopiniowania projektu uchwały Sejmiku Województwa Opolskiego w sprawie „Programu ochrony powietrza dla województwa opolskiego”, zwracam się z prośbą		Uwzględniono. Stosownie do uwag Ministra Klimatu oraz uzgodnień

Lp.	Opiniujący	Odniesienie do dokumentu POP	Treść uwagi lub wniosku	Uzasadnienie uwagi lub wniosku	Informacja o sposobie uwzględnienia uwag i wniosków
			o zmniejszenie wartości redukcji emisji pyłu zawieszonego PM _{2,5} oraz PM ₁₀ , a także BaP w latach od 2020 do 2026. Zaproponowane wartości wskaźników w w/w projekcie uchwały są nierealne do osiągnięcia przez Gminę Domaszowice, ponieważ największą redukcję w/w wskaźników osiągamy poprzez termomodernizację budynków. Na terenie gminy Domaszowice znajduje się około 1000 budynków.		z Zamawiającym, w harmonogramach realizacji działań naprawczych podano, jaki jest wymagany do osiągnięcia efekt rzeczowy w postaci powierzchni [m ²], na której należy dokonać zmiany starego nieefektywnego źródła ciepła na paliwo stałe na nowe niskoemisyjne lub likwidacji takiego źródła poprzez podłączenie do sieci ciepłowniczej. Szacunkowy efekt redukcji emisji zanieczyszczeń został wskazany w podziale na powiaty. Stosownie do tego zweryfikowano i przeredagowano inne zapisy. Założenia do obliczeń zostały przedstawione w opisie scenariuszy – Rozdział 8.2.
154	Burmistrz Zawadzkiego		W projekcie nie wskazano w jaki sposób gminy powinny przeprowadzać kontrole w zakresie spalania odpadów w piecach. Zaniechanie obowiązku związanego z nieprzeprowadzeniem kontroli może skutkować nałożeniem gminę wysokiej kary finansowej przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska. Wobec powyższego projekt powinien zostać uzupełniony o zapisy dotyczące sposobu prowadzenia kontroli w zakresie spalania odpadów w gminach.		Wyjaśnienie. Wymienione zagadnienie nie mogą być zawarte w Programie ochrony powietrza, ponieważ każda gmina ma swój regulamin w tym zakresie, a także niepisane uzgodnienia. Poza tym regulują to przepisy odrębne, nie dotyczące

Lp.	Opiniujący	Odniesienie do dokumentu POP	Treść uwagi lub wniosku	Uzasadnienie uwagi lub wniosku	Informacja o sposobie uwzględnienia uwag i wniosków
					programów ochrony powietrza. Program jest aktem prawa miejscowego i nie może narzucać sposobu realizacji tych zagadnień. W Programie zapisano, iż planowane są na poziomie wojewódzkim szkolenia w zakresie prowadzenia kontroli mieszkańców przez odpowiednie służby.
155	Burmistrz Zawadzkiego		Projekt zaleca tworzenie w gminach stanowisk tzw. ekodoradców, osoby te w szczególności powinny docierać do mieszkańców o ograniczonej mobilności w celu informowania o możliwościach otrzymania wsparcia na wymianę źródeł ciepła oraz pomocy przy załatwianiu formalności. Nie sprecyzowano jednak szczegółowych wymagań dla osób mających pełnić to stanowisko oraz, czy osoba ta ma być zatrudniona w ramach umowy o pracę na koszt gminy, czy też w ramach projektu Life, który przewiduje utworzenie tego typu stanowiska.		Wyjaśnienie. Rozwiązanie tej kwestii leży w gestii poszczególnych samorządów. Wykonanie zadania nie jest obowiązkowe i zależy od możliwości finansowych i organizacyjnych danej gminy. Zatrudnienie ekodoradców jest przewidziane w ramach realizacji projektu LIFE.
156	Burmistrz Zawadzkiego		W projekcie nie wskazano zadań, których niezrealizowanie może spowodować nałożenie na gminę kar finansowych przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska. Wyszczególnienie koniecznych do zrealizowania zadań związanych z ochroną powietrza wraz z terminem ich realizacji oraz ze wskazaniem przykładowych kar za ich niezrealizowanie z pewnością zmobilizuje gminy do efektywniejszego działania w zakresie poprawy jakości powietrza.		Wyjaśnienie. Zadania takie są wyszczególnione w harmonogramie działań naprawczych – rozdział 9.4.2.

Tabela 5. Odniesienie do uwag i wniosków wniesionych na etapie konsultacji społecznych projektu uchwały Sejmiku Województwa Opolskiego w sprawie Programu ochrony powietrza

Lp.	Instytucja wnosząca uwagę lub wniosek	Odniesienie do dokumentu POP	Treść uwagi lub wniosku	Uzasadnienie uwagi lub wniosku	Informacja o sposobie uwzględnienia uwag i wniosków
1	Rada Działalności Pożytku Publicznego		Mam zastrzeżenia co do chronologii rozdziałów od 7. Do 11. Logika wskazuje, że najpierw powinno się wskazać działania przewidziane do realizacji (część 9), następnie plan działań krótkoterminowych (część 11), zaś na końcu wskaźniki monitorowania (część 10).		Wyjaśnienie. Dokument został opracowany zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2019 r. w sprawie programów ochrony powietrza oraz planów działań krótkoterminowych (Dz. U. z 2019 r., poz. 1159). Rozporządzenie określa zakres oraz układ programu ochrony powietrza, dzieląc ten dokument na poszczególne części (opisową, wskazującą obowiązki i ograniczenia związane z realizacją programu oraz uzasadnienie zakresu zagadnień określonych i ocenionych przez zarząd województwa). Harmonogram realizacji programu ochrony powietrza dotyczy działań określonych do realizacji w poszczególnych strefach a tym samym w gminach w województwie. Wskaźniki monitoringu są powiązane ściśle z harmonogramem. Plan działań krótkoterminowych jest osobnym zestawem obowiązków i ograniczeń, które zgodnie z ww. Rozporządzeniem należy podjąć wraz z odrębnymi działaniami krótkoterminowymi. W związku z powyższym brak przesłanek, aby zmieniać kolejność rozdziałów dokumentu.
2	Rada Działalności Pożytku Publicznego		Jako konsekwencję powyższych działań należy przedstawić przewidywania/prognozę możliwą		Wyjaśnienie. Jak wspomniano powyżej kolejne rozdziały wynikają z części wskazanych w ww.

Lp.	Instytucja wnosząca uwagę lub wniosek	Odniesienie do dokumentu POP	Treść uwagi lub wniosku	Uzasadnienie uwagi lub wniosku	Informacja o sposobie uwzględnienia uwagi i wniosków
			do osiągnięcia w roku 2026 (część 7), a następnie bilans roku 2026 (część 8).		Rozporządzeniu. W ostatniej części zgodnie z powyższym Rozporządzeniem należy ująć bilans.
3	Rada Działalności Pożytku Publicznego		W miarę możliwości należy opatrzyć każde przewidziane do realizacji zadanie wagą uzyskanej poprawy powietrza atmosferycznego i w ten sposób ustalić priorytety, (maksimum 2 – 3) na najbliższe kilka lat. Realizacja tych priorytetów w sposób znaczący poprawiłaby stan powietrza atmosferycznego w naszym regionie. A może pokusić się o wskazanie priorytetów lokalnych (powiat lub grupa powiatów)?		<p>Wyjaśnienie.</p> <p>Dokument określa w harmonogramie jako obligatoryjne tylko 3 zadania do realizacji przez gminy. Zgodnie z ustawą Prawo ochrony środowiska i ww. Rozporządzeniem powinny one być realizowane w jak najkrótszym czasie, aby możliwe było osiągnięcie poziomów docelowych i dopuszczalnych stężeń substancji w powietrzu. Zadania powinny być realizowane przez podmioty za nie odpowiedzialne zgodnie z harmonogramem, gdzie wskazano roczne etapy osiągania efektów ekologicznych w każdej gminie.</p> <p>W związku z powyższym nie wskazywano dodatkowo priorytetów, ponieważ podejmowane będą najpilniejsze działania w możliwie jak najkrótszym czasie, jak wskazują powyższe przepisy prawa. Ze względu na przemieszczanie się zanieczyszczeń w powietrzu, także pomiędzy jednostkami administracyjnymi, działania naprawcze należy prowadzić na całym terenie objętym programem ochrony powietrza.</p> <p>Dodatkowo w programie ochrony powietrza ustalona została hierarchia w przypadku realizacji działania, które ma największy wpływ na poziomy zanieczyszczeń, tj. działania zmierzające do obniżenia emisji</p>

Lp.	Instytucja wnosząca uwagę lub wniosek	Odniesienie do dokumentu POP	Treść uwagi lub wniosku	Uzasadnienie uwagi lub wniosku	Informacja o sposobie uwzględnienia uwag i wniosków
					z indywidualnych systemów grzewczych opalanych paliwami stałymi.
4	Rada Działalności Pożytku Publicznego		Przy wielu przewidzianych działaniach w rubryce efekt ekologiczny są zaznaczone we wszystkich latach kreski (może powinno być 0 ?). Czy to znaczy, że efekt jest zerowy, czy też autorzy nie są go w stanie oszacować? Jeśli jest zerowy to po co wydawać pieniądze?		Wyjaśnienie. Ze względu na brak dostępnych wskaźników obliczeń dla efektu ekologicznego działań związanych z edukacją ekologiczną oraz kontrolną konkretnych wartości nie podano. Nie można wskazać wprost efektu ekologicznego np. dla jednej akcji ekologicznej lub kontroli. Działania kontrolne i edukacyjno-informacyjne wpływają pośrednio na ograniczenia emisji i są konieczne, by program ochrony powietrza był skuteczny. Tego rodzaju działania mają przynieść długofalowy efekt zmiany zachowań mieszkańców.
5	Rada Działalności Pożytku Publicznego		Brak rekomendacji dotyczących konkretnych proponowanych uregulowań prawnych w skali kraju.		Wyjaśnienie. Zgodnie z ustawą Prawo ochrony środowiska oraz ww. Rozporządzeniem program ochrony powietrza powinien implementować zapisy prawa krajowego w zakresie dążenia do osiągnięcia standardów jakości powietrza w strefach województwa.
6	Rada Działalności Pożytku Publicznego		A co z Elektrownią Opole?? Jak jej praca wpłynie na stan powietrza. Autorzy kwitują to jednym zdaniem na stronie 190.		Wyjaśnienie. Jak wskazano w rozdziałach dotyczących bilansu emisji zanieczyszczeń oraz analizy stanu jakości powietrza, emisja ze źródeł przemysłowych i energetycznych (wszystkich, nie tylko Elektrowni Opole) w stężeniach zanieczyszczeń w obszarach przekroczeń nie odgrywa dużej roli. Zadaniem programu ochrony powietrza jest identyfikacja głównych źródeł emisji

Lp.	Instytucja wnosząca uwagę lub wniosek	Odniesienie do dokumentu POP	Treść uwagi lub wniosku	Uzasadnienie uwagi lub wniosku	Informacja o sposobie uwzględnienia uwag i wniosków
					odpowiedzialnych za przekroczenia i wskazanie działań ukierunkowanych na ograniczenie emisji zanieczyszczeń z tych źródeł, które spowodują w możliwie jak najkrótszym czasie osiągnięcie standardu jakości powietrza.
7	UM Brzeg		Piszę, bo wolę się upewnić czy w dokumencie nie ma błędu. Otóż analizując tabele ze strony 125 w korelacji z tabelą co mamy wykonać do 2026r. (s. 195) wynika mi, że chyba mamy najmniejszy cel do osiągnięcia. Np. zmniejszenie pm 10 z 35,76 na 29, 54 czy pm 2.5 z 35,18 na 29,05. Popatrzyłem na inne Gminy w woj. Opolskim i z reguły muszą one zmniejszyć emisję dwukrotnie. Pytanie czy w tych badaniach nie wkraść się jakiś błąd. Prawdopodobnie po realizacji obecnego projektu wymiany pieców oraz po kompleksowej wymianie oświetlenia na energooszczędne praktycznie mielibyśmy osiągnięty wskaźnik. Jest to dla mnie zastanawiające.		Uwzględniono. Stosownie do uwag Ministra Klimatu oraz uzgodnień z Zamawiającym, w harmonogramach realizacji działań naprawczych podano, jaki jest wymagany do osiągnięcia efekt rzeczowy w postaci powierzchni [m ²], na której należy dokonać zmiany starego nieefektywnego źródła ciepła na paliwo stałe na nowe niskoemisyjne lub likwidacji takiego źródła poprzez podłączenie do sieci ciepłowniczej. Szacunkowy efekt redukcji emisji zanieczyszczeń został wskazany w podziale na powiaty. Stosownie do tego zweryfikowano i preredagowano inne zapisy. Założenia do obliczeń zostały przedstawione w opisie scenariuszy – Rozdział 8.2.
8	UM Brzeg		I taka drobna uwaga na stronie 191 są wymienione rzeki i wśród nich Ścinawa Nyska, a chodzi o Ścinawę Niemodlińską. Ścinawa Nyska to wieś, przez którą przepływa Ścinawa Niemodlińska.		Wyjaśnienie. Zapis zmieniono. Zapis pochodził z Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Opolskiego.
9	Departament Infrastruktury i Gospodarki		1.Pkt. 9.2.2 – Rozwój infrastruktury dla ruchu pieszego i rowerowego. Rozbudowa ścieżek rowerowych (bez słów „dojazdowych”), w tym ścieżek łączących poszczególne miejscowości, ścieżek pieszo-rowerowych na terenach miejskich i wiejskich, a także szlaków	Doprecyzowanie zapisów.	Uwzględniono zgodnie z uwagą. Preredagowano: „Proponuje się wprowadzanie na terenach miejskich stref ruchu pieszego, stref ograniczonego ruchu, a także poprawy

Lp.	Instytucja wnosząca uwagę lub wniosek	Odniesienie do dokumentu POP	Treść uwagi lub wniosku	Uzasadnienie uwagi lub wniosku	Informacja o sposobie uwzględnienia uwagi i wniosków
			rowerowych. Po słowach „rozwój infrastruktury rowerowej” – w tym systemów bike&ride, systemów wypożyczalni rowerów, wprowadzaniu rozwiązań przyjaznych dla pieszych i rowerzystów na skrzyżowaniach dróg. Buspasy tutaj nie pasują.		stanu chodników. Ponadto zarówno na terenach miejskich jak i poza nimi należy prowadzić rozbudowę ścieżek rowerowych, w tym ścieżek łączących poszczególne miejscowości, ścieżek pieszo-rowerowych, a także szlaków rowerowych. Istotny jest także rozwój infrastruktury rowerowej - w tym systemów bike&ride, systemów wypożyczalni rowerów, wprowadzaniu rozwiązań przyjaznych dla pieszych i rowerzystów na skrzyżowaniach dróg.
10	Departament Infrastruktury i Gospodarki	rozdział 9.2.2	2. Pkt. 9.2.2 – Poprawa stanu i obniżenie emisyjności komunikacji publicznej. Tutaj buspasy. Zapewnienie pełnej integracji różnego rodzaju komunikacji publicznej (kolej, autobusy międzymiastowe, komunikacja miejska). Promocja zbiorowej komunikacji publicznej. Wprowadzanie rozwiązań z zakresu ITS związanych z wyświetlaniem informacji na przystankach i dworcach, nadaniem priorytetu przejazdu dla autobusów komunikacji publicznej itp.	Doprecyzowanie zapisów.	Uwzględniono zgodnie z uwagą. Przeredagowano: W celu usprawnienia funkcjonowania komunikacji publicznej, niezwykle istotne jest zapewnienie pełnej integracji różnego rodzaju środków transportu (kolej, autobusy między większymi miejscowościami oraz stolicą regionu, komunikacja miejska). Istotne w tej dziedzinie jest promowanie zbiorowej komunikacji publicznej.
11	Departament Infrastruktury i Gospodarki	str. 151	3.Str. 151 Po „parkuj i jedź” dopisanie „bike&ride”.	Doprecyzowanie zapisów.	Uwzględniono zgodnie z uwagą.
12	Departament Infrastruktury i Gospodarki	str. 151	Str. 151 „Modernizacja i integracja transportu kolejowego oraz szynowego na terenie miast;”	Niezrozumiały zapis. Na terenie Województwa Opolskie brak jest transportu kolejowego, który obsługiwałby tylko tereny miast. Co jest należy rozumieć przez „transport szynowy”?	Uwzględniono zgodnie z uwagą.
13	Departament Infrastruktury i Gospodarki	str. 151	Str. 151	Poprawa płynności ruchu, a przez to zmniejszenie emisji zanieczyszczeń do powietrza	Uwzględniono zgodnie z uwagą.

Lp.	Instytucja wnosząca uwagę lub wniosek	Odniesienie do dokumentu POP	Treść uwagi lub wniosku	Uzasadnienie uwagi lub wniosku	Informacja o sposobie uwzględnienia uwag i wniosków
			Do działań, które zmierzają do ograniczenia emisji liniowej dodałbym: budowa bezkolizyjnych skrzyżowań drogowych i drogowo-kolejowych.		
14	Departament Infrastruktury i Gospodarki	rysunek nr 55,57,59	Rys. nr 55, 57, 59 Rysunek wymaga poprawy. Na niektórych liniach kolejowych od kilku bądź kilkunastu lat nie są prowadzone przewozy pasażerskie, jak również towarowe np. Jełowa – Namysłów, Baborów – granica państwa, Zawadzkie – granica województwa	uwaga ogólna.	Wyjaśnienie. Rysunek odnosi się do bazy krajowej KOBIZE. Po usunięciu nie będzie zgodny z bazą emisyjną.
15	Nadleśnictwo Strzelce Opolskie	tabela nr 58	Tabela 58 pkt 1.1) wskazuje się zastąpienie niskosprawnych urządzeń grzewczych podłączeniem do sieci gazowej a przy OZE kładzie się nacisk na pompy ciepła nie wymieniając biomasy, w tym wysokosprawnych pieców na tzw. zgasowane drewno; w podpunkcie 2) pominięto kotły na biomasę (np. słoma, zboże, zrębka opałowa, pelet, drewno) – proponuje się uzupełnić punkty o powyższe uwagi	W projekcie uchwały zbyt mały nacisk położono na odnawialne źródła energii będące jednocześnie paliwami stałymi np. słoma, zboże, zrębka opałowa, pelet, drewno a są ogólnodostępne we wszystkich lokalizacjach województwa i nie wymagają dodatkowego transportu. Ich powszechność i relatywnie niska cena powinna być zachętą dla mieszkańców terenów wiejskich i podmiejskich, do wymiany kotłów starego typu. Ponadto wyraźne wskazanie na taką możliwość powinno być również skierowane do małych przedsiębiorstw zlokalizowanych na terenach wiejskich.	Uwzględniono. Dodano do harmonogramu jako dopuszczalne do wymiany także kotły na biomasę spełniające wymagania ekoprojektu.
16	Nadleśnictwo Strzelce Opolskie	tabela nr 61	Tabela 61 pkt 1.1) wskazuje się zastąpienie niskosprawnych urządzeń grzewczych podłączeniem do sieci gazowej a przy OZE kładzie się nacisk na pompy ciepła nie wymieniając biomasy, w tym wysokosprawnych pieców na tzw. zgasowane drewno; w podpunkcie 2) pominięto kotły na biomasę (np. słoma, zboże, zrębka opałowa, pelet, drewno) – proponuje się uzupełnić punkty o powyższe uwagi	W projekcie uchwały zbyt mały nacisk położono na odnawialne źródła energii będące jednocześnie paliwami stałymi np. słoma, zboże, zrębka opałowa, pelet, drewno a są ogólnodostępne we wszystkich lokalizacjach województwa i nie wymagają dodatkowego transportu. Ich powszechność i relatywnie niska cena powinna być zachętą dla mieszkańców	Uwzględniono. Dodano do harmonogramu jako dopuszczalne do wymiany także kotły na biomasę spełniające wymagania ekoprojektu.

Lp.	Instytucja wnosząca uwagę lub wniosek	Odniesienie do dokumentu POP	Treść uwagi lub wniosku	Uzasadnienie uwagi lub wniosku	Informacja o sposobie uwzględnienia uwag i wniosków
				terenów wiejskich i podmiejskich, do wymiany kotłów starego typu. Ponadto wyraźne wskazanie na taką możliwość powinno być również skierowane do małych przedsiębiorstw zlokalizowanych na terenach wiejskich.	
17	Nadleśnictwo Strzelce Opolskie	tabela nr 81	Pkt 11.4 Tabela 81 całkowity zakaz palenia ognisk jest chyba zbyt daleko idący. Można by wyłączyć cele rekreacyjne zarówno w indywidualnych gospodarstwach domowych jak i np. w zorganizowanych grupach (np. ognisko harcerskie „Watra” itp.)	Projektodawca programu ochrony powietrza wskazuje na stosunkowo mały udział punktowych źródeł zanieczyszczeń w bilansie ogólnym województwa zakazując jednocześnie rozpalenia tradycyjnego ogniska. Może to prowadzić do niepotrzebnej krytyki przez społeczność wiejską. Zakaz spalania pozostałości roślinności zielonej jest w pełni zasadny i należy go utrzymać.	Wyjaśnienie. Ponieważ ograniczenie dotyczy tylko sytuacji alarmowej wskazanej w PDK (po ogłoszeniu odpowiedniego stopnia alarmowania).
18	Stowarzyszenie Aglomeracja Opolska Plac Wolności 6, 45-018 Opole	tabela nr 61	1. Harmonogram realizacji działań naprawczych w strefie opolskiej (str. 118) 1) Działania zmierzające do obniżenia emisji z indywidualnych systemów grzewczych opalanych paliwami stałymi 2) wymiana niskosprawnych kotłów na paliwa stałe (głównie na węgiel) na: Proponujemy dodanie zapisu do listy źródeł ciepła kotłów na biomasę (pelet)	Mając na uwadze prowadzenie działań naprawczych w strefie opolskiej poprzez obniżenie emisji z indywidualnych systemów grzewczych konieczne jest wskazanie jak najszerszej grupy ekologicznych źródeł ciepła. Na zdecydowanej większości obszarów wiejskich nie ma sieci gazowej i ciepłowniczej, w związku z tym powinny być wskazane inne ekologiczne źródła ciepła, w jak najszerszym zakresie. Kotły na biomasę (pelet) są kotłami ekologicznymi, spełniają wymagania dyrektywy Ecodesign.	Uwzględniono. Dodano do harmonogramu jako dopuszczone do wymiany także kotły na biomasę spełniające wymagania ekoprojektu.

Lp.	Instytucja wnosząca uwagę lub wniosek	Odniesienie do dokumentu POP	Treść uwagi lub wniosku	Uzasadnienie uwagi lub wniosku	Informacja o sposobie uwzględnienia uwagi i wniosków
19	Stowarzyszenie Aglomeracja Opolska Plac Wolności 6, 45-018 Opole	Tabele 64, 65 i 66 - Wielkości redukcji (str.125-133)	2. Konieczna jest powtórna analiza poziomu wielkości redukcji emisji zanieczyszczeń dla gmin obszaru Aglomeracji Opolskiej i dokonanie zmniejszenia wielkości wskaźników.	Zaproponowana zmiana uzasadniona jest względami organizacyjnymi i finansowanymi. Osiągnięcie wymagalnych redukcji zanieczyszczeń oznacza wymianę źródeł ciepła na ekologiczne, co związane jest z koniecznymi, znacznymi obciążeniami dla budżetów gmin (nawet biorąc pod uwagę jedynie wkład własny w przypadku możliwości dofinansowania tego typu zadań). Ma to szczególne znaczenie w perspektywie sygnalizowanego kryzysu finansowego związanego z trwającą epidemią, która może przynieść długotrwałe, negatywne skutki gospodarcze. Ponadto nieosiągnięcie wymagalnej redukcji zanieczyszczeń przez gminy, spowoduje naliczenie kar, które będą kolejnym obciążeniem finansowym dla ich budżetów.	Uwzględniono. Stosownie do uwag Ministra Klimatu oraz uzgodnień z Zamawiającym, w harmonogramach realizacji działań naprawczych podano, jaki jest wymagany do osiągnięcia efekt rzeczowy w postaci powierzchni [m ²], na której należy dokonać zmiany starego nieefektywnego źródła ciepła na paliwo stałe na nowe niskoemisyjne lub likwidacji takiego źródła poprzez podłączenie do sieci ciepłowniczej. Szacunkowy efekt redukcji emisji zanieczyszczeń został wskazany w podziale na powiaty. Stosownie do tego zweryfikowano i przerebadowano inne zapisy. Założenia do obliczeń zostały przedstawione w opisie scenariuszy – Rozdział 8.2. Zaproponowana wielkość wskaźnika rzeczowego do osiągnięcia w powiecie opolskim wynosi 7 610 m ² , co nie wydaje się wygórowaną wartością mając na uwadze łączne zasoby mieszkaniowe na terenie powiatu.
20	Stowarzyszenie Aglomeracja Opolska Plac Wolności 6, 45-018 Opole	Rozdział 9.6 Możliwe źródła finansowania działań wskazanych w Programie str. 134-141	Konieczne jest bardziej precyzyjne określenie możliwości finansowania Programu w nowej perspektywie finansowej Unii Europejskiej oraz wskazanie, które ze wskazanych źródeł finansowania będą również dostępne w kolejnych latach jego realizacji.	Mając na uwadze konieczność prowadzenia przez gminy działań inwestycyjnych związanych z osiągnięciem wymagalnej redukcji zanieczyszczeń, głównie poprzez wymianę indywidualnych źródeł ciepła, ważne jest wskazanie konkretnych instrumentów i programów finansowania tych działań w nowej perspektywie finansowej Unii Europejskiej. W treści projektu Programu na stronach 134 – 141	Wyjaśnienie. Wskazane koszty to szacunkowe koszty, które ponoszone będą przez różne strony realizujące zadania. Ponadto nie ma obowiązku wydatkowania środków finansowych w zadanej wysokości. Gminy udzielają dofinansowania w pewnym ułamku kosztów, resztę ponoszą właściciele czy zarządzający budynkami i nieruchomościami. Podać jednak należy

Lp.	Instytucja wnosząca uwagę lub wniosek	Odniesienie do dokumentu POP	Treść uwagi lub wniosku	Uzasadnienie uwagi lub wniosku	Informacja o sposobie uwzględnienia uwag i wniosków
				wskazano obecne źródła dofinansowania, z naciskiem na perspektywę 2014 – 2020, która niebawem się kończy. Konieczne byłoby uzupełnienie zapisów i wskazanie, które instrumenty finansowania i programy będą kontynuowane. Na stronie 144 projektu znajduje się zaledwie dwuzdaniowa wzmianka o planowanych kierunkach finansowania w latach 2021 – 2027, co rodzi obawę, że działania inwestycyjne będą kontynuowane z budżetów poszczególnych gmin, znacznie już obciążonych. Ma to szczególne znaczenie w kontekście uwagi nr 2	w Programie szacunkowe całkowite koszty, aby możliwe było oszacowanie na poziomie kraju, jakie środki powinny zostać przeznaczone na wsparcie zmiany systemów ogrzewania. Konieczność przedstawienia kosztów szacunkowych wynika z zapisów rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2019 r. w sprawie programów ochrony powietrza oraz planów działań krótkoterminowych. Szacunkowe koszty zostały podane na podstawie m.in. cenników producentów kotłów.
21	Cech Kominiarzy Polskich		1.Cech Kominiarzy Polskich jako organizacja zrzeszająca rzemieślników kominiarstwa zwraca uwagę, że na sprawność instalacji grzewczej oraz ilość emitowanych do atmosfery zanieczyszczeń bezpośredni wpływ ma konstrukcja komina. Źle dobrane, a w szczególności nieczyszczone przewody kominowe wpływają na pogorszenie parametrów, związanych ze sprawnością i emisją szkodliwych substancji. Powyższe uzasadniają liczne wyniki badań naukowych publikacje techniczne i standardy, wg których kominiarze wykonują swoją pracę zarówno w Polsce jak i na świecie.		Brak wniosku o wprowadzenie lub zmianę zapisów Programu.
22	Cech Kominiarzy Polskich		2.Kolejnym aspektem, który należy brać pod uwagę w kwestii zanieczyszczenia środowiska, są pożary sadzy. Cech Kominiarzy Polskich przeprowadził w tej sprawie ankietę wśród 30 losowo wybranych kominiarzy. Na podstawie ankiet uzyskano informacje, że w okolicy, gdzie kominiarze ci świadczą usługi, w okresie od 1-09-2017 do 28-02-2018 doszło do ponad 620 pożarów.		Brak wniosku o wprowadzenie lub zmianę zapisów Programu.

Lp.	Instytucja wnosząca uwagę lub wniosek	Odniesienie do dokumentu POP	Treść uwagi lub wniosku	Uzasadnienie uwagi lub wniosku	Informacja o sposobie uwzględnienia uwag i wniosków
			Problem pożarów sadzy oraz pożarów odkominowych pozostaje stale w sferze zainteresowania środowiska kominarskiego i jest często opisywany w polskiej i zagranicznej literaturze branżowej.		
23	Cech Kominarzy Polskich		<p>3.Cech Kominarzy Polskich uznaje słuszność celów, zakładanych w proponowanym projekcie uchwały Sejmiku Województwa Opolskiego odnośnie „Programu ochrony powietrza dla województwa opolskiego”. Jako reprezentanci środowiska kominarskiego jesteśmy zainteresowani, aby proponowane przez Państwa działania przyniosły zamierzony skutek, zmierzający do poprawy jakości powietrza. W związku z powyższym Cech Kominarzy Polskich proponuje uzupełnienie projektu uchwały „Programu ochrony powietrza dla województwa opolskiego” o zapisy dotyczące konieczności przeprowadzania kontroli i czyszczeń kominów w zakresie:</p> <p>a) planu edukacyjnego w temacie prawidłowej eksploatacji przewodów kominowych b) przeprowadzenia kontroli czy czyszczenia przewodów kominowych są wykonywane</p> <p>Jednocześnie informujemy, że jesteśmy gotowi wspierać Urząd Marszałkowski Województwa Opolskiego w prowadzonych działaniach mających na celu poprawę jakości powietrza.</p>		<p>Wyjaśnienie.</p> <p>Nie wskazano kto miałby przeprowadzać działania edukacyjne oraz kontrolne. Konieczność prowadzenia kontroli przewodów wentylacyjnych i kominowych spoczywa na właścicielach eksploatowanych urządzeń i nieruchomości i wynika z odrębnych przepisów. Ponadto działania informacyjne i edukacyjne w zakresie kontroli oraz przestrzegania uchwały antysmogowej zostały ujęte w harmonogramie realizacji Programu i będą wykonywane w ramach POP.</p>
24	Korporacja kominarzy polskich		<p>1.Korporacja Kominarzy Polskich jako stowarzyszenie zawodowe, zrzeszające mistrzów w kominarskich, zwraca uwagę na sprawność instalacji grzewczej oraz ilość emitowanych do atmosfery zanieczyszczeń bezpośredni wpływ ma konstrukcja komina. Nieprawidłowo dobrane, a zwłaszcza nieoczyszczone przewody kominowe wpływają na pogorszenie parametrów, związanych ze sprawnością i emisją szkodliwych</p>		Brak wniosku o wprowadzenie lub zmianę zapisów Programu.

Lp.	Instytucja wnosząca uwagę lub wniosek	Odniesienie do dokumentu POP	Treść uwagi lub wniosku	Uzasadnienie uwagi lub wniosku	Informacja o sposobie uwzględnienia uwag i wniosków
			substancji. Powyższe uzasadniają liczne wyniki badań naukowych publikacje techniczne i standardy, wg których kominiarze wykonują swoją pracę zarówno w Polsce jak i na świecie.		
25	Korporacja kominiarzy polskich		2. Kolejnym aspektem, który należy brać pod uwagę w kwestii zanieczyszczenia środowiska, są pożary sadzy. Korporacja Kominiarzy Polskich przeprowadziła w tej sprawie ankietę wśród kilkudziesięciu losowo wybranych kominiarzy. Ankiety dostarczyły informacji, że w okolicy, gdzie kominiarze ci świadczą usługi, w okresie od 01-09-2017 do 28-02-2018 doszło do ponad 600 pożarów		Brak wniosku o wprowadzenie lub zmianę zapisów Programu.
26	Korporacja kominiarzy polskich		3. Problem pożarów sadzy oraz pożarów odkominowych pozostaje stale w sferze zainteresowania Środowiska kominiarskiego i jest często opisywany w polskiej i zagranicznej literaturze branżowej. Korporacja Kominiarzy Polskich uznaje zasadność celów zakładanych w proponowanym projekcie uchwały Sejmiku Województwa opolskiego dotyczącym „Programu ochrony powietrza dla województwa opolskiego”. Jako reprezentanci środowiska kominiarskiego jesteśmy zainteresowani, aby proponowane przez Państwa działania przyniosły zamierzony efekt, prowadzący do poprawy jakości powietrza. W związku z powyższym Korporacja Kominiarzy Polskich proponuje uzupełnienie projektu uchwały „Programu ochrony powietrza dla województwa opolskiego” o zapisy dotyczące konieczności przeprowadzania kontroli i czyszczeń kominów w zakresie: a) planu edukacyjnego w temacie prawidłowej eksploatacji przewodów kominowych b) przeprowadzenia kontroli czy czyszczenia przewodów kominowych są wykonywane.		Wyjaśnienie. Nie wskazano kto miałby przeprowadzać działania edukacyjne oraz kontrolne. Konieczność prowadzenia kontroli przewodów wentylacyjnych i kominowych spoczywa na właścicielach eksploatowanych urządzeń i nieruchomości i wynika z odrębnych przepisów. Ponadto działania informacyjne i edukacyjne w zakresie kontroli oraz przestrzegania uchwały antysmogowej zostały ujęte w harmonogramie realizacji Programu i będą wykonywane w ramach POP.

Lp.	Instytucja wnosząca uwagę lub wniosek	Odniesienie do dokumentu POP	Treść uwagi lub wniosku	Uzasadnienie uwagi lub wniosku	Informacja o sposobie uwzględnienia uwag i wniosków
27	DPO UMWO	Rozdział 9	1. Rozdział 9: Działania wskazane do realizacji w celu osiągnięcia standardów jakości powietrza w strefach Podrozdział 9.2.1 Wsparcie dla osób dotkniętych ubóstwem energetycznym oraz tworzenie programów osłonowych – str. 103 Propozycja doprecyzowania – informacja dotycząca ubóstwa energetycznego jest niejasna.	W opisie dotyczącym ubóstwa energetycznego wskazano 10 % dochodu jako próg, ale nie zostało wskazane do czego się to odnosi, w związku z czym definicja jest nieprecyzyjna.	Wyjaśnienie. W Polsce brak oficjalnej definicji ubóstwa energetycznego. Opracowanie Instytutu Badań Strukturalnych "Zjawisko ubóstwa energetycznego w Polsce, w tym ze szczególnym uwzględnieniem zamieszkujących w domach jednorodzinnych", którym posłużono się w opracowaniu dokumentu Programu również nie definiuje precyzyjnie kryteriów występowania zjawiska ubóstwa energetycznego, jedynie wskazuje, iż: "Gospodarstwo domowe można uznać za ubogie energetycznie, jeżeli ma trudności w zaspokojeniu swoich potrzeb energetycznych (ogrzewania, ciepłej wody, elektryczności) z powodu niskiego dochodu lub charakterystyk mieszkania. Trzy główne czynniki wpływające na ubóstwo energetyczne to: niskie dochody gospodarstw domowych, niska efektywność energetyczna zamieszkiwanych budynków i posiadanych urządzeń oraz nieefektywne korzystanie z energii i urządzeń przez gospodarstwa domowe". Należy zatem przyjąć, iż każda gmina indywidualnie będzie wskazywać próg ubóstwa energetycznego podejmując decyzje o uruchomieniu programów wsparcia dla mieszkańców.
28	DPO UMWO		2. Rozdział 9: Działania wskazane do realizacji w celu osiągnięcia standardów jakości powietrza w strefach Podrozdział 9.2.1 Wsparcie dla osób dotkniętych ubóstwem energetycznym oraz tworzenie programów osłonowych – str. 103/104 Propozycja wskazania również	W ramach RPO WO 2014-2020 również wskazywane jest przeciwdziałanie ubóstwu energetycznemu.	Uwzględniono. Dopisano informację o możliwości wsparcia w ramach RPO.

Lp.	Instytucja wnosząca uwagę lub wniosek	Odniesienie do dokumentu POP	Treść uwagi lub wniosku	Uzasadnienie uwagi lub wniosku	Informacja o sposobie uwzględnienia uwag i wniosków
			możliwości finansowania w ramach funduszy unijnych (RPO WO 2014-2020 oraz perspektywie finansowej 2021-2027)		
29	DPO UMWO		3. Rozdział 9: Działania wskazane do realizacji w celu osiągnięcia standardów jakości powietrza w strefach Podrozdział 9.2.2 Rozwój infrastruktury dla pieszo i rowerowego – str. 104 Propozycja usunięcia buspasów, które nie stanowią elementu infrastruktury pieszo rowerowej.	Buspasy stanowią część infrastruktury transportu publicznego.	Uwzględniono.
30	DPO UMWO		4. Rozdział 9.3 Wykaz i opis planowanych do realizacji działań naprawczych Str. 108 Propozycja wskazania również możliwości finansowania w ramach funduszy unijnych (RPO WO 2014-2020 oraz perspektywie finansowej 2021-2027)	Wskazane zostało, że działania mogą zostać finansowane w ramach programu CZYSTE POWIETRZE oraz STOP SMOG, natomiast brakuje informacji o możliwości ubiegania się o środki z RPO WO 2014-2020 na wymianę indywidualnych źródeł ciepła i termomodernizację.	Uwzględniono.
31	DPO UMWO		5. Rozdział 9.5 Możliwe źródła finansowania działań wskazanych w Programie Str. 140 Propozycja nie wskazywania alokacji na działania RPO WO 2014-2020	Ze względu na możliwe przesunięcia środków, wskazywanie konkretnych alokacji w POP może skutkować koniecznością jego zmian w przypadku przesunięć środków w ramach RPO WO 2014-2020.	Uwzględniono. Usunięto wartości alokacji ze względu na zmieniające się wartości oraz przesunięcia środków. Podano link do strony, na której zamieszczona informacja o RPO.
32	DPO UMWO		Propozycja wskazanie w kierunkach działań lub w działaniach uzupełniających: działań promocyjno-edukacyjnych z projektami demonstracyjnymi.	W przypadku działań podejmowanych przez samorządy duże znaczenie dla podnoszenia świadomości może mieć realizacja projektów demonstracyjnych, które będą miały walory edukacyjno-promocyjne.	Uwzględniono: Dopisano projekty demonstracyjne do możliwych działań podejmowanych w ramach działań edukacyjnych.
33	Stowarzyszenie Aglomeracja Opolska	redukcja	1. Jedną z kwestii budzących największe wątpliwości jest wskazana w projekcie Programu wielkość redukcji emisji pyłów PM10, PM2,5 oraz B(a)P. W opinii Członków		Uwzględniono. Stosownie do uwag Ministra Klimatu oraz uzgodnień z Zamawiającym,

Lp.	Instytucja wnosząca uwagę lub wniosek	Odniesienie do dokumentu POP	Treść uwagi lub wniosku	Uzasadnienie uwagi lub wniosku	Informacja o sposobie uwzględnienia uwag i wniosków
			<p>Stowarzyszenia Aglomeracja Opolska w wielu przypadkach jest ona nie do końca przemyślana i nie jest adekwatna do problemów jakości powietrza odzwierciedlonych w wynikach na poszczególnych stacjach pomiarowych. Skala redukcji emisji zanieczyszczeń zaprezentowana w projekcie Programu, w opinii gmin Aglomeracji Opolskiej, będzie w wielu przypadkach nierealna do osiągnięcia w latach 2020-2026. Dotyczy to zarówno strefy Miasto Opole, jak i strefy opolskiej.</p> <p>Zaplanowane poziomy redukcji budzą tym większe wątpliwości, iż w projekcie Programu nie wykazano, ile źródeł niskiej emisji znajduje się na terenie województwa opolskiego, z podziałem na poszczególne obszary przekroczeń, gminy, powiaty. Nie przeprowadzono analizy w zakresie faktycznego oddziaływania na środowisko sektora komunalno-bytowego, ponieważ nie jest znana rzeczywista liczba oraz struktura indywidualnych źródeł ogrzewania, wykorzystywanych przez mieszkańców województwa opolskiego. Bez inwentaryzacji źródeł emisji (w tym komunalno-bytowych) nie jest możliwe prawidłowe określenie skali oddziaływania tych źródeł na terenie poszczególnych gmin, a tym samym nie można określić wielkości redukcji koniecznej do zrealizowania na terenie poszczególnych jednostek administracyjnych.</p>		<p>w harmonogramach realizacji działań naprawczych podano, jaki jest wymagany do osiągnięcia efekt rzeczowy w postaci powierzchni [m²], na której należy dokonać zmiany starego nieefektywnego źródła ciepła na paliwo stałe na nowe niskoemisyjne lub likwidacji takiego źródła poprzez podłączenie do sieci ciepłowniczej. Szacunkowy efekt redukcji emisji zanieczyszczeń został wskazany w podziale na powiaty. Stosownie do tego zweryfikowano i przedadagowano inne zapisy. Założenia do obliczeń zostały przedstawione w opisie scenariuszy – Rozdział 8.2.</p> <p>Przepisy dotyczące zakresu jaki powinien zawierać Program ochrony powietrza nie wskazują, że koniecznym do jego opracowania jest wykonanie inwentaryzacji źródeł ciepła. W analizach oparto się na bazie emisji, która jednoznacznie wskazuje na wielkość emisji z poszczególnych źródeł, w tym z sektora komunalno – bytowego. Ponadto wykorzystano dane z modelowania do Rocznej oceny jakości powietrza, która również jednoznacznie wskazuje, iż za przekroczenia poziomów dopuszczalnych odpowiedzialne są źródła emisji komunalno – bytowej.</p>
34	Stowarzyszenie Aglomeracja Opolska		2.Biorąc pod uwagę sytuację finansową mieszkańców gmin Aglomeracji Opolskiej (szczególnie obszarów o najmniej korzystnych uwarunkowaniach społeczno-gospodarczych, w tym obszarów wiejskich) oraz		Uwzględniono. Jak wskazano powyżej w powiecie opolskim łącznie wskazano powierzchnię 7 610 m ² powierzchni, na której należy wymienić

Lp.	Instytucja wnosząca uwagę lub wniosek	Odniesienie do dokumentu POP	Treść uwagi lub wniosku	Uzasadnienie uwagi lub wniosku	Informacja o sposobie uwzględnienia uwag i wniosków
			<p>prognozowane pogorszenie sytuacji ekonomicznej zarówno samorządów lokalnych jak i mieszkańców w wyniku panującej pandemii koronawirusa CON/ID-19, wysoce prawdopodobne jest, że JST będą musiały zweryfikować swoje plany inwestycyjne, również w obszarze gospodarki niskoemisyjnej. Ponadto prognozujemy, iż nastąpi spadek zainteresowania mieszkańców realizacją inwestycji polegających na zmianie sposobu ogrzewania, które w największej mierze przyczyniają się do istotnej poprawy jakości powietrza. Na obszarach wiejskich już dziś zainteresowanie takim wsparciem często jest zdecydowanie mniejsze od oczekiwanego. Nadmienić należy, iż władarze gmin Aglomeracji Opolskiej (oraz pozostałych gmin województwa opolskiego) nie posiadają realnych narzędzi, mobilizujących mieszkańców do wymiany indywidualnych źródeł ciepła. Podobnie władarze gmin nie mają żadnych możliwości oddziaływania na innych potencjalnych realizatorów zadań mogących przyczynić się do redukcji emisji zanieczyszczeń (spółdzielnie mieszkaniowe, zarządcy nieruchomości itp.).</p> <p>Biorąc powyższe pod uwagę, wskazane w projekcie Programu ochrony powietrza poziomy docelowych redukcji emisji powinny zostać ponownie przeanalizowane.</p>		<p>źródło ciepła, co wydaje się możliwym do realizacji.</p> <p>W zakresie możliwości finansowania zadań ujętych w Programie w rozdziale 9.5 wskazano szereg możliwych do wykorzystania źródeł finansowania zarówno przez gminy jak i przez osoby fizyczne. Ponadto należy zwrócić uwagę, iż zaproponowano w harmonogramie realizacji działań, także zadanie dotyczące podjęcia przez Województwo Opolskie uchwały antysmogowej, która wprowadzi ograniczenia w zakresie stosowanych instalacji, co powinno skłonić mieszkańców do większego zainteresowania wymianą kotłów.</p>
35	Stowarzyszenie Aglomeracja Opolska		<p>Gminy Aglomeracji Opolskiej zwracają również uwagę na konieczność uzupełnienia katalogu możliwych do zastosowania rozwiązań związanych z wymianą niskosprawnych kotłów na paliwa stałe o kotły na biomasę (Harmonogram realizacji działań naprawczych). Jest to ekologiczne źródło ogrzewania spełniające wymagania dyrektywy Ecodesign i wśród</p>		<p>Uwzględniono.</p> <p>Dodano do harmonogramu jako dopuszczone do wymiany także kotły na biomasę spełniające wymagania ekoprojektu.</p>

Lp.	Instytucja wnosząca uwagę lub wniosek	Odniesienie do dokumentu POP	Treść uwagi lub wniosku	Uzasadnienie uwagi lub wniosku	Informacja o sposobie uwzględnienia uwag i wniosków
			mieszkańców wielu gmin cieszy się największą popularnością.		
36	Stowarzyszenie Aglomeracja Opolska		<p>Kolejna kwestia budząca wątpliwości to wskazane w projekcie dokumentu źródła finansowania działań ujętych w Programie. W naszej opinii wskazywanie źródeł dostępnych w latach 2014-2020 jest bezzasadne. W kontekście ogromnego obciążenia finansowego JST związanego z realizacją działań wskazanych w dokumencie, konieczne jest bardziej szczegółowe i konkretne wskazanie możliwych w przyszłej perspektywie źródeł finansowania.</p> <p>Równocześnie pragnę zauważyć, iż część z proponowanych w dokumencie źródeł finansowania, z różnych względów (w tym np. proceduralnych), w praktyce jest niedostępna dla indywidualnych mieszkańców. Równocześnie zdecydowana większość z nich wymaga od JST zaangażowania wkładu własnego, co w obliczu pogarszającej się sytuacji finansów publicznych również może stanowić poważną przeszkodę w ich wykorzystaniu. Reasumując, w imieniu wszystkich gmin Aglomeracji Opolskiej, zwracam się do Pana Marszałka z prośbą o wnikliwą analizę i uwzględnienie uwag zgłaszanych przez władarzy samorządów AO w toku opiniowania projektu uchwały Sejmiku Województwa Opolskiego w sprawie Programu ochrony powietrza dla województwa opolskiego. Równocześnie nadmieniam, iż działania dotyczące poprawy jakości powietrza, gospodarki niskoemisyjnej oraz stosowania zielonych technologii i odnawialnych źródeł energii już dziś są niezwykle istotne dla Aglomeracji Opolskiej. Doświadczenia w tym zakresie zdobywamy m.in. dzięki realizacji projektów międzynarodowych, w których uczymy się od partnerów z całej Europy. W kolejnej perspektywie obszar ten będzie dla Aglomeracji</p>		<p>Wyjaśnienie.</p> <p>Wskazane w Programie koszty to szacunkowe koszty, które ponoszone będą przez różne strony realizujące zadania. Ponadto nie ma obowiązku wydatkowania środków finansowych w zadanej wysokości. Gminy udzielają dofinansowania w pewnym ułamku kosztów, resztę ponoszą właściciele czy zarządzający budynkami i nieruchomościami. Podać jednak należy w Programie szacunkowe całkowite koszty, aby możliwe było oszacowanie na poziomie kraju, jakie środki powinny zostać przeznaczone na wsparcie zmiany systemów ogrzewania.</p> <p>Na chwilę opracowania Programu nie są możliwe do opisanie lub wskazania dokładne informacje o programach lub projektach wynikających z nowej perspektywy finansowej na lata 2021-2027. Zarówno mieszkańcy, jak i samorządy powinny śledzić na bieżąco informacje nt. możliwych do pozyskania środków.</p>

Lp.	Instytucja wnosząca uwagę lub wniosek	Odniesienie do dokumentu POP	Treść uwagi lub wniosku	Uzasadnienie uwagi lub wniosku	Informacja o sposobie uwzględnienia uwag i wniosków
			Opolskiej jednym z wiodących, co znajdzie również odzwierciedlenie w Strategii rozwoju Aglomeracji Opolskiej do 2030 roku.		
37	Opolski Alarm Smogowy oraz Ruchu Społecznego Stop Spalarni Odpadów Medycznych w Opolu		1.Celem opracowania Programu jest wskazanie przyczyn wystąpienia przekroczeń poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10 oraz pyłu zawieszonego PM2,5, a także poziomu docelowego stężeń benzo(a)pirenu – B(a)P oraz wskazanie działań naprawczych zmierzających do osiągnięcia w możliwie krótkim czasie poziomów dopuszczalnych i docelowych substancji w powietrzu, uwzględniając również katalog działań opracowanych w ramach obowiązującego i realizowanego na terenie stref województwa programu ochrony powietrza.	Cel podany kilkakrotnie w tekście (uwaga redakcyjna)	Wyjaśnienie. Informację podano dwukrotnie - w rozdziale dotyczącym celów Programu oraz scenariuszy realizacji Programu.
38	Opolski Alarm Smogowy oraz Ruchu Społecznego Stop Spalarni Odpadów Medycznych w Opolu		2. Wskaźniki odnoszone są do norm stężeń dopuszczalnych, docelowych ustanowionych w kraju.	Ważne byłoby dokonać oceny z porównaniem do norm Światowej Organizacji Zdrowia. Ten rozdział odbieramy bardzo pozytywnie.	Wyjaśnienie. Informacje dotyczące poziomów dopuszczalnych oraz ich zestawienie z normami WHO zostały przedstawione w rozdziale 8.2.3. Ponadto przedstawiono scenariusz osiągnięcia poziomów zgodnych z WHO w województwie. Rozdział został wskazany przez Urząd Marszałkowski jako dodatkowa informacja o celu długoterminowym, który powinien w dalszej perspektywie być realizowany w województwie.
39	Opolski Alarm Smogowy oraz Ruchu Społecznego Stop Spalarni Odpadów Medycznych w Opolu		3.Zgodnie z metodyką obliczeń rekomendowaną dla tego typu raportów, Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska wykonując Ocenę Jakości Powietrza może odliczyć udział pyłu PM10 pochodzącego z następujących źródeł: napływ pyłu naturalnego z regionów suchych; str. 40	Ponieważ jest to sprawa kontrowersyjna, prosimy o wskazanie badań które ustaliły poziom tego napływu, tj. jego wielkość w określonym czasie. Czy ten napływ jest zmienny?	Wyjaśnienie. Szczegółowe informacje dotyczące metodyki odejmowania udziału pyłu oraz inne dotyczące obliczeń w roku bazowym w tym zakresie zostały ujęte w <i>Raporcie syntetycznym dotyczącym odejmowania źródeł naturalnych w ocenie jakości powietrza w województwie opolskim</i>

Lp.	Instytucja wnosząca uwagę lub wniosek	Odniesienie do dokumentu POP	Treść uwagi lub wniosku	Uzasadnienie uwagi lub wniosku	Informacja o sposobie uwzględnienia uwag i wniosków
					w 2018 roku - Załącznik nr 2 do Rocznej oceny jakości powietrza w województwie opolskim za rok 2018. W tekście Programu powołano się na powyższe źródło.
40	Opolski Alarm Smogowy oraz Ruchu Społecznego Stop Spalarni Odpadów Medycznych w Opolu		4. Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska wykonując Ocenę Jakości Powietrza może odliczyć udział pyłu PM10 pochodzącego z następujących źródeł: napływ aerozolu morską (udział soli morskiej); emisja pyłu z wulkanów, epizodów sejsmicznych i aktywności geotermicznej; napływ zanieczyszczeń w wyniku pożarów naturalnych; posypywanie dróg piaskiem i solą.	Prosimy o odniesienie się jednak do tych wartości, w naszym przekonaniu są zawyżone, zwłaszcza w porównaniu z literaturą naukową. Oczywiście nie kwestionujemy, ale prosimy o wyjaśnienia, bowiem to jest podstawa dalszych wyliczeń.	Wyjaśnienie. Szczegółowe informacje dotyczące metodyki odejmowania udziału pyłu oraz inne dotyczące obliczeń w roku bazowym w tym zakresie zostały ujęte w <i>Raporcie syntetycznym dotyczącym odejmowania źródeł naturalnych w ocenie jakości powietrza w województwie opolskim w 2018 roku - Załącznik nr 2 do Rocznej oceny jakości powietrza w województwie opolskim za rok 2018</i> . W tekście Programu powołano się na powyższe źródło. Wykonawca Programu nie prowadził pomiarów jakości powietrza oraz procedury obliczeń w roku bazowym.
41	Opolski Alarm Smogowy oraz Ruchu Społecznego Stop Spalarni Odpadów Medycznych w Opolu		5.Pamiętać jednak należy, że na wielkość stężeń w powietrzu istotny wpływ ma sposób wprowadzania zanieczyszczeń do powietrza (szczególnie wysokość emitorów). Dlatego w toku dalszych prac przeprowadzono modelowanie rozprzestrzeniania zanieczyszczeń oraz szczegółową analizę wpływu poszczególnych rodzajów źródeł na wysokość stężeń w powietrzu określając ich wpływ na przyrost tła miejskiego i przyrost tła lokalnego w obszarach przekroczeń str. 88	Ileokroć mowa o modelowaniu warto podać, nazwę modelu i sposób modelowania, tytuł programu, producenta, najlepiej w metodyce.	Uwzględniono. Uzupełniono informacje dotyczące modelu, który został użyty do obliczeń w Programie (załącznik nr 1).
42	Opolski Alarm Smogowy oraz Ruchu Społecznego Stop		6.Przedstawione dane dotyczące zakresów tła regionalnego (tabela nr 30) wskazują, że wartości te w przypadku pyłu zawieszzonego PM10 sięgają średnio 30% poziomu dopuszczalnego, a lokalnie (w strefie	Tabela ogólna, czyli dotyczy wszystkich parametrów jednocześnie? Prosimy o wyjaśnienie. Również prosimy o odniesienie się do bardzo wysokich	Wyjaśnienie. Masy powietrza, a wraz z nimi zanieczyszczenia przemieszczają się swobodnie. Barierą dla mas powietrza mogą

Lp.	Instytucja wnosząca uwagę lub wniosek	Odniesienie do dokumentu POP	Treść uwagi lub wniosku	Uzasadnienie uwagi lub wniosku	Informacja o sposobie uwzględnienia uwag i wniosków
	Spalarni Odpadów Medycznych w Opolu		opolskiej) stanowią niemal 60% poziomu dopuszczalnego. Wartości tła regionalnego pyłu zawieszonego PM2,5 średnio przekraczają 40% poziomu dopuszczalnego obowiązującego w 2018 roku i 50% obecnie obowiązującego. Str. 69	wartości tła, z czego wynika, że większość zanieczyszczeń jest spoza województwa. To nie koresponduje z danymi literaturowymi, np. dla KK. Oraz bardzo niepokoi, ponieważ oznacza, że nawet intensywne starania w województwie nie przyniosą rezultatów poprawy jakości powietrza. To szczególnie niepokoi w przypadku B(a)P.	stanowią masywy górskie, ale nie granice administracyjne. Stąd wysoki udział zanieczyszczeń spoza województwa opolskiego. Im bliżej sąsiedniego województwa tym większy jest udział napływu zanieczyszczeń. Na terenie całego południa kraju notowane są wysokie stężenia benzo(a)pirenu, dlatego konieczne jest prowadzenie działań we wszystkich województwach, co ma miejsce, ponieważ programy ochron powietrza przygotowywane są obecnie w całej Polsce.
43	Opolski Alarm Smogowy oraz Ruchu Społecznego Stop Spalarni Odpadów Medycznych w Opolu		7.Przedstawione dane dotyczące zakresów tła regionalnego (tabela nr 30) wskazują, że wartości te w przypadku pyłu zawieszonego PM10 sięgają średnio 30% poziomu dopuszczalnego, a lokalnie (w strefie opolskiej) stanowią niemal 60% poziomu dopuszczalnego. Wartości tła regionalnego pyłu zawieszonego PM2,5 średnio przekraczają 40% poziomu dopuszczalnego obowiązującego w 2018 roku i 50% obecnie obowiązującego. Str. 85	Jak wyżej, skąd te dane?	Wyjaśnienie. Masy powietrza, a wraz z nimi zanieczyszczenia przemieszczają się swobodnie. Bariere dla mas powietrza mogą stanowić masywy górskie, ale nie granice administracyjne. Stąd wysoki udział zanieczyszczeń spoza województwa opolskiego. Im bliżej sąsiedniego województwa tym większy jest udział napływu zanieczyszczeń. Na terenie całego południa kraju notowane są stężenia pyłu PM2,5 przekraczające poziom dopuszczalny, dlatego konieczne jest prowadzenie działań we wszystkich województwach, co ma miejsce, ponieważ programy ochron powietrza przygotowywane są obecnie w całej Polsce. Dane na podstawie, których zostały wyznaczone wskazane poziomy tła pochodzą z krajowej bazy emisji prowadzonej przez IOŚ, a także wyników

Lp.	Instytucja wnosząca uwagę lub wniosek	Odniesienie do dokumentu POP	Treść uwagi lub wniosku	Uzasadnienie uwagi lub wniosku	Informacja o sposobie uwzględnienia uwag i wniosków
					modelowania matematycznego, które zostało opisane w załączniku nr 1 do POP.
44	Opolski Alarm Smogowy oraz Ruchu Społecznego Stop Spalarni Odpadów Medycznych w Opolu		8. Ze względu na przyjęte prognozy zmian prawnych w przemyśle, redukcję emisji z sektora przemysłu w roku prognozy 2026 oszacowano na 10% dla pyłu zawieszonego oraz 5% dla benzo(a)pirenu. Dla przemysłu możliwe jest osiągnięcie tego poziomu do 2026 roku ze względu na postęp technologiczny oraz wymagania unijne w zakresie handlu uprawnieniami do emisji oraz przepisami prawnymi i dostosowaniem do nowych wymogów. Nie jest konieczne wprowadzanie dodatkowych działań redukujących emisję z przedsiębiorstw ponad te, których realizacja wynika z istniejących przepisów.	Daleko idące uproszczenie, naszym zdaniem, oparte na założeniu np. postępu prawnego w kraju czy postępu technologicznego, co nie musi nastąpić w danej sytuacji politycznej.	Uwzględniono. Przepisy dotyczące źródeł przemysłowych zależą w niewielkim stopniu od polityki. Po prostu są wdrażane, bo wymagają tego przepisy na poziomie unijnym. Stosowna analiza, dotycząca dużych źródeł przemysłowych, zostanie dodana do rozdziału dotyczącego scenariusza bazowego. Dokładne informacje dotyczące obowiązków poszczególnych branż oraz wynikających z nich ograniczeń oraz derogacji zostały opisane w rozdziale 8.2.1.
45	Opolski Alarm Smogowy oraz Ruchu Społecznego Stop Spalarni Odpadów Medycznych w Opolu		9. Scenariusz WHO – ocena możliwości osiągnięcia poziomów zalecanych przez WHO do roku 2030	Bardzo pozytywny rozdział i tok myślenia, niestety wnioski niekorzystne, co doprowadza do poglądu, że założenia programu są łagodne. Normy WHO powinny być podstawą odniesienia. Zakaz palenia ognisk powinien być umacniany i kontrolowany.	Wyjaśnienie. Założenia Programu powinny być w miarę możliwe do zrealizowania, a założone na chwilę obecną wartości redukcji w powiązaniu z kosztami realizacji są bardzo wysokie i wywołują obawy samorządów. Tym nie mniej Urząd Marszałkowski wskazał na potrzebę opracowania rozdziału dotyczącego możliwości osiągnięcia standardów jakości powietrza określonych przez WHO. Jest to perspektywa długoterminowa.
46	Opolski Alarm Smogowy oraz Ruchu Społecznego Stop Spalarni Odpadów		10. Ograniczenie emisji wtórnej pyłu poprzez czyszczenie dróg na mokro Str106	Konieczne ujęcie zakazu używania dmuchaw oraz przepisów Prawa Budowlanego ograniczających pylenie wtórne.	Wyjaśnienie. Zakaz używania dmuchaw został ujęty w PDK, a także zalecenia związane z ograniczeniem pylenia z budow. Program nie może powielać zakazów i nakazów

Lp.	Instytucja wnosząca uwagę lub wniosek	Odniesienie do dokumentu POP	Treść uwagi lub wniosku	Uzasadnienie uwagi lub wniosku	Informacja o sposobie uwzględnienia uwag i wniosków
	Medycznych w Opolu				wynikających z obowiązujących przepisów prawa.
47	Opolski Alarm Smogowy oraz Ruchu Społecznego Stop Spalarni Odpadów Medycznych w Opolu		11.Tworzenie zapisów w planach zagospodarowania przestrzennego (zwiększenie obszarów zieleni, rozwój zielonej infrastruktury) str. 107	Konieczny zapis o ochroni istniejących terenów i obiektów zieleni , w tym drzew	Uwzględniono. Dodano zapis: "Istotne jest także zachowanie istniejących terenów zielonych, w szczególności na terenach miejskich w celu utrzymania korytarzy przewietrzania oraz zachowania sprzyjających wymianie powietrza warunków mikroklimatycznych"
48	Opolski Alarm Smogowy oraz Ruchu Społecznego Stop Spalarni Odpadów Medycznych w Opolu		12.Tworzenie zapisów w planach zagospodarowania przestrzennego (zwiększenie obszarów zieleni, rozwój zielonej infrastruktury)	Konieczne kampanie na rzecz ochrony powietrza oraz wprowadzenie zajęć szkolnych w ramach godzin pedagogicznych. Temat powinien nabrać wagi pierwszorzędnej. W promocji zdrowia i ochrony środowiska. Kampanie proekologiczne powinny być wzmacniane ciągłym informowaniem społeczeństwa o stanie powietrza i jego konsekwencjach. Monitoring lokalny powinien być wzmacniany i rozwijany w miejscowościach.	Wyjaśnienie. Wniesione uwagi znajdują odzwierciedlenie w zapisach Programu m.in. w harmonogramie.
49	Opolski Alarm Smogowy oraz Ruchu Społecznego Stop Spalarni Odpadów Medycznych w Opolu		13.Potrzeba zainstalowania stacji pomiarowych ruchu komunikacyjnego	Dostępność pomiarów, informowanie na przystankach autobusów MZK, wdrożenie informacji o jakości powietrza w mediach regionalnych ostrzeżenia Regionalnego Systemu Ostrzegania o smogu -tego wszystkiego brakuje	Wyjaśnienie. W Programie w wielu miejscach wskazano na dostępność danych dotyczących jakości powietrza oraz prognoz krótkoterminowych na portalu jakości powietrza prowadzonym przez GIOŚ: http://powietrze.gios.gov.pl/ . Inne informacje np. dotyczące informowania w ramach PDK (ogłaszanie poziomów alarmowych) zostały ujęte w tabeli dotyczącej Trybu uruchamiania

Lp.	Instytucja wnosząca uwagę lub wniosek	Odniesienie do dokumentu POP	Treść uwagi lub wniosku	Uzasadnienie uwagi lub wniosku	Informacja o sposobie uwzględnienia uwag i wniosków
					i karty działań w przypadku ogłaszania Poziomu 2 i Poziom 3.
50	Opolski Alarm Smogowy oraz Ruchu Społecznego Stop Spalarni Odpadów Medycznych w Opolu		14.Konieczność zastrzeżenia sytuowania nowych inwestycji, które pogarszają stan powietrza w regionie, ze szczególnym uwzględnieniem spalarni oraz inwestycji drogowych.	Obecna jakość powietrza i dbałość o ochronę zdrowia na to nie pozwala	Wyjaśnienie. W Programie nie ma możliwości wskazywania podobnych ograniczeń. Wprowadzanie nowych instalacji oraz realizacja przedsięwzięć, o których mowa w uwadze jest regulowana odrębnymi przepisami (m.in. ustawą POŚ, ustawą o odpadach) i wymaga otrzymania stosownych pozwoleń po zapoznaniu się właściwego organu z dokumentacją dotyczącą danego przedsięwzięcia.
51	Opolski Alarm Smogowy oraz Ruchu Społecznego Stop Spalarni Odpadów Medycznych w Opolu		15. Rozdział: zadania naprawcze, które nie zostały wytypowane do wdrożenia	Nie zgadzamy się z poglądami autorów tego programu i odrzucenie tych środków uważamy za szkodliwe. Województwo opolskie byłoby unikatem, nie wprowadzając planu odchodzenia od paliw stałych. Uchwała antysmogowa, która obecnie obowiązuje, nie zawiera takiego planu w związku z tym nie spełnia swojego celu. Odejście od spalania paliw stałych jest dziejową koniecznością ze względu na klimat, towarzyszące jego zmianom katastrofy oraz stan zdrowia ludzi. Również nie zgadzamy się z odrzuceniem stref niskiej emisji, ponieważ ich idea sprawdziła się w wielu miastach.	Uwzględniono częściowo. W Programie wskazano w harmonogramie działanie zobowiązujące Województwo Opolskie do rozszerzenia zakresu obowiązującej uchwały antysmogowej także o wyeliminowanie instalacji pozaklasowych na terenie całego województwa. Odnosnie stref niskiej emisji tzw. LEZ nie rekomenduje się wprowadzania tego typu rozwiązań, ponieważ udział emisji z transportu nie jest znaczący, jak również nie odnotowano przekroczeń norm NO ₂ na terenach miejskich.
52	Opolski Alarm Smogowy oraz Ruchu Społecznego Stop		16.Niewystarczające naszym zdaniem są narzędzia monitoringu postępów jakości powietrza to wymaga uzupełnienia i egzekwowania.		Wyjaśnienie. Program ochrony powietrza musi się zawierać w określonych ramach prawa. Wskaźniki monitorowania wskazane są

Lp.	Instytucja wnosząca uwagę lub wniosek	Odniesienie do dokumentu POP	Treść uwagi lub wniosku	Uzasadnienie uwagi lub wniosku	Informacja o sposobie uwzględnienia uwag i wniosków
	Spalarni Odpadów Medycznych w Opolu		<p>Nasze wątpliwości dotyczą przede wszystkim tła i jego wielkości w przypadku poszczególnych kategorii tła. Program powinien być uzupełniony o metodykę przekonywującą o tych danych.</p> <p>Jednak obecna sytuacja epidemiczna skłania nas ku temu, by mimo że program ten wymagał wiele pracy, uzupełnić go o działania doraźne w przypadkach nadzwyczajnych. Najnowsze badania dotyczące śmiertelności wśród chorujących na infekcję COVID 19 wskazują wysoka korelację ze stanem powietrza. Dotyczy to też innych chorób, które nie są wymienione w tym programie, np. autyzmu, choroby Alzheimerera i in. Jest niezbędne posiadanie planu redukcji natychmiastowej w sytuacji awaryjnej. Zasady takiego postępowania zostały wprowadzone w wielu miejscach dotkniętych epidemią, takie procedury powinny być jasne i u nas: np. wyłączenie budów, włączenie innej organizacji ruchu itd.</p>		<p>w aktach prawnych dotyczących programu, m.in. w rozporządzeniu wykonawczym. Obecną sytuację epidemiczną uwzględniamy w zakresie możliwym do spełnienia.</p> <p>Program został uzupełniony o informację dotyczącą modelowania matematycznego (załącznik nr 1). Ponadto w rozdziale dotyczącym analizy stanu jakości powietrza, wskazano zarówno definicje jak i skąd pochodzą dane, z których korzystano. W zakresie danych emisyjnych wykorzystano zgodnie z rekomendacją Ministra Klimatu dane z krajowej bazy emisji prowadzonej przez IOŚ.</p>
53	Opolski Alarm Smogowy oraz Ruchu Społecznego Stop Spalarni Odpadów Medycznych w Opolu		<p>Przyszły program ochrony powietrza powinien też zmieniać podejście do jego realizacji, z pasywnego na aktywne. Obecnie zmiana sposobu ogrzewania, a więc zmniejszenie niskiej emisji lokalnej jest dobrowolne. A przecież powietrze jest dobrem wspólnym i powinien być zaproponowany mechanizm wymuszający zmiany na rzecz poprawy jego jakości. Póki zostawimy tę dobrowolność nie bacząc na szkodę ogółu, nie spodziewamy się większego postępu w poprawie niskiej emisji.</p>		<p>Uwaga uwzględniona.</p> <p>W Programie przedstawiono rekomendacje do wprowadzenia zmian w uchwale antysmogowej dotyczących ograniczeń w stosowaniu instalacji niespełniających standardów, co powinno zapewnić skuteczność wdrażania wskazanych w Programie działań.</p> <p>Ponadto na terenie województwa od 2017 roku wdrażany jest system zarządzania programami ochrony powietrza. Województwo Opolskie będzie rozszerzać zakres powyższego systemu także w ramach projektu Life.</p>

Tabela 6. Odniesienie do uwag i wniosków wniesionych na etapie spotkań konsultacyjnych dotyczących projektu uchwały Sejmiku Województwa Opolskiego w sprawie Programu ochrony powietrza

Lp.	Institucja wnosząca uwagę lub wniosek	Treść uwagi lub wniosku	Informacja o sposobie uwzględnienia uwag i wniosków
1	Urząd Miasta Opola	Skąd zostały zaczerpnięte dane na podstawie, których obliczono redukcję emisji poszczególnych substancji, ponieważ w opinii Urzędu są one znacznie zawyżone: w poprzednim POP było do redukcji do 2025 ok. 87 ton, natomiast teraz należy zredukować do 2026 195 ton	Wyjaśnienie. Emisja bazowa w 2018 roku pochodzi z Centralnej Bazy Emisji KOBIZE przekazanej przez Instytut Ochrony Środowiska. Metodyka jej przygotowania nie jest znana. Udostępnione zostały tylko wskaźniki emisji. W związku z tym Wykonawca nie ma możliwości weryfikacji metodyki obliczania emisji bazowej. W ramach przygotowania Programu przeprowadzono modelowanie rozprzestrzenia zanieczyszczeń w celu wyznaczenia emisji progowej, czyli takiej, która nie powoduje przekraczania poziomów dopuszczalnych. Różnica pomiędzy emisją bazową, a progową to wymagana wielość redukcji emisji.
2	Urząd Miasta Opola	Zadano pytanie jak obliczono koszty realizacji zadań	Wyjaśnienie. Szacunkowe koszty obliczono na podstawie redukcji emisji zanieczyszczeń oraz wskaźników kosztowych przedstawionych w Programie w tabeli 71.
3	Urząd Miasta Opola	Złożono wniosek o: uzupełnienie dokumentacji o obszar przekroczeń dla pyłu PM _{2,5} II fazy	Uwzględniono. Uzupełniono w rozdziale dotyczącym obszarów przekroczeń o informację o obszarze fazy II dla m. Opola (dodano mapę obszaru przekroczeń dla fazy II).
4	Urząd Miasta Opola	Należy wyjaśnić kody SNAP.	Uwzględniono. Uzupełniono w rozdziale dotyczącym bilansu emisji o informację o dokładnym podziale kodów SNAP (dodano tabelę).
5	Urząd Miasta Opola	Należy wyjaśnić powszechne i zwykłe korzystanie ze środowiska z ustawy POŚ;	Wyjaśnienie. Ustawa POŚ Art. 4. 1. Powszechne korzystanie ze środowiska przysługuje z mocy ustawy każdemu i obejmuje korzystanie ze środowiska, bez użycia instalacji, w celu zaspokojenia potrzeb osobistych oraz gospodarstwa domowego, w tym wypoczynku oraz uprawiania sportu, w zakresie: 1) wprowadzania do środowiska substancji lub energii; 2) innych niż wymienione w pkt 1 rodzajów powszechnego korzystania z wód w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne. 2. Korzystanie ze środowiska wykraczające poza ramy korzystania powszechnego może być, w drodze ustawy, obwarowane obowiązkiem

Lp.	Instytucja wnosząca uwagę lub wniosek	Treść uwagi lub wniosku	Informacja o sposobie uwzględnienia uwag i wniosków
			uzyskania pozwolenia, ustalającego w szczególności zakres i warunki tego korzystania, wydanego przez właściwy organ ochrony środowiska. 3. Zwykłym korzystaniem ze środowiska jest takie korzystanie wykraczające poza ramy korzystania powszechnego, co do którego ustawa nie wprowadza obowiązku uzyskania pozwolenia, oraz zwykłe korzystanie z wody w rozumieniu przepisów ustawy – Prawo wodne. Informacja została dodana do tabel dotyczących przyrostu tła. Wyjaśnienie zostało dodane do rozdziału 6.2.
6	Urząd Miasta Opola	Należy wskazać punkt maksymalny w opisie dla emisji niezorganizowanej.	Wyjaśnienie. Punkt z maksymalnym stężeniem znajduje się w pobliżu ul. Oleskiej, na terenie Politechniki Opolskiej. Współrzędne punktu to: 50°40'52.65"N i 17°56'28.75"E. Punkt został wskazany w wyniku modelowania matematycznego.
7	Urząd Miasta Opola	Należy zamieścić informację czym się różni tło miejskie od regionalnego.	Wyjaśnienie. Tło regionalne obejmuje stężenia pochodzące ze źródeł z terenu województwa, natomiast tło miejskie jest przyrostem stężeń obejmujących źródła zarówno regionalne, jak i występujące na terenie miejskim, zurbanizowanym. Dodano wyjaśnienie.
8	Urząd Miasta Opola	Należy poprawić czytelność rysunków 22, 23, 24 tam gdzie prezentujecie poziomy tła.	Uwzględniono.
9	Urząd Miasta Opola	Urząd Miasta Opola nie zgadza się z przyjętymi poziomami emisji zanieczyszczeń oraz wskazanym poziomem redukcji zanieczyszczeń.	Uwzględniono. Pojęcia te nie zostały zdefiniowane ani w dyrektywie CAFE, ani w polskim prawie. Do przeprowadzenia analiz wykonawca korzystał ze swego długoletniego doświadczenia i wiedzy eksperckiej. Stosowne wyjaśnienia tych pojęć w możliwie przystępny sposób (stosownie do wymagań dokumentu poddawanego konsultacjom społecznym) zostały zamieszczone w rozdziale 6.2.1. Tło regionalne obejmuje stężenia generowane na terenie województwa opolskiego przez źródła emisji pochodząca spoza jego terenu (transgraniczne i krajowe) oraz emisję naturalną. Przyrost tła miejskiego to podwyższenie stężeń zanieczyszczeń na terenach miast i aglomeracji wynikające z większej gęstości źródeł na ich terenie.

Lp.	Instytucja wnosząca uwagę lub wniosek	Treść uwagi lub wniosku	Informacja o sposobie uwzględnienia uwag i wniosków
10	Urząd Gminy Gogolin	Urząd Gminy Gogolin wnosi o wyjaśnienie w Programie, jakie decyzje wpływają na poprawę jakości powietrza (w rozdziale 12).	Uwzględniono. Doprecyzowano informację w rozdz. 12.
11	Urząd Gminy Głuchołazy	Urząd Gminy Głuchołazy – aktualnie gmina wymienia 2 Mg i jest to 60 źródeł. Żeby osiągnąć wskaźnik z POP należy wymienić 600 źródeł rocznie – na cały okres realizacji to 3,6 tys. kotłów. Nie jest to możliwe. W danym kształcie Program nie jest możliwy do realizacji przez gminę Głuchołazy.	Uwzględniono: Stosownie do uwag Ministra Klimatu oraz uzgodnień z Zamawiającym, w harmonogramach realizacji działań naprawczych podano, jaki jest wymagany do osiągnięcia efekt rzeczowy w postaci powierzchni [m ²], na której należy dokonać zmiany starego nieefektywnego źródła ciepła na paliwo stałe na nowe niskoemisyjne lub likwidacji takiego źródła poprzez podłączenie do sieci ciepłowniczej. Szacunkowy efekt redukcji emisji zanieczyszczeń został wskazany w podziale na powiaty. Stosownie do tego zweryfikowano i przeredagowano inne zapisy. Założenia do obliczeń zostały przedstawione w opisie scenariuszy – Rozdział 8.2.
12	Starostwo powiatowe w Kędzierzynie – Koźlu	Należy doprecyzować jak ma wyglądać sprawozdanie Starosty z realizacji programu w przypadku, kiedy nie ma go jako organu sprawozdającego, a prowadził np. edukację ekologiczną czy termomodernizację / przesyła te informacje do prezydenta jako organu sprawozdawczego - Starostwo powiatowe w Kędzierzynie – Koźlu.	Wyjaśnienie. Starosta powinien przekazać informacje do Urzędu Marszałkowskiego.
13	Starostwo powiatowe w Kędzierzynie – Koźlu	W POP wskazane jest zadanie "Rozwój infrastruktury dla ruchu pieszego i rowerowego" czy są na to przeznaczone, dedykowane pieniądze. Jeśli tak, to w jakiej wysokości.	Wyjaśnienie. Wskazane zadania są zadaniami fakultatywnymi, które nie będą podlegały sprawozdawczości. Gminy i starostwa nie muszą ich realizować, a są proponowane w celu poprawy jakości powietrza.
14	Urząd Miasta Kędzierzyna – Koźla	Co powinien zrobić Urząd Miasta, jeśli realizuje zadania w roku 2020 i obawia się, że w kolejnych latach może nie osiągać już tak wysokich poziomów.	Wyjaśnienie. Odp. UMWO: zalecono, aby przeanalizować dane i zaktualizować pod kątem wykonalności w poszczególnych latach: np. z ostatniego roku przenosząc do pierwszego.
15	Urząd Gminy Pokój	Kontrola gospodarstw domowych w gminach, w których nie ma powołanej straży gminnej, po godzinach pracy Urzędu jest dość utrudniona.	Wyjaśnienie. Jest to niestety prawdą, jednak w Programie nie jest możliwe wprowadzenie zapisów, które umożliwiłyby prowadzenie kontroli w innym trybie niż ustalone w obowiązujących przepisach.
16	Starostwo Powiatowe w Brzegu	Czy działanie PL 1602 EE czyli edukacja powinien wykonywać starosta? Organami sprawozdającymi są m.in organizacje pożytku publicznego i jednostki oświatowe.	Wyjaśnienie. Działania w zakresie edukacji ekologicznej nie zostały wskazane do realizacji przez starostów. Mogą oni je realizować, jednak nie zostali do tego zobowiązani.

Lp.	Instytucja wnosząca uwagę lub wniosek	Treść uwagi lub wniosku	Informacja o sposobie uwzględnienia uwag i wniosków
17	Starostwo Powiatowe w Brzegu	Jak ma wyglądać sprawozdanie starosty? Wychodzi na to, że tylko plan działań krótkoterminowych należy przesyłać. Już nie ma koordynatorów?	Wyjaśnienie. Odp. UMWO: Wdrożenie i zarządzanie zostało uzupełnione o koordynatorów oraz działania z Programu LIFE. Działania uzupełniono w części dotyczącej wdrażania Programu.
18	Gmina Lewin Brzeski	Wpisane wymagane wielkości redukcji emisji dla poszczególnych substancji są bardzo trudne do osiągnięcia. Dla naszej Gminy wynika iż, aby osiągnąć taką redukcję musimy wymienić około 300 pieców rocznie (czyli około 2000 szt. za 6 lat). Jest to praktycznie niemożliwe. Gmina jest w stanie dofinansować od 50- 70 wymian.	Uwzględniono. Stosownie do uwag Ministra Klimatu oraz uzgodnień z Zamawiającym, w harmonogramach realizacji działań naprawczych podano, jaki jest wymagany do osiągnięcia efekt rzeczowy w postaci powierzchni [m ²], na której należy dokonać zmiany starego nieefektywnego źródła ciepła na paliwo stałe na nowe niskoemisyjne lub likwidacji takiego źródła poprzez podłączenie do sieci ciepłowniczej. Szacunkowy efekt redukcji emisji zanieczyszczeń został wskazany w podziale na powiaty. Stosownie do tego zweryfikowano i przereferowano inne zapisy. Założenia do obliczeń zostały przedstawione w opisie scenariuszy – Rozdział 8.2.
19	Urząd Gminy Brzeg	Na terenie Gminy Brzeg od lat nie są wykonywane pomiary najważniejszych wskaźników w ramach monitoringu państwowego. Czy w POP można zobligować WIOŚ do przeprowadzania takich pomiarów na terenie gmin, gdzie nie są one wykonywane? Stacja pomiarowa w Brzegu jest, tylko nie są mierzone PM10, PM 2,5 i Ba(a)P.	Wyjaśnienie. W ramach Programu nie ma możliwości wskazania prowadzenia monitoringu w nowych punktach pomiarowych PMŚ.
20	Urząd Gminy Brzeg	Dlaczego dla Gminy Brzeg są tak niskie wskaźniki redukcji?	Wyjaśnienie. Zgodnie ze zmianami dotyczącymi obliczenia wymaganych do osiągnięcia wskaźników rzeczowych realizacji zadania dotyczącego wymiany źródeł ciepła dla miasta Brzegu nie przewiduje się koniecznych do osiągnięcia wartości.
21	Urząd Gminy Nysa	Dla Gminy Nysa założono wymaganą redukcję emisji pyłu PM10 na poziomie 21 Mg/rok, podczas gdy średnia redukcja z 2 ostatnich lat wynosi ok. 6 Mg przy udzielonych średniorocznie ok. 130 dotacjach i poniesionych kosztach ok. 0,5 mln zł rocznie. W celu osiągnięcia wymaganej w POP redukcji, należałoby wymienić 3,5 razy więcej źródeł ciepła, co generuje koszty w wysokości 1,75 mln zł rocznie. Dla Gminy Nysa jest to niemożliwe do wykonania.	Uwzględniono. Stosownie do uwag Ministra Klimatu oraz uzgodnień z Zamawiającym, w harmonogramach realizacji działań naprawczych podano, jaki jest wymagany do osiągnięcia efekt rzeczowy w postaci powierzchni [m ²], na której należy dokonać zmiany starego nieefektywnego źródła ciepła na paliwo stałe na nowe niskoemisyjne lub likwidacji takiego źródła poprzez podłączenie do sieci ciepłowniczej. Szacunkowy efekt redukcji emisji zanieczyszczeń został wskazany w podziale na powiaty. Stosownie do tego zweryfikowano i przereferowano inne zapisy. Założenia do obliczeń zostały przedstawione w opisie scenariuszy – Rozdział 8.2.

Lp.	Instytucja wnosząca uwagę lub wniosek	Treść uwagi lub wniosku	Informacja o sposobie uwzględnienia uwag i wniosków
22	Urząd Gminy Nysa	Skąd w KOBIZE są informacje dotyczące sektora komunalno-bytowego? Dla lat 2021-2025 wymagane jest 21,54, dla 2026 31,26. łącznie 143,62 w ciągu 7 lat. Niemożliwe do wykonania. Dlaczego w takim razie stężenia średnioroczne na stacji w Nysie są niższe niż w innych lokalizacjach. Czy wartości mierzone nie są bardziej wiarygodne niż modelowanie? Takie założenia skazują nas na ogromne kary	Uwzględniono. Dane w centralnej bazie emisji KOBIZE są do niej wprowadzane przez IOŚ i Wykonawca nie posiada wiedzy na temat skąd pochodzą te informacje. Konieczna do osiągnięcia redukcja emisji zanieczyszczeń została wskazana na powiaty.
23	Urząd Gminy Nysa	Załącznik nr 3 nie zawiera wszystkich mpzp Gminy Nysa, w których ujęte są zapisy dotyczące ochrony środowiska, mające bezpośrednio lub pośrednio wpływ na ochronę powietrza. Czym Państwo sugerowaliście się uwzględniając akurat te plany?	Wyjaśnienie. Urząd Miasta Nysy przekazał informacje do uzupełnienia o brakujący plan miejscowy, co zostało uzupełnione w Programie.
24	Urząd Gminy Nysa	Plan Działań Krótkoterminowych. W przypadku poziomu 1 wskazano sposób informowania na poziomie wojewódzkim. Czy to oznacza, że nie jest wymagane informowanie na poziomie lokalnym?	Wyjaśnienie. W Poziomie 1 PDK nie przewiduje się informowania na poziomie lokalnym.
25	Urząd Gminy Nysa	Czy w działaniach operacyjnych zakaz palenia w kominkach można zmienić na zalecenie niepalenia?"	Wyjaśnienie. Zalecenie nie rozpalania w kominkach zostało ujęte w Poziomie 2 PDK, natomiast zakaz w Poziomie 3.
26	Urząd Gminy Nysa	Czy art. 379 poś jest wystarczającą podstawą do wejścia na teren nieruchomości w celu przeprowadzenia kontroli.	Wyjaśnienie. Przytoczony artykuł precyzyjnie wskazuje na zakres uprawnień organu kontrolującego dany podmiot lub osobę fizyczną.
27	Urząd Gminy Nysa	Czy nie jest wymagany element podejrzenia popełnienia wykroczenia, gdy kontrole chce przeprowadzić straż miejska?	Wyjaśnienie. Jeśli kontrola wykaże nieprawidłowości podczas kontroli to jest to element podejrzenia wykroczenia.
28	Urząd Gminy Nysa	Czy samo posiadanie niedozwolonego paliwa w kotłowni stanowi podstawę do ukarania?	Wyjaśnienie. Niestety nie.
29	Urząd Gminy Turawa	Jaki będzie termin składania rocznych sprawozdań z realizacji POP?	Uwzględniono. Terminy przekazywania informacji wynikają z ustawy POŚ, która wskazuje na konieczność przekazania zbiorczego sprawozdania przez Zarząd Województwa ministrowi właściwemu do spraw środowiska oraz właściwemu wojewódzkiemu inspektorowi ochrony środowiska do 31 marca. Zmieniono termin na 15 lutego (proponowany w projekcie – 31.01).
30	Urząd Gminy Ozimek	Jaka była metodyka obliczenia danych wyjściowych ilości poszczególnych zanieczyszczeń emitowanych do atmosfery, gdyż w przypadku gminy Ozimek są to zaskakująco wysokie ilości.	Wyjaśnienie. Dane emisyjne w Programie pochodzą z krajowej bazy emisji KOBIZE.

Lp.	Instytucja wnosząca uwagę lub wniosek	Treść uwagi lub wniosku	Informacja o sposobie uwzględnienia uwag i wniosków
31	Urząd Gminy Łubniany	Czy obowiązkowa liczba kontroli gospodarstw domowych pod kątem spalania odpadów (.....) dla gminy wiejskiej za rok 2020 to 10, 5 czy może 15. Odp. UMWO: Jeśli chodzi o liczbę kontroli to zastanowimy się nad ujednoczeniem zapisów, aby nie były wątpliwości podczas realizacji zadania.	Wyjaśnienie. Wskaźniki zostały uspoźnione do obecnie obowiązującego Programu, więc wejście w życie nowego Programu w ciągu roku nie powinno wpłynąć na sprawozdawczość.
32	Urząd Gminy Popielów	Na jakiej podstawie gminy wiejskie mogą przeprowadzać kontrole spalania, kiedy nie mają straży miejskiej / gminnej.	Wyjaśnienie. Jeśli chodzi o kontrole to mogą być realizowane zgodnie z art. 379 ustawy POŚ - Marszałek Województwa, starosta oraz wójt, burmistrz lub prezydent miasta sprawują kontrolę przestrzegania i stosowania przepisów o ochronie środowiska w zakresie objętym właściwością tych organów.
33	Urząd Gminy Chrzęstowice:	Wymagana coroczna redukcja emisji do 2026 np. PM-10 dla wielu gmin jest w związku z tymi danymi (bilans emisji z KOBIZE) bardzo trudna do osiągnięcia, żeby nie powiedzieć niemożliwa.	Uwzględniono. Stosownie do uwag Ministra Klimatu oraz uzgodnień z Zamawiającym, w harmonogramach realizacji działań naprawczych podano, jaki jest wymagany do osiągnięcia efekt rzeczowy w postaci powierzchni [m ²], na której należy dokonać zmiany starego nieefektywnego źródła ciepła na paliwo stałe na nowe niskoemisyjne lub likwidacji takiego źródła poprzez podłączenie do sieci ciepłowniczej. Szacunkowy efekt redukcji emisji zanieczyszczeń został wskazany w podziale na powiaty. Stosownie do tego zweryfikowano i przededagowano inne zapisy. Założenia do obliczeń zostały przedstawione w opisie scenariuszy – Rozdział 8.2.
34	Urząd Gminy Turawa	Czym będziemy dokumentować kontrole? protokołami? czy np. pisma do mieszkańców mogłyby być dopuszczone.	Wyjaśnienie. Kontrole powinny zostać udokumentowane protokołami, a mieszkańcy powinni znać ich treść.
35	Urząd Gminy Ozimek	Jak moja gmina ma w ciągu 6 lat zredukować o 95 mg PM _{2,5} i 97 Mg PM ₁₀ skoro miasto jest w dużej większości podłączone do ciepłowni, wszystkie gminne obiekty użyteczności publicznej uległy termomodernizacji i posiadają ekologiczne źródła ciepła a dotacje do wymiany pieców są mało konkurencyjne do programu czyste powietrze?	Wyjaśnienie. Odp. UMWO: Konieczna redukcja poszczególnych emisji określona jest dla danej gminy, a więc dane z Programu Czyste Powietrze należy uwzględnić w swoim sprawozdaniu. Dodatkowo dane pozyskane od mieszkańców, którzy w 100% sami sfinansowali zakup kotłów. To nie muszą być środki tylko i wyłącznie z budżetów gmin. Zachęcam do złożenia wniosków o dofinansowanie z Działania 5.5. z RPOWO 2014-2020. Nabór zostanie ogłoszony w tym roku, łączna pula ok 46 mln zł.
36	Urząd Gminy Chrzęstowice	W działaniach naprawczych dla strefy opolskiej nie jest wpisana wymiana kotłów węglowych na kotły na biomasę (spełniające normy ekoprojektu)?	Uwzględniono. Uzupełniono zapisy w harmonogramie o kotły na biomasę.

Lp.	Instytucja wnosząca uwagę lub wniosek	Treść uwagi lub wniosku	Informacja o sposobie uwzględnienia uwag i wniosków
37	UMWO	Rozbudować zarządzanie i wdrożenie POP - zgodnie z poprzednim POP - koordynatorzy, system zarządzania;	Uwzględniono. Uzupełniono zgodnie z poprzednim POP.
38	UMWO	Zastanowić się nad uzupełnieniem zapisów dotyczących zadań rządu, innych województw itp.	Wyjaśnienie. W opinii autorów Programu nie ma możliwości wskazywania obowiązków w akcie prawa miejscowego, jakim jest Program zadań dla Rządu czy innych województw.
39	UMWO	Uzupełnić dane związane z fazą II dot. pyłu PM _{2,5} ;	Uwzględniono. Uzupełniono w rozdziale dotyczącym obszarów przekroczeń o informację o obszarze fazy II dla m. Opola (dodano mapę obszaru przekroczeń dla fazy II).
40	UMWO	Harmonogram dla Opola: sprawdzić dane PM _{2,5} czy są prawidłowe	Wyjaśnienie. Dane zweryfikowano. Należy pamiętać, iż redukując emisję pyłu PM ₁₀ redukowane są także inne zanieczyszczenia, m.in. pył PM _{2,5} oraz B(a)P.
41	UMWO	Koszty kampanii edukacyjnej w strefie opolskiej - jest tylko dla 1 gminy a nie łącznie;	Wyjaśnienie. Podano koszty łącznie na strefę i na 1 gminę.
42	Urząd Miejski w Strzelcach Opolskich	Na jakiej podstawie określono przekroczenia w Strzelcach Opolskich i na jakiej podstawie określono dla Gminy Strzelce Opolskie redukcję na tak wysokim poziomie? Czy brane są w takim razie pod uwagę możliwości redukcji przez daną Gminę? Przedkładane są sprawozdania do urzędu marszałkowskiego. Chodzi mi o redukcję 92 ton. My aktualnie rocznie jesteśmy w stanie zredukować max 1 tonę rocznie przy naszym budżecie. My zabezpieczamy ok 500 tys rocznie, a oszacowane mamy dużo więcej. 27 milionów w perspektywie a możemy wydać max. 3,5 mln.	Uwzględniono. Stosownie do uwag Ministra Klimatu oraz uzgodnień z Zamawiającym, w harmonogramach realizacji działań naprawczych podano, jaki jest wymagany do osiągnięcia efekt rzeczowy w postaci powierzchni [m ²], na której należy dokonać zmiany starego nieefektywnego źródła ciepła na paliwo stałe na nowe niskoemisyjne lub likwidacji takiego źródła poprzez podłączenie do sieci ciepłowniczej. Szacunkowy efekt redukcji emisji zanieczyszczeń został wskazany w podziale na powiaty. Stosownie do tego zweryfikowano i przeredagowano inne zapisy. Założenia do obliczeń zostały przedstawione w opisie scenariuszy – Rozdział 8.2.
43	Urząd Miejski w Strzelcach Opolskich	Na spotkaniu konsultacyjnym w Strzelcach wnioskowaliśmy o wprowadzenie zapisów związanych z sposobem przeprowadzania kontroli. Z tego co zauważyłam w POP nie zostało to uwzględnione. W związku z czym ponownie proszę o rozważenie wprowadzenia takich zapisów. Wszystkie gminy mają z tym gigantyczny problem. Przynajmniej ramy, kogo powinniśmy kontrolować, a kogo nie itp.	Wyjaśnienie. Sposób realizacji kontroli nie może być zawarty w Programie ochrony powietrza, ponieważ każda gmina ma swój regulamin w tym zakresie, a także niepisane uzgodnienia. Poza tym regulują to przepisy odrębne, niedotyczące programów ochrony powietrza. Program jest aktem prawa miejscowego i nie może narzucać sposobu realizacji kontroli. W rozdziale 9.3 opisano ogólne wytyczne przeprowadzania kontroli w sposób właściwy dla aktu prawa

Lp.	Instytucja wnosząca uwagę lub wniosek	Treść uwagi lub wniosku	Informacja o sposobie uwzględnienia uwag i wniosków
			miejscowego jakim jest POP. Wskazano również, iż Województwo planuje szkolenia w zakresie kontroli.
44	Urząd Miejski w Strzelcach Opolskich	Jakie będą konsekwencje nie zrealizowania wymogów POP?	Wyjaśnienie. Konsekwencje braku realizacji działań wskazanych w POP w terminie określa art. 315 a ustawy POŚ.
45	Gmina Jemielnica	Proszę o informację jak się mają zapisy POP np. do kwestii monitoringów w większych zakładach/przedsiębiorstwach. Z tego co zauważyłam projekt POP w żaden sposób się nie odnosi do kontroli przedsiębiorstw. Na spotkaniu, które odbyło się w Strzelcach Op. Pan Wójt wnioskował o zwiększenie ilości kontroli/monitoringu dużych przedsiębiorstw na terenie wszystkich powiatów.	Wyjaśnienie. Kontrole przedsiębiorstw realizuje WIOS. Nie ma możliwości wprowadzenia do aktu prawa miejscowego jakim jest Program ochrony powietrza apriori zapisów dotyczących zwiększenia kontroli zakładów. Decydują o tym odpowiednie przesłanki oraz organ kontrolujący.
46	Urząd Gminy Leśnica	Czy środki przeznaczone na realizację działań w gminach to powinny być środki mieszkańców czy samorządu lokalnego i np. RPO?	Wyjaśnienie. Program wskazuje orientacyjne i szacunkowe koszty wykonania działań naprawczych. Nie muszą one być ponoszone w wysokości, która została przedstawiona. Mogą być to środki własne mieszkańców, z Programów np.. Czyste Powietrze, RPO, środki własne gmin. Gminy powinny starać się pozyskać informacje o dofinansowaniach otrzymanych od np. WFOŚiGW w ramach Programu Czyste Powietrze.
47	PSG	Czy faktycznie sieć ciepłownicza w Czarnowasach będzie rozbudowywana?	Wyjaśniono, iż skierowano takie pytanie do UM Opola, jednak otrzymano informację, iż nie będzie ona rozbudowywana, a odnośnie pozostałych dzielnic toczą się rozmowy dotyczące możliwości technicznych z ECO.
48	NEC Nysa	Po prezentacji i przeczytaniu materiałów ze strony, rozumiem, że spółka gminna np. NEC- Nysa nie może uczestniczyć w projekcie? Dostałem wykładnię prawną z Urzędu Marszałkowskiego, że jesteśmy spółką gminną (100% UDZIAŁU) ale nie kwalifikujemy się jako jednostka organizacyjna gminy (spółka z o. o.)	Wyjaśniono, iż nie ma w Programie działań wskazanych do realizacji w ramach rozbudowy sieci ciepłowniczych, jednak ich rozwój będzie towarzyszył realizacji zadań.
49	Gaz System	W projekcie uchwały jest niepełna informacja na temat gazociągów wysokiego ciśnienia	Po spotkaniu wątpliwości zostały omówione z przedstawicielem Gaz System. Wątpliwości budziły zapisy przytoczonego miejscowego planu, który znajduje się w załączniku do Programu. Autorzy Programu nie mają wpływu na zapisy dokumentów planistycznych gmin.
50	GDDKiA	Czy przewidujecie Państwo jeszcze inne działania dla zarządców dróg oprócz czyszczenia na mokro?	Wyjaśniono, iż zostały wskazane jedynie działania określone w PDK.

Spis tabel

<i>Tabela 1. Odniesienie do uwag ogólnych wniesionych na etapie opiniowania przez Ministra Klimatu projektu uchwały Sejmiku Województwa Opolskiego w sprawie Programu ochrony powietrza dla województwa opolskiego.....</i>	<i>3</i>
<i>Tabela 2. Odniesienie do uwag szczegółowych wniesionych na etapie opiniowania przez Ministra Klimatu projektu uchwały Sejmiku Województwa Opolskiego w sprawie Programu ochrony powietrza dla województwa opolskiego</i>	<i>5</i>
<i>Tabela 3. Odniesienie do uwag szczegółowych wniesionych na etapie opiniowania przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska do projektu uchwały Sejmiku Województwa Opolskiego w sprawie Programu ochrony powietrza dla województwa opolskiego.....</i>	<i>36</i>
<i>Tabela 4. Odniesienie do uwag i wniosków wniesionych na etapie opiniowania przez wójtów, burmistrzów i prezydentów oraz starostów powiatów województwa opolskiego do projektu uchwały Sejmiku Województwa Opolskiego w sprawie Programu ochrony powietrza</i>	<i>38</i>
<i>Tabela 5. Odniesienie do uwag i wniosków wniesionych na etapie konsultacji społecznych projektu uchwały Sejmiku Województwa Opolskiego w sprawie Programu ochrony powietrza.....</i>	<i>147</i>
<i>Tabela 6. Odniesienie do uwag i wniosków wniesionych na etapie spotkań konsultacyjnych dotyczących projektu uchwały Sejmiku Województwa Opolskiego w sprawie Programu ochrony powietrza</i>	<i>170</i>